

أَبُو الْحَسَنِ عَلِيِّ الْحُسَيْنِيِّ النَّدَوِيِّ

اشریدور

سَيِّدُ خَانِ النَّبِيِّينَ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

تہ رحمتہ

محمد قاسم امین

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده .
وبعد .

هذا الكتاب - سيرة حاتم النبية - المؤلفة فضيلة الشيخ العلامة ابراهيم
الندوي علامة المسلمين في الهند والمجاهد البير الزكي يعرفه القاصي والراي في
جميع البقاع فهو عالم فوهه راسه نور .

ورغم صغر حجم هذا الكتاب فلهذا السؤوب السيرة منه يد ايسر الى التاثير في السلوب
سجل وجذاب وشيعه ويكفي رائحة للاحداث وعمر كثر من صوب تيوباً فلفظاً ومحمداً
تحقيقاً علمياً يجذب القاري على فهمه ويعطيه صرورة واضحه المعالم عن سيرة هذا الخلق
صلوات الله عليه وسلم

ولقد نكح الشيخ محمد نكاح امه نكحاً الى نكحته الى نكحته الى نكحته الى نكحته الى نكحته
ينما يلية الاصل مؤمده انه اجاد واخاد . . . وليس فيها ما يغني وانني اذا ارادته
على طبعه ونشره

أرجو المؤلفين الذين يريدون ان ينسبوا الى من لا يسميهم هذا الترفيع المميز المرمود
دائمه الموقر والشيخ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه وسلم وآله
والعقب...

لقد قدم إلي الأديب في الله والسلفي العقيدة الشيخ محمد قاسم أسية تركستاني
كتاباً المسمى سيرة سيد المرسلين ترجمه كتاب سيرة خاتم النبيين للعلامة
أبو الحسنة علي الحذاق النوري وقد ترجمه بلغه أهل بلده تركستانه وقرأ
علي بعضه فضوله وشرح الكلمات التي لم أفهمها لاختلاف اللهجات ونبه
لي من خلال ذلك أنه كتاب قيم مفيد وقد أبا به في ترجمته طائفة صيرة
الرسول الأعظم صلى الله عليه وسلم وصحت بني قومه بتفهم السيرة النبوية
السريفة هذه الفهم ودراسة كعلم أساسي يتجلى بالهدى والسير على
مناهج نبيه أكتتاب مفيد وقد خدنا المحدثين دينه وأنته خزانة الله
جزاؤ المجاهدين في سبيله بالقلم والبيان وأنه ينفع بكتابه هذا كل
من يتطلع عليه ويستفيد منه عالماً أو متعلماً أو ناشئاً وأنه كثير من
أمثاله المخلصية الفيوربية للهدى ونشر علماء الإسلام بشدة العقاب
واللغات في عالمنا الإسلامي الفضيحة أنه تبارك وتعالى نعم المسؤول
والكرام جيب وهذا الله عليه وسلم وبارك على عبد الله ورسوله
سيدنا ونبينا محمد وآله وصحبه وسلم

حافظ برهان قاسم

المدرس بالمسجد الحرام بمكة المكرمة

١٤٠٩/٤/١٥ هـ

" بسم الله الرحمن الرحيم "

قال تعالى
وما آتاكم الرسول فخذوه
وما نهاكم عنه فانتهوا

(سیرت ئىلمیدین توشە نجهلەر)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

بیزنىڭ مللەتۈزۈدە يۈرتىمىزدا - بۈيۈك سىرە تىلىمىغا خىزمەت قىلغان
ئولمالار يىمىز خىلى كۆپ ئىدى . بولەر ئۆزى نىڭ واجبەلەرىنى ئىشادا
قىلغان .

بىز مللەت بولمىنى ئوقۇش ۋە توشۇنۇش ۋە ئورگوتۇش توغرىلىق كەمچىللىك
قىلدۇق .

بۈيۈك

بىرىنچى . مەكتەپ ۋە مەدرىس لەردە بولمىدى دەرس بولۇپ ئوقۇلمىدى ، ۋە
بولمىدى دادىسى كىتاب لەرى يازمىدى .

ئىككىنچى بۈيۈك سىرە تەھقىقىدە يازمىغان كىتاب لەر . كەتكۈلەم دە -
بولۇشى بىلەن چۈنكى ياشىدا ئادەم لار ئوقۇشقا قانداق ياشاشقا ئىگە بولۇپ
مۇنىڭ دىكى سۆزلەرنى جەننىگە شاھنامە ، بابۇرنامە ، ئوغۇزنامە -
لەرگە ئوخشاشكەن سۈپەتلىك قوللىنىشقا سالىدۇق نىڭ ئۈچۈن ئوقۇشى بالالار
رنى بۇنىڭ دىن يىراق تۇتقان بولمىشىمىز لازىم . ھەتتا كىتاب
لەرى دەك قىممىتى بولمىدى .

ھال بۈكى سىرە تىغىلى . ئىسلام دىنى نىڭ ئەقىدە ئىبادەت ئەھكەم
 ۋە بۇيرۇق ۋە جەڭلەش ۋە ئەلىيەت مەيدان لەرى نىڭ بىرى بولۇشى بىلەن
 كۈچلۈك ھۈججەت دور . بۇتون ئىسلام دۇنياسى سىرەت ئىلمىنى دىن قىلىپ
 ئوقۇپ ۋە ئوقۇتۇپ ۋە ئورگۇتۇپ كەلمەكتە . ئىسلام دۇنيا سىدا بۇ ئىلمنىڭ
 لىغان كىتاب دۇنيا غا كىلىش بىلەن قالما سىدىف ئارۇفائە فرىقا ئەمىرىكەندىستان
 خىتاي جاۋاتالىم لەرى ئۆز تىلىدا سىرەت ئىلمىنى يازىپ چىقتى . پارائىئە
 نىڭ لىيە ئالمان ئالىم لەرى ۋە يەھۇد لەردىن بولغان مۇستەشرىق لەرى روس
 سەۋىت تاتار ئالىم لەرى تەكرار قايتى قايتى يازدى ۋە يازماقتا . دۇنيا
 نىڭ قانۇن شۇناس لەرى ئىسلام نىڭ تەشرىق لەرىنى ئىگىزلىك بىلەن يولدا
 سىرەت ئىلمىدىن كۆپ قاندا كەشكە بولدى .

ئەخىرقى ئون يىلدا ئىسلام ئالىمى بۇ ھەقتە قايتا قايتا ئىلمى قۇرۇلتاى لى
 رنى ئاچىپ تۈرۈپ سىرەت ئىلمى دە ئەنىڭ چوقۇر ۋە كۆزەل ۋە ئىگىزلىق
 يازۇلەرگە چۈنكە مۇكاپات بېرىش يولى بىلەن ئولماتە ھەققىنى يانا بىر قىتىم
 قۇرۇلتاى شىنڭ سۈنڭا بۈگۈن ئەمىرىكا دىن سىرەت ئىلمى توغۇرلۇق مۇسابىقە
 كۇتۇپخانىسى بولۇش بولۇپ بۇ قۇرۇلتاى 1984 - ۱۱ - نىڭ ئاخىرقى ئون يىلدا
 باشلاندى .

مۇنداق قۇرۇلتاىلەر . ۋە دۇنيا بويىچە ئولماتە رىيانانە چىچە ئون يىللىق
 دىچە بۇ ئىلم ھەققىدە چالاشش لەرىنى داۋام قىلىدىغان پەيلى بادەك ،
 تۈرىدۇ .

بىز مۇتلەت دىن ئۆزىگە قارىنىداش لەردىن بولۇپ بۇرۇندىس بىرنە چىچە ئالىم لەرى
 مۇزىرىت ھەققىدە ئۆزۈن ۋە يۇقان توم كىتاب لەرىنى يازدى .

جناب ره سول الله ﷺ "نیک هه دیسه دین فوختا و جایداسا قلاش
مونیک قازاله رمی ئاریش ده ئونی ئا سراب قیلیش اسلام دینی ده بمر
موهه مه ده له بهسالام ئومتی نیک خاص خو سوسیه ت له رمدین حساب
لنید و .

"سوفنه ت نیسه ؟"

به یغه مه ره له " بهسالام نیک قیلغان سوزی وه قیلغان شیشی
وه کوز ئالدمدا یاکی ئیلمیدا بولغان شیشله رگه ماقول وه یاکی ئیقرا
قیلشی نی سوفنه ت ده ییمیز .

جناب ره سول الله ﷺ "نیک بومروق له مرینی قیلش وه قایتورغان -
قایتوروق له رمدین قایتیش که بمرکه ئاللاه نیک بویروقی با"
"وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ" . هه شرسوله سی نیک بیتسجی ئایتی دا

الله ئایه ت نیک ئایاغندا شد بدالعقاب و بیسیشدین جناب ره سول الله نیک
ئه مری نیک ئولوغ لیفی . بوزات نیک بویروقی نی ترماس لیقد اگرناه نیک ئه
غیر لقسنی ته سو یوله بد و جناب الله په یغه مه ریمیزی إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ
عَظِيمٍ . بیلان سوفه تلیدی بوئا به ت ده رساله ت وه نوپوئوه ت سوزینی

که لتور میدی . مونیک دین جناب ره سول الله ﷺ "نیک ته خلاقسی
کمیجیک لکیدین باشلاب ئوستون ته خلاق والیقینی بیلد و رید و جناب
ره سول الله ئوزی نیک هه ققیده بُعِثْتُ لَأَتَمَّ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ دیدی مونیک
باخشی لقسنی بیلد و رید و . ئوئه خلاق ئی تولو قلاش ئوچون ئیر بلدیم
ده ید و .

الله سورة الضحى . قورئان كه ريم نيك " 93 " ئنجى سوره سيده ئون بمرثايه
ت نيك شككى ثايه تده توش واختى وه قاب قارائغوكيجه بيله ن قه سه م -
قيليد و ، ئوج ثايه تده به يغه مبه وليك ده وریده ياخشى ئوزكورش لسه ر
بيله ن خوش لاند ورید و . ئوج ثايه جناب رسول الله نيك كچيك واختى -
وه ييگيت ليك واختى تورموشقا چيققان كونله نرينى نه مسلتد و . ئوج ثايه
تده يتم يالا ئكاج له نى يسراققاتا . هاجه ته قئادم له رگه
ياخشى قارا وه الله نيك نمه ت له رينى يادلا ئونوتمايد و .

قورئانوا سيده ت ئو چون بوهر سوره كيفايه قيليد و .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَى * وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى * مَا وَدَّكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى *
مِنَ الْأُولَى * وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى * أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى *
وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى * وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى * فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ *
وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ * وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ *

- . -

به نده ئاجزليتم بيله ن بوخرمه تنوستيده كتاب له رگه كوز سالد يم . هازوقى
زآمان نيك بويوك ئالمىي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيِّ الْحُسَيْنِيِّ النَّدَوِيِّ جئابله رى نيك
سيرة خاتم النبیین كتابين ئوستانا ئوبوليه سه ن ئه ل نه ده وى ياش -
ئوقوصيله را ئو ئوچون يازغان ئكه ن شو كتاب نى ته رجه فليش نى ئختيسار
قئديم . بو كتاب نيك ياز بلسى ئابريم ئاير يم بولوم بولوم بولغانل قئد يىن
ئوقوغوجى وه ئوقو تقوجى يولداش له رگه تاپشوبوق شوكى هه ربولوم نى
بير كونلوك ده رس قليب ئو قوش وتوشو نوش نى ئوميد قليبمز .

بتم

پانا بیری

کتاب شجید مکی تاریخ سلسله له ریگه کو ننگده د یقته ت قیش کوف زورور .
چونکی واقعه له رگه باغلانغان ئوزگوروش ئوستیده ته شری به لگوله ری نی
ئورنوتوش وه قارتیش له ریگه ئویغون بولوش تاریخ کبتم له رگه باغلاپ بیلش
لازم .

(کتاب نیک باشلش)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

العصر الجاهلی

(قارا کونله ده قارانغوزامانله ر)

بعد نبی اللوحی بن مریم . شیا په یغه مه برمه ری م ئوغلسدین کین ،
ئوزون ئوزو کلوک قارا کونله رثاله منی توقاتنی شلم یورغی توگسیدی . زاماندین
به یغه مه ر له رکوته رگه ن داووش په سلیدی وه یاکی شلم سیزلوکچه
ک له ونیک غه و غاله ری بیلان باسلب که تتی .
ده ججال موته م له ربیله ن . ئاللانیک په یغه مه رله دی نیک ده هیه
رلیک جیراغ له ری ئوچنی .

وه زی دینی رهه رله رنیک یول یوروق له ری بۆرآن چافقون له رده قالسا

قتایدی . (الدیانات القدیمة)

ئوشمش د پکی ده یانه تله ر

بوپوک ده یانه تله ر دین سا فالغان خیر ستیان که نک ده یانه تی تنم

سيز موتهه م . له رنيك وه مونافسق بوزغونچي له رنيك قوليفنا توشتي
وه ئوده يانه ت نيك جه وهه ري كه تتي هه قتاووه يانه ت له ر نيك
په يغه مبه رله ري تيرملسب كه لسه توتمايد نغان وه تونما يد يغان هالغا
كه لدى .

په هوډى د يني برنه چچه يآلفان توس له ردين ثباره ت جانشزوه جه و
هه ر سيز قالدى ئوند يين تاشقيري په هوډى ده يانستى دنيا غايشكوزوش
خاسيه مته كه ئيگه ته مه س ومله ت له رگه جاقريق قابيليتى يوق مبرقوروق ،
ئو نسورى ده يانه ت بولوب ئنسانيه ت كه پاښده سى يوق ئيدى .
خرستيان د يني موتهه سسب ئيلم سيزله رنيك ئوزگه رتيش له ريكه زامانه
سيد اوچر يغان ئيدى . مونيك بيله ن بوخرستيان د يني وه مه سيج
ئيسا نيك ئوچوق توشه ند ورورش له ري ئو پالاكه ت له رئاستد اباسلايب
قالدى . ئالاننى بير بيلش ئونيك ئوزمگه خاس ئباد قىلش قارابولوت -
ئاستندا قالدى .

مه جوسيه ت ، ئونيك ملله ت له ري ئوت قائباد ت قىلش بيله ن ئوت نيك
ئوچاق له ر يني قوروش بولوب . بوت خانه سى نيك تاشيد اژوگه
ن سيز ئيدى .

بوسوپه ت بيله ن مه جوس له روه باشقاكه پرله رنيك ئاراله ريد افه رق يوق
ئيدى ، د يين توزولوش له ريد يين ته مه لده وه ته خلاقد ا ييراق ئيدى
بود ديس ، ده يانه تى هند مديستان ده ئورنا ئاسياد اكوپه ميمش بيله
نمو . قايه رگه يور سه بوت له ريتى كوتوروب يوريد يغان ، وقايسى
ئولكه ده بولسا بوت خانانياسايد نغان ئېلاس ليقد ائيدى .

به رهه صيهه هندستان نيك نيكيزليك د پشهند ابونيك خودا لهری کوپوبوپ
نه چچه ميلون خودا اغاقتقاد قيلش بيله ن توز شچده مله تشاريش فانتغ
بولوپ خوجه شمنسان وه قول شمنسان تبه قه له ری کوپه یدی .

ته ره پ له رشمچسده بيهوده بوت په ره س لیک کوفوبوپ هندستان به رهه
سيله لری دهک بولدی . ئاللاغا ثور قاق توتوش وه توتوش شوشوق ئاشقان -
بولوپ ئاللا دین باشقاغوزی نیک بوت له رگه شهادت قیلید یغان بولدی
شوند اغ توبه نلشتکی هه رشه هه رنیک وه ناهیه نیک وه هه رهبرقیه
بيله نیک خاص بوتله - ری بولغان ندین فاشقزی هه رنوی نیکباش -
بوت له ری بولید یغان بولدی . هه قتا (کعبه) به بیتولا نیک
شجیده (360) بوت بولدی .

الجزيرة العربیه

ته مره ب له ونیک ته خلاق بوزولوپ هاراقتمارگه ئورونغاندین -
تاشقزی . قاراته وپهاز لیمق دین توت ب . قیزله مرهین تیریک کومید یغان
بولاشدی . باسقونچولوق بولانک تالانیک قاراق چیلتی ئوموملاشدی . -
ئایال نیک قیمیتی ئابروه شتباری توشتی . هه تتائایال ، ئوی قولقاله ری ویاکی
جاروئال گه ئوخشامیراس قاتوبیشتی ته خلاف نیک توبه نلیکیدین ئوزبالا له مرینی
باقیشدین وه یاکی ئارناموس وه یاکی مېغه ل لیک دین قورقوب ئولتیره ب
قاشلا ید یغان بولدی

ئوروش تالاش . قان توکوش ئاز باهانا بيله ن ئوروش بیلله ردوام قیلید لغان
بولدی (به سوس) ئوروش 40 " بل دوام قیلدی . مونیک دانک له رجسه
ئادم ئولدی .

(ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ)

(اَلْبَحْرَةُ نَوْزَامَانِ نَسَانِيَه تَوْفِيَّاسِي نَوْزِي نِي نَوْزِي پَانَا قِيلَش كِه يِه فَكِه ن .
 نَسَان يَارَاتْقَان خُودَانِي نُونُو - تَقَان . نَوْزِين وَه نِيْمِه بُولُوشِي نُونُو تَقَان
 يَخْشِي يَامَان چِيرَا يَلَق وَه سَه تَنِي ثَابِرِيَا لَمَا يِدِ يَغَان بُولغان يِيرِ بُوْتُون ثُولَكِه
 دِه دِين مِيلِيدِ يَغَان ثَادَم يُوْقُو ثَالَا غَا خَاس ثِيَادَه تَقْلَغَان وَخُودَانِي قَانُوْغَان
 ثَادَم يُوْق بُولغان وَثَالَا غَا شَرِيك تُوْتَمَعَان ثَادَم يُوْق بُولْدِي . ظَهَرَ الْفَسَادُ
 فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَتَبْتَ اَيْدِي النَّاسِ لِيَدِيْ يَقْمُ بِمَعْرَالَدِيْن عِلُو الْعِلْمُ
 يُوْجِعُوْنَ . سورة الروم (۴۱)

(لِيَاذِ ابْعِثِ النَّبِيَّ فِيْ جَزِيْرَةِ الْعَرَبِ ؟)

ثَالَاثِه دِ پَلِه رَكِه بُوْتَشْنِي شَخْتِمَار قَلْشِيْد اَوْتِه دِ پَلِه رِبُونِي دُونِيَا غَا يَامَا دَا
 سَه بَه بِلَه دِ پَلِه رَنِيكِدِ يَلِي يَاكْ شِيْدِي . رُوم فَاَرْس هِنْد ثَادَم لَه رِي دِه
 لَكِ كِيْرُو قَاسَمًا قَلَّاشَقَان شِيْمَاس شِيْدِي . رُوم فَاَرْس هِنْد ثَادَم لَه رِي نَوْزِي دِيكِي
 تِه رَقِيَا تَوْتِيْلِي يَتَشَشْ لَه رِي بِيْلَان بُولِه رَدِيكِي دِين سِيْزَلِيْقِي نِيك قَاسَمَاق
 لَه رِي ثُوْر نَآپ كِه تَكِه ن شِيْدِي . تِه رِبَلِه رَدِيكِي تِه سَاوَت وَجِه هَالَه تَا كِه
 رَغْمًا بُولِه رَنِيك سَه هِنَه سِي كِيْرَا شَمَغَان بُولُوب بُولِه رَنِي نَوْزَكِه رَتِيْش وَبُولِه ر
 بِيْلَه ن شِيْسَلَام دِيْنِي نِي دُونِيَا غَا تَارَتِيْش بُوْمَكِيْن شِيْدِي . تِه رِبَلِه رَدِه -
 سَاوَالِق بُولُوب تُوْغُرُوْلُوق بِيْلِيْنِهْمَه سُوْقُوش قَلْشِي بِيْلَه تُوْغُرُوْلُوق بِلِيْنِهْمَه
 نُونُو نَوْزَكِه ثَالِيْدِ يَغَان وَه دُو سَتُوْتِيْدِ يَغَان هَالِدِ اَثِيْدِي . وَتُوْ بُولْدَا ثُولَه
 شَدِيْن قَايْتَمَآيْتِي تِه رِبَلِه رَاسْتَلَقِي وَسَاَقْلَقِي شِيْكَ مِي بُولُوب تِه هَرِيْمَان

وه ٲيريك هايات ٲيگ سى ٲيدى . وه بوله رقرقماس يوده ك مه يدان بى

ٲيدى . ٲونيك ٲوستيكه ٲه ده بزه سٲنيد امه ككه ده بوله رد ين بولغان

ٲيراهم وه ٲيسماٲيل ٲه له يهه سالام له رياساغان ٲبادت خانه سى به يتوللا

بارٲيدى . اِنْ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِى بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ .

بويه بَيْتَ نِى ٲاللا غاځاس ٲبادت ٲلند يغان د نيا د اهايات ٲٲيگه ٲه

د ٲاللا نك ٲرليكيگه چا ٲريم مه ركزى ٲلماق ٲيدى قَبْلَ الْبَيْتَةِ ٲاتا مېز .

ٲيراهيم ٲه له يهه سالام د وٲنيا د يكي ٲوت په ده س ليك ين قيچب ٲونولوك

وه سو بوق قوروق قاظه رښك ٲارا سيفا خاتونى (ٲاىالى) هاجه ريله ن

كه لدى ٲاىال ٲوليد ا ٲسماٲيل د يكه ن يور ٲٲالسى بارٲيدى . ٲونيك مه

ٲسدى بو جايد اځالس ٲاللا غاځا ٲهت ٲلند يغان بسرمه ركه ز قوروش ٲيدى

ٲاللا ٲونيك نيمه ٲمنى ياځشى كور وب ٲوكچك ٲا جز ٲاٲيله گه سوٲار تب به

ردى (زَمَمَ) ٲاللا ٲوشونى كوفه يٲسٲ هازيروٲون د نيا موسولمان له نرى گه

به ٲكوزه مه كده .

ٲسماٲيل ٲيرٲاز ٲومٲك بولغاندا ٲيراهيم ٲوشيده ٲسماٲيل نى خود ايوليد اقور

ٲافلق ٲلشنى كور وب ٲونى ٲوغلينا سوزلدي ٲسماٲيل ٲوبول ٲوتس . ٲاللا

يوليد ا ٲاتاسيفا ٲارده م ٲلشنى كوتوب قوربا ٲلق قاقوى ٲوشورو وٲسماٲيل

(ٲٲٲ) نى ٲونفازدى ٲاللا ٲسماٲيل نى ٲه ځرقى په يغه ميه ر نيك ٲا

ٲسى ٲلش ٲيدى . ٲيرزامان ٲيراهيم مه ككه گه كيلب كه ٲه نى ٲوروش ٲا

چالشغان واځتا ٲسماٲيل ٲلله ٲشليدى وه ٲونى به يتوللا ويدى وه ٲاللا د ين

ٲوځاس وه ځالس ځيزمه ٲننى ٲوبول ٲوتوش وه ٲونٲلغا به ريكه ٲبرش ده ٲسلام

د ين د اياشاش وٲسلام د ين د اٲوله ش وه بوله رد ين كيٲنوشوله ر نيك .

ئوروغىدىن بە يىغە سىبە رەلە رەكە لتوروف ئىبراھىم ئەلە يىھىسلام نىك خاس ئاللا نىك
ئىبادە تىگە بولغان چاقىرىق ئەلە دىن دوام قلدوروش قالد وئاقىلدى .

ئاللا بولە رنىك بوتوغرا تىلەك ئەلە دىن قوبول قىلدى .

وَأَنْ يَفْعَلَ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةٌ مُسْلِمَةٌ لَكَ وَأَرْسَلْنَاكَ
وَتَّبَعْنَا لَكَ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ .

سورة البقرة نىك - ۱۲۶ ، ۱۲۷ -

ئاللا بولە رنىك ئەلە ولادىن كوفە يتىنى . مونىك دىن ئەلە دُفان ويگە ن كىشى

بولوب ئىسمائىل ئەلە يىھىسلام نىك ئەلە بىرە ئەلە رىدىن ئىدى . بوئە ولادىن

فَهَبْنَاهُ مَالِكٌ وَيَكُونُ كِشْيَ بُولوب موندىن قوسە ي بىن كىلاب دىگەن كىشىن بە

يتوللا نىك ئاتار تىش ئىشلە رىگە باشلىق بولدى زاقابوكشى تورە بولغان

لقد بين خوجه ئىدى . بوكشىدە بە يتوللا نىك پاسبان لىقى وە ئونىك ئاجقو

سى وە زە مزم سويى وە ھاجلە رگە داسخان بىسلىش ئىشلىرى جوغلاشتى .

ئوندىن قاشقىرى كىكە شەمە جىلسى سوقاش ئىشلىدە رىدە قوماندالىق ئىشلەردى

مونىك بولوب بە كىكە دىكى ھەمە جونىلق مونىك بولدى . مونىك ئەلە ولادىدىن

ئەلە بَدُو مَانَاب دىگەننى كىشىكە . ئەمىن جونىلق كىلىپ مونىك بىر ئوغلى وياكى

جونىك لوغلى ھاشىم بولوب مونىك قولىد ھاجىلە نىك خىزمەتتى وە زە مزم سويى

قامداش ئىشلىرى بولدى ھاشىم ئەلە بَدُو مَوْتَلِيب نىك واداسى ئىدى . ئە -

بَدُو مَوْتَلِيب رە سول ولانىك جونىك دالەردى . ئەلە بَدُو مَوْتَلِيب

ئاقاسى مۇتەللىب ئەلە بَدُو مَانَاب ئوغلى ئولگە تىدىن كىيىن زە مزم وە ھاجىلە .

رنى كوتوش ئىشلە رگە ئىگە بولدى . بوواختا ئەلە بَدُو مَوْتَلِيب مللە تى ئالدىد

جونك هونمە تليك بولدى . ئوتىش بابالە ريدىن بونيك خە لىق ايچىدە -
 سوگوسى ئاشتى . ئوتىش دىكى ئاقلە ريدىن فەرئىن مالىك نىكەتە ولادى ئە
 رب ئىچىدە (قورۇ پىش) ئىمىن ئالدى . كىيىن كىي كۈنلە رەدە بو (ئەد قان)
 دىن كىلىپ جققان قىبلە لە رنىك ھە مە سى قورە پىش دە ب قانولدى .
 بونىك بىلە ن ئە رەپ لە رىچىدە قورە پىش كە خوجە لىق تىلدە ئوستونلۇك
 سوزدە ئوتكۈرلۈك ئە خلاق داپىر نىجى لىك - ۋە كۈرە شىجان لىق كە ئوخشا
 ئىلغار سۈفە ت لە ر قورە پىش نە سە بىگە خاس بولوب بۈھە قە تالاش -
 قار تىش قوبول قىلنماس بولدى .

”ظُهُورُ الْوُثْنِيَّةِ فِي مَكَّةَ وَحَرَمِشٍ“

قورە پىش ئىبراھىم ئە لە يىپ سالام نىك دىنى (ئىسلام) نى تۈتۈش بىلە ن -
 بود بىننى جونك بابا لە رى ئىسمائىل ئە يىپ سالام نىك دىنى دە ب تۈنىدى
 ۋەھىد ئاللاننى بىرىلىش ئاللا نىك ئۈزىگە ئىبادە ت قىلىش دە ئىدى .
 بىرزا ماندە بولە رنىك ئىچىدە ن ئە مۇئىن كۈھە ئى دىگە ن ئادە م ئىش بىشىدا
 بولوب ئىسمائىل ئە لە يىپ سالام نىك دىنى نى بوزوب ئۈزگە رتىپ . بوت لە
 لىنى تىكلە پ بە زى ھاويان لە رنى ئولتۇرما سلىك ۋە ئونىك غاجوقونۇش . ۋە ئونى ئە
 ركىن قوباش دە ئونك كۈشىنى يە سلىك كە ئوخشا ئاللا بوپىر يىمان ئىشلە -
 لىنى باشلىدى بوقلۇقلان ئىشلە رى نى ئىبراھىم ئە لە يىپ سالام نىك شە
 رىپە تىدە تۈنۈلغان ئىدى .

بوئادە م شامغاسە فە رقىلھاندە ئۈيە رەدە كىي لە رنىك بوت لە رگە ئىبادە -
 قىلىشنى كۈرۈپ خوشىغا كىلىپ ئوبوت لە ردىن ئىسلىپ كىلسە كە كە گە -
 تىكلىدى خە لىق نى ئونىك قاتىبادە قىلىشقا بوپىرۇق قىلدى . مە ككە ئە رەپ
 لە نى نىك بە زىسى سە ۋە رگە چىقساھە رەم نىك تاشلە ريدىن ئۈزى بىلە

ن بېلله ټېلمېب چيقيب ټوقا شقا چو قيند يغان بولدى .

بوله درهه درهه نيك ته زميني قېلميزدېدى كين كين ته ينى تاشله دگه -

شهادت قېلديغان بولدى .

(حَادِثَةُ الْفَيْسَل)

فيل واځه سى نيك نتجه سيده ټاللاڼه رپ له رگه بېرياخشى ټوزگوروش -

ټيراده سى بولوب كه ټبه نيك نه ټه درغولوغ وه بېوك لكيني بلد وروش بولدى

ببولسا هه به شستان پادشا سيفا قارايد يغان ټوز اماند يكي په مهنده كي

هاكسى په مهن نيك سه ټشاد يكه ن . شه هه ريگه چونك بېرېوت خاناناساتين

په مهن ټونيك غا قايديغان هه به شه باد شاه هي نيك بو يروقي بيلان ياسا

لفان (ناجاشى) نيك بوت خافاس نيك ټيسى (قَوْلُهُ يَس) ټيدى . شه

ره ب له رنيك كه ټبه گه بوليد يغان هاج له رينى ټوزى نيك بوت خاناسيگه

ټوزگه رټيش نسيه ټيگه كيرميشتى . شه رپ له رټوزى غولوغ كه ټبه سيدين ټوز

گوروش قبول قېلدى . وه يانا په مهنديكى بوت خاناهه ققيده توشونوش له

رېولوب كه پانې . سوفه ټليك بېرټاده مهن ټشاد يكي بوت خانان غابيريېمويي

ټه ست قيلدى . په مهن هاكسى ته برهه ټاججيفلاب كه ټبه نى بوزوش قا

ټفتلدى . شه برهه قوشونله ريدى فيل له رېولوب غ زب بيلان بورانده لك -

باسب كېلشده شه رپ له رمونيك غاسملى موټاسيله قيلدى . مهن قست ته برهه

نى سويوتوت كه ټبه نى بوزولوش دين سا قلاب قېلش ټيدى . شه ره رپ له

رنيك كوچى په مهن يتى ته برهه نى سويوتوش مومكين بولميدى شه ره رپ كه

ټبه نيك ټېلشسى ټاللا غا قافشوروب قويدى شه برهه توغولوق ټره رپ له ركه

ټبه نيك خوداسى بارمساقلايدوده يتى . شه برهه گيگه نيك يقنيد ابرجايغا

کيلب توشوب مونيك ئادم له ندى ئە بدول مۆتتسېب نيك نىكى يوزد انه توگه
سىنى قولغا ئالدى ئە بدول مۆتتسېب توگه له رى توغولوق ئە برهه بيله -
ن كوره شەك ئىزدېدى روخسەت قىلندى ئە برهه ئە بدول مۆتتسېب نى
هورمەت قىلېب ئوستېل دېن تو شوف قاشىدا ئولتارغوزدى . ھاجە
تە ندى بارمۇ ؟ دەپ سورىدى ئە بدول مۆتتسېب ئىككى يوز توگه مېنى قايتورۇپ
بېرىلسون دېدى .

ھوزامان ئە برهه ئە بدول مۆتتسېب نى كوزدېن توشورگە نوھ قىلېمەن
سەنكى وېنىسەنك ئانا باھالە رەنكەنك دېنى بولغان كە ئېنە نى بوزغىنى كەلدېم
سەن ئىككى يوز توگە دېن سوز قىلسەن ؟ يۈھە قەتە مانكا سوزلېمە دېدى .
ئە بدول مۆتتسېب مەن توگە نيك ئىككىسى كە ئېنە نيك ئىككىسى ئاللا ئونى
ئاسراپ قالغۇد دېدى .

ئە برهه ئاسراپ قالالماچۇ دېدى . ۹

ئە بدول مۆتتسېب . سەن وئوتاللا نيك ئىشى دېدى توختىدى .
قورەش ئە رەب لە رى مەككە نيك قاغۇلە رى وچانلا رگە قاچىپ جېقىم قاراب
قورشتى . ئاللاھە رەم نيك بە يۆللاگە دوشمە نلىك قىلغا نى نېمە قىلىد
ودەپ تورماقتا ئىدى . ئە بدول مۆتتسېب دەپىرەنە چىچە كېشى بىلەن كە
ئېنە نيك ھالقا سېغا ئاسراپ ئاللا دېن ھودوشمەن ھە قەدە نوسرت قىلىدى .
ئە برەھە مەككە كېرىشكە نە ھېچ بولۇپ كە ئېنە نى بوزۇش قافىل نى ھەيدىدى
فېل نيك ئىسمى مەھمۇت ئىدى فېل ماگىدى ياتىۋالدى . قوپۇرۇپ يەنە
تەرەپكە ھەيدەپ تېزلىك بىلەن يۆردى . ئە برهه بۈھە بىتە توراتتى
ئاللا وىنكىز تەرەپىن قوشلەرنى ئىبارىپ ھەرقوش نيك ئاغزىدا بېرىدەنە

دین تاش بارشیدی تاش ته ککه ن زامان ته برهه نیک ناد م له ری ټوله رشیدی
 هه به شه ته مسکه رله ری ټوله بوه په رشان بولوب ته ره ب ته ره ب ګاچتی
 ته برهه یاران ابولوب یه نه ګاچتشد ا یولدا بونیک بارماق له نری بیرد یس
 توکیله ب که تتی یه نه نکه باریب ټولدی بوقسمه نی قورغان که ریم سور تو فیل
 واښتیدو .

” بسم الله الرحمن الرحيم ”

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ ﴿١﴾ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿٢﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٣﴾
 وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٤﴾ تَرْمِيمُ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٥﴾ فَجَعَلَهُمْ
 كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٦﴾

ټاللا هه به شه نی مه ککه دین قایتور غاندین کیس وټوله رنیک نیمه کونله
 رنی ګورګه ټککینی ته دوه ب له رکره ب قوره یس ټاللا غایتین قبیل ټاللا بوله
 لرګه نوسره برب دوشمه نلرینی یو قاتب به ردی . دیشتی وقوره شنی
 تولا ته زمیم قیلد یغان چونک کورید غان بولدی .

بوقاچه زاته ن یوغان واقعه شیدی ته ره پ له دیمونیک بیل ن تاریخ توتدی
 فیل میلسدین کیس فیل میلیدین مو نچه یورون فالان ناد م فیل میلی توغو
 لدی دید یغان بولدی فیل میلی میلاد نیک ” ۵۷۵ “ توغراکلید ود .

” عَبْدُ اللَّهِ وَأَمْنُهُ ”

نادول موتلسب نیک ټون ټولگی بارشیدی . ټوزامان ته بدول مرتلسب
 قوره یس نیک خوجه سی شیدی . ته بدوللا ټوغالله رنیک ټو تترانجی سی شیدی
 د ادسی ته بدوللانی ذوهره قبیل سیدین بولغان ټامنه دیګه ن قوره یس

ئىك ئۆسترن تۈرە لە رئا ئىلە سىد يىن تۈر مۈشقا چىتاردى . شە بد و للاثامىنە
 ھاملە واخىتدا ئۆلدى . بە يىغە مېە رنىك ئانا سى (ئامە) قارىدىمكى -
 بالسى نىك نە قە در ئۆسترن دە رەجە لىك كىشى بولشنى بە زىئە لامەت
 لە رد يىن بىلدى .

"وَلَدَتْهُ الْكَرِيمَةَ وَنَسَبَهُ الرَّكْبِيَّ"

جاناب رە سولو لالا " دوشىيە نىە كۈنى ئون ئىككىنجى دە بىول شە وول
 ئايدا توغولدى ، فېل يىلى " " بولوب بۈكۈن دۈ نيا يۈۈنچە سانا دە
 تلىك كۈن ئىدى .

پە يىغە بۈيۈمىز نىك ئىسمى (محمد) ئىبنى شە بد وللا شە بد ول مۈتلىب ئوغلى
 شە بد ول مۈتلىب ھاشم ئوغلى . ھاشم شە بد ومانا ئوغلى . شە بد ومانا ئ
 قوسە ي ئوغلى . قوسە ي كىلاب ئوغلى . كىلاب مۇررە ئوغلى . مۇررە كە
 شە ب ئوغلى . كە شە ب لوئە ي ئوغلى . لوئە ي غالب ئوغلى . غالب فېر مالک
 ئوغلى . مالىك نە زر ئوغلى نە زر رە فانە ئوغلى . كە نانە خوزىمە ئوغلى
 خوزىمە مۇرەكە ئوغلى . مۇرەكە ئىلياس ئوغلى . ئىلياس موز ر ئوغلى
 موز ر مۇشە د ئوغلى . مۇشە د شە دنان ئوغلى . شە دنان نىك نە سە بى -
 ئىسمائىل شە لە يىپە سالام گە يىتدۇ ، ئىسمائىل شە لە سە سالام ئىبراھىم
 شە لە يىپە سالام نىك ئوغلى .

جاناب رە سولو لالانى ئاناسى توغۇ پلا . جۈنك داداسى شە بد ول مۈتلىب
 گە خە بە رقىلدى ئوغول توغولدى دېدى شە بد ول مۈتلىب كىلىپ كۈرۈپ
 كۈتۈرە پ كە شە گە شە لىپ كېردى دۈ وئاھلىدى " محمد " رەب ئات قويدى -
 بوئات ئوزاماندا شە رەپ لە ردە يوق ئىدى . شە رەپ لە ر شە جىچۈپ قىلدى .

”رَضَاعَتُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ“

به یغه مدته له یهه سالام نی شمتش ته ره ب له رده ئوزا ماند ا کیچیک باله له
 دیننی یسزاخه لقیده قویاب ئویه رده ئیمیتسبیزاته ریسیمتی ده ئوستوروش
 بارئیدی . ته بدول مونتلیب بونه بیره سیننی وه یتیم بالینی شتکوچی له رگه
 قاریدی . شوپیل قوروق چولوق بیل ئیدی . شمتکوچی خاتونله ریزاد یس
 شه هه رگه کیلتی . ته بدول مونتلیب نه بیره سیننی بوله درگه توغراهدی بوله
 رنیک ئسچیده هه لیمه د مگه ن سه ئد قبیله سیدین بیرخاتون هه م بارئیدی
 بوئایالله رهو باله نیک یتیم لیکمیدین مونیک دین بیزگه نه کیلید و دیشب
 ئالمایتی هه لیمه هه م ئالمیدی واخ ئوتتی بوئایال . بوئاله یتیم باله بولوب
 مونیک تول ئانا سیده چونک داد اسیدین نیمه جیقا د یگه ئشی ئویلا یتی .
 چونکی بوئایالله رهوخیزمه ت ئوستیده پائیده لینار ئیدی . هه لیمه ئوسسه
 ئدی یهه کیین قبول قیلدی ئاللا بوئایال نیک د یلیغاموهه بیه تینی سالدی
 بالینی یاخشی کوردی . بوئایال ئوکونی بویتیم باله دین باشقانی موناپمیدی
 جاناب ره سولوللانی ئالغان هه لیمه ئوزجاییغا بمریب هه برنه رسه
 نی به ره که قلیک تابتی مونیک کوکسی ده سوت قتیق له ری قوی توکه له ری
 وه ئوروق ئیشمه که له دری جانلاندی .

مونی کورگه ئایاللا ره سه ت قلید یغان بولوب سانگا ئاللا به ره که ت لیک
 باله بیرمید و د بیشتی . شوواختن باشلاب به نی سه ئد د یگه ن جایدا جاناب
 ره سولوللا ئیککی بیل قالدی . ئاندین کیین هه لیمه مکه گه ئیلیب کیرییب
 جاناب ره سولوللانیک ئاناله دیدین یانابیرمود ده ت قالشینی سوویدی .
 چونک بولیشی باشقا باله له رگه ئوخشاییتی . بو قیتم دایکیکی مالا ئیکه

فیرشته کیلیب جاناب رسول لالا " ﷺ " نیک کوکسه له دینی بیریب
 ثویف قالغان قارا قان گه خوشانه رسه نی ثیلیب تاشلاب ئان دین کیین
 کوکسه له رینی شیچیدین یویوب قایتوروف قویدی .

بوو اختا جاناب ره سولولالا " ﷺ " ئوزی نیک ئیمیلده ش بوراده رله ی
 بیلن مال باقیقی توغرا ، پاکیزه وه بیزا هایاتی نیک ساغلام تورموشیدا -
 یاشدی . به نی مه ئد قبیله سی سوزده فه مساهه ت لیک بیلن -
 شوهره ن تافقان سه ئد ئین به کرده هه رکیم که یقین د وسلوق د اکوندی
 بوراده رله ری نی یاخشی کوومتی ئولر مو به لک یاخشی کورتیس . ئان دین
 کین ئاناسی وه چونک د اداسی نیک قاشیغا قایتیتی . وقد انبت الله
 نبانا حسنا قالایا خشی ئو ستوردی .

"وَقَاةَ آتَنَةِ وَعَبْدِ الْمُطْلَبِ"

ئامنه وئە بدول موتیلیب نیک ئولوشی

جناب ره سولو لالا " ﷺ " ئالت یاشر له ریده ئاناله ری ئامنه ئەبوا یکە
 ن مه دینه بیلن مه ککه نیک یولیدا واپات قیلدی ئان دین کین چونک
 د اداسی ئە بدول موتتلیب نیک قاشیدا بولدی . ئامراق ئیدی که ئبه نیک
 سایه سیده ئوزی نیک کورفه سیده یانیدا ئولتورغوروب ئە رگلتتی . به یغه
 مه ویمیز " ﷺ " سه ککیز یا شقا کیرکه ئده ئە بدول موتتسب واپات قیلدی

"مَعَ عَمِّ أَبِي طَالِبٍ"

ئاغاله ری (أبي طالب) ئە بوتالیب بیلن ره سولولالا " ﷺ " ، ئە بدول
 موتتسب دین کین ئە بو طالب ئاغاله ری نیک قاشیدا بولدی . بوکششی

ئابدۇللا بىلەن ئاناۋاد بىر بىر توققان ئىدى . شە بدول مۇتتەپ ئۆزىدىن
كىيىن شە بوتالىب كە تافشورۇق قىلغان ئىدى ھەمىشە بىللە بولۇپتى . ئۆزى -
نىك باللا ھىرىدىن ياخشى كۆرۈپتى .

"التربية الإلهية"

ئاللانىك بېقىشى

رەسۇلۇللا ﷺ "ئاللانىك ساقلىشى بىلەن جاھلىيەت نىك كىرلەيدىن
ۋە شە سىكى ئادەتلىرىدىن ساقلىنىپ چۈشكەن بولدى . ئۆزى بىللە تىدە كۆزقاراش
لەيدى ياخشى لىق بىلەن شە خلاقدا ئۈستۈن ھايالىق . سۆزى جىرايلىق
ۋە راست ۋە ساقلىق . پامان تىل ۋە ۋاھشەدىن يىراق بولۇشى بىلەن
نەملىتى بوزاتىن (الامىن) ساق كېشى دەپ تونىدى . توققانلارمىن
بوقلاپتى . خەلىق نىك شە غىر چېلىقنى ياردەم يولى بىلەن كۆتۈرتتى . مېھنا
نغا ياخشى قارايتى ياخشى ئىش ۋە ئاللا بولۇپتىكى ھەق خىزمەت لەرگە
بولۇپتى ئۆزى مەگىكىدىن يەتتى ئازىنە رەسەگە ئائەت قىلىپتى رەسۇلۇ
للا ﷺ "ئۇن تۈرۈت ۋە ياتۇن بەش ياشلەيدى . فىجار ئورۇشى دېگەن
نەقەرە بىلەن بەش ياش ئاراسىدا بېرىسۇقۇش بولدى . مۇنىك -
غاقتىن شىب تاغالەربىنى دۈشمەن ئوقىدىن ھېمايە قىلدى ئۆزى ئاماندا ۋە -
بومۇناسىبەت بىلەن سوقۇش ئىشلەيدىنى ئاتىنىش دەپ يىگىت چېلىپتى شەمە
لدە كۆرۈپ چىقتى .

(زَوَاجُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَدِيجَةَ)

رەسۇلۇللا ﷺ " نىك خەدېجە بىلەن تۈرۈمۈش قىلغانلەرى

جاناب ره سولوللا " ﷺ " یگره به ش یاشقا کیر گه نده قوره یش قبیلله
سی نیک نیک ئوستون نه سه ب لیک وئه قیل ده کامل وئه خلاقدا
ئوستون ده بای ئایال خه دیجه بیلنه تورموش قیلدی . ئوزامان خه دیجه
قیریق یاشله رده بار ئیدی . ئیری وئه پات بولغان . ئه بو هاله دیگه
ن کمشئ ئیدی . قوره یش تیجاره تجی ملله ت بولوب خه دیجه چونک
تجاره ت قلد یغان ئایال ئیدی . بوئایال تیجاره تیگه ئه رله رنی بیرمقدار
شیریک لیک تونوپ ده یاکی خیزمن هه ققی بیلنه ئیش قاسالتی . ره سولو
للا بوئایال نیک تیجاره تیده . بیر قتم مشامغا بارغاند اتیجاره ت کیرمی -
یاخشی بولوب وه ره سولوللا " ﷺ " نیک یاخشی لیقینی تونوغان ئایال
ئوزین خاتونلوققا فیکر به ردی . بوئایال زامان دین کوب کیشی له ر نیک
تیه کیینی قبول قلمغان ئیدی ، تیه گه ن له رکوب ئوستون کشمه ر ئیدی
بو قتم تیه له ره سولوللا " ﷺ " نیک تاغاله ری هه مزه وئه بو طالسب
ته ره فیدین بولوب توی بولدی .

بوئایال ره سولو لا " ﷺ " نیک بیر یخی قتم تورموش قیلشی بوئایال
ره سولوللا " ﷺ " فیراهیم دیگن ئو ظمدین باشقا هه مه باله له
ری نیک ئاناسی .

"رَضَةُ بَنِيانِ الْكَعْبَةِ وَدُرٌّ فَتْنَةٍ عَظِيمَةٍ"

که ئبه نی ته میر قیلش ده یوغان بیر فتنه نی بسق توروش که ئبه نیک بنامرقاشنی
تاش نیک ئو سستیکه لای سیز قویولغان بولوب . ره سولوللا ئوتتوز به ش یاشله
ریدا . قوره یش که ئبه نی باشقیدین یاساش فیکرگه توشوف ده ئوستون
هه م چونگه تش که قارار قیلشتی . که ئبه نیک بنا " سی بیرقا زکوته ریلگه ت

واختيد اقاتا تشده ياكى ساتاده تالليك تاشنى قويا شدا قوره يش ته بيله له
 د يد ين بيز قويمير بيز قويموز يگ ن فتنه چيقيب بوشه رهب گه بيزلا ييق
 د يگه نله ركوپه يدى . جاهلية تده موند ين كيچيك ئيشله رد ين مو شوقوش
 چيقيب كئيتى . بوهه قته هه م ئوروش بوليدى يغان يه رگه كيلشب هه رقه بيله
 ئادم له د ين ته نييار لاپ هازير لاندى هه تتابه نى ته بَدُوْدَ اَر د يگه ن قه
 بيله بيرچه لهك قاننى ئيليب كيليب شو قبيله نيك ئادم له رى نيك ئالدىدا
 قوياب هه مه سى شوقانغا قولين ئىقىشب توروب ئوزقه بيله سى نيك شو توغلو
 بولوشغا سوقوش ته هيه م ين ئيجشتى ته دى ته بيله سى هه م بوله بيله
 ن شوقه سه مده ئولوم ته سه مى دهب تونولدى . ئولوم بولمىغى يامان -
 گونله ر قوره يش ئوستده ده بيرنچه كون قالدى . ئاندىن كينى ئىتتاققا
 كيلشب هه ره م نيك ئىشكىد ين كىسم بالىد وكىرىپ كه لسه شو ئادم قوياب
 به رسون دوپ توختا شدى اول هه ره م نيك ئىشكىد ين ره سولوللا " ﷺ
 كىرىپ كه لدى هَذَا الْاَمِينُ رَضِينَا هَذَا " مُحَمَّدٌ د يگه ن داووش هه مه -
 د ين بارابه رچيقيب خوش بوللاشتى . بو فوئدان ئادم رازى بيز ده يگه
 ن بوليد و ره سولوللا بيررو مال جا قيردى قاشنى ئونيك ؟ چيگه
 ئوز قولى بيله ن قويدى . هه رقه بيله د ين بيركشى رومال نيك ته تراپيد ين
 توسون ديدى بارابه ركونه ردى تاش ئوز جاييغايه تكانده ئوز قولى بيله
 ن جاييغا قوياب به ردى . ئاندىن كينى بنا " گه دوام قيلندى . شو نيك
 بيله ن ره سولوللا " ﷺ " قوره يش ده بوليد يغان قاتق سواقشدين
 ساقلاب قالدى بو بو لسا جونك هسكت .

" حَلْفُ الْفَضْلِ "

" یا خشی ششقا قاتنشیش "

ره سولوللا " ﷺ " په زول موٹاهیده سیفه هازیوبولا ب قاتناشتی بوموٹاهیده ،
 بونی ئوچوق فزیله ت لیک موٹاهیده دیگه ن بیله ن ته ره ب لیجیده شه
 ره پ لیک موٹاهیده ئیدی . بوتوختام نیک سه به بی زوبه پد دیگه ن -
 جایدین بیرئادم مه ککه گه مال ئیلیب که لدی بومالنی ئاس ئین وائیل
 د مگه ئادم ئا لدی . بوئادم قوره یش نیک توره له ریدین ئیدی . مال
 نیک . پولینی به رمیدی . مال ئیگه سی ته ره پ قوریش له دی نیک کاقتا
 له ریگه هالینی ته یمتی . بوله رقولاق به رمیدی . ئاس ئین وائل نیک
 چونک لیقسنی رثایه قیلشتی . مال ئیگه سی ئوزهالین مه ککه خه لق ئورتا
 سیفا قویدی . خه لتی نیک وجد اقلق له ریدین کوب ئادم له ره مال ئیگه
 سی نیک ته ره پیده بولوب ته بد و للاثین جید ئان د مگه ن کیشی نیک
 ئوبیده جه م بولا ب زوبه پدی نیک هه ققین ئیلیب بیر شتا توختام قیلشتی
 شو جاغدا ره سول لالا " ﷺ " بارئیدی وه بوتوختام غا قاتناشتی . شه
 بد و للاثین جید ئان بوله رگه داسخان سالدی . بوخه لق نیک قیلغان
 توختام له دی په زیله ت لیک ئیش بولغا جتا بوتوختامنی پوزول توختامی
 ره بئوتولدی . بوله رئاس ئین وائیل نیک ئوبیگه بحریب ئونیک دین زوبه
 پدی نیک مالله دین ته لیب به ردی " محمد " شه یه سالام بوئیشدین
 به ک خوش بولغان هه تتابه یغه مه ره بولغاندین کین مو . شوئیشینی
 یاد ئیتب ته بد و للاثین جید ئان نیک ئوبیده بیر توختام غا هازیوبولدوم
 ته گه رئیسلاام واشونداع توختام له رگه جا قیر یلسام باریتیم دیگه ن بیله

ن به رابه رکشیله رنیک هه ققینی شیلیب بیریشقا قاترشیك لا زالم به نالوم
غافرتونلوك قیلیمسون دیدی .

ئاللانیک بویوک ته ریمه ت له ریدین وهیمکت لهریدین ره سولو للامه
کته بگورمسگ ن ئوقومیغان یازمایتی موند اغ بولیشی سرت دین ته لیم
ئالغان یازغان ئوقوغان . دینگ ن توهه ت له ردین بیراق قیلاق ئیدی
مونیک غاقورئان که لیم توبه نومیکی ئایه ت بیلنه ن ئیمشاره ت قیلیدو .

"وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّ بِمِثْلِهِ إِذْ الْأَرْتَابُ الْمُبِطُورُ"

سوره العنكبوت 8/ "ئایه ت ره سولو للانیک سواد سیرلغیفا قورئان
که ریم . الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ
فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ . ئه ل ته ئراف" 157 .

(بَعْدَ الْبَعْثَةِ)

تَبَاشِيرُ الصَّحِّحِ وَطَلَّاعُ السَّعَادَةِ ره سولولا " قیریق یاشینی
توشقاردی . تانک بوروقی نیک باشلمه سی سافاده ت کورونجه له ری باش
تارتتی به یغه به رکیش واختی به تتی . بوئاللانیک قورلانا سسی
شوند اغ قارا نغولوق وقارالیق له دنی . وه به خت لیمقنی یوقوقوش ئیدی
وه شوند اغ په بیت ده کیلتی . ره سولو للامه " نیک تیره سی گه معلوم
بولدی گو یاییرنه رسه بوئاتی هه یده واستی و . ئونیک ئوجوق یالغوز
جایینی ئیزد ید یغان بولدی ئوزها لیفا ئوزی ئوزی بیلنه ن ئولتوروشنی -
یاخش کوردی مه ککه دین بیراق مه ککه نیک ئویله ری کورونما ید یغان
به رگه کتیتی مه ککه نیک توزیه رله ری وئاغ له ری ده جیلغاله ریده یورگه
نده ته سسالام ته له یکوم یاره سولو للامه " دینگ ن ئاوازله رنسی

ئانكلايتى . قارىغاندا . تاش تاغ دەۋخ لە ردىن باشقانه رسە يوق .
 بىرىنچى نوبەت باشلىنىشى توش بىلەن بولدى رە سولو لالا " نىك
 توشى تانك يورىقى دەك كىلتى
" فى غار جىرا " .

كۆپ واخت ھىرا دىگەن . تاغ نىك كاۋاكىدا ئولتۇرەب ئىبادەت قىلىش پىسە
 كەلەدىن ئىلىب جىقىب كىتتى نە چچە كىچە لە رىۋىيە رە قالىتى . ئىبادەت
 لە ردىن ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام يولى بىلەن ساق ۋە توز لوك ۋە توغۇلوق
 بىلەن ئالقا ئىشە نچە قىلىپ قىلتى .
" مېشە " .

بە يىغە مە ۋلىك كىلىشى

شوند اغ ھىرا دىكى كۈنلەرى نىك بىرىدە . بە يىغە مە ۋلىك كىلىش
 كۈنى بولدى . ئۆكۈنى رامىزان نىك " 17 " نجى كۈنى رە سولو لالا " نىك
 نىك ياش لە رى قىرمتى بىرگە يىتب بارغان واخ مىلاد نىك " 6/5 " ئوغۇست
 ئامى نىك " 6 " نجى كۈنى بىرپە رىشتە كەلدى ھىرا دالا . " اقرا دىدى
 رە سولو لالا مەن ئوقۇمىغان دىدى . پە رىشتە بە يىغە مە رىمىز نىسى
 قاتتىق تۈتۈپ سىقىپ قوياپ بىرىپ تى پە يىغە مە رىمىز ئىتە (چارچىدىم)
 پە رىشتە " اقرا دىدى پە يىغە مە رىمىز مەن ئوقۇمىغان دىدىم دىدۇ -
 يانا پە رىشتە قاتتىق تۈتۈپ سىقتى ۋە قويدى " اقرا ئوقۇدى مەن ئوقۇمىغان
 دىدىم دىدۇ . پە رىشتە يانا قاتتىق تۈتۈپ سىقىپ قوياپ بىرىپ ئىدى پە
 يىغە مە رىمىز كۆپ چارچىغان ھالدا ئىدى . پە رىشتە " اقرا " بىسىم رىك

الَّذِي خَلَقَ ① خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ② اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ③ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ④ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑤

ہوئے پہلے مہ ربیک نیک بیرنجی کوئی دہ قورقان کریم ربم نیک بیرنجی
باشلنش بولدی ۔

”فِي بَيْتِ خَدِيجَةٍ“

جاناب رہ سولولابوہالہ تدین قورقاب کہ تتی جونکی موند اغہالہ ت کورو
نمیک یتہ وہ ٹانگلا نیغان شیش شیدی ۔ تہ رہ بٹالہ میدہ پے پہلے مہ ربیک
نیک زہ مانہ سی ئوزاق بولغان بوشلوق کونلہ دی چوزولغان شیدی ۔ پے
پہلے مہ ربیمزئوزیدین قورقاب تتیرمگن ہالدا ٹویگہ قاہتب کہ لدی ۔ مسنی
ئوراب قویانکلا جونکہ پ قویانکلامہ ن ئوزوم دین قورقاب قالدیم دیدی ۔

خہ دیدی ۔ نیمہ سہ بہ بدین موند اغ بولدی وہب سوریدی جاناب رہ سولولابو
”بولغان واقعہ نی شیتب بہ ردی بوٹایال تہ قلیق شیدی ۔ پے پہلے مہ
ربیک وٹہ پہلے مہ ربہ رپہ رشتہ لہ ردیگن سوزلہ رنی ٹانگیغان ۔ قاغا
سی نیک ئوغلی وہ رہ تہ نوبہ ل ئوغلیدین موند اغ سوزلہ رنی بیلگن شیدی
وہ رہ خیرستیان دیندا بولوب ۔ ئوقوغان بازقان وہ مہ ککہ خہلق نیک
توزوہ توغراتدین وہ ئوقرملوق فیکردین تشرقی قلغان ہی ہودہ لیکگہ ۔

قارشى توراتتى وہ رہ تہ ورات شینجیل نی ٹانگیغان ئادم شیدی ۔ وہ رہ
شبن نوفل رہ سولولابو ”ﷺ“ نیک تہ خلاق لہ رین یاخشی بیلستی ۔
چونکی بوٹادہم خہ دیدی گہ توققان بولغانلقتدین رہ سولو للانیک
یوشودون وہ ٹا شکارا سیرت لہ ردین میلش بیلہ ن ٹاللا بونیک شیشگہ

دین قویشتوروب به رنگه ن وه خود انیک ئیلغار و خود ا خوشلیغان ئادده ب
تونویتی . موند اغ توغری ئینسانغا شه یتان یقین که لمه یدوده جین یوقو
شه ا یدود یگه نین ئاللانیک موند اغ ئیلغار به نده له در یگه موند اغ توبه نلیک
یولا ق ماید وروب قانویتی . ئاللانیک ئاسراش له دی وئامراق لیلی وئاللانیک
هیکه تی شونی ته قه زراقلیتی خه دیجه ئیشانچی وه ئیمانی ده قام ئیراده
سی بیلکه ن یاق قورتاش لازم شه مه س . سینی ئاللا بوزماید و سه ن توققان
یوقلا یسه ن کشی له دنیک شغیر بنی کوتیره سه ن یوقسوزله نرگه یاردم -
قیلیسه ن هه ق ئیگه له در یگه یان باصیه سه ن دیدی مہمان نی یاخشی
کوتسه ن .

(بَیْنِ یَدَیْ وَرَقَہِ بْنِ نَوْفَلٍ)

وه رقه ئبن نوفل قاشیدا

خه دیجه ئوزی نیک توققانه ر- یدین بولغان ئالم وهرقه ئبن نوفل قاشیغاره
ره سولوللا " ﷺ " نی ته لیب باردی . ره سولوللا " ﷺ " وهرقه که
واکته نی سوز لیدی وهرقه . قسه م منک جنم ئونیک قولیداکی زات قاسه
ن بوملله ت نیک نه یقه مہری سه ن سانکاراست خه به رئیلسب کیلهد
یغلن پڑیسته که فتو . بوموسی ته له یب سالام غاهه م که لگه ن لیکین
سینک ملله تنک سینی یالغان غاچقیردو . وه سانکارا زار بیر یدو . وه-
سینی یوروت دین جیقیردو . وسه ن بیلکه ن کوره ش قیلید ویدی جاناب
ره سولوللا " ﷺ " وهرقه نیک . سینی بوملله ت جیقیردو . د یگه سوزیکه
هه یوان بولاب سینی جتد بیرامد و یورتومدین ده ف سوئال قیلدی ؟

به بنه رته له يېه سلام " ﷺ " نى مه ككه خه لقي الامين الصاد قراست
 وه ساق ئادهم ره ب هورمه ت قىلاتى . اَوْصَرَّجِيْهِمْ وَهَرَقَ قَارِي ، سيزكه
 ئوخشا ئينسانله وسيزكه لتورگه ن ئيشله رنى كه لتورمىدى مه كه رئونيك
 ملله تى ئونيك غاڤازارقىلدى . نه كه رمنك ئومروم بولوب ئوواختامه ن هايات
 بولسام ئىدى سيزكه كوب ياردم قىلتم دى ئالاد يىن وه هيه كېلش بيرىز
 امان ئوزولدى . ئاندىن كىيىن توشوشكه باشلىدى ئارقا ئارقا دىـــــــــــــــــ
 قورئان توشتى .

(اِسْلَامُ خَدِيْجَةَ وَاخْلَاقَهَا)

خه دىجى ئيمان نه يىتى بىرىنجى ئاللاغا ره سولوللا " ﷺ " غا ئيمان
 ئىشيقان خه دىجى بولدى . ره سولوللا " ﷺ " قاشيد ابولفـــــــــــــــــاج
 كوب يوليدى . وه مه هكه م تورغوزدى قىنجىلىق له مېنى يه نكئتى . خهلق
 نيك نه كسيه ت چىلىكىگه قارشى توردى .

(اِسْلَامُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَزَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ)

نه لى ئىبن نه بى طالب نيك وه زه يد ئىبن هارثه نيك

ئيمان ئىتقىن

ره سولوللا " ﷺ " نيك قاغاله لوى نيك ئوغلى نه لى ئىبن نه بى تاليب
 ووه سولوللا " ﷺ " نيك باقب ئالغان باليسى زه يد ئىبن هارسه ئيمان
 كه كه لى نه لى ئىبن نه بى تاليب ئون ياشدا ئىدى . ره سولوللا " ﷺ " .
 بونى ئىسلام دىن يورون قاتتىق جىلىق كوفله رده ئوز يكه يارده مجى قىلىپ
 تاغاسيد يىن نوراب ئالغان ئىدى . بوله رنىك ئيمان بيله ن موشـــــــــــــــــ

دده ب بولشی بوله رنیک جاناب رسولوللا که یقین لبقیدین . خه لق ثارا
 زور مشاهدات بولدی جونکی بوله ر ثوی شیچیده بولوش بیلە ن ره سولو
 . نیک راست لبقی وشیخلاص ویاخشی لبقی له رینی بیلیم
 تانوغان له ریدی . ثوی نیک له ری ثویده نسه بار لبقی یاخشی بلید و -
 (اِسْلَامُ اَبِی بُکْرَ بْنِ اَبِی قُحَّافَه وَفَضْلَه فِی دَعْوَةِ اِسْلَام)

قوره یش شیچیده ثوستون ثورون ئالغان ته بویه کری شه بوقوها به ثوغلی ئیسلام
 که کردی . بوئاد م توغراوه توز شه ته ت لیک ئاد م ئیدی . ئونیک ثوستیک
 خه لق یاخشی کورید یغان یاواش و ب تونولغان کشی ئیدی وه یانا ئالام
 ئیدی . قوریش نیک ته سب له دینی بیلتی د و نیادین خه به دنی بارئیدی
 تجارت قیلتی . ته خلافت ثوستون تانولغان کشی ئیدی . بوزات ئوزی -
 ئیشانگە ن له دنی بیلله ئولترابقو پید یغان له دنی وئوزیکه کیلید یغان
 له رنی ئیسلام که چاقیریق قیلدی ته شویق قیلدی . اِسْلَامُ اَشْرَافِ قُرَیْش .
 ته بویه کری نیک ته شویق بیلە ن قوره یش نیک توره له ریدین بولغان
 خوجه له ردین ئوسمان ئین ته ققان ذویه یوشین ته و و ام . ته بدوره همان
 ئین ئوپ . ده سه ته وئین ته بی وه ققاس . وه ته لهه ئین ثویه ید و لا
 له رجانب ره سولو الا " نیک ئالد یغا کیلیب ئیمان بیلە ن موشه
 ره ب بولدی .

ئوندین کین بیرمونه مه که نیک کانتاکشیله ریدین ئیمان قتب ئیسلام
 جامائە تیگە قوشولدی بولە رن . ته بو ثویه یدە ئین جه رراه ته رقم ئین ته
 رقم ئوسمان ئین مه زئون . وه ثویه یدە ئین هارس ئین نول موه للاسب

یامو تقلاب ووه سه ئیدئین زهید . ووه خه بباب ئینولا یوت . ته بدو للائین مه
سئوق ته مارئین یاسرو ووه سوهه یهروه باشقاله رئوندین کیین ته رتایمال
بولوب کوب کشیله رکیردی ئیسلام سوزی مه ککه ده کوپوبوب خه لئیق ئاغزیفا
جیقتی .

"الدَّعْوَةُ جِهَارًا عَلَى جَبَلٍ : الصَّغَاءُ"

سافاتاغ نیک ئوستیه ئیسلام غاغه شویق جاناب ره سولوللا " ﷺ " بوشیشنی
یو شورون توتوب اوج ییله ئی ئوتکازدی . ئاتدین کیین ئاللا بوشیشنی سیرت
قائیلیب جیقش قاقا قشودوق قیلدی .

" فَأُذِعْ بِمَا تَوَكَّمُ وَأَعِزَّهُ عَنِ الشُّرُكَيْنِ " سورة الحجر ۹ وقال . وَأَنْذِرْ
عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ " وَأَخْفَى جَنَاحَكَ لِمَنْ اتَّعَمَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ " سورة

الشعرا " (۲۱۴ - ۲۱۵) وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ " سورة الحجر ۸۶ "

مه ککه ته ره ب له دی نیک ئاده ت له ریده یوروت ئوستیه بیرزولر ئیشولسا

سافاتاغ نیک ئیکیزبیربیرکه جیق توروب ته ی بوکونکی ته رتیگه ن ده ف جاقیریق
قیلیدی = یاصباحاه = ره سولوللا " ﷺ " غابرقایه ت له رتوشکاندین کیینبیر

کونی سافاتاغیفا جیق (یاصباحاه) ره ب یوفان ئاد ازقیلدی بوله رهوزی

جیق دی بهزیله رتادم بوللیدی ره سولوللا " ﷺ " نیک ئاوادزی یاکی موند اغ

جاقیریق له رگه قولاق بیریش که ئاده تله نکه ن خه لئیق ته خیرسیرکیلشتی

په بهغه مه رته له به سالام . هدی فهرنیک ته ولاد له ری . هدی . که ته ب نیک

ته ولاد له دی . هدی ته بدول موتیلیب نیک بالیری . کوپو . گلیو . ته گه

ره ن سسله رگه موشوتاغ نیک ئارقاسیدا . ئاتیلیق ته سکه دبار سیله رکه هو

جوم تیلید و د یسه م ئیشنمه لدمو ؟

محمد ته له بهاسالام ﷺ " نى (أمين) ساق . (صادق) راست
 نادم ده د ه تونوخان مه ککه ته رب له رى . بوتان دم خالدی ثارقینی بلیب
 قاراف تورید و بیزبوکشی " که قاراب تور یوز باشقنی بیلدوق د پیشب
 سیناغانلقید بین ثاری شیشینموزد ییشتی . ته ره ب بولد یفاننی بیلگه ن
 ته مه لی ئنسانله وثیدی . محمد ته له بهاسالام ﷺ " بیزکه نه سى
 هه ت ده فاید بلیق که فی قلد و ده ب شیشاندیره سولوللا ﷺ " دیدی
 من سیله رگه قاتق قازاب کیلشی د بین قورقایمن و یا قورقتمه ن .

هه مه نادم شوك توروشتی (تاغاله ری) تاباله هه ب سه ن هالا لکبول
 کونله رنیک قارابولسون موشونیک عاجا تیریب مید نیک بیزنی دیدی .

" اَظْهَارُ قَوْمِ الْعَدَاوَةِ لَهُ وَحَدِّبْ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ "

بو ملله نیک ره سولوللا قاد و شمه ن بولوشی ته بوتالیب نیک ره سولوللا
 ته ره ب بولشی .

ره سولوللا ﷺ " شونداغ نه شویقله ریده دوام قلدی خه لبق بوزاند بین
 قاجمدی وقایتور میدی . بیز زمان کیلیب ره سولوللا بوله ونیک بوت د یاساغان
 یالغان خوداله ریفا ها قارهت قلدی . موند اخیلغان واختا مونى یامان
 کیره ب بونیک غاقرشی تورو شو و دو شمه ن بولا شقا باشلیدی . ئوزامان
 ته بوتالب ره سولوللا ﷺ " نیک تیره پینی ثالدی . تاغاله ری ئیدی
 خه لبق نیک دوشمه ن لیکید بین ئاسرمدی ئوله درکه کوکره کهنی جیقاردی
 ره سولوللا ﷺ " ئوزی نیک ته شویقی نی قلیوه دی . ته بوتالیب
 تهره ب تالقید اقاتق تور دی . وه هسمایه قلدی .

موند اغ زمانله رتوکاند بین کیمین دوشمه نلر چیدیمای ته بوتالب قاشیفا

كىلىشتى دىدىكى . سىنىك قىرىندا شىنىك نىكى ئوغلى بىزنىك خودالە دىمىرنى
جىق تىلاب كەتتىم دىمىرنى ئەبەلەيدى بىزنى ئەسكى كە جىقاردى .
ئاناياپالە دىمىرنى كورە قىلدى ياكى سەن بونىك فائەسىيەت قىل . وياكى
بونى بىزگە قوياپ بەرىشتى بولەدەك ئەبوتالىب سەلىق گەب قىلىپ قايتورۇ
بولەرنىك قىلغان سوزلەردە . بىزنىك وسىنىك دىمىرنە بىردەك سەن سوزلەرموبار
قىلدى . بولە رەجىقەب كەتتى .

”بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي طَالِبٍ“

قورەش دەردە سولوللا ﷺ ”نىكى سوزى كوپويوب بولەرنىك بەزىسى بە
زىنى قەتەتەب ئەبوتالىب نىكى قاشىفا شىكىجى قەتەم كىلىشتى . دىدىكى
ئەبوتالىب سىز بىزنىك ئىچمىزدە ياشاقتىيارد اوۋەشەدە قەتە چوئەك . -
سىزنىڭ ئاكانىمىزنىك ئوغلىنى توسانك دەفتەلەك قىلدوق سىز قولاق سالىم
يېڭىز بىزمۇندەن ئوشوق سەبە قىلالما بىزكى بىزنىك بوت خودالە دىمىرنى
تىلاب كەتتى ئامماپالە دىمىرنى سوكى بىزنى ئەسكى گە جىقاردى وئە
يىبەلەيدى . ياكى بىزگە قوياپ بىزنىك بولماس سىز بىلەن ساقاش قىلىمىز موشو
ئىش توغرىلىق مۇنىك داپاسىز توگە سىز يابىز توگە يىمىز دىشتى . ئەبوتالىب
قائۇز مىللىتى بىلەن مۇندە ئاغ ئادەسى بوزولۇش ئورۇنلىدى . پەيغەمبەر ئەلە
يەسەلەم ﷺ ”ئەي چاقىرىپ ھەي بىرتوققۇم نىكى بالەسى . سىنىك جامائەت
مىللىتىك مانگا كىلىپ مۇندە ئاغ مۇندە ئاغ كەلەندى قىلدى . مىموشا . ئوزەنىك
شىموشا . سەنى يار يەسە شىقائىقەدەيدى .

”لَوْ وَضَعُوا الشَّمْسُ فِي يَمِينِي وَالْقَمَرُ فِي شِمَالِي“

بەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ﷺ ”ئەبوتالىب نىكى دىلى فولدا بولاب بەيغە

مېه رته يېه سالام غايمان يولهك بولا شد ين يالتيب قالغان ليقتى گومان قېلب
 د يد يكي تاغا . بوله رئونك قولا مفاكونه شنى چه ف قولا مفاثا يمين قوييد يغان
 بولسيمو . صېنك موشوئيشتى تاشالشم يوق باكي ئا للامونى بير ياشسقا
 جيقيريد و ياكى مە ن شوپولدا ئولمە ن . دە ف جواب بيريب كوزيد ين باش
 جىقتى ئاند ين ميغلاب قوپاب كه تتى ئە بوتالب جاتيريب ئالغى د يد يكى
 قېلغنىك نى قېل . د يگە نيك نى دە . سىنى بوله درگە تاشلا بېه ومە يمه
 ن د يدى . وقە سە م ياد قېلدى .

”تَعَذِيبُ قَرِيشٍ لِّلْمُسْلِمِينَ“

رسولوللا ﷺ ”ئوزنە شومق لە دېدا ئاللا غادە ئوتىك بيرلېك وبارليقيقا
 يوقان ئە د م ئالدى . قورەيش ئە بوتالب د ين وە رسولوللا ﷺ ” نيك
 بوشاشيش لە ويد ين ئوميد سېز بولدى . ئە مدى ھە وقە بېلە ئوزيد ين موسولمان
 بولغان لە مرنى ئە زكىن باشلیدی ، بولە مرنى سولاپ قويدى . وقىناش -
 ئازاب لە مدين قېلدى ئور دى . ئاچ قويدى ئوسموز قويدى مە ككە نيك ئىسقىدا
 قاق سالدى ھە زېرەتى بېلال ئوجيە نيك قولى ئىدى ئومە بېه بونى قېزىمىق
 ئابتا ققا قاقلاپ ئوستگە يوغان تاشىنى قوپاب توروپ قە سە م بېلە ن -
 ئىستىتىكى ياموشوندا غ ئولسە ن يا محمد گە كه لتورگە ن ئىپاند يــــــن
 قايتسە ن بېز نيك لات ئوززا د يگەن بوت لە رمىزگە ئىبادەت قېلسە ن دە يتى
 بوپالا لە مرنى كوتېرە پ ئە ھە د ئە ھە د دە يتى . شوندا غ چاغدا ئە بويە
 كرئوتە ب تېلىپ ئومە بېه گە ئوند ين ئويدان قارا ياش بير قولنى بيرىــــــب
 بېلال نى قوتقوزوب ئازات قېلدى .

مە خروم قە بېلە سى ئە مارئىن ياسرنى وە ئونيك ئاقا ئاقا سىنى . بولە -

وموسولمان بولغانلقد ين توتوب چيقيب فيزريق قوم نيك ئوستيگە قاقلاپ -
 ئازاب قىلاتتى ره سولوللا " ﷺ " بوله ونيك ينسى د ين ئوته پ كىتب
 بيريپ كوره پ ئاللا سىله وگە سە برە بە وسوف سىله رجه نغە تگە
 كير سىلە ن دەپ قە سە للى بيريى . ئە سارنيك ئانا سى كافرلە رگە
 قاتيق قارشى تورغانلقد ين ئولتورۇپ ئە تتى (ئىسلام دا بيريىنجى توكولگە ن قان
 شو خاتون نيك قىنى بولدى . موسئب ئىن ئومە يود يگە ن ميكت بيريى -
 خاتون نيك بالسى ئىدى بوئانا ئوبالە گە ئوبدان كە يگوزىتى ئوزموكلشكە
 ن يىگت ئىدى . موسئب ئىن ئومە برە يغە مە مەشە لە يەپ سالام " ﷺ " .
 نيك ئە رەقەم ئىن ئە رەقەم نيك ئو يىدە ئىسلام " ﷺ " غاە ئىشويق قىلىواتقان
 لىقىنى ئانكلاپ بيريپ ئيمان بىلە ن مو شە رەب لە ندى . ئىسلام غاكىرگە
 نىنى يوشورۇپ يوردى ئانا سىد ين قورقاتى بىركونى مونيك قاماز ئوغروا تقيىنى
 نى ئو سمان ئىن ئە لەپە كورە ب قىلىپ ئانا سىفاوہ جامائەت لە ئىگە دە پ
 قويدى جامائە تى مونى توتوب . سولاب قويدى سولاق د ين چىكپ ھە بە ش
 كە ھىجرە ت قىلدى ھە بە ش د ين قايىتەب كىلىد يغان لە وىلە ن قايىتەب
 كە لدى بالە نيك ئە ھوالى بوزولغان پە رىشان ئىدى . ئانا سى ئونسى
 مالامە ت قىماقچى بولوب تاشلاپ ئە تتى . موسولمان لە ونىك بە زىسى سە
 ككە ئە رە ب ئە رە ب لە ويد ين بولغان جونك كشىلە ونىك ھىمايە سىكە
 ئوزىن ئالدى . شوجولە د ين ئوسمان ئىن مە ن ئون د يگان موسولمان دە لىد
 ئىن موغىرە د يگە ن كشىگە سغندى . كىن ئوزى نيك غە يوتى قومىاي مونىك
 ھىمايە سىنى قايتورۇف ئاللا د ين باشقانىك ھىمايە سىدە بولمايە ن دىدى
 بىركونى بىرئيمان سىزىلە ن گە ف تالشىب ئورونون قالدى بوكافىر ئوسمان
 نىك كوزىن كوكە يىتب قويدى ھو لىد ئىن موغىرە قاراب تورغان ئىدى . دىدىكى

ياثوسمان منك هيمايه مده تورغان بولسانك بو كوز موند اغ بولمايتى . ثوسمان
 ئونيك جاوابىغا . قەسەم خوداغا . ساق كوزە موخودا يوليداشو نداغ .
 بولا شىنى ئيزدەيدۇ . مەن دىن ئەزىزە سەتدەن كوشلوق كىشى نىك
 هيمايە سىدە مەن يائە بائە بدشە مەندە ف جواب قايتورۇى .

"مُحَارَبَةُ قُرَيْشٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"
 وتغننهم فى الايداء

جاناب رە سولو لالا غاھىمان كە لتورگە نلە ونيك تولاراقى ياشلەردىن ئىدى .
 بولە مەنى بو ئىشدىن قايتوروشقا ئامال فىلالمىغان قورەيش كافىر لىرى . بە
 يىغە مە رەلە . يە سالام " ﷺ " نىك قانتتق تە شىرىق لە ئويدىن ھە
 يران بولوب . ئونىك ئوستگە بە يىغە مە رەلە يە سالام نىك پە رھاھلما
 سلىقى دىن قورەيش ئوزى نىك لوپچەك لە مەدىن كىشكەت قويدى . بولە ر -
 رە سولو لالانى ساھىر شاعر كاھىن مە جنون دىگەن بوھتان لە ويىلە
 ن ئازار قىلىش دە قىلمىغانلە رى قالدى . بىر كۈنى قورەيشكە نىك كاتتالە مە
 ھە رم نىك ساپە سىدا ئولتوروشوف پە يىغە مە رەلە يە سالام غا ئىدا كۈلفەت
 قىلب ئا نىكلىق ئىتە گە بولاشتى پە يىغە مە رەلە يە سالام تاواب قىلىسوا
 تىتى بولە وقىلد . يىغان بى ھودە لىكىتى نە چچە قىتمە كۈرۈلغان
 ندا بولە ونيك ئالدىغا دۈۋە يەلە ئىكلىپچە مەن سىبە مەنى ئولتوروشكە كە
 لدەم دىدى بولە سوزلە مەنى يۈتكە ب ياخشى سىلىق قايتورۇى رە سولوللا
 " ﷺ " بوسوزىنى قەسەم بىلەن قىلدى . ئە و تىسى بولە رەلە
 يىنى جايدا ساقلاب توروف رە سولوللا كىرگەن زمان ھە مە سى بارا بھو

جوم قیلدی بولهونیک بیرى سه لله سینى ره سولو لالا " ﷺ " نیک
 بوینغا سیلب سقیب بوغدی . هوواختائه بویه کوئن قوها فه بارئیدی -
 چسیدیمای یغلاب قاشلیدی بوله دگه قاراب . بوئادم نیک خودا نى بیسر
 دیشیکه مونچه قیلا مسله ده ف واقیریدی بوله رته بویه کونیک موباشین
 یاردی . ساقاله ویدین توتوب سوریدی . . یانابیرکونی جانا ب ره سولوللا
 قاشقري چقب ته شویق قیلماقدا ئیدی قوره یش نیک تازارله ویدین بوتنه
 شویققا قولاق سالید یغان یاکی تازاد ویاکی قول تاقیدی بوندا خاپا بولاب
 قایتب ئوسگه کبریپ چاپانله ری گه یورکوئوپ یاتتی . هوواختا ئالادین
 وه هیه که لدی . (یا ایها المدثر قم فأنذر)

(مَافَعَلَ كَفَّارٌ قَرِيشٍ بِأَبِي بَكْرٍ)

بیرکوبی ته بویه کبرخه لق نى ئاللا نیک یولیغاوه ره سولوللا " ﷺ " نیک
 رهبة ولیکیکه ته شویق قیلدی . موشریک له لوبوکیشسنی ده پسه پ ئوروب
 که تتی ثوقه ئبن ره بسده دیگه ن کافر که پشه سینى ئیککی قاتلاب توروب
 توروب ته بویه کونیک یوزیکه ئوروب یوزی دین یومدینى نیک ئیکیز لیکی بسیلنما -
 ید یغان بولاب که تتی . ته بیمه بيله سی ته بویه کونی کوتوروب ئویگه
 مانگفاندا ئوله پ کتشیدین شه ک قیلغان ئیدی . ئاخشام داگه ف قیلد
 یغان بولدی . رسولو لالا نیمه بولدی دیدی ئاناله لری نیک ئالید ائو
 موچه میل دیگه ن ئایال بارئیدی په یغه مبریم یاخشى سالامت دیشتی
 شونداغ بولسموئه سهم بيله ن مه ن کور میسه م بولمايد ویدی ما قول ده ف
 توروف ته ل ئایاغ جیمققان واخشدا ره سولو لالا " ﷺ " نیک قاشمغا

ئېلىب بېرىشتى . بوواختا . ئەبۇبەكرى سىدىق ئاناسى بىلەن ئۆيىچە
مېلدىگەن ئىككى ئايالغا يولۇنۇپ مائىگىدى بوئاياللىھ ۋالائىھەت قىلتى . ئە
بۇبەكرى ئاناسى موسولمان بۇمىغان ئىدى . رەسولۇللا ﷺ "ئىككى
قىشىغا كېرگەندە دېللەدى ئىرىيىچى ، كەتتى . ئىجىن ئاغرىتتى رەسولۇ
للا ﷺ ئەبۇبەكرى ئاناسى ھەققىدە دۇئا قىلدى ئانا سېنى ئىسلام
تەتشۋىق قىلدى قوبۇل توتتى موسولمان بولدى .

"وَإِخْتِيارَ قَرِيْشٍ فِي وَصْفِ رَسُوْلِ اللّٰهِ"

قۇرەيش رەسولۇللا ﷺ نىك ھەققىدە نېمە قىلىش كېرەك ھەيران بولاشتى
مۇنى نېمە دەيمىز ؟ تاشقىرى دىن كېكەلە دىن مۇنىك سوزىن ئانگىلا
بىلغان ۋە مۇنىك بىلگەن ئۇچىرىشىدۇ ياقىلەندى قانداغ توسقىنى بولىدۇ
بولەرنىك چۈشەنچى ۋە لىدئىن مۇقەررە ئىدى مۇنىك قىشىدۇ كۆپ فېكرە ۋە سوزلاندۇ
بوئادى دېدى ھازىر ھەج ۋە مۇنىك كەلدى مۇھەممەد ئەلەيھى ۋەلىھى ئەللا ئىككى خەۋەر رېنى
ئانگىلىغانلە ۋەكىلىدۇ ۋە سېلىدۇ دىن بوئانداغ ئادەم دەپ سورىدۇ .
شۇواختا بېرىكلا باشقا ياپىرىكلا باشقا كەپ قىلماي . بېرىكە فېنى ياندا
بېرى سۇندۇرىدۇ يان بولماي فۇختا بېرى خېل گەپ قىلىش لازىم دېدى . بېرى .
جايفاكىلەلمەي قۇبۇشاق كەتتى . قۇرەيش قايتىپ كېلىپ يانداشە بدۋە
سېش نېمە دەيمىز بېشى ۋەلىد ياشتا چۈنكە ئىدى . ياخشى شۇكى
بېرى ئەفەز دىن بوئادەم ساھىر بوساھىرلى بېلان ئاتانى بالە دىن بېرتۇ
ققانى بېرتۇققان دىن ئەۋلى خاتۇن ئايالدىن ۋەلىد تېدىن ئايرىدۇ دە
نېكلا دېدى . بۇمە جەلئى تۈگىدى ھەج كەلدى بولە ۋەھاجى نىك بۇرۇش
يوللە بىدە ئولتۇرۇپ كېمە ئۇسۇسە بېرىدە مۇشۇنداغ بېرىدەم با . مۇنىك

غافا لد انمانیکلا دیشتی .

(قسوة قریش فی ایذا رسول الله صلى الله عليه وسلم ومباغتهم)

فی ذلک .

قوره یس جاناب ره سولوللا ﷺ که شه ذبیه ت قلیشینی قاشور دی بوزات
نیک توققا نلیقی . وقود ابا جالیقنی رثایه قیلدی ئینسانیه ت هدود یدین
قاشقری جیقتی . بیرکونی ره سولوللاناماز قیلپ تورغاندا شه تراپدا قوره یس
خه لقی قاراب توروب ثوقبه ئین شه بی مرثب دیگانی ئادهم گه یوان نیک
قیرینینی ئیلپ کیلیپ رسولوللا ﷺ . نیک ئوچسیقا قاشلا ئپ قوبدی
ره سولوللا ﷺ سه جدده ده ئیدی باشله برینی کوته ومیدی . هه
قتا قاتیمه قیزی کیلیپ ئیلپ قاشلندی مونی قیلغان کیشی گه ئاللاه ئنه
ت قیلسون دیدی ره سولوللا ﷺ موشونداغ د وئاقیلدی . یانابیرکونی
شونداغ هه ره مدده که شه نیک هیمجرته بر فیده ناماز قلیواتقاندا ئوقبه کیلیپ
رومال بیلن بویاندین بوغاب ئالدی و قانتق سقتی . شه بویه کوکیلیپ
ئونیک گوره نیدین توتوب ئشتب ره سولوللا نی قوتت زدی . بوئام لانی
بیربلیکه ئلیکیکه ئولتیره م سمله دیدی .

و (اسلام حمزه بن عبد المطلب رضي الله عنه)

شه بوجه هیل بیرکونی جاناب ره سولوللا باریه دین ئوته ب کتب بیریب شه
ذبیه ن قیلدی موسوکی . ره سولوللا ئو نیک غا گه ئپ قایتورمای ئوته پ
که تتی . ئاز ئوته ی تاغاله بری هه مزه ئاودین کیلیپ توروشقا شه بدو
للا ئین جید ئان نیک دیده کی وافته نی سوزلیدی هه مزه شه ره ئپ له
ونیک یارام لیلی یگیت له بریدین ئیدی باتور ئادهم ئیدی . تو غریدین

هه ډډه مگه کړې ده بوجه هیل له رولتوروشقان ښکې ن کیلیب یقندین
 فوق یا بیلان ده بوجه هیل نی ثاتتی ده بوجه هیل قاتنغ یاراد ابولسیدی
 ثاندین د یدیکې سه نی قیلتارتیک موبلمید نیک مومه نی ښولک د ینید ا .
 محمد نیمه د یسه مه ن شونی دهیمه ن د یدی ده بوجه هل شوک توری
 هه مزه ښمان بیله ن موشه ډرهب بولدی . بوقوریش ده رب له ډرېگه نه غیرکه
 لدیکې هه مزه ښشقا یاراید یغان باقوریگیت ښیدی وه ښوستون ښورو فلوک
 کیشی ښیدی .

”مَا دَارَ بَيْنَ عَتَبَةٍ وَبَيْنَ رَسُولٍ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ“

قوریش ره سولوللا نیک څارقسیدیکې له وکوفیشی بیلان نه ندیشه
 ده ښیدی . ښوتیه ښن ره ښسته د یگه ن ښاده م قوره ښشکه د یدیکې مه ن -
 بوښاد م گه بیریب بیرنچه سوز له ریم با . قیلای ده ب ښجازه سویدیدی
 قوره ښشجازه قیلدی ښوتیه ره سولوللا ﷺ نیک قشیا کیلیب هه ی -
 څاکامیز نیک ښوغلې سیز ملله تنگنیزگه یوغان بیرښیشنی تایتسگیزسه ن بولسانک
 بیزدین . سه ن بوله ونیک توپنی بوزد ونک بوله ونیک چونک له ډرین فسه
 من قیلد نک . بوله ونیک خود اله ډرینی د ینین نه یسپ لید نیک ښوتکه ن
 څاقاباله ډرینی کافر قیلدیک سه ن مه ندین بیرقه چچه سوز څاکلاکاشکی
 بویش توزه ل سه د یدی جناب ره سولوللا ﷺ څاکلا دی د یدی .
 بو سوزوم نیک په زمینی څاکلاب قبول توتیسانک قانواغ . وه پ توروب باشلیدی
 نه که وپو ښیشنک دین بای بولوشه سستک بولسا بیز کوب مال توپلاپ بهر سه
 ک . بیزدین جیق بای بولسانک . نه که ډرېوښدین شه رب ښومستو
 نلوک بولسامه قسه د . سینی ښوز یمیزکه خوچا قیلساق سه نیسیر بیرښیش

قېلىمىساق . ئەگەر بوئىشدىن پادشاھلىق قىلىش مەقسەدى بولسا
 بىزگە بادشاھ بولسا نەگەر بوئىش دە ئورۇنڭ ۋە بىرگە سەللىك بولسا
 بىز بونىك غاتە بىسبەلەرنى يىغىپ پۇل ماللە تەيمىزنى خەراج لە ئېسىنى
 ساقايتساق دېدى . ئوتتە سوزىن توڭگە تەندىن كېيىن . ھەھە توكىد يموكە
 پ دېدى ئوتتە توڭگىدى دېدى . رسولۇللا ﷺ ئەمدە مەندىن ئانگلا
 ۋە ۋە ۋە سىسلەت سورە سىدىن بىرنەچچە ئاممەت ئوقۇب سەجدە ئايە
 تىگە كەلگەن ئوقۇب بولاب سەجدە قىلدى . ئوقۇب قولىن كەينى گە
 توتۇپ ياخشى قۇلاق سالغان ئىدى . جناب رەسولۇللا ﷺ يا ئا باۋە لىد مانا
 نىڭلىدىن سەن بوئايەت دىن ئانگلاپ قال . ۋە سوزى كەستى . ئوتتە
 جامائەتى گە قايتى ياندى . جامائەت قايلاب تودۇر شقان ئىدى . ئوقۇب
 نى كۆرۈشۈپ ئوقۇب كەتگەن واختا باشقا چىراي بىلەن كەلگەن كېلىش دا -
 باشقا كەلدى دېيىشتى . ئوقۇب كېلىپ ئولتۇردى جامائەت نېمە گە ھې
 سوراشتى . ئوتتە دېدىكى مەن بىرسوز ئانگلىدىم مۇنىڭ دۈك سوزى قىلغان
 ئادەمنى ساھىرە جنۇن شائىر دېكەننى بولمايدۇ يا قورەيشنىڭ سوزۇمى
 ئايگلا سانگلا بوئادەمنى ئوز ھالىغا قويۇپ بېرىڭلا . دېگەن ھامان مالامە
 ت قىلىشتى يا ئا باال ۋە لىدىنى سەرقىستۇ نىشىرىن سوزى بىلەن ئوقۇب
 بومنىڭ كۆرگۈنۈم سىلە ئوزونگلا بىلگەننى قىلىڭلار دېدى .

(هِجْرَةُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى الْحَبَشَةِ)

جناب رەسولۇللا ﷺ يارانلەردى نىڭ ئۈستىدىكى ئەغىرلىقنى كۆرۈپ
 ئوزى نىڭ بولەردەگە يان يولەك بولالماستىقىنى بىلىپ . ئولەردە دېدىكى

سيله نهه به شمه مله كه تيگه كه تيسانكلا عويه رده بيرپاد مشاه بارئونيك
ثالد يد ابير ثادم كه ذولوم به تته يدو . عويه نوراست ليق نيك بيرى سيله
نيك ثوستو نكلا ديكى بالا توگه پ ثاللا يوروق چولوق به وكونچه عويه رده
تورسانكلا ديدى .

مونى ثانكلا ب كوب كسيشى هه به شگه كه تتى . بوبيرينجى هجرة تئيدى
بوله مرگه ثوسمان ثبن مه ذئونمنى ته مير قيلدى . ثاندين كمين ته بو طالب
نيك جهه رد يگه و ثوغلې چيقيب كه تتى . ثاو قسيد ين كوب موسولمانله ده
تتى هه تتهه به شيشتان د ا ثوزى وياكى ثايالله مري بيله نى كه ككه
نله رد ين 83 كيشى بولدى .

(تعقب قريش للمسلمين)

قوره يش هه به ش بيرپ ثارام ثالغانله مرنى كوروب ته بدو للائين ته بي مره
بيته وه ته مرئين ثاس د يگه ن ثيكيكى كيشى نى نورغون سوغات مه ككه
نيك هتته تليك مالله مريد ين هه د بيه قيلب ناجاشى كه ته لچه يولليدى
بوسوغات له ونيك ثيجيده ته و كانه ده وله ت له رگه موسوغات له وياريدى
ته و كان ده له ت له ونيك سوغات له مدين بيرپ بوله مرنى راضى قيليب
ثوزله مريكه يانداش قيليب ناجاشى د يگه ن پاشانيك قاشيغه كيريشتى
سوزله مدين باشليدى ديديكى جاناب له مري نيك يورتيغابيز نيك ياش
ده ونك له مريموزبولغان توبه نه خلاق ديكى سه فيه ته سكى بالا و ثوزى
نيك د ين وه ملله يتد ين تنيب ثانا ثاناله مريد ين چنپ بويه رگه باشقا يورد ين
بيله ن ككشنپ سيله ونيك د ينكلا نيمو قوبول قيلما بدو . بوله مرنى ثاتا
ثانا ته بيله جاما ته له مريكه قايتورولسا د يگه ن تيله ك نى قويفاندا

ناجاشی نیک ته وکان ده ولهت وه زیوله مری شونداغ قیلش لازم دیشستی
 ناجاشی بوتیله کنی ئاڭکلا بڭافا بولدی . یورتیغا سیغناغان موسافیرله
 مرنی قایتوره شنی قبول توتماي ته سه م یاد قیلب موسولمان له مرنی
 قیجقردی وه ئوزی نیک ئالم له مرنی هازیر قیلدی موسولمانله ودین . نیمه
 ئوچوق سیه و ئوزدینک لادین چقنب ملله نیک لادین ئایرملیب بیز نیک
 دینیمزنی موقبول قیلماي وئوندین باشقادین نیموقبول قیلماي . نیمه
 دین بوسله ودیکی ده ب سورات قیلدی .

(تَصَوِّرُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ لِلْجَاهِلِيَّةِ وَتَعْرِيفُهُ بِالْإِسْلَامِ)

جهنمه مرتبین ئه بی طالب بوکشی رسولوللا ﷺ نیک تافسی نیک بالسی
 موند اغ جاواب بهردی .
 باد شاه هه زمهت بیز بلسیم سیز ملله تئید وک . بوخ له مرگه ئباد مهت
 قلیب چوقو نو توق ئوزی ئولوب قالغان قابنی به یتوق . تورلی پاهشه
 له مرنی قیلشتوق . توقاندین تانتوق . قوشناله مریمیزنی قول قیلشتوق
 بیز نیک کوچلوق له دیمیز ئوروق له دیمیزنی به یتی . هه تتابیزگه ئاللا
 په یغه مبه دئبه ردی . بونئک نه سه بین بیلیمیز راست . لقیغائیمیز -
 بوئاد م راست ساق پاکیزه ئاد م . بوئاد م بیزنی ئاللاغا . خاص وخالس -
 ئباد مهت قش وئالانی بیرمیش که چاقیردی بیز وئاتا بااله مریمیز ئباد مهت قلیب
 که لگه ن تاش و بوق له مرگه ئباد مهت قلیشدین توستی . که فنی راست
 قیلش کسشی نیک ئامانه تیسنی جایید ابیریشی . قوشناله مرگه یارد م قیلش
 توقانله مرنی یوقلاش هارام نه مرسه له ودین وه خوف توکه شدین بیراقیولاش
 فاهشه قیلش یا لغان کود اه لیق بیریش . یتم نیک ماللادین بیش یاخشی

فاکره خانم ئاياللا مرگه توهمه ت وقارايق سودا ش د ين قايتو مريد و ه بيزگه
 ئاللا نيك ئون يگه بېرمېلىسب ئىبادەت قىلىشنى بويروق قىليدو . ئاللاگه شريك
 ئورتاق يوق ديدو . بيزنى ناماز ئوقوشقا زاكات بېرىشقا وە شونك غا ئوخشا
 ياخشى ئىشلە مرگه بويروق قىليدو . ھەئىسلام نيك ئە ركان لە مريد يىىن
 بېرنە چچە نى سوزلە ب بە ودى مونيك غابىز ئىشان دوق ئيمان كە لتورد وق
 بو كشى گە ئاللا د ين توشكە ن بويروق لە رئوستيدە ئتائەت قىلد وق ئاللا نيك
 ئوزىگە ئىبادە ت قلد وق . ئاللاگە شريك كە لتورميد وق ئاللا ھارام قىلغاننى
 ھارام بلد وق ھالال قىلغاننى ھالال بىلد وق .

جامائە تىز بيزگە دوشمە ن بولدى . بىۋلە رگە ئازاب سالدى . بيزنك -
 د يىنمىزد ين بوزماقنى ئىزد يدى بيزنى ئاللانيك ئىبادە تىد ين قايتب ھوق لە
 مرگە ئىبادەت قىلىشنى ئىزد يدى . يامان ئىشلە مرنى قاشلغار لىنقىمىتر دىنى
 ئوئىشلە دگە يانشمىزنى ئىزد يدى . بولە مېيزنى سىقتان د ين كىين وە بىۋكە
 ن دلوم قىلغان د ين كىين وە بيزنى سىقتورغان دى كىين د يىنمىز بىلە ن بيزنك
 ئارامىزنى ئاچشقا جالشقان د ين كىين . سىزنك يور تنكىزغا كە لدوق . سىزنى
 سىزد ين باشقالە ود ين ياخشى وە ب ئىختيار قىلد وق سىزگە سىغىنىشنى
 ئىزد يدوق . سىزنك د ولە تىكىز د ائىز يىلماس ليكنى كوتتوق د يدى . -
 بادشاھ ناجاشى ھوسوزلە مرنى ئانگلاب سىلە د يگە ن ئادم نيك ئاللاتە مە
 پىد ين كە لتورگە ن تە لىمان لە وىد ين ھازىر سە مە دە بامە مودە پ سويدي
 جە كپە وئارى بار يدى . مانگا ئوقوب ئاكلات د يدى جە ؟ پە ن ئىبن ئىمىني
 قالب سورە مە مە دىم د ين بېرنە چچە ئابە ت ئوقوب ئانگلاقتى . فاجاشى -
 بوئابە ت لە مرنى تنگلاب بولاب كوزىد ين ياشكە تتى . ھە تناسا قېلى يول

بولدی .

فاجاشی باد شاه نیک عالم له دری هم م یغلاشتی هه تتابوله ر نیک کتاب
له دری یول بولدی .

(خبیة وفد قریش)

ناجاشی باد شاه . بوئه ئیسائه له یه سالام ﷺ شیلیب که کهک ن نه نوسه
منک ئوزید ور . ئیککی سی بیریه ردین جیقید و ده ب توروب قوریش نیسک
ئیککی نه لچه سیکه کتنکلاسیله رگه بوله درنی بهمه یه ن دیدی . بولسه
وجیق ب کتب ته رتییسی یانا ناجاشی نیک قشگه کیلیب بوله رئیسسا ئه لسه
یهه سالام هه ققیده بییهوده سوزله درنی قیلید و دیدی . ناجاشی موسولمان
له رگه قاراب توروب ئیسا ئه له یه سالام که نیمه ده یسیله ؟ دیدی جه
په درئین ته یوتالب جاوابیده دیدیکی بیز ئیسا ئه له یه سالام که به یغه
مه دیمیز د مگه قتی ده ییمیز . ئیسا ئاللانیک به نده سی په یغه مه دری
ئاللانیک یارا اتقان روحی . مه دریم که توشور که فن سوزی . مه دریم ته زرا
دور به تول دور قیز . ته درگه هاجتی بوق دیماک . .

ناجاشی باد شاه قولین یه رگه ئوزو توب بیرتال یاغاچنی شیل ب ته سه م قیل ب
تور ب ئیسا موندین موشونچیلیمک ئوشوق گب قیلغان ئیمه س دیدی . -
موسو لمانله در یاد شاه ئالدیدین ساق سالامهت هورمهت بیله ن جیق ب
کتدی قوریش نیک ته لچه له دری . پیتسمیدین توشوب قایتی .

(راسلام عمر بن الخطاب)

ئاللا ئیسلام نی وه موسو لمانله دنی ئومه ربیله ن جانلاند و دی ئومه ر ئین

الخه قتاب ته له دهوى ته ل قوره ش . بوئاد م هه يبه تليك باتور قورتاس
 يوهره ك كيشى ئيدى . ره سولولايونيك موسولمان بوليشنى كوتيتى وهئاللا
 د ين شونى قبله يتى . ئومه رنيك موسولمان بولشنى نيك خه به مى بوله
 رد ين ئباد مهت . ئومه رنيك هه مشيره سى باتمه . وه يولد يشى سه ئيد
 ئين زويد . موسولمان بولغان ئيدى . ئومه رنيك هه يبه تيد ين وئو نيك
 موسولمانله مرگه دوشمه ن لكيد ين وه باتور لقيد ين قوقاب بوله رموسولمان
 بولغان ليقى نى ئومه رد ين يو شورون توتقان ئيدى . بوله مرگه خه بيا ب
 د يگه ن كيشى كيليپ قورئانين ئورگيستن . بىركونى ئومه مرغه زه ب بيلان
 ئوييد ين جيقتى جونكى بو پمغه مبه مرغه له يه سالام ده موسولمانلار
 ساپانيك توو يده بىر ئويده تئو ئلنيد و د يگه نين ئانكلاب موسولمانله مرگه
 وه ره سولولاي ﷺ كه ته د بيت قيلش قه سديده قيلش كوتره ب جققان ئيدى
 ته دى قه بيله سى د ين بولغان موسولمان نوئه يم ئين ته بدوللا د يگه
 ن ئادهم ئومه مرگه ئوجيرار قالدى . يائومه مرگه باريسه ن ده ب سوريدي
 هيلقى يولد ين ئازغان محمد . د يگه نكه كتيب باريسه ن بوئادهم قوريش
 نى پارچيليدى ئوله رنى ته سكى گه چتاردى . د ينين ته ييب ليدى -
 خود اله ميني سوكتى . من ئونى ئولتوره كچى ديدى . نوئه يم ديديكى
 سينك بونونك كوپه ي قاپتو . سه ن محمد نى ئولتورش د ين بولون ئويه نك
 ديكى له رنى توزهت . ديدى ئومه رنيمه كه ئپ ديدى . نوئه يم ديدى
 سنلله تاغانك نيك ئوغلى وهه مشيره نك ياته موسولمان بولاپ محمد
 نيك د ينسيفاكيردى ده ئو نيك غائه گه شتى سه ن شوله رنى بيل . ئومه ر
 قايتب كيليپ هه مشيره سى نيك ئويكه پهنليدى . خه بيب بوله ركه

تاها سورہ سیننی ثوقوب ئا نڱتسب ئودڱو تب توریتی . بوله وئومه وئیک
 شه په سین ئانکلاب خه بیاب نی قازناققا یوشوردی باتسه تورئان ییزیلغان
 کاغه زنی تیگیگه تیقتی . ئومه ر ئویگه جیرشی دین یوروف تورئان نیــک
 تیلاوه تینی ئا نڱیلغان ئیدی . ئویگه کیریب نیمه که ف دیدی . بوله وئومه
 ئا یڱلید نیک د بهشتی ویایکی هیچ که ف یوق دیدی . ئومه و دیدی یاق مه
 ن ئانڱلیدیم سیله محمد نیک د بیغا کیریب ئومنسڱناشه وکشب سیله نر . وهپ
 ئومه رسه ئید که هوهوم قیلدی . پاتیمه ئیر مینی قریقوزوش قاکیریشتی ئومه
 ویاتسمه نی قاتتق ئودی . بیشی بیر مِلدی قان چیقیتی . شوواختا پاتسه
 وئونک ئیری سه ئید ییز موسولمان بولدوق ئیمان ئتتوق خود اڱه وره سولوللا
 " بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ " غه ئیمان که لتودوق قولو سڱدین نیمه که لسه شونی قیلغین
 د بییشتی . ئومه وهه مشره سی دین قان جیققان نی کوروب فوشمان قیلدی
 دیدی یکی سیله رثوقوب تورقان نه رسه نی مه ن کوروی ده دیدی مه ن محمد
 قلیب که لگه ن نه رسه نی ئانڱلای ئومه ووقویتی . پاتسمه . سانڱامونی
 بیریشدین قورقمیز ئومه وئوزی نیک خود اله دی بمله ن قه سه م قلیب
 کاغه زنی قولیغافا لید یغان واختدا پاتیمه دیدی سه ن کافر بوئاللا
 نیک سوزی سه ن نیجس سه ن بونی توتسانڱ بولما یدودیدی . ئومه
 وئاها دتالادی کاغه زنی به ردی مونیک داتاها سورہ سی یازیلغان
 ئیدی ئونیک دین بیرئاز ثوقوب بوئه جه بئویدان گه ف ئیکه نهپ هورمه
 تلیدی . بونی کوروب خه بیاجه قازناقدین جیقیتی ئومه نرگه ئیبتی یا ئومه
 ئاللا سیننی ره سولوللا بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ نیک چاقیر یقئالایتی قیلغان بولسا
 کیرک مه ن تونوڱون ئا یڱلیدیم ئه یغه مبریم . خودا ئسلامنی ته بی الهه

که م بیلین یاکی ئومه دربیلا کوجا ند و درغین ده ف و و شاقان دیدی .
 ئاللا ئاللا یا ئومه ده ، ئومه ویدی مینی محمد بایه رگه ته لیب با خه
 بیاب په یغه مریم سافانیک توویده بیر ئویده یاران له و بیله ن دیدی . ئومه
 درقیلجی چیقیریب قولیدا توتوب ره سولوللا ﷺ بایه رگه بیریشمکنی
 چه کنی . ئشیک نیک شو شیتدین قارا شتی ئومه درقیلج قولیدا توتوید و
 دیدی په یغه مبه رته له یهپ سالام نیک تاغسی هه مزه ئیشمکنی ئاچ کیر
 سون یاخشلیق چی بولسا ئونی کوریمیز یامانلیق بیله ن بوسا ئوزی نیسک
 قیلجیدا ئولتره پ قاتشلا ییمزد یگه نده ره سولوه للا کیرسون دیدی . کیردی
 ره سولوللا ئونرئیدین توروب ئالدا یغا که لگه نده ئومه جیکه فئیدی ئومه
 د نیک بیلیدین جیک توتوب یا ئومه وئاللا سینی قانداغ قیلیم نیمه گه که لقوی
 بوگون سه ن بیله ن بیرپاشقا چقید یغان ئوخشا ییمزدیدی . ئومه دریاره سو
 لوللا ﷺ نه ئیسلام غاکیرگینی که لدیم دیگه نده ره سولوللا ئاللاهوته که ره
 ره ب تکبیر ئستتی . ئوید یکی له وئومه درقیمان ئتید ووه ب بلیدی . ئومه
 رسونیده ئاللا غا ئیمان که لتوروش ره سولوللا ﷺ غا وئاللا دین توشکه
 ن قورئانغا ئیمان که لتوروش گه که لدیم دینگه نئیدی . ئومه ونیک
 قوپا للیغنی وقاتتق لیغنی بیکه ن مرسولمانله وئومه ونیک ئیسلام غاکیرکه
 نی بیله ن کوجا ندی . جونکی موندین بومرون په لیوان هه مزه موسولمان
 بولغان ئیدی . ئومه ر ئیسلامین ئیلان قیلغان ندا قوره یش کوره ش قیلدی
 ئومه رکوره شه ئوتوغلوق بولوش بیلان ئوله ونیک ئومیدی کسلیدی .

(مَقَاتِعَةُ قُرَيْشٍ لِبَنِي هَاشِمٍ وَالْأَضْرَابُ عَنْهُمْ)

ئیسلام قه بیله له رگه یامراشقا باشلیدی - قوریش ئو مومی قورولتای -

قیلشتی نه نتیجه ده بیروه سیت یزید هاشم ق بیله سی ده بدول -
 موتیلینیک بالله دی بیله ن نسکاه لاشما سلیق ثوله رگه بیرته رسه ساتما
 سلیق وه ثوله و دین سود اقلما سلیق قاتوختام قیلشب قول قوناپکه ثبه
 نیک ئیچیکه ئاستی . نه نی هاشم بیلان نه بدول موتیل بالله دی ره
 سولولا ﷺ بیله نه بوتالب له و بیله نه بوتالب نیک نامیدا بولغان -
 بیرجیلغا قاما لدی .

فی شُعَبِ أَبِي طَالِبٍ

به نی هاشم نه بوتالب بیله ن جیلغا کیرکه نده نه بوله هه ب ئایر یلیب
 قوریش بیلان قاشقاری دا قالدی بوواختانه یو و مت نیک یتسنجی بیلی ئیدی
 به نی هاشم بو جیلغدا اوج ییل قالدی بوله و کوب سقید ی ئاج لقت یین
 تاغ وه ئونگه ن ئون له دینی وه رخ ییلد یزله دینی بیشتی ئاچلیقد یین
 یغلیغان ن باله له ونیک یغیس ئوزون دین ئا نکلینا وئیدی . قوره یش
 بوله دینی قوروب قورجاب ئیلشدا سود ایولله دینی توساش ئوج—ون
 مه ککه کیرگه ن بیله ک نی قیمه ت باهاغا جیقار یب به نی هاشم—
 گه ئالدور مایتی . بوله رگه ده همی که لگه ن له ویا شورون یول بیله
 ن یاردهم قیلتی . ره سولولا ﷺ یاناشوند اغ دیود ینفانه شویق -
 قیلشدا اتوختمای قیلک که لدی به نی هاشم موسه و ره قیلدی . ره سولو
 لالا ته شویق له دین کیچه کوند وز قیلدی .

(نَقَضَ الصَّحِيفَةَ وَأَنَهَا الْقَاطِعَةَ)

قوره یش دین و جعد انلیق ئوبدان ئینسانله و دین بولغان هشام

ئەم ئەمرو دېگەن كەشى باشلىق بوڭالام توختام نى ياما ن كۆرەي ويچدانى
 قوبول قىلغانلىقتىن . قوريش نىڭ ئەركەك ۋە ئاڭلىق كەشلىك بىر نىڭ
 قاشنا بىرىپ ئاڭلىقتا ۋە سىقە نى ئىشىدىن قالدۇرۇش بە نى ھاشىم
 نى ئەركىن قىلىشقا كىرىش تە ھاشام قوريش دە ئورۇنلۇق ۋە ئورۇنلۇق ئادەتتىكى
 جۈڭكەلە ئورۇن ۋە پىكە ئالدى . بە شى كەشى بولدى . بولە ۋە قورۇش
 توبلانتا سىغا جىققىشتى . بونىك ئىچىدە زوھە يۈڭىن ئەيى ئومە يىپە دېگە
 ن كەشى بار ئىدى بونىك ئاناسى ئە بىر ئورۇنلىق نىڭ ئاتىكە دېگەن قىزى
 بولغان ئىدى زوھە يۈ . ياقۇرەيش ھەككە خەلقى بىز ياخشى يەپ ئىدى ان
 كىيىپ . بە نى ھاشىم ھەروم لىقتا يوق بولاب كىتە بارىدۇ ۋە سەم خۇداغا
 ن بۇتوختام نى ئۆيىتە قاشلايمەن بولمىسا ئارام ئالمايمەن دېدى .
 بۇ كۆرەش ئەگە بۇجە ھەم كىرىشتى پايدە بولدى مۇتەئەسەن ئە دى دېگە
 ن ئادەم ۋە سىقە نى ۋە تەلىشكە قۇتتى ۋە سىقە نى قورۇت يەپ بولغان ئىكە
 ن ئۇندىن بۇدۇن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ﷺ قاتالەرى ئە بۇتالغا
 ۋە سىقە نى قورۇت يەپكە تەتتى دېگەن ئىدى . ۋە سىقە نىڭ باشلىشىدە
 باسماك اللھم دېگەن سۆز بار ئىدى شۇ سۆز قالغان ئىكەن . ۋە سىقە ئىشىدىن
 قالغان بولدى .

(وَفَاةُ أَبِي طَالِبٍ وَخَدِجَةُ)

ئە بۇتال بىلەن خەدىجە نىڭ ئولۇمى بىرىلدۈرۈلدى پەيغەمبەر ئەلەيھى
 نىڭ ئونىنچى يىلى ئىدى . ئە بۇتال ئىمان بىلەن مۇشە ۋە بولمىدى ،
 لېكىن بۇنىڭ كىشى مەلۇم ياردەم ھەمەياخشى سۇھبەت ۋاقىت سۈپەت
 بولەك چىلىكىدە ئىلغار كەشلىك ئىدى . ئە بۇتال ئولەپ پەيغەمبەر

رته له يېه سالام غاښار قاتار قاموسيه تاله ركه لگيتي توردی (بوييل نی

خافا ليق ييلی د ييلدی)

(وَقَعَ الْقُرْآنُ الْكَرِيمُ فِي الْقُلُوبِ السَّلِيمَةِ)

توفه يل ښمن شهروه د يگه ن ښاد م د هوس د يگه ن جايد بين مه ككه گنه كه لدی .
 بوښاد م ټوزيورتی نيك توره له ويد بين بولغا تد بين تاش قيری شائيريدی وه ټوبد
 ان ښاد م ښيدی . قوره ښ بوښاد م گه كوب سوزله دینی قليب جاناب ره سولوللا
 " بيله " بيله ن كوروشما سليكه جاليش تی . بوښاد م موكوروشما يد يغان -
 بولدی . بيركونی بوښاد م به يتوللا د اتورسا جنا عباد - رسولوللا ناماز قليب
 تورغان ښكه ن بوښاد م كوره ټپ مه ن ښاق قارانی بيلگه ن ښاد م . محمد
 شه له يېه سالام د يگه ن بيله ن كوروشوب باقاي ياخشی بولسا ښوداغ -
 بولسا مونداغ مانگشا نيمه رهب كوره شتی . جاناب ره سولوللا ﷺ نيك
 ټوبيگه بار دی . ښا ننگيغان ن گه ن له دیني قليب به دی ره سولوللا
 مونيك غاښسلام نی ته شويق قیلدی بوښاد م ښسلام نی قبول قیلدی . -
 يورتیغا قايته بيريب ښايالي نيك يانیغا كليش دین يیراق توروب ښمان غاته
 شويق ياکي موسولمان بولا شتی شه هت قیلدی ښايالي وباله له دری موسولمان
 بولدی . د هوس يورتیغا ښسلام يایدی .

(اَخْرُجْ إِلَى الطَّائِفِ وَمَالِقٍ فِيهَا مِنَ الْأُنْزَى)

ره سولوللا غا قوره ښ . شه بوتالب ښوگه ند بين كيمن شه بو تا لیب باواختـ
 قیلا لمايد يغان قیلتی له دیني قیلا باشلدی هه تتايركونی بوله ونيك -
 بيرلوچه كي ره سولوللا ﷺ نيك بيشیفاتوبا چاچتی . قوریش نيك -
 چا پاله دی كونه يگه ن واختیدا س قليب تاشيب قاجيقب ټوډی گه يانداش

ئىزدىدى . وہ سە قىب خە لقنى دىن غاتە شويىق قىلدى ئاتايىب نىك كانتا
جونىك لە ويدىن بىرقاچچە كىشى نىك كىدە بىرىپ بولە دىنى دىن غاتە
شويىق قىلدى . بولە وقاشق رەت قىلب جناب رەسولوللانى مە

سەخىرە قىلدى . ئارقا سىغايامان ئادم لە دىنى سىلب قويپ قوغلاتتى بولە
ويول نىك ئىككى ئەرە بىدە توروب وہ سولوللا ﷺ نىك ھە ئىزدەم
ئىلىپ سىغا قىلدى ئاب توروب تاش بىلان ئوراتتى . قوت لەدى دىن قان ئاقتى

ئونىك ئو ستىگك يامان تىللە ئىپىلە ن سوكە رىئىدى . كىيىن بويە دە خت ئىنسانلە
ودىن بىراققا بىرىپ بىرخوما دىن نىك توو يدە ئولتوروب ئاللا غانالە قىلدى
جونكى تائىب دامە ككە دىن جىتراق ئە لەم چە كنى . **اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَشْكُو**
ضَعْفَ قُوَّتِي . دىگەن دىن ئوقۇدى .

شوقاقتا ئاللا تاغ لە ونىك پەشتە سىنى يوللىدى بويە رەشتە ئىزدەيسە
نىك تائىب نىك ئىككى تىغىنى بىرىپىگە چاڭلاپ بولە دىنى ھالاك قىلىمىزدىگە
ندە ياق بولە ودىن ئاللا غا خاص ئىبادەت قىلدىغان ئادم نىك بولۇ شىنى
كوتىسە ن دەپ جاۋاب بەردى .

رە سولوللانى ئوتتە ئىنرە بىشە ۋەشە يىپە ئىن رە بىشە لە وگوروب ئىچىن ئاغىر
يىتەش ئە دىن دىگەن بىر قولىدىن بىر ساپاق ئوزۇم نى بىر قاچىغا سىلب
ئاقوۋە ئادم گە ئىلب بىرىپ يە ئوگىن دەپ ئىبارەت بىشە . ئە دىن دىن ئوزۇم كە
لتوروب جناب رەسولوللا نىك سوزلە دىن ئانكلاپ ئىمان ئە يىتە موسولمان
بولدى . تائىب دىن قايتە توشوب مەككە خەلقى نىك ئە قەدەردە وشىمە
ئىكەندىن باش قاتقان ھالدا كەلدى . بولە وزىيادە مە سەخىرە ۋە ئىپەت
قىلىش قا توشتى . جناب رەسولوللا يان تايات يولە نچە تاپا لىدى .

(الْأَسْرَاءُ وَالْمَعْرَاجُ وَفَرَضُ الصَّلَاةِ)

ئوندىن كىيىن جاناب ره سولولانى مه مسجد الهارام كه ئاندىن مه مسجد
ول ئه قساغا ئوندىن يقين وه يقيم ليق ئوستو نلوك غا كوت ريلدى . ئاللانيك
قودره تى بيلان ئاسماندا يوروش ئاللانيك قودره تليك به لگوله بدين كورهش
ويپه يغه مبه وله وييلان كورهشش كه مويه سيمه ويولدى كيجه ده مازاغ -
الْبَصْرُ وَمَا طَفَى لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى . 17 + 18 مائير
"سورة النجم نيك

بويولسا ئاللانيك بوندا تاقيلغان نايپ تى . وه كونگلين ئلش تاقىيب
و نارققان كولفه نله رنكه قوله ندى به وهل قيلماقچى ئيدى تانك يوريفغا
ندا كورگه نله بدين قورهشش گه سوز ليدى . بوله وئيشاشمىدى . موند اغ -
يوغان ئيشله ويير كيجه ره بولامدو . يالغانچى وهب نانسكلىق قيلشتى -
ئه بويه كرى ئانكلاب شوندا غديگه ن بولسا د يگىنى راست مونيك ئيشانما
يد يغان نيمىسى بار . قه سه م خود ابوئاد م ده يد و كيجه بولسون ياكى
كوند وز قورئان تو شيد و ئاسماندىن مونيك فاخه به ويتب توريد و . ئونيك
غا قانريغاندا بو ئونچه يوغان ئيش ئه م س د يدى . شو واختابهش واخ -
نامازفه مريز بولدى . بونامازفه لليك واخ ناماز ئيدى . جاناب ره سولوللا
بونى منيك ئوممه تيم كوتيره لمه يد و ده ب كيمه يتيلشنى تيله ب بهش واخ -
غاكه لتوردى . بويير كيجه ده كوند وزده ئوته يد يغان بهش واخ ناماز قه
لليك واخ ناماز نيك ساوا بيه بولدى . مَنْ أَدَاهُنْ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا
كَانَ لَهُ أَجْرُ خَمْسَيْنِ صَلَاةٍ .

(عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ عَلَى الْقَبَائِلِ)

رهسولوللا ﷺ هه ج زانيدا ائوزيني ته بوپ قبيله له ديريگه سونوش -
قاباشيليدى . بوله دىنى ئىسلام غاجا قىرغىنى توردى . ئوزيني دوشمى
ن له ودين ئاسراش هيمايه قىلىشنى سوراتتى . جاقىرىق له ديدى يابه
نى پولا ن مه ن سيله رگه ئابدل گه ن تپ يغه مبه ر . ئاللا سيله دىنى
خاص ئوزيگه ئىبادت قىلىش شريك كه لتورماسليك . هازير د ائىبادت -
قىلىنبو اتعان بوت له دىنى تاشلا ش ئاللا غا ئىشانيش ئيمان كه لتورو ش ئاللا
دىن توشكه ن قورئان بو يروق له وىگه ئىمه ل قلىشنى ئىزدەيد و دى و قىلد و
مىنى هسمايه قىلىك لا . تاكى مه ن ئاللا مىن ئونونك ئوچون ئىه رگه ن
بو يروق له دىن ئىمه لده كوركستى ده يتى .

شوند اچ ئويلا فتاله وده ههم ته بوله هەب ئورنىدىن توروب يابهنى پولا ن -
بوئاد م سيله دىنى ئوزخوداله وىك لا پولغان لاق ئوزدا له ودين ئاير -
مياقچى وسيله رنىك ئو ستنك لاد ا بولغان توولى توختام وه جىن له وسيله
ن قىلىشقان وه ئده ومبشقه له وينكلا دىن ئاومياقچى . ئوزى نىك
ناپغان ته پسانه وىزىتقوله دىن بولغا قويماقچى مونىك گه پيگه كىرمانكلا
قولا ق به ومه نكلا وهب واقىرايتى .

(بَدُّ اسْلَامِ الْاَنْصَارِ)

رهسولوللا ﷺ يانا بىرمه و سىم وه مىادا ته قبه دىگان جايد اتورسا
خىمروچ ق بيله سىدىن بولغان مه دىغه ته بوپ له دى كه لى (بوله دىنى
ته نىسار دىسلىد و) بوله ركه ئىسلام نى ته شوپىق قىلدى وه قورئان -

ثوقوب به ودي بوله نومه د پنه په هودله ريگه قوشنايدى . بويه هودله ر
 له ودين . يقندا په پخه مبه وکليدو د يگه ن سوزله نوني نانگليغان شيدي
 بوښه فصار له ونيک به نيسي به زيسى که هيليقى په هودله وديگه ن په پخه
 مبه نوموشوڅوشما دود بيشتي . د يانا بوني ټوتکا زه ي وټوله رگه په تکوزمه
 د دين بيزتو تمى وييشب ره سولوللا نيك سوزين ټالدى وټيشاندى . بوله ر
 د يديکى بيزنيک قبيله له وييمز شونداغ خه ليق کي بوله ونيک ټجيد ه کيلسه
 له سلبک بار بوله نوني ټاللا سيله بيله ن بيرليکيگه که لتورمه سه ته جهب
 ټيمه س بيزيريب بوله رگه بودين ني ته شويق هتلموز وټه ند دين ټالغان له
 نوييزني په تکوزيمز ته گه وپوله وقو بول غليب سيزگه ته وگشيب قالسا
 ټوله ونيک ټجيد ه سيزدين ياخشي ټادم بولمايدو د بيشتي . بوله ومه دينه
 گه وياکي يورتيفا کشتي ، يورتيدا دين ټيسلام ني ته شويق قيلدى .
 ر سولوللا نيك ياخشي وه مبارهک سوزله نون يتکوروشتي . ټارکونده مه
 دنه ده ټيسلام کير ميگه نه جاناب ره سولوللا نيك گسپي بولمغان ټوى
 ټارقالدى .

(بَيْعَةُ الْعَقَّةِ الْأُولَى)

کيله نومه وسيم وه بوله ودين (انصار) ټون ټيمکي کيشي که لدی بولـه
 وجاناب ره سولوللا ﷺ بيلان کوروشوب بيرينجي ته ه به وه به يښه ت
 قيلدى . بونيك دا ټاللا ني بيربار بلپش . ټوغورلوق وه دينا پاهشه
 قيلما سليق . باله له نون ټولتورماسليك وو سولوللا غاښاته ت قيلش ياخشي
 بويوق له نون ټيلش . بوله وکتد يغان واختا ټوله وپيله ت موسته ب ټين
 نومه يو د يگه ن کشين بوله وپيله ن بارپش قاته بين قيلدى .

بوکشی بوله درگه قورقانیین تورکیت یغان ئیسلام ته ئلیم بیر ید یغان . دین
 دیکى مه سئيله له درنی بیلدورید یغان . بوکشی نی ته لموقری ده یتی . مه
 دینه ره بوکشی ته سیئه دئین زارره نیک ئو بیگه توشتی بوزات ئوله ونیک
 نامازین ئوقوب بیریتی .

(اِنْتِشَارُ الْاِسْلَامِ فِي الْمَدِيْنَةِ)

ئىسلام مه دینغه نیک ئویله ویکه قارآب که تتی . ته وس وه خه زرج دیگه
 ن ئیککی ته بیله نیک خوچه له ری سه ئدئین موئاز وه ئوسه یدئین خوزه
 یوله وپوله ودین بورون ئیمان بیله ن موشه دروب بولغانله دینک هکمه
 تلک باشلاماله ویدین بوله ریه ئین بوخوچه له وئمان بیله ن موشه دروب
 بولغان ئیدی بوله ئوئه سلیده به نی ته بدول ته شههل ته وس دین ئیدی
 بوموسولمانله ونیک ده موئتب ئین ئومه یو نیک یاخشى ته شویق له دریدین
 ته بدول ته شههل جاماته تی هه مه سی موسولمان بولوب ته نصار له ونیک
 ئویدیه ته دریاکی ئایال بولوب موسولمان یوق ئوی بولدی .

(بَيْعَةُ الْعَقَبَةِ الثَّانِيَّةُ)

کیله دریبیلی موئتب ئین ئومه یومه ککه که قایتب که لدی . مه دینه دین -
 بوئیل داهه ج که که لکه ن له ودین بولوب " 73 " ته رکشی ئیککی ئایال
 هه ج توگه که نده بیرم کیچه دین کیین ره سولوللا بیله ن کورد شوف بومو
 سولمانله د جاناب ره سولوللا غابه یته ت قیلدی . شومه جلیس ده جاناب
 ره سولوللا نیک قاغاله نری ته بباس ئین ته بدول موتتلیب بارئیدی . ره
 سولوللا قورقان تیلاره ت قیلدی ئیسلام غاته شوسق قیلدی . ئاندین کیین
 بوله د که . سیله ونیک به ئیه ت له وتیگلانی توبه فومکی شه وت ئاستیا

ئالەم نى مېنى ئوزونك لە ونيك بالە لە ونيكلا لانى و خاتونلارنىڭ لانسى
ئاسرىغا ئىك ئاسراي سىلە ودى . بولە وقوبول توتوب بە يەنە قىلشتا
بىزنى تاشلاپ كىيىن قايتما سلىقتا بە يەنە مېە وعلە يەپ سالام " ﷺ "
دىن وئە ئالدى . جاناب رە سولو للامە ن سىلە ودىن سىلەر مە ندىن
دىگە ن سوزنى بەردى . سىلە وسوقاشتان ئادم بىلان شوقوشىمە ن سىلە
دىلان ياخشى بوغان ئادم بىلان ياخشى بولىمە ن . دىدى . بولە ودىن
" ۱/۲ " كىشى تانلاپ بولەردى . بەگ تە ئىيىن قىلدى . مونىك توققوزى
خە زوج دىن ئوچى تە وىس دىن ئىدى . بولارنى . نَقَاءُ . ويىلد .

(الْأَذُنُ بِالْهَجْرَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ)

رەسولوللا غامە دىنە دىن مونچىلىك ئادم شەرت وە وئە ئاستىدا بە
يەنە قىلىش بىلە ن رەسولوللا ساھابا بە لە دىن مەدەنە گە ھىجەت قىلشتا
بوويوق قىلدى سىلە رگە ئاللا دوست وە ئويلەردى تەييا قىلىپ بەردى دىدى
مەدەنە تە نىسارلەرى مەدەنە گە بارغان موسولمان لەردى ئىچىگە ئالغان
ئوئاسىرىغان ئىدى مەككە . يەيكى لەردى مەدەنە گە بارىپ ئولە رگە
قىلىش تە مەرىنى بەردى كۆپلىگە ن موسولمانلە وەدەنە گە چىقىپ كەتتى
ئوزى مەدەنە گە ھىجەت قىلشتا ئاللا نىك تە مەرى غاقاراب قالدى مەككە
دىن موسولمانلە ونيك مەدەنە گە ھىجەت قىلىپ جىقتىب كىتىشىمۇ ئاسان
ئىش ئىماس ئىدى .

قورەيش بولە رگە ھە ئىخىل تەنگە ل لەردى تاشلاپ تە ماموسولمانلە
ويويوش كەلمەيتى . ئونىك ئوچون تە بوسە لە مەدەك بالە لەردىن قۇتالايىتى
تاشلاپ جىقىپ كىتىش كە مە جىيور بولغانلە ئوۋە ياكى موسىئىب دەك ھە مە

تایقان توتقانی تاشلاب بیریب قوروق جیقتبکتیش که د وچار بولغانله وموبو لدی . ساها به له و دین جونک له رثومه وئین خه تتاب ته لهه هه مزه وه زید ئین هارثه ته بد ودره همان ئین ئوپ د وبه یوئین ووام ته بوهورمیه ئوسمان ئین ته پپان وده پاشقاله وهجروت قلیب جیقتب که تتی . ئاندین ئارقا ئارقا دین کتیشکیئی توردیره سولوللا بیلنه که ده ته لی ئین ته بی تالیب وه ته بوبکر ئین قوهافه قالدی .

(تَاْمُرْقُوْشٍ عَلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ وَخِیَّتَهُمْ فِیْمَا ارَادُوْا)

قوره یش رسولوللا غامد نیه ده ته نصار سهاب له نری نیک بولوشی بوله دوگه قوره یش هو کی یورمه س لکینی پیکر قیلش ره سولوللا ﷺ نیک مدینه که هجرت قلیب جقتب کتشی دین ته ندیشه قیلش . ی . ئوزامان ئیش یامان بولید وده ب د ا ر ا ل ن د و ة . قوره یش نیک کیگه شهه جلسی گه وئیلش به جلس ئاچدی د ارول ته نغه و ق و ة د یگان نوی قوسه ی نیک نوی ئیدی . قوریش بالاد دین نیمه کیگه ش له ری بولسا شو ئوید قیلشتی قوریش جونک له نوی بومه جلس وه بار ئیدی . بوله ونیک پکری شونداغ بولد یکی قریشی نیک هه نرته بیله سیدین جانیلق بیرگیگت . فیرتق قه بیله قیریق پیگت نی توفلاب به ینغه به وته له یهسالام غابیر لاهو جوم قلیب ئلتربه - تاشلساق ته بد وماناب دین بولغان به نی هاشم قه بیله سی قیریق قه بیله دین خون ئیلشتا یارماید و . کو بچیلیک ئولتورگه ن بولیمیز مونیک قهینی قیریق قه بیله قوره یش که تا قاب کتید و د یگه ن ئتتناق قاکیلشتی . ئالاراسو ﷺ لیغا بوخه به نرنی قیلدی ره سولوللا ﷺ بوله ونیک شو هو جوم نی قیلشه ینان کیچه که توغویلاب توروب جیقتب کتیشی ئیشله نرین توزوتوب ته پیار

بولدی ئە یېنى کىچە دە ئە لی ئېن ئە بی تالب نى منک جايىمدا يات دە ب
 بو يروق قىلىپ کىچە دە ئويدىن چىقىپ کە تى يىگىت لار کور میدى . ئە لی
 ئېن تالیپ قاسانگا پىرنە نرسە بولما ید و یدى جاناب رەسولوللا یە و دىن
 بىرسىم توفواقى ئىلىپ جاھقان ئىدى ئاللا ئوقورەش يىگىت لە رى نىسک
 کوزلە دىن باغلىدى رە سولوللا قورقان نىک ئايە ت لە ویدىن سورە ياسىن
 دىن باشلاپ **فَاغْشِينَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ** غا چا ئوقوب توفراتىن ئولە رکە
 چا چىماق بىلە ن چىقت کە تىن .

بىر ئادەم بولە نرگە کىلىپ نىمىشقا تور يىسلە ن رە ب سوويدى محمد نى سا قلاب
 تور يىمىز دىگە ندە جىقپ کە تى دى یدى بولە و ئىشدىک نىک شىشقىد یىس
 قاراب ياتقان کىشىنى کورە ب ياتىد و د يىشپ قالدى تانک يوریدى ياتاق
 دىن ئە لی ئېن ئە بی تالب قوقتى بولە ر نىک ئويدى کىلىدى . ئوزیدىن
 خە جالە ت بولوشى .

(هَجْرَةُ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ)

رە سولوللا ﷺ ھىجرەت کە ئاللا روخسەت قىلغانىن ئە بو يکر السدىق
 گە دىگە ن ئىدى . ئە بو يکر دوستونک بىلللە بار سولوللا ؟ ومگە ندە بىللە
 دىگە ن ئىدى ئونىک ئوچون ئىككى دانە توگە نى جابد و ب قو يغان ئىدى ئە
 بد وللا ئوبورە پىقت دىگە ن يول بىلىدىغان ئادەم نى ئىجارە گە ئالدى .
 ئە لی ئېن ئە بی تالب کە رەسولوللا ﷺ قول ئاست يىکى کشىلە ونىک ئە
 مانە ت لە دىن جايىغا قاقشور و ف ئاندىن كىيىن ھىجرەت قىلغىن یدى
 جونكى ھە قتا شو وختا ھە م قورەش خە لىق قى موھم نە رسە لە لىرىنى
الْصَّادِقُ الْأَمِينُ رە سولوللا ﷺ غا ئە مانە ت قو يتى .

("فِي غَارٍ ثَوْرٍ")

ره سولوللا شه بویه کری بیله کمچه ده یوشود وف مه ککه دین جقیب که تتی
 شوواقتد ائه بویکری شوغلی شه بدوللانی بیزچقیب که تکه ندین کییسن
 مه ککه خه لقی نیمه د بپشد وخه به وقل دیدی . ثامیرئین فوهه یوه د یگان
 چاکیرینی جادوا مال نی بیزته ره پده باق کیجه من بیزباتا قاکه لدیدی
 شه بویه کری نیک ناسما د یگه ن قینری ئوله دگه تاماق بیمهک ویلیب چقتی
 یوشود وف شه کلیده . رسولوللا بلیه ن شه بو بکری سه وئو د یگه
 ن تاغ نیک ئوستیده بیرغادغا کیریب بوکوندی . غارغاکیر یشدین بویرون
 شه بویه کری کیریب ته کشره ب چیقتی . فاندین ره سولوللا کیردی .

شوچاغدا ئاللا ئوسيله چوک فی هازیو لاب بوهه یوان غارنیک تاغزیفاتور
 باغلبدی غارنیک ئالیدا ئوسکه ن یاؤد مرخ بارئیدی . ره رخ بیلله
 ن غارنیک ئوتترسی تور بیله ن ئوالدی . شه یینی سائه تته ئیککی دانه که
 شه ی کیلیب غارنیک تاغزیفانگا . ئووا توزدی . هه رکشی کورسه
 بویه رگه ئادهم یقین که لسه بتود یکیده ک بولدی وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ . موشریک له ورسولوللا ﷺ نیک ئیزین ئزله ب تاغ نیک توه میکه
 که لگه ندنه یوقاتیته تاققا چیقشتی غارنیک ئالیدی ن ئوتوشتی شه که بو
 غار د ائادم بوسا ئوموله چوک نیک توری بوز ولیتی دیشب ئوته پ کتیشتی .
 (لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا)

جاناب ره سولوللا ﷺ شه بویکری غار د اتوروب موشرک له رنیک شه په سینی
 ئانگلاب شه بویکری شه سدیق یاره سولوللا بوله وئایغینی کوته وسه یاکسی

ثاينغيا قارىسا بىزنى كۆرىدۈرۈپ بى ئارام بولدى . رەسولۇللا بىزنىڭكى
ئوچۇنچى مېزئاللا قورقىما دېدى . بۈھە قەدە قورئان كەرىم ئانى ئىشنىن
إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا . دېدى .
(رُكُوبُ سُرَّاهُ فِي أَثَرِ رَسُولِ اللَّهِ)

قورەيش رەسولۇللا ﷺ نى تۇتاققا . يۈزئوگە بېرىشنى ئىلان قىلدىكىم
توتۇپ بەرسە يۈزئوگە موكلات بېرىمىز دېدىرە سولۇللا شەبۈبە كرى شە
سدىق بىلەن غاردا اۈچ كۈن تۇردى ئاندىن كېيىن ئاسر ئىبن فۈھە يۈرە دېگە
ن ئادەم يافا بېر موشرك نى يول ئوچۇن ئىجارە ئېلىپ قىزىل دېكىزۈبى بىلە
ن جەئەلە ئېيۈرۈپ مەرىغە گە مانگىدى . سوراھ ئىبن مالك ئىبن جۈئىشەم
دېگەن مەرگەن . يۈزئوگە نىكەت مەسىدە جاناب رەسولۇللا ﷺ
نىكە ئارقاسىدىن قوغلاپ مانگىدى رەسولۇللا ﷺ نىكە قارىسى كۈرۈنگەن يەردە
سوراھ نىكە ئىتتى يە رگە باتىپ قالدى . قوپۇرپ يولغا سالدى ياناپاتتى
سوراھ ئاتىغىدىن ئۇسۇلىپ كىتتى . قوتاپ يانا بولغاسا لىتى يانا پىتىپ
كەتتى سوراھ ئۇيۇلدى . ئوچۇنچى قىتىمدا قاتىق چۈشتى ئات -
موبولماي قالدى . سوراھ و تىلغان يەردە قويۇن بولاب چانگ بېسىپ
ئاسانغا ئولتۇردى سوراھ غاقۇر قىزچا تۈشتى . محمد راست پەيغەمبەر
ئىكەن دېدى بو محمد نى ئاللاھىمما يە قىلىدىكەن رەب ئالدىدا تىزىلە
پ كىتەپ پارغاندا رەسولۇللا ﷺ ئو سترىن ئاواز بىلەن چاقۇدى سوزىدە
مانگا قارا ئىكلا مەن دىن سىلە و غاھىچ يامانلىق كەلمەيدۇ بېرىگەم باردى
رەسولۇللا ﷺ شەبۈبە كرى كەنمە كېنەك بادەپ سورىغىن دېدى سوراھ بېر
پاۋجە خەت . بېسىپ بېرىكلا مەن بىلەن سىلە و نىكە ئارامىزدا بەلگە

بولسون دیدی . ثامبرښن فوهه یوه سونه ک یاکی کاغه زگه خه ت بیزیب به
ردی . شوواقتاره سولوللا ﷺ سوراڅه غا . یاسوراڅه کیسیری نیک تون سه
ومیای له برینی که یسه نځ قانداغ دیگن . دیکه نده ک . ثومه رښه زیبه
للاه ته نهو زمانه سیدا کیسری نیک تون سه برمپای له بری تاجی که
بری موسولمانله رگه ټولجا توشوب بونه رسه له برمه دینه که که لگه نده ثومه
رون بیه للاه نهو . سوراڅه نی قیچتریب بوسه ومپاین قامام سوراڅه غابه
ودی .

ټوزاماندا سوراڅه ره سولوللا دین کاغه زنی ویاکی خه ت نی شلیب
بولاب بیبه که ټوزوق لازیم مو ؟ ده ب سوریغاندا ره سولوللا لازم بیبه س
بیزنی کورکنیک نی کیشکه دیبه دیگن

(رَجُلٌ مَبَارَكٌ)

ره سولوللا شو هجرت یولیدا کتب بیریب خوزاڅه ته بیله سید یق ټومس مه ټبه
ت دیگان ټایال نیک جید بریغا که لدی . ټوټایال نیک ټارواله ری ټوروق
سوق سیزید ی ره سولو للا ساغلیق قویه برینی سیلاب توروب د وټا قیلدی
ټاندین ټوزقولی بیله ن ساغدی هه مه بوسوتدین ټیجیتی ټومس مه ټبه
هه ټیجیتی . ټیککنجی ټقیم یانا ساغدی قاچا ټومش چوچه شله رگه تولد
وروب ټالیدی یولغا پورمه ب که ټتی . بوټایال نیک ټیری ټاخشام د اکیلیب
نیمه که پ دیگه نده ټومس مه ټبه دواڅه نی یاخشی سوزلب به ردی .
بوټادهم . هه ټوریش ټاخټوب یورگه ن کیشی شو ټیکه ن دیدی . ره سولوللا
یولجی له وبله ن یوروب مه دیغه گه یقین قوبا دیگن مه هه لله گه ټوشتی
ره بټول ته ودمل نیک " ١٢ " نجی کونی دوشه نښه ټیدی شرکون که

بیفشلاب هجر بیه بیل غا تاریخ توتولغان .

فی المدینة

(کَیْفَ اسْتَقْبَلَتِ الْمَدِیْنَةُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ)

ئە : سارلە رسولوللانیک مە ککە دین هجرەت قەلب جیتقان خە بە دین
 ئایکلاب دروزا توتقانلە رەه یید ئایینا کوزتوتقانلە . هە وکونی یولغا
 جیقشتی . بولە رە وتیگەن بامدادنی ئوقوب مە دینە نیک تاشقیرغا
 جیققیب پەشین قاجایولغا قارایتی هاوا ئیسیق کونلە وئیدی . ئاندین
 ئوی لە دینگە قایتب کەلتی . رە سولوللا ﷺ مە دینە گە . قوبامە هە للە
 سیکە پەشین کەیین پەسیب کە لدی . یە هودلە دینە نساڕ لە ونیک کوزتوت
 شیغا هە یوان لیتقا ئیدی رە سولوللا نی بیرینجی قەم مە دینە ئەهلیدین
 بیرە هودسوردی بویە هودی ئە نساڕلە رە خە بەوقەلب قاتیق ئاوازقەلدی
 ئە نساڕ ولە وگورە گورو ئویلە وئیدین جیققتب رە سولوللانیک ئالە یغا کەلیشتی
 بولە ونیک کۆپی رە سولو لانی کورمیکە ن ئیدی ئە بویە کوی ئە صدیق بیلە
 ن یاش قوروم یقین ئیدی ئە نساڕلە وقایسی رەسولوللا ؟ دینگە ن هە یو
 تە تورغانین سە زکە ن ئە بویە کوی خومادرخ ئاستد اوئشار غان
 رە سولوللانی رومال لە دی بیلان سایە کە توتتی مونیک بیلە هە یو تە
 قالغان ئە نساڕلە وجاناب رەسولو لانی توتوب ئالیدی . ئە نساڕلە
 دتە کبیر ئتەشب قارشى ئالیدی . بولە رە سولوللا مە دینە گە کە ن کونلە
 ردیکى خوشلوق نی ئومر یە کورمیکە ن ئیدی هە تئا ئایاللە نریاش بالە لە
 و . قول دینە کە لە رە موشورە سولوللا ﷺ مانارە رسولوللا ﷺ
 رەسولوللا ﷺ کە لدی دپیشب خوشلوق ئیچمکە باتماين . مە دینە

نیک نایال قیزله دی یاش قیزله ر .

أَشْرَقُ الْبَدْرُ عَلَيْنَا مِنْ ثَنِيَّاتِ الْوَدَاعِ
وَجَبَّ الشُّكْرُ عَلَيْنَا مَا دَعَا إِلَهُ دَاعٍ
أَيُّهَا الْمَمْعُوتُ فِينَا جِئْتُ بِالْأَمْرِ الْمَتَاعِ

دیگن ئیستقبال مارشی بیلن قارشى ئالدى . نه من ئیبن مالک
دیگن سه هابه ئوزاماندا كچك یاش بالا واختى . بو لىشى ^{بیلن} مرىوايهت له
دیده جانان رسولوللا نى نه من ده دیغه گه كه گه نده كوركتم گه قارىغا
ندا شوكون دىكى رهك چىرايلىق نورلوق وه خوشلوقتا كورمىم ده بدو .

(مَسْجِدُ فِي قَبَاءَ وَأَوَّلَ جُمُعَةٍ فِي الْمَدِينَةِ)

ره رسولوللا ﷺ قوبامه هه لله سیده تورت كون قالدى . بوجايفابىر مه مسجد
بنا قلدی (جمعه كونی نه سره وقتده مه دینه م گه كبرى دى ، ره رسولوللا
ﷺ مه دینه ده وه ئىسلام دا بىرىنجى جومه نامازىن به نى سالم دىگن مه
هه لله ده ئوقودى مه دینه بیلن قوبانىك . ئورتاسید)

(فِي بَيْتِ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ)

ره سولوللا ﷺ قىبادىن مه دینه گه يو تكلش كونی مه دینه خه لقى تده
وره ب كه تتى . گوره گوره دوله نك دوله نك نه نىمارله رئالديغا چىقىپ
ئوبىگه ت كلىپ قىلشتى . به زىسى توگه له رى نيك جولورنى توتوشتى
ره سولوللا قىراپ بىر نىكلا بوترگه . مه ئمور . دىدى شونداغ بولسمو
ترگه نيك جولورنىن تو تىدىغان ئىش تولا بولدى . هه تاتتوگه به نى مالك
ئىبن نه ججارمه هه لله سیده كلىپ توختدى . به نى مالك هولاسى نيك

ئالدى ئىدى . خازىر بوجاى مە دىنە م دىكى ھە رەم نىك ئىشكى گە توغرا كىد و . توگە توختان جاى ئوزاماندا بە نى نە جھاردىن بولغان ئىشكى يىتم بالە نىك بولوب خوما قورىتد يىغان خامان ئىدى . بولە رجاناب رە سولوللا غا ئاناتارەب توقان بولپتى . ئە بوئە يىوب ئە نىسارى جاناب - رە سولوللا ﷺ نىك خو جونلە دىن ئىلىپ ئويىگە ئىچىدى شو كىشى نىك ئويىگە ئاستىن قە وە تگە توشتى ئوستون قە وە تىتدە ئە بوئە يىوب ئەل ئە نىسارى ئوزى بار ئىدى . ئوستون قاتتا بولشىنى كە رەپە كورەب جاناب رە سولوللا ﷺ ئوستون فە وە تگە كلىف قىلغاندا بىز وىزنى زىيارەت قىلد يىغان لە رگە ئاستىن قە وە ت ياخشى رەب ئوزرە ئىتتى .

(يٰنَا الْمَسْجِدِ النَّبَوِیِّ وَالْمَسَاكِیْنِ)

رە سولوللا ﷺ . فاما نىك ئىگە لە دىن چاقوب بويتم بالە لە دىن بوجاينى ستىب بىرىشنى ئە لەب قىلدى . بولە وبو بە رنى جاناب لە رىغا سوغات قىلمىز دىدى . بولە وىتم بولغان لىقە يىن . ياق ستىب ئالە ن دىدى . ستىب ئالدى بوجا يىغا مە سىجىد يىالدى مە سىجىد نىك بىنا سىدە ئوزىمۇ بىركىشى بولوب ئە مگە ك قىلدى . جاناب رە سولوللا شوواختا خام قىش توشوب بىراتتى . ئە رەب لە رگە مگە ك واختا قىزىزىقش ئوچون قىزىما ئوقۇتتى . رە سولوللا شوئادە تگە قارات .

(اَللّٰهُمَّ اِنَّ الْاَجْرَ اَجْرٌ الْاٰخِرَةُ فَاَرْجَمِ الْاَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ)

ئىكە دوتانى قىزىمىتا قىل ئوقۇتتى ئە نساورە موچا جىرلە وخوشلاپ - تىزدىن ئىشلىمىگە ن . وئاللا غا ھە مدە وە سانا ئىتلىتى .

ره سولوللا ﷺ ته بوته ييوب نيك ثويده يته ئاى ئولنادى . مه مسجد
 ومه مه مسجد نيك قيشيدا ئوزيگه ئايالله نريغا سالغان ثويله وي نوتكه نده
 ثويله ويگه يوتكو لوب چيىقى كه تموكه موهاجرله وكيله رگه باشليدى . مه
 ككه ده موسولمان له ودين . ياكى بيرئيش قاموتبلا بولغان . وياكى سولا
 نغان له وقالدى . ته نىسارله ونيك ثويله ندى هه مه سى ئايال ئه ولا له
 ندى بيله ن ئيسلام بيله ن موشه نوبوب بولدى .

(المَوَاهِدَاتُ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ)

ره سولوللا ﷺ موهاجر بيلان ته نيسارنى بيربيرلگه دوست قىلىش ئىلان بيله
 ن يان يوله ك ئاستيده دوسلوق ياراتتى بوئيش شويده گه به تتيكى ته
 نيسارله وموهاجرله ندى مانگا مانگا قىليب تالشيىش قاتوشتى . به زى -
 موهاجرله وئوستيده جاك تاشلاندى . ته نيسارله ويوهه قته ثويله ندىنى
 مال موكله تىنى ئوى سره مجان له ندىن زه مېن له ندىنى چاروا له ندىنى
 ئورتاغا قويغاندىن تاشقىرى ، ئوزله ندىنى موهاجرله ودين توبه ن توتىتى
 ته نيسارى موهاجرغا ونيك بيساتيم دىن خواه ليفانين ئال دىتى . -
 موهاجرله وتيجا روت چى بولغا ئلغدىن ئاداش سېنىك ئوزه ننگه قوتات سوف
 مېنى بازارغا كوند وروب قوى دىتى . خولاسه سى . ته نيسارله ويوهه ندى
 سويغوش بيله ن . موهاجرله ومو مومكىن قده وئوز ته مگه ك له ندى وه -
 شتر يشجانلىقيغاده قف ت قىليب ئوزله ندىن سا قلايتى .

(رِكَابَةُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ)

وَمَوَادِعُهُ يَهُودُ

ره سولوللا ته نىسارله وبيله ن موهاجرله رثارا سيد ابير توختاموه سىقه

سى يازدى . قوشومچە قىلب چۈنيك داپە ھودلە ئرھە قىتدە . سوزبارئىدى
بوسوزدە يە ھودلە ويىلە ن توختام بولوب بولە ونيك ئوزد يىنىدە ئە وكىن
ليك مال موكلەت لە زېدە ھو وليك . يە ھودلە ونيك وە موسولمانلە ونيك
ئە لاقە لە ئىدە شىھوت لە ويىلە ن بە لگۈلە فگە ن .

(شَرَعُ الْأَذَانِ)

رەسولۇللاھ دېنەدە جايلاشقان دىن كىيىن . ئىسلام ئورونلاشقان دىن
كىيىن . موسولمانلە ئىنيك بەش واخ نامازغا ھازىر بولاشلە رى واخ توغرىلىق
بە لىكسىز قالدى . رەسولۇللا ﷺ يە ھود لە روھ خىرىستىيانلە ونيك
ئىبادەت گە جاقىرىش نىشانلە رى نى ياخشى كۆرمىدى . بولە وگەنە ي چالغى
جانك ئورپىتى . ئوت باقتى . ئاللاھ موسولمانلە دىنى ئازان بىلەن ھۆرمە
ت لىدى بە زى لە وئازان نىن توشىدە كۆردى . رەسولۇللاھما قول كەلدى
بوئازان نىن قوللو نوشقا بويوق قىلدى . بىلال ئىبن رواھە نى موئە ئازىن
تە ئىيىن قىلدى . بىلال رەسولۇللا ﷺ نىك موئە ئازىن دىيىلدى بوزات
قىيامە ت غىجە موئە ئازىن لە ونيك ئىمام بولدى .

(ظَهْرُ الْمُنَافِقِينَ فِي الْمَدِينَةِ)

ئىسلام مەدىنەدە يايلىغان دىن كىيىن يە ھودلە ونيك موللا لە رى وە
پىشقەدەم لە ئويدى بىرنە چچە سى ئىسلام نى ئىقبول قىلدى . ئە بەدو
للا ئىبن سالاھ رگە ئوخشا . مونىك ئىجىدە ھاكىمىيەت كە ئوزىن تە يىمار قىلغا
نلە وبارئىدى . بولە رگە ئاۋا بىرلىگە ن ئوز مللە تىدە ھوكوم سورايتتى .
ھاكىمىيەت تە تالاش تارتىش يوق ئىدى . ئە بەدوللا ئىبن ئوبەي ئىبن -

سولول که خوشا . بوله وشومه نگیلکه یه تکه نده ئیسلام کیلیب مللهت نیک
کوی ئیسلام غاکریب که تکه ن بولدی بوله وئیسلا م غاشه داوه ت قیلدی -
جونکی بوله ونیک غه ره ز غایه له نری به ریا د بولدی . بوله ونیک به زمیسی
ئوجوق^{بین} به زیسی یوشورون دو شمه نلیک یورکوزوشکه باشلدی .

(تَحْوِيلُ الْقِبْلَةِ)

ره سولوللا مه دینه گه هجرت قلیب ئون ئالته ئای به یتول موته دده س که
قاراب ناماز ئوقتدی . ره رسول الله قبله نیک که شه گه بولشی ئیزده
یتی . چونکی ئه ره ب موسولمانله ری ئوزی نیک موته دده س که شه سی
ئبراهیم وه ئیسمائیل ئله یه سالام له ونیک قیلله سسینی هج نه رسه گه
ته نک قیلما یتی . بوله وموقیلله نیک که شه گه بولوشینی قیلله یتی . شه ما قبله
نیک به یقول مه قدیس گه بولیشی شه ره پ موسولمانله ری غاسناغ . ئیمتھان
ئیدی . بوله ره سولوللا ﷺ نیک بویریوق له لوینی توتو تستئا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا . ئانگلیفا نفا ئتاشهت قیلش یولیئی توتقان بویریوق له لونی ئاللا
نیک بویریوق ره ب بیللا یتی (اَمَّا بِهٖ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا) بوله ونیک خاه لیشیفا
وه ئاده تله دپ گه توغرا که لسون یا که لسون ئاللا نیک شه مریگه بویان -
سونوش ره سولوللا نیک قیلغنین قیلش . بولدی . بوله وئاشهت ئیبادت -
ئتاشهت ئنابه تده ئیمتھان دین تولوق ئونکانه دین کیمن ئاللا موکافات قیلب
که شه نی قبله قلیب به ردی . بوهه قته قورئان ئیتدو .

”وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ
شَهِيدًا ۝ وَّمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتُمْ عَلَيْهَا اِلَّا لِمَعْلَمٍ مِّنْ مَّبَیْعِ الرَّسُوْلِ
مِّنْ يَنْقُطُ عَلَى عَقِبِهِ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيْرَةٌ اِلَّا عَلَى الَّذِيْنَ هَدٰى اللّٰهُ ۝“

شونك بيله ن موسولمانله رثاللاوه ره سولوللا ﷺ نيك ئتائه تيده كه ئبه
 كه قاراب ناماز قىلد يد يغان بولدى . قيامهت فېچه قايه روه بولسا بولسون
 مرسولمان نيك قبله سى به يتوللا ئۆزىگه قاراب ناماز ئوقويد و .

(تَحَرُّشُ قُرَيْشٍ بِالْمُسْلِمِينَ بِالْمَدِينَةِ)

قوره يىش ئىسلام نيك مه د يغه ده جانلانغان وه ئورو تلاشقا ننى وه كوند ين
 ك ونگه ئىسلام شه ننى كوته رىلىواتقانلىقىنى بىلىپ بوكوچلىنوا تقان وه ئوسمه
 كده بولغان موسولمانله رگه قاتق قارشى هه وميكت قىلشقا به ل باغليدى -
 بوكونله وده ئاللاموسولمانله دىنى سېله وقول ئوزاتماي نامازنىڭ لايىلىه
 ن بولا نكلاد يىتى .

(كَفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ)
 الْأَذُنُ بِالْقِتَالِ

— — —

ئىسلام شه وكتى جانلاندى . مو سولمان سه نى كوجايدى ئاللاموسو
 لمانله رگه ئوروش قىلشقا روخسه ت قىلدى : بويروق قىلدى . اَنْ -
 لِلَّذِينَ يِقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٢٥﴾
 (سَرَّابَاوْغَزَوَاتٍ وَغَزَوَاتٍ أَبَوَا)

ره سولوللا ﷺ به زى ته بيله وناهيه به له رگه قوشون يوللا شنى قوللاندى
 بوئوروش ئىمه س ئيدى فه قه ت ئىسلام د ابىركوچ نيك باوليقينى بىلد وروش
 ئيدى . بوئيش له ر قالا ش قار تىشيش قىلش نه تيجه سیده موشريك له
 دىنى قورقوتوش . موسولمانله رگه مه ش ئېرىش بووه سنى ئوستوروش ئيدى
 شوجومله د ين بيرنجى نوبه ت ئوزى ياشلىق قوماند لىقدا ئه بوام يگه

ن جا يغانه گدی . شوندين کيمن قوشون بوللاش وه شوروش شيچيش -
 تيشله نري کويپ يدي .

(قُرْهُ صَوْمِ رَمَضَانَ)

هيجهرت نيك شيككنجي بيلي واما زان توتوش نه ديز بولدي . بوئيش -
 قورئان كريم ده يا ايها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين
 من قبلكم لعلكم تتقون . ده يانا شهر رمضان الذي انزل فيه القرآن
 هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان فمن شهد منكم الشهر فليصمه .
 (معركة بدر الحاشية)

هيجهرت نيك شيككنجي بيلي بامزاند ا بويوك به نري . قوزوش به يدا
 نغا که لدي . بوئوروشني ئاللا قورئاندا (يَوْمَ الْفُرْقَانِ) به ومول پورقان
 ده ب ئاتندي .

وَإِذْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقِي الْجَمْعَانِ .
 نه نيال نيك ، / ١٤١ / ئايتا ره سولوللاغا به تکه نخه به بزده نه بوسوپيا
 ن ئېنى هه رب مشام دين قوره يئش نيلت چوندک تجارتي ئو

ستيده نورعزن مال بيله ن که له کده . موسولمانله بيله ن قوريش ئاوييسي
 داد وشه نليك کوچا يغان واخ ئيدي قوره يش موشریک له نري بوتون وه -
 جيئي ئوروش قاسه نريپ ئتد يغان په بيت ده موند اغ ن وريايليق بيله ن
 قوره يش موسولمانله نري ئالد يو تيد يغان لقيد ين . وه موشریک له نونيك
 پارچا قوشرنله نري مه دينه يقتله ويد ائايلا نما قدا ئيدي . ره سولوللا
 ئيسلام نيك يوغان دو شمنی بولغان نه بوسوپيان بوقا بيله نيك

ئوستىدە بولغانىدىن خە بەر تىسپ مۇنى توسماقتا چىقىش بويىچىنى بەردى
 ئە . ما ئوروش قا . چىقىندىغان سۈنۈقدە ئە مە سىدى . فەقەت
 قاپىلەنى توساش ئىدى . رە سولوللا نىك بونىك دىن خە بەردى بولاب
 رە سوللا ﷺ نىك يول ئىستىگە چىققانلىقىنى ئە بوسوبىيان بىلىب
 قىلىپ مەككەگە ئادام يوللاپ قاپىلەنى ھىمايە قىلىش بىلەن موسولمانلە
 نىك ھوجومىدىن قوتۇلۇشنى تىلەدى . بونى ئانگلاپ قورەيش قاتتىق
 ھازىرلىنىپ تىزلىك بىلەن يولغا چىقتى قورەيش كاتتالە وىدىن مەككە
 دەپ بولە ھەب دىن باشقىسى قاسمىدى ئە بولە ھەب موئورنىغا ئادام
 قوشتى .

(تَجَاوَبُ الْأَنْصَارِ وَتَفَانِيهِمْ فِي الطَّاعَةِ)

رە سولوللا ﷺ يولغا چىقتىدىغان جاغدا . ئە سىھابى كىرام نىك ئە -
 ھوالىنى بىلەك ۋە بولە نىك قانچىلەك ئە بىيارلىقىنى سەزمەك ئۈچۈن
 بولە ودىن مەسىلە ھەت سۈرىدى موھاجىرلە ياخشى جواب بەردى
 يانا سۈرىدى ياخشى تە بىيارلىقىنى دىدى . يانا سۈرىدى موھاجىر يانا
 ياخشى جاۋاب قىلدى . ئاندىن كىن ئە نساۋلە ودىن سەئىد ئىبن موئاز
 ئورنىدىن تورەب رە سولوللا ﷺ بىزنىك تە بىيارلىقىنى سۈرىدىلا
 ئە نىساۋلە ۋە سەئىد شومە دىغە نىك ئىچىدە ھىمايە قىلىسىدۇ . دىگان
 ئە ندىشە لەردى بولمىسون سىلەگە مەن بوتون ئە نىساۋلە ودىن ۋە كالتە
 ن ئىستەنكى خاھلىغان ئىشلە ئۆيدىكەن سىكىن بوسلا . ئالىدىغانىن
 ئاسلا قالدۇرىدىغانىن قالدۇرسلا . بىزنىك مالىمىزدىن ئاغانلە ۋەچە ئاسلا
 قاغىنى قاسون بىزگە ئاغانلەردى قالتۇرغان لە ودىن ياخشى . سىلە نىك

بو یوروک له دېگه بیزتابیا . ته گه وېزنی غه مدان د یگه ن کوککه . غارالغا .
 باشلسلا بیز مانگمپو ته زهاریی خود اته گه وېزنی شوره ویاغا ساسیلیری
 توشمیز قایتما بیز . دیدی ته نیسار له و دین یانا بیرى میقداد د یگه
 ن سه هابه ثورنیدین توروب بیزموسانیک ته ومی موسا غاسه ن خودا .
 ییک بیله ن بیریب ثورو ش قاکبر ، بیزموشووه ده توروب توریمیز د یگه نده ک
 د یه بیز (اِنْ هَبْ اَنْتَ رَبِّکَ فَقَاتِلْ اِنَّا هُنَا قَاعِدُوْنَ) بیزسیله نیک
 ثونک یان چه ب یان له وید اثالدا اثارقاله ویدا ثوروش قیلیمیز دیدی .
 ره سولوللا سوزله نونی شانکلاب چیرایله نری ئیچلیب خوش بولا سیروا
 وایثروا دیدی . میکک لا ثوتو غلوق پوسلن د یگه ن بولید و .

(تَتَأَسُّ الْغُلَمَانُ فِي الْجِهَادِ وَالشَّهَادَةِ)

بو ثوروش به دود یگان جایدا بولدی . سه هابه له ونیک ئیچیده ثومه
 یوشن وققاس د یگه ن کیچیک یاش بالا ره سولوللاغا کوره نه ی یوردی مونیک
 ثاتسی سه ئد ثبن وه ققاس مونیک دین نیمشقاره سولوللا ﷺ للاغا شو
 چریمایسه ؟ ره بسور یغانده مینی کیچیک ره ب قایتوروبقت وروپ قورقیمه
 ن دیدی . د یگه نده مونى ره سولوللا کوره ب قیلپ بوکیچیک قایتیب
 که نیسون د یگه نده ثومه یرو یغلاب تاشایدی وه دیدی منک شه
 هیت بوغوم باریدی ده ب وینغلیغاندا بولا پیتود یوتی ۱ د یگه نده ک .
 بو یاش بالا شو ثوروشدا شه هید بولدی .

(التَّكَاوُبُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْكَافِرِ فِي الْعُدْبِ وَالْعُدَّةِ)

ره سولوللا ﷺ بوتیز چیتشله نریده 3/3 کیشی بیلعت جیقتی بوله

رده مینسنگو ئیکیکی ئات بارئیدی به تیش توگه . هه وتوگه گه ئیکیکی
 ئوچ ئادم منگش مانگکی قوماندا ن له شکه رده په رق شلمایتی . ئالده
 گیم ئارقاکیم قارا لمایتی شونیک ئیچیده رهسولوللا بیلە ن شه بویه کری
 ئومه وله روچونک سه هابه له ربارئیدی . بو قوشون نیک باش قوماندا نی
 ره سولوللا ﷺ بولوب باشلیق د یکی بایراق نی موسئب ئین ئومه یرد یکه
 ن سه هابه گه شه نسا نیک بایر یقی سه ئد ئین موئازغا . موهاجر له
 ونیک بایر یقینی شه لی ئین شه بی تالب غاتوتقازدی . شه بوسوپیان
 رهسولوللا نیک چیققین وه یتشکه ن جایی بیلیب د یکنز سا هلی
 نی بویلاب سالامه ت ئوته ب کتب قوره یش گه سیله ره مدە قایتب کیلنکلا
 سیله ئوروش قاجمیقان په هت کاروا ننی هیما په قیلشقا چیتقان وه ب ئادم
 بولیدی قوره یش موشرک له نری شه بوجه هیل بیلە ن بوسوزنی تیگمییای
 بیژئوروشمیزه پ ته بیار لاندی قوره یش منک کیشی ئیدی ئونیک ئیچیده
 قوره یش نیک تور له نری باتور له نری بایله ری باوئیدی . رهسولوللا شه
 سهاب کیرام غا قاراب . بومه ککه سیله رگه یوره ک پانچاله نرینی جیقیریت
 بیرید ویدی . ره سولوللا مه یدان نیک سولوق بیریکه کیجه سی کیلیب
 توشتی به زی په رگه کولچه ک قلیب سوتوشقا نرینی کافله رسوسیزیه رگه
 توشکه ن بولدی ئوله ونیک بوسود ین ئیلیشی تومیدی کیجه ده -
 یامغور یغیب کافر له ربایه ر پ تفاق بولاب که تتی رهسولوللا ﷺ
 توشکه ن به رقتیب چنک د یلپ قوم له ویکب یووش فاتناش قایا خشی بولدی
 ئاللا بونی قورئاندا . ^{سورة النمل} وَيَنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ
 عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ .

بیلە ئیتدو .

(اِسْتَعْدَادٌ لِلْمَعْرَكَةِ)

رەسولۇللا غابىر ساتما قورۇپ بىرىلدى ساتما ئىگىز جاينغا قورۇلدى مە
 یدان كوروتۇپ تۇرىد ىغان بولدى . شوسائە تەد رەسولۇللا مەيداندا
 كورگە زمە قىلىپ تۇرۇپ . بوودە قالان ئوگەن بولىد و بوودە قالان ئوگە
 ن بولىد و دە یتى د یگە ندك شو جايد ائە ئىین قىلغان كافرلە وئوگە
 ن بولدى . رەسولۇللا بو سوزیدە ئىنشائاللا د یگە ن رە سولۇللا د یگە
 ن جای وئىشارەت قىلغان یە و دە ئولە شتى . موشرك لە وسە ب توزگە
 ندەرە سولۇللا . ئا ئاللا بو قورەش و ئاتىكا چاللىق وە ماختىش بیلە ن سە
 ن بیلە ن ئوروشقا شقىتى رە سولۇر نىك نى يالغانغا چقاغىنى كە
 پتورەپ د وئا قىلدى . شو كىچە رامزان نىك 7/ ئىنجى جومە كىچە سى
 ئىدى . قانك يورىغا ندائە وئىگە ن قورەش قوشونلە نرى سە پ بولاب
 مە یدانغا ھازىر بولدى رەسولۇللا ئىسلام لە شكىرى نىك سە پ لە نرىنى
 توزە ب ساتمىغا چىقىپ كە تتى ساتمىغا كىرگە ندەئە بوپە كرى بىللە
 بولدى رە سولۇللا ﷺ كۆب د وئا قىلدى ىلندى يالوۋدى مە دەت .
 ياردەم سورىدى ئاللا سەنك ھوكونك يودىد و بوپە وقونك قايتورو .
 لما یدو . نوسرەت ئوزونك نىك قولىدا . دە یتى وە يانا قىلغان د وئالە نرى
 نىك ئىچىدە ئگە ووشوجامائە تىم نى يوقا تسانك زە مىن داسانگ
 ئىبادەت قىلد ىغان ئادم بولما یدو د یگە ن .

لَهُمْ أَنْ تَهْلِكَ هَذِهِ الْعَصَابَةُ لِأَتُعِيدَ بَعْدَهَا فِي الْأَرْضِ . د وام لىق
 ئاللاغانالە قىلىپ . اللّٰهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَ بَنِي الْمُسْلِمِينَ . دە یتى .

قولله درېنې د وټا غاشيگيزکوته رگه نده درومال له درې د ولسد ين شيلشب
توشوب که تنې ټاللا غاکوب ناله قيلغان کونگه له ليرې بوزولقان واخستاده
بوډه کړی ته سپېد د يق . های بيريتي ته سه لکې بيريتي .

(هَذَا خُصَانٍ اِخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ)

ټا ند ين کين ره سولوللا ﷺ ساتما د ين چيقېب مرسلومانله نرنی ټوروش
مه يد اينداغ پره ت بيله ن کورده ش قيلشقاته رغېب قيلدی . موشريک له
رسپيد ين شه ييه وټوتېه وليد ټسېنې ټوتېه ټين ره بېسته مه يد انغاتو
شتي . مرسلومانله دره ره سپد ين کوره شجې چيقسون د يگه نده شه
نسار له ود ين ټوج کيشي مه يد انغاتو شتي . کوره پش کيم له وسيله ود يگه
نده ته نساريگيت له وېد ين بولميرز دې موشريک له ولا يقېد اياخشي
پينگيت له ر . ليگين بيزگه بيزنيک توققانلا د ين چيقسون د بېشتي . ره -
سولوللا ټوبه يده ټين هارشفېن موتېلب هه مزه . ټه لي له نرنی مه -
يد انغاتوشوشکه پويروق قيلدی . موشريک له درېته وليک ياراطليق له رجيقېب
د ود بېشتي بوله ونېک ټيچېده باشليقي ټوبه يده ټيدې بوټوتېه بېلان هه
مزه شه ييه بېلان ټه لي وه ليد ټېنې ټوتېه بېلان توتوشتي هه مزه شه
ييه نې . ټه لي وه ليد نې تيزليق بېلان چاپسان هالاک قيلدی . ټوبه
يده ټوتېه بيله ن قيلېج بازليق قيلېب هه وټيکې سي يانا بيريني بيرد ين
قيلېج ټوروب ته نځ که پقالدی هه مزه بېلان ټه لي ټوتېه نې موهالاک قيلشب
ټوبه يده نې يارانا هاله تده مه يد اند ين شيلېب چيقتي ليکني ټوبه يده
واپات قيلدی شه هېد بولدی . ټوبه يده ټيسلام داسه يذ ان شه هېد له
درې د ين بولدی .

(إِلْتِخَامُ الْفَرِيقَيْنِ وَنُشُوبُ الْحَرْبِ)

ثاندین کیمن ئیکیکی له شه لایر بیریکه کیر یشب کیتب قاتتق ئورو ش
باشلا ندی جانب ره سولوللا ﷺ. ئاسمان وه زه مین دین یوغان جه
نغه تگه کیر یشکه. قو ئاینگلا یاکی ئالد یوانکلا د یگه ن ته شویق قیلغاندا
ئومه یرئین هه مام د یگه ن ته غسارله ردین بولغان ساها به یاره
سولوللا ئاسمان زه مین دین یوغان جه نغه تا؟ دیدی ره سولوللا
هه مام دیدی بوساها به چونک یاخشی ته جه ب یاخشی دیدی . ره سولوللا
ته جه ب یاخشی دید نیک د یگه نده یاره سولوللا ﷺ مه نوشو جه نغه
ت ته هلمیدین بولا مه نمود ب شوندا غ د یگیم د یسه سه ن جه نغه ت ته
هلمیدین دیدی . ئومه یسه لله سیکه قرستون و غلوق خرمان دین بیرنه
ججه نی ئیلسب یگنی ئوروب مه ن بوخو هینی یه ب بوغچه ئومره کوسه م
ئوزون گه ب بولا ب که تتی ده ب لا خومینی تا ئلاب لا . ئورو شرقاتوزینی -
ثاتتی ئومه بر زویاللاه ته نهوئیسلام دامه یدان شه هید لهری نیک
بیرینمی سی بولدی .

موشوندا غ قاتتق مه یداندا هه وئیکیکی ته ره ب . خو سوسه ن موسولمانله
وندورخه یوت قیلدی ره سولوللا ﷺ ئودی مه یدانغا توشتی به زی -
واختا دوشمه ن تهره پیگه ئنک بیقین بولغان ئادم ره سولوللا ﷺ ئوزی
بولدی ده قاتتق سوقا بشتی وه شوکونی ره سولوللا نیک باتورلیقی مه یداندا
کور وندی . ته مه لیهه تکه چیقتی . مالا ئیکه له رئاسمان دین توشوب
موسولمانله رگه ره هه ت ئوقوب بارابه وکوره ش قیلدی .

(مُسَابَقَةُ الْأَخَوَةِ الْأَشَقَاءِ فِي قَتْلِ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ)

ياشله رشه هاد ت تاهماق وه سائاد ت گه ئيريشماك ئوچون دوست
له ويارانلار بيرتوققان قيريندا شله رئيچيده به س به س ليك بولدى
ته بدو ره همان ئېن ته وئ نيك روايه تيده ئيتيدو . من ئالدينقى
سه پنده ئيدم قارىسام ئيكيكى ياش باله له وييرى چه پ ته ره فېم ده -
يانا بيري ئونك ته ره فېمده بير بيريد ين پوشورون ته بوجه هيل قايسى
وهب سوراشتى من بالام نيمه قىليسن ديسه م من ئاللاغا هده -
قىلغان ته بوجه هيل نى كورسەم ئولتيريمە ن ياكى ئوليمە ن وهب . ئونيك
ئوچون قايسى ته بوجه هيل شونى بلشيم لازم دىشتى مە ن ئيكيكى سى
نيك ئاراسيدا تورغان ئورنو مرا ته بوجه هيل نى كوكتب قويدوم . بوله
ره بوجه هيل ئالچين ته ككە نك ته گدى . ده يدو . ته بوجه هيل
شومە يداندا ئولتوريلدى . ره سولوللا ﷺ . مانا بوته بوجه هيل
بىزئوسە ت نيك قيرته ونى دېگە ن . مرسولمانله ئوتوغلوق بولدى .

(الْفَتْحُ الْجَيْنِ)

ئوروش نيك ئتيجه سى مرسولمانله ونيك ئوتوغلوق بوليشى كافر له ونيك
مه غلوب بوليشى بيلان نه ئتيجه لاندى . ره سولوللا الله اكبر الحمد
لِلّٰهِ الَّذِىْ صَدَّقَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْاَحْزَابَ وَحْدَهُ وَصَدَّقَ اللّٰهُ الْعَظِيمُ
وهب هه مده سانابيلان ئاللا غخورسە ن ليك بيلندودى .
وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَنْزِلُوهُ فَاَتَقَوَّلَهُ لَكُمْ تَشْكُرُونَ . رسولو
ﷺ موشريك له ونيك ئوليگىنى بيرئارگالفاتا شلاقئوردى . ئارگال
ئوستيده توروب هه ي ئارگالد يكله وسيله ربووت له وئكل نيك وهئده -
سېنى راست تاشتك ليمو ؟ من ئاللا نيك وهئده سېنى راست تاشتيم -

دیدی . کافر له ونیک له شکه ویدین ۷۵ کیشی ٹوکه تبولدی به
 تیشی کیشی تیریک قولغاتوشتی . موسولمان قوشون دین ته نمار
 دین سه ککیز کیشی موهاجرله ودین ثالته کیشی شه هید بولدی ره -
 سولوللا ﷺ ته سیرله دنی ساهابه کیرام که قارقتب بوله رکه یاخشسی
 قارانگلادیدی .

(وَقَعُ مَعْرَكَةُ بَدْر)

ره سولوللا ﷺ برسو قوشدا غالبیهت قازینب جانلیق قددهم ثلیب مه دینه
 که قایتی . مه دینه ته تراپیده بولغان دوشمه ن له ووقورقاشتی ئیسلام
 غاهه ییهت په یدا بولدی وه کوب ئادم موسولمان بولدی . مه ککه ده ژینی
 زانوا تولا بولدی موشریک لهر ئارا مسیزلاشتی . ئوله ک لیریغاتولا -
 ژریغلیدی . دوشمه ن نیک دیلی غاقورقونجاتوشتی .

(تَعْلِيمُ غُلَامِ الْمُسْلِمِينَ فِدَاءُ الْأَسْرَى)

ره سولوللا ﷺ ته سیرله لونی ته پوه قیلدی جونکی بوله ودین فیدیه
 ئالیدی (توله نک) بیرمه نرسه قادیر شه مه سله ودین کیجریش قیلیب
 قویاپ به ودی . به زی له ریگه قوره پش فیدیه یوللاب قوتتازدی . به زی
 له ری ئوقوید یغان یازید یغان له وبولوب بهزله ونیک فیدیه سی موسولمان
 ته نیسارله ونیک باله له ریغایزیشنی ئورکوتو شوه زیپه سینی ئاتسب
 هه وئادم ئون باله غاییزیشنی ئورگه تسه ئازات دیدی زه ید ئیمن ثابت
 شونداغ ئوقیغانله ونیک بیرری .

مه دینه ده به نی ته ینوقاع دیگه نه هود ته بیله سی ره سولوللا ﷺ بیلان
 قیلشقان وه سسه که بیرینجی خیلاف قیلغانله وبولدی بوله وموسولمانله

- وييلان ئوروش تالاش قىلدى . رەسولۇللا ﷺ بولە ر نىك ئولگە سىنى -
 قورشاب ئېلىپ ئون بەش كۈن موھاسىرە قىلغاندىن كىيىن بولە رتە -
 سليم بولدى . بولە ونىك ياردەمچى سى بولغان ئە بدوللا ئىبن -
 ئوبەي مۇناقىق لە ونىك باشلىقى بولە دىنى سوريالدى رەسولۇللا ﷺ
 بولە دىنى قويۇپ بەردى . بولە رىتتە يوزقور الملىق كىشىدىن ئىبارەت
 ھەممە سى باي تىجارەتچى ۋە ئالتۇن ئە سىباب ياسايدىغان
 زەۋگە ۋەلە ۋەئىدى .

(غزۋە اخذ)

قوريش نىك تورەلەردى چۈنك كىشى لىرى بد ر ئوروشىدە ئوگە ئىلىك دىن
 مەككە كافرلەردى مەككە گە سۈنۈك ئوزۇك بارغان زامان مەككە غە
 لىقىغا بو چۈنك مۇسەبەت بولاب ئوروشدا ئوگە ن لە ونىك توققانلەردى
 ئە بوسۇپىيان نىك بېشىنى ئاغرىتتۇ . ئە بوسۇپىيان قارمىقىدا شام
 تىجارەتچى دا بولغان ئىقتىساد لەردىنى ئوروشقا سەردىپ قىلدۇرغان
 پىكىرنى بېرىپ . ئوروش تانە يىبارگە رلىك قىلىشقا . ئە بوسۇپىيان نى -
 قوزغىدى . قورەيش تۇتۇلۇشۇپ رەسولۇللا غا ئوروش ئىجىش ھەققىدە ئادەم
 تويۇلاب شەرلەردىنى ۋە ئىغىپ قەبىلە قەبىلە يۈرۈپ سۈزۈپلەش شاعىر
 لەرخەلىق نى قوزغاب غەيرەت بېرىپ ھەممەنى سۈقۇش غا ھازىر
 لىدى . شائىر لەربو ھەقتە كۆك كۈچ سەرىپ قىلدى . قورەيش شە
 ۋۋال ئاينىك يىرىم لەرىدا ھىجرەت نىك ئوچۇنچى يىلى مەدىنە
 نىك تاشقىرىغا كېلىپ تاقالدى . بونىك . قورەيش نىك بۇتۇق قەبىلە
 لەردى ئەتراپلىق ئاياللىرى بىلەن . قورەيش خوجە لەردى ھەممە سى

بولدى مړه سولوللا ﷺ دوشمه ننى شونداغ قويا ب مه د يغه گه
 بيسب كيرسه مودا يه ظليش پكرينى به ودى مونافيق له ونيك باشليقى
 ته بد و للاثين ثوبه ي نيك پيكري هم م شونداغ بولدى . موسولمانلــه
 رد ين بد و شو قشيفا بارالماي قالغانله بروه ياشله وروه كوپچليك نيك
 پيكري دوشمه ن نيك ئالدينغا چيقتب سوقاشقا كيريش بولدى بوله رياره
 سولوللا بيزنى قوقتى يارحيدى د يه مد و وييشب قاتق تورغاندا ره سولوللا
 ئوى له ونيك كيريب كتب قورالاريني ئيسب چيقتى بوواختا . بوله دريانا
 ئوزله دى نيك بيلگينى نى قىلسسيلا يانابيزشونداغ قىلغان بولمايىنى
 د يشتى هه قىمه تده بوله رره سولوللا ﷺ ئويله نريگه كه ب قىلماي كيريب
 كه تگن واختيدا بو شه يمان قىلغان ئيدى . ره سولوللا په يغه مبه
 وقور اللنب ئوروشماسد ين قوراللى شه سبه بولمايد و چيقيزدى (أحد)
 ئوهود د يگن مه يدان بيله ن مه يغه ئورتسيدا ته بد و للاثين ثوبه ي
 بالتيب قايتتى مونيك بيلان له شك ونيك ئوچد ين بيرى قايتسب كه تتى
 ته بد و للاثين ثوبه ي منك پكرينى ئاسماي باشقاله ونيك پكرينى قوللا
 ندى دهب شه خسيهت قىلدى . بوغاز اتتاره سولوللا بيله ن منيك كشي
 بار ئيدى .

(فى ميدان احد)

ره سولوللا ﷺ يدانغا بيريب ئوهود تاغ نيك جيلغاسيغا كيريب تاغ ره پكه
 ئارقىنى قىليب ته سكه وله نرنى تاغ ته وپكه ئو تگوزوب ئوروشقا بو يروق -
 بوالمىغونخه ئوق چيقارماسلققا ته ميريپ بولمىد ين ته لك م رگه
 ننى تاغ نك باغرىغا چيقيرب دوشمه ف نيك ئاقلق ته سكه نريگه

ئوق ئورۇپ موسو لمانلە ونىكئالدى ۋە ئارقاسىنى ئىگىزدىن تورۇف -
 ھىمايە قىلىشقا . تۈبەندە قانداغ بىر ئوزگۈرۈش بول سىمونتورغان جايدىن
 توشمە سلىك ئە مرىنى بەردى . بوئەللىك كىشىكە ئە بد وللائىن جۈبەيو
 دىگەن زاتنى قوماندا قىلدى .

ئوزى ئۈستىدىكى تىمور چاپان نىك ئۈستىگە يانا چاچاننى كىب مەيدان
 نىك بايرىقىنى موسىب ئىن ئۈمە يۈگە توتقازدى .

(مَسَابَقَةُ بَيْنِ الْأَتْرَابِ)

ئوھود موھانرەبە سىدا جاناب رە سولولاجىق ياش بالە لە ئىرنى جەك
 كلىدى بولە ونىك بېش كىچىك دىدى . بوياش لە ونىك ئىچىدە سۈمرە
 ئىن جۈندۈب ۋە رافت ئىن خەد بېچ دىگەن ياش لە ويارىدى . سۈمرە ۋە
 رافت لە بىر بىرىدىن قىلىشمايتى رافتىنى ودىسى شەپا ئەت قىلىپ
 ئەلىب قالدى . سۈمرە گە كەلگەن ۋە جەكلىدى سۈمرە يارە سولولارافت
 نى قوبۇل قىلما ئەن رافت بىلان توتۇش سام رافت نى ئاتەن دىدى
 توتۇشوب باق ۋىگەندە سۈمرە رافت نى ئاتتى بونىك بىلان سۈمرە نى
 ھەم قوبۇل قىلدى بولە ونىك ياش سانى ئۈن بەش ياش ئىدى . دەسلاب
 رافت نى جەككەن واختا دادسى يارە سولولارافت پاۋەن ئۈستى
 پاۋەن بولدىگان بىلان قوبۇل قىلغان ئىدى . بوياش لە ئوھود گۈنى
 مەيداندا ئەمەلىيەت كۆرگەتتى .

(الْمَعْرَكَةُ)

سوقۇش باشلاندى ئىككى تەرپ بىر بىرى بىلەن گىرە لىش قاتتىق قان
 تىركەش جەردىلاشتى مۇشرك لە ونىك ئاياللە ئىرى ئە بوسويان نىك

ٲاڤالي هندبنتي ٲوتبه نيك قوما ندا ليقيدا د افاد و مباق نه غمه
 فاوا قبلب ٲه وله درني قيزز تيماقدا ٲيدي بوٲاڤال له درٲه وله و نيك -
 ٲاسد اسيد اتيز ليمه كه ٲوروش قيززوي شووا خٲاٲه بود ٲه جانه د يگه
 ن ساها به ره سولوللانيك قيليچ الله دريني تيله ب ٲيلش تابو قيليچ قالاشق
 شيش كورسته ن ٲنشاٲه لالادي . ٲوچريغان دوشمه نني كه سه
 ي تيريك قويدي . هه مزه رسولو للانيك قاغه دري ٲه هرمان كيشي
 ٲيدي زورغه يره ٲ قبلدي ، نورغون قوره يش توره له درين ٲولته ردي -
 مونيك ٲالدي دوشمه ن توروش بيرالمد ي . شونداغ واخٲا جوبه يريٲن
 موتيٲم نيك قولي وهشي د يگه ن هه مزه ني كوزله ٲي نيشا ٲلاب توراتٲي
 مونيك خو جاييني ٲه گه وه مزه ني ٲولتور سانك سه ن ٲا زاد بولسه ن ده ب
 وه ده قبلغان ٲيدي . ٲونيك ٲو سٲگه هه يند بنتي ٲوتبه ٲه بوسويٲان
 نيك ٲاڤالي وهشي ني قيزز تاتٲي . وهشنه يزه باز ٲيدي نه يزه ٲورغان
 نيشانغاٲ گهي قالمايٲي بو كافرنه يزه ني باش ٲه رمڲين ٲايا قاقار
 تيٲ ٲوراتٲي وه هيشي سه ييده ناهه مزه گ ٲارقيد يني ياك ي كه جكه درين
 ٲورغان بيله ن ٲوستيد يني بيسب بورستوره ي ٲايا غدين چيقارغان بولدي هه
 مزه شه هيد توشي .

ره سولوللا غا ٲارش هوجوم ٲور بولدي موسٲ ٲين ٲومه ير رسولوللا ﷺ
 ني ٲاسراب قيلش د اٲيدا كارانه جالشيب شه هيد توشي . موسولمانله
 درگه بيسم توشي .

(غَلَبَةُ الْمُسْلِمِينَ)

قوريش غه له به فاز يني دغان كورونوب توروشقا ٲا للاموسولمانله دگه نوسره
 ٲ بيريش ٲيراده سي بيلان بوله رگه به رگه ن وٲده سيد ٲوروب دوشمه

ن که بیرپاراکه نده چیلک یوزلونوب موسولمانله نرنی قورجاش ئالید ا
 تورغان دوشمه ن قاچقنی باشلیغاندک بولان موسولمان له وپوشاندی .
 وهه وکین وهه سکین کوره ش قیلشقا باشلیدی . ئاللا موسولمانله نرغا
 نوسره ت یولینی ئاشتی . موشریک له ونیک ئایالله ری قاچتان بولدی .

(كَيْفَ دَارَتْ الدَّائِرَةُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ)

شوند اغ موشریک له نرمه غلوب بولید یغان واختاره ئوله ر قاچتان چاغدا
 بوله ونیک ئالیدی ئایالله نری کمیتیشکه ن واختا . ئیسلام له شکیری
 نیک تاغ باغرید یکی مه نرگه ن لیری تولوق غالبیت بیزنیک بولدی خیال
 قیلیب ئورو نله ویدین توشوب ئولجا تو پلاشقه سدی قیلیب مانگاند ا -
 بوله ونیک قوماند یسی بیزنی ره سولوللا قایسی بیر ئوزکوره ش ئوستیده -
 هم ئورو ندین توشمه نکلادیگه ن دیمسه قولاق بیر یشمیدی . هه ت -
 تتاموشریک له ونیک با یواق له نری یقغان ئیدی . شوند اغ واختا موشریک
 له موسلمان له شه که نری نیک ئارقیمی ئیچلیب قالغانغا کوزسلیب ئیسلام
 له شکیری نیک ئارقا ئالیدی ن ئورو شقا باشلیدی .

موسولمانله رگه یانا بیر ئیمتحان سائه تی بولدی موشریک له وجاناب ره سولو
 للاغا یقنلاب قالدی ره سولولا نیک ئاغزغاتا ش تگیب تیشله نری سوندی -
 کالپو که نری بیریلیب یوزلیریگه قان ئاغدی چیمکه له نری دین چیققان
 قاننی شه رقیب توروب . خولاً نیک یولغا یول بوروق کورکت یغان په یغه
 مبه نرینی . ئوروپ باش کوزینی قانغا بویغان ملله ق قاند اغ ئوتوغلوک
 بولا . دیگه ن هه تتاموسولمانله ونپ یغه مبه وهه له به سالام نیسک
 نه ده ئیکانلیکینی بیله لمای قالدی شووختا موشریک لار محمد په یغه

مېه وئولدى دەپ ئاواز قېلدى بىوواختا ئەلى رەزىيە لالاھ ئەنھ رەسولۇ
 ﷺ نىڭ قولىدىن توتاتتى . قەلەم رەسولۇلانى كۆتۈرۈپ تورغوزدى
 ۋە يىراق قاتەلىپ يۈرۈشتى رەسولۇ لالا ئورە تورالايى . مالىك ئىبن -
 سەننەن دېگەن كىشى رەسولۇلانىڭ يۈزىدىكى قاننى شوراب ئاغزىغا
 ئېلىپ ئوتتۇ . بولەننىڭ يىراق بولىشى قاقچانلىقىدىن بولماي . ھەربى
 مەيداندا يۈتكۈلۈش ھەم مەكتەلەيدىن بولدى . چۈنكى ئىسلام
 لەشكەرى قايتىدىن ھۇجۇم غەبۇ شاتتى . بىوواختا بولغان ئەكسىيەت -
 ۋارقاغاكتىشى كۆپ كىشى لەننىڭ زايە بولۇشى ئىسلام غاۋموسولمانلە
 رگە يان يولەك بولغانلارنىڭ شەھىدى بولىشى ۋە رەسولۇللا غادىدىن
 غايىاراملىق ياردەمچىلەرنىڭ ئۆلەپ كېتىشى . تاغ باغرىدا قارا ارغۇ -
 لدورغان مەۋگەنلەرنىڭ خاقالىقىدىن بولدى چۈنكى رەسولۇللا بولە
 نى ئورۇننىڭ ئۆلەپ كېتىشى بولماستىنلا دېگەن بولارغە نېمەت ئالىمىز دەپ
 ئاۋقاسە ئىپادىدىن ھىمايە قىلىش خىزمەتلىرى بىجىرىشدا كەمچىلىك كۆرساتتى
 ئاللاھ ۋە قەتئىي قورغاندا .

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِنَّكُمْ تُحْسِنُونَ بَارِئِهِ حَتَّى إِذَا أَفْشَلْتُمْ وَتَوَارَعْتُمْ فَوَيْ
 الْأُمُومِصْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مُتَحِبِّينَ مِنْكُمْ مِنْ بَرِيدِ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ بَرِيدِ
 الْآخِرَةِ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ .

ال عمران .. ۱۵۲ ..

(رَوَّاعٌ مِنَ الْحَيَوَالِفِدَا)

رەسولۇللا ﷺ نىڭ يۈزىغا قانغان ئىككى دانە تىمىر بولۇپ مۇنسى
 ئە بوئوبەيدە ئىبن ئەلجە ئىۋاد بېرىنى تارتقاندا بىرچىشى يانابىرنى
 تارتقاندا يانابىرچىشى سوغۇرۇپ جىتتى قاندا غلا بولسۇن .

ره سولوللا ﷺ نيك ته له م ليك جه راهه تى نيك سايه سيد ائه بوئوبه يده
 نيك شيكى تيشى قوربان بولدى . ته بوده جان د يگ ن زات ره سولوللا
 غا كيليو تقان ئوققا ئوز ينى توتوب ئوچا لارى تئلب كه تتى ئوز ينى ره سولو
 غا پيماغان ئيدى . ره سولوللا ﷺ نيك ئالديده ئىنى وقفا س توروب
 ئوق ئاتاتتى . ﷺ سولوللا شوها لواتوروب أَنزِمُ فِدَاكَ أَبَى وَأُمِّ ره ئوقنى
 سونوب بىرىتى ته قاده ئىنى نئمان د يگ ن زات نيك كوزيگه ئوق تميگب -
 قويولوپ كتب كوز چاچراپ مه يگزيگه توشوب قالدى ره سولوللا ﷺ مورياوهك قوللا
 لرى بيلان جايغا قايتوروب قويدى بوكيشى ساق كوزمهدين بويياخشى كوريد و
 د يگ ن . بوله ره سولوللا ﷺ نى ئاسراب قالغانلار بولوب موشريك لاونيك
 ته ستى كسپلش بيلان نتيجه لا تقان دا رسولوللا ﷺ نى ئاسريغان
 لارد ين ئالديده ئون كيشى ئولگه ن . بوله ونىگه ئيلگ ته هر يمانى ته
 لهه ئىنى ئوبه يد و للا ئيدى بوزات ته ن هه ره كه تيد ين تاشقيرى قولينى -
 جانلىق يوتكه پ سينه و قليب توراتتى ئو شاق قوللا لرى يارالانسب بولا ب
 توتماس بولدى . ره سولوللا ئانام سيزليقد ين بيريغان تاش نيك ئو ستيگه
 چيقيديغان بولا ب ئوز ينى كوتيره پ ئالالدى . ته لهه جوگولو ئوپ توروب ره
 سولوللا تلهه نيك ئوستيد ين ئاشپ تاشقا چيقتى تاش ئوسته ناماز واختى -
 بولا ب ناماز ئوقوب به ده ئورغون ئادهم مه يداندين جيكيگه نده ته ن سى
 ئىن ته زور د يگان سه هابه چيكيماي كورهش قيلدى وئالدى سه پ كه ئوتماك
 ئيدى سه ئىد ئىن موئاز بوزات نى كوره ب نه گه ديدى . ته نه س ئوخ جه فته فته
 نيك بوپى . جه فته فته نى ئوهود تاتاپ سويغان بولدم ديدى . سه ئىد
 ئىن موئاز ته به سيسوم قيلدى خوشلاندى . ته نه س مه يدان نيك بير
 تهره نپده ته نساووه موهاجر له رد ين بيرنه چچه كيشنى قورالتي تاشلا ب

بوشیشب ئولتارغان كورەب نېمە گەپ بو؟ دېدى بولار رە سولوللا ﷺ ئولسە
 يەتۈد يىشتى ئە نە س ئېن نە زرد دېدى رە سولوللا ئولگە ن بوسان يە قىلىسە
 ن بوجاننى ؟ قوپا ئىكلارە سولوللا ئولگە ندە ك ئولە ش كېرە ك رەب دوشسە
 ئىگە ھوجوم قىلىپ كېرىپ كەتتى شو كېرگە نچە شە ھېد بولدى ئە نە س ئېن -
 مال ك نېك ئويمايە تېدە ئە نە س ئېن نە زو نېك جە سە د ېدە يە تىمىش يە يارىدا
 بولغان كورۈك بوزات نى تونوو يىلىش مومكىن بولساى ھە مېشىرە سى تونۇدى -
 ئاندېن مە ن قولېدىن تونۇدوم دە ېدو . ئە نە س ئېن نە زو ئە نە س ئېن مال ك
 نېك قاغىسى بولاتتى . زىياد ئېن سە كەن دېگە ن سە ھابە ۋە ئە نىسارلاردىن
 بە ش كېشى بانراير . تورۇپ رە سولوللا ﷺ نى ئاسرىغان ئىدى بولە ۋېرىير
 دوشمە ننى ئولتورۇشسىتى زىياد ئېن سە كە نىمۇ قاتتىق جەراھەت بولاب -
 ئوقىلىدىرە سولوللا مۇنى مانكا يىلغىن قىلىكلا دېدى يىقىن قىلىندى مۇربارەك
 ئاياغ لە ئوى نېك ئۈستىگە ئالدى زىياد ئولگە ن واختىدا . يۈزى رە سولوللا
 نېك ئاياغلارنى قاچا پلاشقاننى . ئە مۇشېن جە مۇد دېگە ن زات توكا كېشى
 ئىدى بونېك تورت ئوغلى بولاتتى بۇئاد م ئوھود مۇھارەبە سىغا چىقىش نى نېمە
 ت قىلدى ئوغا للادى بېز بولغاندىن كېيىن مېسىز گە غازات پە ئۈز ئە مە س -
 د يىشتى بۇئاد م رە سولوللا ﷺ غا كېلىپ مە ن جەھاد قاچىقىمە ن دېسام
 باللا قىرماۋا تېدە موشو توكا پۈتۈم بىلان جە فەتتەكە ئە ھېد بولاپ كېرە دىدە
 يېتىم دېدى رە سولوللا سىز گە غازات قىلىش قە رز ئە مە س دەپ بالار دىغا چىقسا نېمە
 چىقىدۇغان بوسا چىقسۇن دېدى شو ئادەم نى موشە ھا دەت قاپان يېگە ن بۈكشى
 جىتقان وشە ھېد بوغان .

زە يىد ئېنى سابت ئىتتە رە سولوللا ﷺ مېنى سە ئۈشېن رە بېد دېگە ن سە
 ھابە گە قانۇنغىن رەپ پۇللاب كۈسە ئ ك سېنى رە سولوللا قانداغ كېدە ېدو

د يکين د یدی . ثوښاد مني مه يواندا بير جايدا وټيلغان تاپتم قارىسام به تميش
 بير يگه جاراهه لنسيتو . بونيك به زيسی قيليچ ته ککه ن به زيسی ثوق ه ککه
 ن به زيسی نه يزه سانجلينغان جانلاری قوموشوققا که پتو ياسه ند سانگا
 ره سولوللا ﷺ سلام د یدی قانداغ کي سورا ده پتی د يسم . وه سولوللا
 غاده مه ن جه نېنه ت نيك بويی ټالديم . منيك جه ماشه تم نه نيسار لادغان
 يگين نه گه وبولا ونيك بير نيك کوزی مولد وله ب توروب ره سولوللا ټوله پ که نسمه -
 ټاللا نيك ټالديد ابولا رده سوا بوليد وروب لا جان ټوزدی . ديدو
 نه بد وللائين جه هيش د يگه ن سکه هابه ئيستيتانکی شوڅوڅود کونی . خود ا
 يا . مه ن نه ته دوشمه نگه قارش کوره ش قيلمه ن ټوله ويینی ټولتيريد و -
 ټاندين قارنيمی ياريد و قولاق بورون لاريمی کيسيد و ټاندين سه ن نيمه
 بوده پ مه ندين سورا يسه ن . سټيك بولا ټکلاد لريه ن ده پ ه ستم قيلغان
 موسولمانلاروه سولوللا نيك هايات بارليقين بليپ جانلاندی ئيسلام له شکه
 نوى بيلان بارابه وره سولوللا دوشمه ننی ه قيب ئيشککه باشليدی . شوسائه
 ده قرويش د ين بولغان ثوبه ی ئېنی خه له ب ئنتليپ کيليپ يامحمد قرتولغا
 ندک تورغان بيلان قوتولما يسه ن ده ب يقنليدی . ره سولوللا موکه لسون
 د یدی يقنليدی ره سولوللا ينيديکی ساهابه د ين نه يزه نئ ټيليپ گه جگه
 سيگه ټوردی ثوبه ی ئېن خه له ب ټاندين نه چچه بومولاب وټيقيدی . نه لسي
 که نردمه للاهو وجهه ساغدا فتنی تو شقورو پ سو ئيليپ کيليپ ره سولوللا
 نيك يوزيني ټوردی . فاتمه ټو غاندا نه لي سوقيوب به ردی . پاتمه يارانى
 سوبيلان زوغاندا قان نيك توختماس لقيد يين . بور ياد يين بيرپاچاکو يد وروب
 ياراغابا ستي توختدی ټوڅوڅو موهار به سيد اټايا لارخيزمه ت قيلغان ټومسی

سه ليمه د يگه ن ټايال سو ټو مسوب بيريتي ټا ۵۰ شه بنتی سمنديق . وه
 ټومى سه ليم د يگه ن ټايال تولومدا . سوتوشوف كوره ش ټو ست يكي لارنسى
 ته غيزد ين ته غيز تولوم د ين سو غوروب تورانتى .

قوره يش ټايال لومد ين هند بنتى ټوبه باشليق ټايال لارموسو لمانله ونيك ټولوك
 لارى نيك قارين لارمدينى بيريب تاشلايتى هند بنتى ټوبه هه مزه نيك قارينى
 بيريب جيگه ولارينى چايناب ژوته لمارى ټوكزروب تاشليغان . بوټايال لارباشقا
 موسولمان ټولوك له دى نيك قولا ق بورونى لارينى كسيب تاشلايتى . قوره يش

كافر لارى ټوروش د ين كمين يانيد يغان واختا ته بوسوپيان تاغ نيك باغريغا
 جيقب توروب ټكيز فاواز بيلان ټوروش د يگه ن بيرقم ټونداغ بيرگون موند اغ
 ټو ستونلوك هوپل گه ديدى . رسولللا ﷺ ټومه دنى تورغوزوب " اللَّهُ أَعْلَى

وَأَجَلٌ " د يگين ديدى . تنكرى ټوستون وه ټيكيز د يگه ن بوليدو . يانير روايه
 تده " اللَّهُ أَعْلَى وَأَجَلٌ . لَأَسَوَاءُ . فَقَتَلْنَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتَلَكُم فِي النَّارِ " . د يگه ن

مونيك مائالى . ټوخشاش ته م سيزنيك ټوله ك لارميرجه نغمه تده . سيلارنيك
 ټولو كونك لاد و نچ ده د يگه ن بوليدو . بوسوزنى ټانگليغان ته بوسوپيان -

ټوززابيزنيك سيلارنيك ټوزدا لارنگلا يوق ديدى . ره سولو لا . جاواب قايتور
 ونگلاد يگه تده ساهابه لاونسمه ده يميز د يگه تده . اللَّهُ مُلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ

ده نگلاد ديدى . مونيك مائالى الله بيزنيك خوجيميز سيلاكه خوجه يوق د يگه
 ن بوليدو . وقوره يش يولغا جققاندا كيلاريميل به دوده ټوچقشميز ديدى .

ټوزامان ره سولوللا ﷺ ساهابه لارنيك بيرى ټارقيلى . هه بدرمسلا ربيلان
 بيزنيك ټو چقيشيد يغان بيوميز ديدى موسولمانلاد ټولوك لارينى سيريشته

قيلشقا ټوشتى ره سولوللا ټوزى نيك لاغيسى وه ټيميله ش بير ټوقيني هه مزه
 كه ناهايت ټيچى ټاغريدى . چونكى هه مزه ره سولوللا نيك ټالديداشه

هید توشتی . کی

(صبر اُمرأ مؤمنه)

هه مزه نيك ئاقا خوشا نابير بيرتو حقينى سه پيه بنتى ته بدول موتقليب هه مزه
ره زيه للاه ته شه نى كورگىنى كه لى . ره سولولاسه پيه نيك ئوغلى زوبه
يوئىنى ته ووام نى ئانانك هه مزه نى كورميسون ره سولوللا شونداغ دى دى وهب
قايتوغىن دى دى زوبه يرئاناسنى قايتور الميدى بوئايال دى دى يكي موشر ك
لاره مزه نيك قارنىنى يوپ تو بيلد يم نيه قالدى وهب كىليب كودى . بوئاللا
ئوچون ئاللانك يوليدا كىسلدى چىدايمه ن ئاللان ره همت تيله يه ن وهب
كورهب دوشا قىلب ئاللانك ئىلمگه هاواله قىلب به غفرت تله پ قايتتى .

(كيف دُفن مصعب بن عمير وشهد اُحد)

ئىسلام . دىن بورون قوريش نيك ئىبنك نازوك يىگىتى بولغان موسئب ئىبن ئومەير
ئارز و سيفا لائق ئوھود شه هيد لا ئويدىن بولدى بوزات بايراق توتقان ئىدى
بوزات نى كه ئىك ئالىد يغان جاغدا رهخ ئازلىق قىلىپ بوئان . رهخ نى يوزلا
دىگه ياپسا ئاياغ لارى ئوچوق قالدى . ئايا قاتارتيسا يوزى ئوچوق قىلب
ره سولوللا ^ﷺ بونى كورهب باش لارنى يىسپ ئاياغ ره پيسكه گياه قويولسون
وهب ته مرقىلدى . ئونيك ئوچون .

ره سولوللا ^ﷺ ئوھود موھارەب سىدا ئوگگه نلاونيك ئىككى ئولوك نى بيركه
په ئىك سىلش قابويروق قىلدى . كومهش واختيدا قايسى قورئانن ياخشى ئوقويتى
ره سورا ب توره ب .

قورئانن ياخشى ئوقىغان ساھابه نى بالدوده پغه قىلدوردى بولارگه قياھت

کونی مەن شاھید وەب توراتتی بولارنى يويد ورمای ناماز ئوقا تئومای دەپفە -
قىلدى .

(اِيْثَارُ النَّسَاءِ لِرَّسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

موسولمانلارمە دېغە گە قايتشتى . بىر ئايال نىك كوجيد آزاد يولنازاليغان ئاۋ
ازى كىلىپ بو ئايال نىك ئىسىرى ئاتسى و ئاكاسى ئوھود د ائولگە ن وپىلدى .
رەسولۇللاھ ﷺ قانداغ و قىنە وەب سورىدى . ساھابە لار ئونىك غا رە سولۇلا
نى كوسە تىرى رە سولۇلا نى كورەب مەن ساق بولسانك ھە مە موسىيە ت -
بىرتىن دېگەن .

(خُرُوجُ الرَّسُوْلِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ اَثَرِ الْعَدُوِّ
وَاسْتِمَاتَةُ الْمُسْلِمِيْنَ فِيْ نَصْرَةِ الرَّسُوْلِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ)

موشرىك لار كىتىش ئوچون يولغا چىقىپ بولاپ بىر بىرلارنى نى مالامە ت قىلىشتى
د يىشتىكى ھىج نىمە قىلمدوق موسولمانلا و نىك شوكتى سوند وروب بېلىنى
ئىگىپ بولاپ قېرىپ تا شلوتە ي قويپفە دوق دىشب تاپا تە ئغە قىلشتى . مۇنى
رەسولۇلا ئا ئىلاب روشەن نىك ئاۋ قىسندىن جىقىشقا بو يوق قىلدى . يە
كشەب كۇنى تە وتىگە ندە ھە مە گە جاكا قىلندى بوجا ادا بىز پەلان تونوگون
سوقرشتا بوغانلا وچىقىد و . باشقا لارگە روخسەت يوق د يىلدى (ئوھۇقا جوسە
كۇنى تە سىردە مايگەن ئوروش شەھەر كۇنى بولغان كىچە وە مە دېغە گە -
قايتقان) ئوروشتا ھاغان جە رچىغان يارادا بولغان ھالدا بوساھابە
لار يانارەلا سولۇلا ﷺ نىك تە مرى بىلان تە بىيا بولدى بولاردىن بىر كىشمۇ
ئايرىلىپ قالمدى رە سولۇلا دوشمەن نىك ئارقىسىدىن قوغلاپ ھە مرائولگە
سەنە دېگان بۈگە بادى . بوجا ي مە دېغە دىن سە گېرىز مىل بىراق يە ر -

ټوهورو مه د يغه د ين اوج ميل بيراق شيدي . رسولوللا ﷺ بوتون له شكه ريلان هه مراعتله سه د د يگان جايدا . دوشه هغه سه شه هغه چاشه هغه ټوچ کون توروب قايتب کلدی ټوهورو د اموسولمانلارد ين په تمش شـــــــــــــــــه هيد بولدي . بولارنيک کوني ته نسلارلارد ين شيدي موشريک لارد ين .
بيگره شيکيکي کشي ټولدي .

(أَحَبُّ إِلَيَّ النَّفْسُ مِنَ النَّفْسِ)

هجرت نيك ټوچونجي ييلي . ته زل قاره . د يگنه بيله لار جانب رسولولو ﷺ د ين . ساهابه لارد ين بيرنه چچه سي بيزنك ټولكه ميزگه بيريب د ين شيسلام ته لم به سوق ده ب ته له ټپ قيلدي . رسولوللا ﷺ ساهابه لارد ين ثالثه كيشيني بولارگه قاتتي بوته بيله لار ساهابه لارگه ده وه رسولوللا ﷺ غاڅه يان ته قليب بوساهابه لارنيك كوپيني ټولته رد يلار . بولارنيك ټچيده تاسيم ټين سابت وڅه بيب ټين ته دي . وهزيد ټين دهسته د يگنه ساهابه لاربايدي . زه يد ټين ده سنه ني هه لاهم د ين ټيلب چقيب موشريک لار شو لتيريد يغان واخدا ته بوسوپيات ټوچقاب . ياز يد سنك ټوونانگه لازير شو جايدا محمد ټين ته بد وللا بوسانيه ده يسه ؟ ديدي . زه يد ټين ده سنه بونيك جاوا بيغاهه ن هازير ټوزيريد . رسولوللا ﷺ مه د يغه ده توروب موبير تيگه ني چاغليق ته ن بيته رسولوللا ﷺ په تيسه شيكه نه وه پتوريه ن ده ب جاواپ به رگنده ته بوسوبيان ټادم ټادم ني ياخشي كوره ش با . ليكن محمد نيك ټادم لاري محمد ني ياخشي كورگه ندهك ياخشي كوروشن كورميد يم ديدي زه يد ټين ده سنه ني موشريک لار ټولته دي . څه بيب ټين ته دي ني تاسيد يغان بولاب د انيك ټالديغا باغلاب ټيليب كهگه نده . مينی

بیشب قویسا نکلا ئیکیکی ده که ت ناماز قیلیواسام دیدی موشریک لارجا
 ینگا ائوقودیدی خود و خوشود بیلان ئیکیکی ره که ن نامازئوقودی . ناماز-
 دین کیین موشریک لارگه قاراب توروب نامازنی ئوزون ئوقیسام سیلا نی بوئوله
 م دین قوقاب ئوزون ناماز قیلدی ده میکی ده ب تیز ئوقوده م ده ب بولاب .

فَلَمَسْتُ أَبَايَ جِئْنِ أَقْتُلْ مُسْلِمًا .
 علی ای شق کان فی الله مصرعی
 وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَأَنْ يَشَاءَ
 يُّبَارِكُ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوَ مَزْعُ

دیکه نه هریمانلیق شیما ندرشترنی ئوقودی . بوشئیر ئویغور چه موند اغ
 کلید و .

ئولیشم غاگپ یوق . موسولمان لیق دین قانداغ کی ئولسم . ئاللاگاه تئیم

شونکلا شقامانگا . ئاللاخاه لیسا

شانلیق ته نلیریم . تیتیلیموکه تتسم

(بِسْمِ مَعُونَةِ)

ره سولوللا ﷺ سوله یم قه بیله لاریدین بولغان ئامو ئین مالیک دینگه ن ئادم
 نیک قیله کیگه ئاساسلنئب بو قه بیله لارگه ئیسلام قه شویق قیلشقا ساها به لارد
 ین قانلاب یه تمیش کیشینی یوللیدی . بوزات لاز بشر مونه دیکان جایفما
 بیر ئپ جوشتی . بولار نیک قیشیغابه نی سوله یم قبیله لاریدین نورغون ئادم
 کیلیب ساها به لارنی ئادرینا ئالیدی . ساها به لار قاریسا بولار قیلیچ لادین -
 چیقر یشقا باشلیدی وه یاکی قیلیچ کوتادی . ساها به لار بولار بیلان کوره ش -
 قیلشقا قه جیور بولدی قاتتق ئوروش بولاب ساها به لاردین که ئب ئین زه یدوین

باشقیسی شه هید توشتی . که ثبائن زهید بو واقعه دین خیلی کین خه
نده ق موهاره سیده شه هید بولدی . دوشمه ن لارثوسه بیه روشل زکوانلارثیدی

(کَلِمَةُ قَتِيلٍ كَانَتْ سَبَبًا لِإِسْلَامِ الْقَاتِلِ)

یوقاقی ساها به لاونیک ثچیده هارام عین ملهان د یگه فزات بارثیدی مونی
به نی سلیم دین بولغان جه ببارئین سهله می ثولتور گن کین جه ببار -
موسولمان بولغاندا موند اغ و یایه ت قیلید و من شوکونی بیرکشی نی -
که جگه سیگه نه یزه بیلان ثوردوم قاراب توسام نه یزه نیک ثوچی ثالد کو
کسیدین جیقتی بوئادم نه مد قاپتم د یگه ن سوزیدین هه بران بولدوم -
بوئادم ثولسه نیمین ثوتا پید و ؟ دیدیم کین بوسوزنی سور شتودیم
شه هاده ت تاپتم د یگه ن ئیکه ن . بونی ثانکلاب راست ثتپید یگه ن دیدیم
ده دید وجه ببارئین سهله می نیک ئیمان ثتیب موسولمان بولیشیفا شوسوزسه
به بولا پتو .

(رَا جَلًا مَبْنًى النَّضْرَ)

به نی ثامیردین یانگشی ثولتورد که ن ئیکیکی نه په ونیک دییه ت (توله نله)
قیمه تینی توله شرکه به نی نضیر د یگه ن نه دیغه یوهود لارقه بیله سیدین
یارد هم سوراب ره سولولا علیه السلام به نی نضیر نه هه لله سیگه جیقتی به نی نه
زیربای وه کوب چولیک ئیدی بولا ربیلان به نی ثامیر ثورتا سید ا دو سلوق
توختام باوئیدی به نی نه زیرمه سولولا علیه السلام نیک سوزین قبول توتوب
یارد هم بیریش وه یارد هم توپلاشی وه ئده سینی قیلدی . ثچیده بولار -
ره سولولا علیه السلام نیک هایاتیفا خه یانه ت قیلید یفان بولاب . ره سولولا بیرقام
نیک سایاسیده د ولتراتی قاشیدائه بوبه کری سد دیق ثومر پاموق لاروه

ليده ديه للاه ته فهم لاربارئيدى به هود لارد ين بيرى ديد يكي بوئاد هم
 موند اغ يانا قولغا توشمايد و هازير بيرئاد م شوگر يگه چقيب يوغان تاش د ين بير
 تاشنى ره سولوللا نيك بيشيغا تاشليسون بوئاد م د ين قوتولا ين ديدى . مونسى
 ئالا ره سولوللا فاخه به وقليب ره سولوللا ﷺ بوجايد ين تيزليك بيلان قوپاب
 مه د يغه گه كيريب كتيب به نى نه زير كه ره رب ئيلان قيلدى ته بيارگه وليك قليب
 له شكه و بيلان بيلان به نى نه زيرگه چيقيتب كه لدى بولار نورغون تاش ئو زوق
 بيلان سېل نك ئىچىكه ئوزىنى ئىلشتى ره سولوللا ﷺ بولار دىنى ئالت كون موها سره
 قليب . بولار قوپاب مه د يغه د ين چيقيب كند يغان بيره و د ين توگه كوت وگيد
 لك نه دسه كيرك لار ينى بيله ئاليد يغان قالغان مال مولك ت ئوى سه و مچان
 ئتيز ئيريق لارى موسولمانلا رگه قاليد يغان بولار ديه ياراغ بولما يد يغان . جانلا
 دى سالامهت قاليد يغان توختام بولوب . بولار ديه د ين چيقيب كند و -
 ره سولوللا ﷺ بولار نيك مال مولك ت لادىنى كونا موها جير لارگه ته قسيم قليب به
 ردى .

(غَزْوَةُ نَارِ الرِّقَاعِ)

هجرت نك قورئىخى بىلى ره سولوللا نه جد گه ئالتىنپ چيقتى بوسه به رده ره سولو
 لا ﷺ بيلان ئالت كىشى بامىتى . بولار ديه بيردانه توگه هم بار ئيدى نه
 جد ده بيرخورما زار لىققا بيريب قوشتى ئولاغ نيك كه م ليكى بول نيك بيراق لىقىدى
 بولار كوپ منكب ئاياغلام ين لاتا بيلان باغلاب يوروش قيلدى ئونيك ئوچون -
 بوغازاتنى ذات الرقاع دىلدى نه جد ئادم لادى بولارگه يقين چلىق كور -
 سل تنى ئونيك ئوچون ئورد ش بولمىدى . ليكىن بولار بير بيرمىن ئىمىن بولامىدى
 ئونيك ئوچون ره سولوللا ﷺ صلاة الخوف قورقونجانا مازى ئوقودى .

(غزوة الخندق أو غزوة الأحزاب)

هجره ت نيك به شیخی ژیلی شاووال ئاید اغه نوه تولى خه نده قویاکی غه نوه تو
ل شه هزاب دیکه ن غازات بولدی . خه نده قموهاربه سی ئیسلام داتونیک
ئوخشیسی یوق یامان ده هئسه تلیک غازات ئیدی . غازات که سکین بولاش
بیلان بارابه و موسولمانلار که قاتتق سیناق بولدی موسولمانلار که بالائیمتهان
بولدی . موند اغ قاتتق کون بوندین کین بولانمندی . ئاللا مونی قورشان کریم

دا .
”رَأٰى جَاوُکُمْ مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلِ مِنْکُمْ وَاَنْزَاغْتَ الْاَبْصَارَ وَبَلَغْتَ الْقُلُوْبَ
الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللّٰهِ الظَّنُّونَ هٰنَالِکَ ابْتُلِیَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَزُلْزِلُوْا زَلٰلًا -
شَدِیدًا . ﴿٥﴾ بیلان تونو تنی ”سورة شهزاب : // : نایه قی

مونیک سه به بی به هودلار ئیدی چونکی به نی نه زیومه دینه دین چسقر
یلعاندین کیین به نی وائیل بیلان بیرلیکه به بیر ئومه که مه کهگه قوره ییش کافر
لاری نیک ئالد یغابیریپ به دینه که هوجوم قیلش و مونیک ئوچون ئیسلام غاکیر
میگه نه ره پقبیله لاریگه ته شویق ئیلپ هازیو لیق کوره ش پکرین سالدی قوره
یش چیره چچه ئوروشلارنی قلیب بونیغایه پ تو یابوبه لکی قوقاب موند اغ
ئیشدین بیراق بولید یشان هالد ائیدی . به هودلار نیک بیرپسته لاریگه کیریپ
به هودلار که ناوابه رگن بولدی . به هودلار ئومومه دینه نی ئالماق وه یاکی -
قاتتق هوجوم غاتو تماق ته ههس ئیماس دوب ته شویق قیلیتی بیز سیلار بیلان
بیرلیکه محمد ﷺ و ئونیک ئاوقیسید یکی لار دین به دینه نی تازیلا مییز
ده یتی . قوره ییش بونیک بیلان جانلنب گیگه شلار دین پیشقوروب ته بیارگه ولیک
کورگنی باشلیدی ئاندین به هود ئومیک غه قیان ته بیله لاریگه بیرپ ئولار

نی سوزبیلان ئوزسیئسگه ئالدى . مه د یغه نی قولفاکه لتوروش دیگه ن بیرشو
ئادراستفا توپلاشغان بولا شتی .

قوره پش تورت منیک له شکله ر . غه تپان ئالته منک له شکه قیلب شه نورتشوروت
لار ئاستدا . ئون منک ته سکه نیک باشلیققا شه بوسوپیان ئین ههرب نی قه بین
قیلندی .

(الْحِکْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ)

موسولمانلار مه دینه نیک ئیچیگه بیکیپ مود افته قیلش پیکریده بولاندى
موسولمانلار نیک قوروتی ئوچ منک کشی ئیدی ساها به لاردین سه لمان فارسی
دیگه ئی کیشی بیز یاروس یورتیدا دوشمه ن نیک قاتتق هو جومید بین قورققاندا
شه هه ونیک ته تراپینی قازیتوقده ب خه نده ق پیکرینی بهردی .

ره سولوللا ﷺ بو پیکرینی قبول قیلب مه د یغه نیک فوختایه ر لارینی قویاب
ئوچوق دوشمه ن تیزکریب کیتا لاید یغان ته ره پکه خه نده ق قیزیش ته مرینی به
ردی . ره سولوللا ﷺ بونی ساها به لارگه قازد وره شتاهه وئون کیشیگه قیریق
کهزیه لرنی بوله پ به ودى . ئوز لاری موساها به لاربیلان بارابه ر ئیشلیدی -
بوئشدا کوپ ساواب بالیقین سوز لاب تودی قاتتق ئیشلا شتی واخ قیش سوغاق
واخ ئیدی . ساها به لار به زیده بیرفه وسه به یتى به زیده یگین بیرفه وسه یوق
ئیدی .

(رُوحُ الْمُسَاوَاتِ وَالْمُؤَسَاتِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ)

ئه بوتله نیک وپوایه تیده ره سولوللا ﷺ غا ئاچ لیقمیزنی بایان قیلدوق -
شونیک بیلان بیز یوردانه دین تاش کوتاله نده ره سولوللا ﷺ مو شوندا غه توروب

شیکیکی شیکیکی دین تاش کوتارهب یشلیدی ده یدو . شونداغدی یوئوزیموزخوش
 بولارقالاغا هه مده وه سانا شیتی قیزیتانه خشه داووش لارین ئوزمایستی
 هامایتی شیکایهت قیلمایتی . شنه سره زییه لاله شه نه نیک نریوایه قیدا
 بیرکونی ره سولولا شه نیسار ره موهاجرلار نیک قیزدیق وه قانتق یشلهب تورغان
 لارینی کورهب شه وتیگه ن ره سوغاق واختا . ئولار نیک قول دیده کلاری یوق -
 بولارگه قارا شقنی . وه ئولارهاغان قوساق ئاچ . ره سولولا ﷺ مونی کورهب
 توبه ندیکی وجزنی شه یقتی دیدو . قزیتما

(اَللّٰهُمَّ اِنَّ الْعِیْشَ عِیْشُ الْاٰخِرَةِ)
 (فَاغْفِرِ الْاَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ)

خود ابیز نیک هایاتیمیزله خرتده : شه نیسار موهاجرنی قیل مه غفیره تده : دیگه
 ن بولید و ئونک قارشیدا ساها به لار موند اغ دیگه ن .
نَحْنُ الَّذِیْنَ بِاَیْعُوْا مُحَمَّدًا عَلِیُّ الْجِهَانِ مَا یَقِیْنَا اَبَدًا .
 مونیك مه زمونی .

محمد که قول به دوق جهاد قیلثقا باش به دوق

دیگه ن بولیدو .

موسولمانله رکه خه نده قازشتایوغان تاش شه نگه ل بولدی بولار ره سولولا
 غابونی قانداغ قیلیمز دیگه نده بوتاشقا . متین پالتولاری بولیماییتی ره سولولا
 کیلیب یوغان تور بیلان بِسْمِ اللّٰهِ ره توروب ئورغاندا تاش نیک اوچدی —
 بیرى سونوپ ئاجراب چینی ره سولولا ﷺ ئاللاه شه کبر شام نیک
 ئاچقوسی قولو مفاقه گدی شام نیک قیزیل سارای لارینی کوریمه ن ئنشائه للا
 دیدی . شیککینجی ئورغاندا تاش نیک یانا ئوچدین بسری ئاجریدی . ره سولو

للا ئاللاھ ئەكبە فارسی نیک ئاچیقو سینی ئالدیم هاریزه ن موشویه وده -
 توروب بارس دیکى ئاق سارای لادنی کوردوم دیکه ن . ئوچونجی قیتیم -
 توروب تاش نیک قالغان پاره سینی ئاجاتتی ره بسم الله دیدی وه ئاللاھ ئە
 کبە وبه مه ن نیک ئاچقوسینی ئالدیم هاریزه ن به مه ن سه فئادیکى سارای
 لاونیک ده روژه لادینی موشو جاییدا توروب کوردوم دیکه ن .

(المعجزات النبویه فی الغزوة)

موشوغازات ره سولوللا ﷺ فیلک بیرنه چچه موجیزه لاری کورونگه ن . -
 بوموجیزه لاردین بیرى . ساها به لارخه نده ق قازیواقتاندا به رئاستد یسن
 قانتق قاش وقاغ لاریوز به رگه ره سولوللا بیرقا جاسوگه لتوروب سوغاتوکونروب
 هیلستی جایغا قویولغاندا یوشاف توفراق یاکی قوم بولاپ ئاسا نچیلیق
 بوغان . یانابری ره سولوللا ﷺ ئاز غینا بیرمه که نورغون ساها به لادنی
 قیچقیدی شوتامام له شکه رینگه هه مسیکه به تکه ن .

(إِنْ جَاؤُكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ)

قوره ییشوغه تپان له شکه ولا ئوی ئارقا لدی بولاپ ئون منک دوشمه ن ئەسکیری
 مه د یخه گه کیلیپ مدینه شه هه ونیک ئال د یغاتوشتی . موسولمان نه سکه
 ولا رئوچ منک کیشتی ره سولوللا ﷺ بولا ونیک ئالدینی توستی خه نده ق ئورتیدا
 موسولمانلار بیلان به نی قوره یزه به هو ولا ئوی نیک ئوتتمیریدا شه هه په یمان
 بارئیدی . مه د یخه دین جیقیریلغان به نی نه زیر به هو د لاری قوره ییش
 وهغه ته پاننی قوزغاب کیلیپ مونیک بیلان بلله که گه ن به نی نه زیر نیک باشلقی
 هوپه ی ئېن شه ختبه دیکه ن به هو دی مه د یخه دیکى قوره یزه نیک ره سولوللا
 وه موسولمانلار بیلان بوغان شه هه سین بوزدوردی به نی قوریزه - ﷺ

موتيزليك بيلان بوزميدى خيلى مه شېره تدين كمين پوزغان بولدى . بوهه
 قته ره سولوللا ﷺ مه سته له نى . ثوبدان سروو شتوروب . شيچكريد ين
 به نى قوره يزه نيك موسولمانلار نيك خيلا قيفاتورغان ليقيدين قورقونجا په يدا
 بولدى . بوته هوال بالا^{گه} خوشيغان كورهندي مونافيق لارموكوبه يدى ره سولو
 للاغه تپان بيلان سوله قىلىش پيكرىگه توشوب مهديغه نيك مسيوه لارميد ين
 تازبولغاندا ئوچدين بيرنى غه قياغ غابيرميد يغان غاگه لىدى . مونيك ديسن
 مه قسه تئورو شماي ته نيسارلارنى ئاسراب قىلىش ئىدى . ته نيسارلا وبوغاز^ت
 نيك جتيم لارى نيك چونك قسمين به كهن .

لىكىن ره سولوللا ﷺ بوپكردين قايتتى مونيك سه به بي ته نيسارلار نيك
 يوزيشى لارى باشلىق لارى بولغان سه ئەرئىن موغاز وسه ئەرئىن ته بادە -
 لار بوپكلارمگه قرشولمىدى بولار غه يرهت ليك بولار^{ش بيلان} مهديغه ئائىسلام -
 دىن بورون بىللە ياشىغان واختا بولار بيز نيك ميوزه لار بيزمگه قولى يتيش يوق
 ئىدى . ياكى سىله وه همه نيك ئورنىدا ياكى مېهان قىلىپ به سەك يە يىتى
 ئولاردە وبىزلار شوواختا خودا غورسول دىن دىگان نى بىلمايتوق ته مدە ئاللا
 بيزنى ئىسلام دىنى بيلان ته نيز قىلىپ دىلىمىزنى يور تىمىزنى وسالەت بيلان
 يوروتوب قورغان بىلەن ويجد انھىزنى جانلاندىغان واختاميوه ميزنى يەھوز
 له رگه بيرە مدوق مال مولكت لاريمىزنى بيرە مدوق . ياق بولارمگه قىلىچ دىن
 باشقانه رسە يوق . ئاللا ئوزى ته هكم الهاكىم (دىگەندە ره سوللا ئو ند اغ
 بوسا ئىسارسىلە دىگەندەك بوسوف دىگەن .

(بَيْنَ فَرَسِ الْإِسْلَامِ وَفَرَسِ الْجَاهِلِيَّةِ)

ره سولوللا ﷺ موسولمانلار بيلان دوشمەن نيك موھابره سىدە تورغاندە

لك بيرفہ چچہ کون تودی . ثورتیدا ثوروش بومسیدی . موشريك لارخہ ندہ ق کہ
 سہ نگہ یمیکہ ن یاکی بیلیمگہ ن شیکان موشريك لاردین بیرفہ چچہ سی ثات -
 سلیم کہ بقالیدی خہ ندہ ک نی کورہ بولارموسولمانلار مہ کرہ ہیلہ شیشلتب
 توبوٹہ لوب دہ یوق شیش لیدی دیشیب خہ ندہ ک نیک تآراق ییریدین ثاتیسلیب
 ثوتہ پ قالیدی . بولارمہ یخہ فی بیرثاینب کورہ فیکلیب مہ یوانغا قارشیمزغا
 ثادم حقیقون دیدی بوللارونیک شیچیدہ منک ثاتلقا تستید یغان ثاتانفاق باتور
 ثہ مروٹین ثہ بدو وہود یگان ہارٹیدی . موسولمانلار ثہ پیدین ثہ لی ٹین
 ٹہی تالب مہ پدانغا توشتی ثہ لی رہ ذبیہ للاہ ثہ ندہ ہیلیقی باتور قاقاراب
 یائہ مروسہ ن ثہ زیارایی خود اقورہ ییش نیک یاخشی یامان شیشغا قہطمانہ ن
 دیکہ ن بوگہ پ دین قایتک مو ؟ دیدی ثہ مرودیگہ ن باتورہ ثہ . دیدی . ثہ
 لی کہ بوماللا وبوجہہ دیدی ٹوند اغ بوسامہ ن سینی ٹاللاورہ سولوللا ﷺ
 وثیسلام تہ رہ پکہ چاقیریمہ ن دیدی باتور ٹمرومنک ٹولارگہ حاجتیم یوق دیدی
 ثہ لی رہ ذبیہ للاہ ثہ ندہ . ٹوند اغ بوساسینی مہ ن کورہ شگہ جاقیریمہ ن -
 دیدی . ثہ مرودی ہی ہدی بود اندریم نیک بالہ سی مہ ن سینی ٹولتیرہ شنی
 یاخشی کومہ یمنہ ن دیمہ ثہ لی رہ ذبیہ للاہ ثہ ندہ مہ ن سینی ٹولتیرہ شتی
 ٹوبدان کوریمہ ن دیدی .

شونک بلان ٹہ مرودیگان باتور کافر نیک قینی قیزیب ٹاندین توشوف ٹیتی نیک
 قار نیفا قیلیچ ٹوروب ییریپ ثات نیک بیشیغا بیر قیلیچ ٹوروب کیلیب ثہ لی دہ -
 ذبیہ للاہ ثہ ندہ بیلان توتوشتی بیرہ وقیم دین قلیچ بازلیقی بولاب ثہ لی کہ
 ووللا وجہ نک قولی وقیلیچی داثہ مرو ٹولدی .

(اُم تحرہی اہنآ علی القتال والشہادۃ)

ثائیشہ وہ ذبیہ للاہ ثہ نہا نک برواہ تیدہ بہ نی ہارثہ نیک قوروقید اموسولمان

ثایالار بیلان توساق . ثوجا خدا هنجاب یوق واخ شیدی . سه ئد ثبن موئاز
ثوتی ثانیسی تیزبول کیین قالد ئك دیدی . که یکه ن تورچاپنی قیسقا
وه ینگی یوق . مه ن یا ثومم سه ئغ . سه ئد نیک جاپ نی ئوزون واق بوسا چو
دیدیم . شوئد و شناسه ئد نیک قولیفا ثوق تیگب بیلک نیک توموری -
کسلیب که تتی دیکه ن سه ئد ثبن موئاز . به نی قوریه زه ثوروشید اشه
هید بولغان .

(وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ)

خه نده ك ثوروشی باشلانیدی . موشریک لار موسولمانلار نی ته سکه ولایری
بیلان قروشا پئالیدی بیر ثایفا یقین موها سره بولغاندك بولاب هه ده ره
پد بین ثورغینی تودی . موسولمانلار که بالا یوزلا شکه ن کووندی نیفاق ئاشکارا
بولا باشیلیدی . به زیلایمه دینه گه کیریپ کئشگه روخسه ت سوریدی . بو هه
قته ئولاد ئوی ثایالار بیز ئوچو ققاغان و بیشدی ^{اِنَّ} بئوتنا عِزْرَةً و ما هِی بِمَعْرُ
اَنْ یُرِیدُوْنَ الْاِفْرَاقَ) ره سولوللا ^ﷺ ساها به لار شوند اغ قینچلیقتا تورغاندا
موشریک لار سیغید بین نوته یم ثبن مه سئود ته ل غه ته پائی دیکه ن ئادم ره
سولوللا ^ﷺ نیک قیشغا کیلیب مه ن موسولمان بوغان منك موسولمان -
بوغم نی جاما ته تیم بلما ید و مانگا بیر خیزمه ت بوسا قیلسام دیدی . ره سولو
للا ^ﷺ ئاندا غ بولسا سه ن بیز بیر کیشی بولا رگه بیر پیر پچه به وگین دیدی .
قولانك دین که لسه ، ثوروش شوقاش دامه کر ئیشلا ید و . نوته یم ثبن مه سئود
به نی قوریه زه گه کیریپ سوزنی ئایلاند و ره پ به نی قوریه زه نیک قوریه یش وه غه
ته پان بیلان یقنلاش قان لیقمغه شهك قیلد و روب . سیله قوریه یش وه غه ته پان
بلله وه ده لاشکان بیلان ئولا و کتد و سلا رته نیسار وه موهاجرلا نیک ئیچید

قالسله ته كه وسيله قوره يش گ ياردم قيلد يغان وهغه ته پان تهره ئين ئاليد -
 يغان بوسا تگللا لارد ين زمانه ت لازم سيلاغ قوره يش وهغه ته يان ياخشى
 ئادم لاريون بيره چيچهنى سيله نيك قولونگلاد ازمانه ت قوشمون ئوزمان
 سيلارنيك ئيشكلا پوختا بوليد وديكانده به ن قوريزه بو پكرينى ياخشى
 كوردى - ئاندين كيىن قوره يش ته بوه پكه كيليب يه هو دار وده سيده توما
 يد يغان مه لوم بولا رسيله دين بيره چچه كيشنى زمانه ت ده پ كيليب
 محمد ته له يه سالام ﷺ غا توتوب بير يد يغان كورنيد وديدى - ئانديسن
 غه ته پانغا كيليب موشوئه ينى گه ئين قيلدى . قوره يش بيلان غه ته پان نيك
 به هو دارلرگه كوزقارشى ئيشه نچه سيز ليقتا چورولدى . هه تتادوشمه
 ن لارنيك هه رفيره سى يانابيريد ين قارابولدى . شوئاريد ائه بوسويان بيلان
 غه نه پان نيك باشليق لارى به نى قوريزه سوقوشكا قاتناسسوف موسولمانلارگه -
 قاتتىق هوجوم قيلميزود يكانده به نى قوره يزه . بوئوروشتاغو توغلوپ بولسا
 قوره يش غه ت بان بوليد بيكىن خه يو . ته كه بومه غلوبه ت گه ئوجريغاندا بيزمه
 د يغه واقيليب قيريليب بيزنى تاشلاب ئولا ركتب بيزرگه ياخشىلىق يوق . ئونيك
 ئوچون بيزده قوره يش بيلان غه ته پان ئولوغ ئادم لاريدىن بيره چچه نى زمانه
 تبه سوف ئاندين بيزسوقوشقا جوش ينى ديدى . بولا رنيك بوتيله ك لاريگه
 قوره يش وهغه ته پان مرازى بولمىدى . نوئه يم ئين مه سئود نيك سوزى وه پكوى
 توغرا گه ن بولا پ بولا رنيك ئاريسى ئيجيليب بيربيريد ين واز كىچپ توب لارى -
 بوزولوب سوزلارى قىچشقان بيلان بوزغونچليق توشتى .
 شوندا غ واختا ئالار ه سولوللا ﷺ نيك وه موسولمانه لارنيك نوسره تيگه قاتتىق
 بوران جامقونى بوللاب موشريك لارنيك قازان قوموش چيدى بارگاه لاريني -
 ئوروب بوزوب تاشليدى واخ سوغاق ئيدى قارابوران تو خشمى . ته بوسويان

قورەيش كە ئىلان قەدىكى جىدى جاۋاھە يوان لارىمىز ويوان بولاب ئورە -
 توروش مومكىن بومىدى ئەمدە بوجاى بىزگە جاى ئەمەس بىن قوريزە وەئدە
 سىگە تومىدى بولاردىن گىلىد يىغان ياخشىلىق يوق . بوران قاتتىق قازان -
 ئىسسىق ئوت يىغىش مومكىن ئىمەس بىن توروشمىز يارىمايدۇ . قايتىكلاھ ن قايتىمە
 ن . دەپ ئەبوسەپيان توگەسى نىك چولپورنى توققا نچە قوپىراپ يولغا
 چىقتى ئەمەس پان بونى كورە ب بوھەم قايتىپ كىتىشگە يولغا چىقتى رەسولۇللا
 ﷺ شوۋا خەتدا نامازدا ئىدى . ھون يە تولىمان دىگەن ساھابە بىن
 يوشۇرۇن قورە بىشۋە ئەمەس پان لەشكەرلەرى تەرىپىگە بەر ئىشلىتىۋىجۇن
 بولغان ئىدى بولۇپمۇ دوشمەن نىك يورنىغا قايتىپ كىتىش ھالە تىنى كورب جانا
 رەسولۇللا ﷺ غابۇخە بەردى بىن يە تىكوزدى . ئەمەس وتىكەن دە رەسولۇللا ﷺ
 ساھابە لارىيلانمە دىگەن كە ياندى قوراللا بىن سالدى ئاللا بوھە قەس
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
 رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا .
 وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغِيظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا . وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ
 وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا .
 بوسوقرىش شونىك بىلان توگىدى قورەيش ئىككىنچى ئەمەس دىگەن قول ئورامىدى -
 موسولمانلارگە تەكەدى رەسولۇللا موشويىل دىن كىيىن قورەيش سىلەرگە غازات
 قىلمايدۇ سىلەرگە ئولەرگە غازات قىلىپىلەن دىگەن - خەندەك سوقوشىدا -
 موسولمانلاردىن يەتتە كىشى شەھىد بولدى . موشرىك لاردىن تورت كىشى
 ئولدى .

(غزوة بني قريظة - نقض بني قريظة العهد)

ره سولوللا ﷺ مه د يغه غاگه گنده لا موهاجر بيلان ته نيسار لارنيك
 ثورتاسيدا وبه هود لارني ثاريلاب بيرو سيقه توختام نامه توزه ب مود نيك دايه
 هود لارگه هه ق تونوپ ثولارنيك د بني مال مولكت لاري شهترام قيلنغان
 په هود لار موسولمانلار بير بيرگه زمين زخمه ته زيبه ت زيد د يبه ت قيلماي
 د يغان . مد يته نيك دوشمه ند ين هيما ته قيلشني هه مه بيرليكه مود ايشه
 قيلد يغان په هود لار موسولمانلا ونيلكه مود لاريگه باشقا لار بيلان موهاجده قيلما
 يد يغان شه د پيت له وبار شيدي . مه د يته نيك پوروققي ثيحسسي به سريب مه
 د يغه ده به ش بويوك ته بيله ياشايتي . ته وس ، خه زوج . ته وس نيك
 باشليقي سه د ثبن موئاز . خه زوج باشليقي سه د ثبن ته باده به هو
 د لار اوج ته بيله به ني نه زيو به ني قوره يزه به ني ته ينوفاك . به نونه زيو
 به ني قوره يزه لارمه د يغه ده جو نك ثورون ثالغان . ره سولوللا ﷺ نيك
 توزگه ن وه سيقه سيده توبه نوكي سوزلا د موزيلغان . ان بينهم النصير
على ما حارب اهل هذه الصحيفة وان بينهم النصيح والنصيحة والبر دون الاثم
وان بينهم النصير على من دهم يشرب . ته هزاب غازاتيدا (بوخه ندهك
 غازاني نيك يابير شيسي) به ني نه زيو نيك باشليقي هو به ي ثبن ته ختبه -
 د يگان په هو قوره يزه كه بيريفقه ثيشلتيب ره سولوللا ﷺ بيلان بوغان ته هيدي
 نامه ني بوزوش وه ثونيك د ين چيقتش قوره يش وه ته پان بيلان موهاجده
 قيليش غاگه لتووي به ني قوره يزه نيك باشليقي كه ثبن ثبن ته سه د د يگان -
 ثادم ته وولده مه ن ره سولوللا ﷺ د ين ساطليق وراستليق د ين باشقا
 نه رسه كورميد يم د يگان . كمين بوزولدي . ره سولوللا ﷺ به ني قوره يزه .

نيك بوزولغان وه ته هده د ين يانغان ليقيني ئنقلاشي ئوچون ته وس وه خه
 زوج باشنليق لاري و ته نيسار لاري نه چچه كيشني يولليدي بولار به نسي
 قوريزه گه گيليب گه پ ئالدي . قاريساموسولمانلار كيه تسكه ن خه به نديمن
 ئوشوق وه يامان بوزولغان كورد ي هه تتاره سولوللا ﷺ هه فقيد ائه پيسانه
 سوزلار ئوني قىلىش ره سولوللا د يگه ن نيمه ؟ بيز بيلان محمد نيك ئاريميز
 د اهيچ بير توختام وه سيقه يوق د يشتي وه بولارني هوجوم غا ته ييار بولار و اتقان
 كورد ي . نوته يم ئبن مه سئود نيك پيلاني بيلان كافر لار بيلان يه هو د ئورتيسي
 بوزولوب هه رب زاماني توگه ف قوره يش وه غه ته پان كتب عيسلام له شـكه
 ولاد ي ره سولوللا ﷺ مه د يغه گه قاتب چيريب قورالاد ين شه چكه نده
 ئاللا به ني قوريزه گه هوجوم قىلىش قك ته مرقيلدي .

سوقوش خه نوكه ته تراپيد ابولا و اتقان وياكي قوره يش غه قه پان باواختد ايه ني
 قوريزه بولار بيلان بيرليش . مه د يغه ني قوره يش وغه ته پان ئالدي د ين به نسي
 قوره يزه ئاوقيد ين ئووما قچي ئيدي . " اِنْ جَاؤُكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلِ مِّنْكُمْ
 شوها له ت ني ته سه وو ورقيليد و . بوهالد اموسولمانلا و غا ته غيركون توشيتي .
 (الْمُسِيرُ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ)

ره سولوللا مه د يغه گه سلامت قايتب چيريب تور شيفا جيره ئيل ته له يهد سالام
 كىليب ياره سولوللا قورالتي يه شليما ؟ د يدي ره سولوللا يه شتوق د يگه نده .
 مالا ئيكه لار قورالاريني يه شيد ي ئاللا سيلاروني به ني قوره نره گه هوجوم قىلسون
 ده يد و . مه ن بولارني زيلزيله قىلما قچي د يدي . ره سولوللا ﷺ نيك -
 بويريقى بيلان بوكون ته سريني به ني قوره يزه د ا ئوقويميز بوتون موسولمان لار به
 ني قوريزه ني يگيرمه به شكون موها سره قىلدي بو به هو د لارني موها سره جبار
 چانتي ئولار گه قورقونجا توشني به ني قوريزه بيلان ته وس نيك د و سلوق موئا هيد ه

سی باریدی خه زوج بوموئا هده ده یوق ئیدی .
 به نی قوریزه ناچار ره سولوللا ﷺ نیک هو کمیکه بویان سونید یغان بولاب
 بیژنی نیمه قیلساد ره سولوللا ﷺ هه ق لبق دیگه نده . ته وس جاما ته تی
 بوهه قده ئاواله ت قیلسون دیدی . ره سولوللا ﷺ ته وس گه قارابسیلار
 نیک باشلیقنکلا سه ئد ئین موئاز نیمه هو کوم قیلسا شو بولسون قانداغ ؟ -
 دیگه نده ته وس وازی بولیمیزد بیشتی سه ئد ئین موئازنی قیچقرب که لدی
 ئونیک خه لقی ته وس یاسه و ئین موئاز بهنی قوریزه بیژنک دو شتمیز بولا رگه
 نده ئایه قیل دیشتی ویانا بولا رسوزیده ره سولوللا ﷺ موسینی بوئیشقا قازی
 قیلدی دیگه ن .

(اَنْتَیْ سَعِدَیْنِ لَا تَاْخُذْهُ فِی اللِّلْمَةِ لَاْیْم)

به نی قوریزه سه ئد ئین موئاز نیک هو لمیگه رازی بولید یغان بولدی سه
 ئد ئین موئاز من بولا رغا قیلد یغان هو کوم شوکی بولا رنیک ته رلاری ئولتیر -
 تلید و . مالله دی ته قیسنیم بولید و . ئایالاری وباله لاری قول دیده ک بولید و
 ره ب هو کوم قیلدی ره سولوللا سه ئوگه ئاللا نیک هو کیم قیلد نیک دیدی .
 بو هو کوم سوقاش قانونلارید ا . به نی ئیسرائیل یه هو دلاریدا ووتوراتقا
 شونداغ ئیدی . به نی قوریزه که بو هو کوم یوریتدی . شوواختا خه زوج لار به
 نی قوریزه نیک چونک لاریدین سالام ئین ئیه بی هه قیق دیگه ن ئادم نی ئولتور
 دی . قانداغ کی بوئوند ائوس که ئب ئین ته شرب نی ئولتورگه ن بوئیککسی
 به هو دلار نیک ئیحیده ئیسلام غار ره سولوللا و موسولمان لارغا قاتتق دوشمه
 ن بولاب ته هزاب خه نده ک غاز اتیقا قوریهش وغه ته پانی ته بیبار قیلغان
 کیشلار ئیدی . مونیک بیلان موسولمانلاریه هو دلار دین بولغان دوشمه
 نیک باشلیق لاریدین قوتولغان وقارام تاهغان بولدی .

(اَلْعَوَمَنْ ظَلَمَ وَعَطَا مِنْ حَرَم)

ره سولوللا ﷺ بیرنه ججه ئاللیق ته سکه رنی نه جد ته ریگه یوللیدی -
 بولاد بولیدین به نی هه نییبه دیکان ته بیله نیک باشلیقی سامه ئین ئاسال
 دیگه ن ئادم نی توتوب کیلیب ره سولولا نیک مه جیت لاری نیک قوریکین دین

بیریکا باغلاف قویدی . ره سولوللا بوئام نیک ئالدين ئوتت ب هه سامامه نمسه
 ره یسه ف د یگه نده یاحمد ﷺ مین ئولته سه نك قان چیقید و . قویاب
 به سه نك خوش لوق با یان قلیبمن . نه که د پول مال ئزد سه نیک د یکسئنگنی ئال
 بیریمه ن . دید ی قالد ی ره سولوللا یانائوتتی سوریدی شوگه ب یانائوتتی سو
 دید ی یاناشوگه پ . ئوچونجی قتم د اقویاب بیرنیگلادی شیشب قویدی -
 بوئام بیرخوماد رنج نیک تیگی که بیریب یروینوب کیلیب موسلمان بولدی .
 دید یکی نه زباریی خود ایا محمد ﷺ نیمین یوزیده سنک یوزونیسک
 ده ک یامان یوزنی کوپایتم نه مده سنک یوزنیک ده ک چیرایلیق ئویدان یوزنی -
 کومیدیم زمین یوزیده سنک دینک ده ک یامان دین یوق ده یتیم نه مده -
 سنک دینک ده ک ئویدان دین یوق ئیکه ن دمع بلیدیم . نه ئی ئومره گسه
 کتب باریم سنک نه سکه ولارنیک توتو والدی دید ی ره سولوللا نه مده ئویدان
 بوسیدیم ؟ دید ی یا خصلیق قیلدی . نه مده ئومره قلیفین دید ی .

سامامه مه که گه ئومره ئوچون کیلشده قوره یش بونیک موسولمان بولغا بتدین
 خه به ولیک ئیدی سامامه نی ئازدینک د یگه نده یاق قه سه م ئاللا غامه نه مه هه
 مه ت ئارقیلی ئاللا نی تونودم موسولمان بولدوم د یگه نده قوریش مه هه مه ت
 نه یه سالام غابره تان قیلشتی . سامامه ئونیک غا قارش ی ره سولوللانیسک
 روخستنی سیز بیردانه بوغدا ی سیله گه له یدود یگه ن . جوئکی مونیک یورتی
 به مامه تیریم . لیتی بولغاندین مه که گه ئوزامان دابوغای وبا شقا دانلاریه
 مامه دین کیلتی . سامامه رگه نده ک بوغدا ینی توستی قوره یش ئاشلیق -
 توغولوق قینا لدی ره سولوللا ﷺ نیک توققا نلیق نه سه م لارینی ئالند
 یغاسیلیب نالا . قیلشتی ئوزامان ره سولوللا ﷺ لائییچنی ئاغویتیب سامامه
 که خه تیق ئارقیلی یازغاندا بوغدا ی وبا شقا دانلارمه که گه کیلید یغان
 بولدی .

(صلح الحدیبیة)

ره سولوللا ﷺ نیک توشی بوینچه مه که گه جاپد ونوش . بو بولسا به ره سولوللا
 توش لاریده مه که گه بیریب که ئبه نی قاواف قیلغانینی سوزلیدی . نه یغسه

مەۋنىك توشى نە بو ووت نىك بىرجوزى بولغا جقا ساھابە لارناھايت خوشسولاڭب كە تتى بارامدوق يارە سولوللا ﷺ دىكە ندە بارىمىزدىش بىلان جابد وتولغان ئىدى . مە دىغە ۋە ساھابە لارمە ككە نى جىق سىغنىغا نلىق يەن بولارنىك توغولغان كىندىك قانلادى توكا لكە ف ياشلىق كونلار - يىنى ئوتكازگە ن ئانا يورقىنى سغىغان ئىدى . شو تگلاشقا تىزلىك بىسلان جابد ۋە مە ۋىگاندىك بولغا چىقتى .

(إلى مكة بعد عهد طويل)

رەسولوللا ﷺ زولقە ئدە ئايدا . ھىجرت نىك ئالتىنجى ۋىلى . مە دىغە دىن مە ككە گە ئومرە قىلىمىز ۋەب ساھابە لار بىلان جىقتىب كىلىپ ھود يىيە دىگان جايفاتوشتى بوجاى مە ككە نىك شامال غە رىس ۋە پىدە مە ككە دىن " ۱۵ " مىل يىراق لىقتارە سولوللا بىلان بوسە پە رەدە . " ۱۵۵۰ " بىرىمىك بەش يوز كىشى باۋىتىدى پە قە ت ئومرە ئوجوف كىلگان لىكىنى سوقوش - قىلما سلىق نى ئىلان قىلدى . موسولما نلار ئوزى بىلان ھە دىە . قوربان لىدىق لادىنى بىللە ھە پدە پە كە لىدى . بە يتوللا نىك زىارە تى ۋە ئىبە نىك تەئزىمى ئوچون كە لىدىم دەيدى . ئىھرام ئاكرىشتى . رە سولوللا كىلىش لادىدە ئالد يدىن قورەش نىك بوئىشتى قانداغ توشونىشىنى بىلىش كە بىر ئادەم نىسى يوللىغان ئىدى . رە سولوللا ﷺ ئىسە سە...چان دىگە ن جايفاكە لگە - ندە رە سولوللا للا ئالد يدىن ئىبارگە ن ئادەم مە ككە تە رە پە دىن كىلىپ رە سولوللا للاغا . قورەش كە ئىب ئىنى لوئە نىك باشلىقىدا قورەش جاناب لارىنى - توساشقا . بولمىغاندا سوقوش قىلىشقا تە ييار لاندى ۋەب كە لىدى . رسولو للا ﷺ بىر ئاز جە نوب غە رەب كە قاراب يۈرۈپ ھودە يىيە دىگە ن جايفاتسو شكە ن بولدى . بوجايداس ۋاز بولوب يە تىسكە ندە كامانجا سىد يەن بىردانە ئوق نى چىغىرىپ سوغا سانجىب قويايلا دىدى سوگۇپە دى يىقىپ ئاشىد يىغان بولدى . قورەش رەسولوللا ﷺ نىك كىلىشى بىلان تورلى ھە ركە نكە توشكان لىكىدىن رە سولوللا ﷺ تە رە پە دىن بىكىشى مە ككە كە كىرىپ ۋە نى -

ئانكلىش لازم كەلدى ۋە بىر سولوللا ﷺ ئوسمان ئىبن ئەبىبەن رەزىيەللاھ
 ئەنھۇنى يوللىدى ئوسماننى ئەلچە قىلىش دابونىك توققانلارنى مەككە دە
 جىق ئىدى . بولار يۈزلۈك ئادەم لاۋىدى . ئوسمان غارەسولوللا نىك
 جىكلىگەن سۈزى . بىز ئۆمرە گەكەلدۈق سوقۇش ئۈچۈن ئەمە مەۋەب ئوخشورۇش -
 قىلغىن . ئاندىن مەككە دە قالغان مۇئمىن مۇسولمان لارنى ئەرتايال
 زىلەت قىلىپ بولە رگە بەشارەت بە . مەككە ئىچىلىد ۋە دەتتە دىن
 خە بە وقىل . ئاللا مەككەنى مۇنداق قويمايدۇ ۋە ئىسلام ئىچىلىد ۋە ئاللا بۇ دىن
 نى بايىدۇ ۋە يىگەن ئوسمان مەككە گە چىرىپ ئەبۇسەبىيان ۋە باشقا
 جۈملىك لار بىلەن كۈرۈشۈپ مۇسولمانلار ۋە سولوللا ﷺ نىك بەتتاۋان
 ئۈچۈن كەكەن لىكىنى سۈزلىدى . بولار ئەگەرسەن تاۋان قىلسانك قىل
 دىگەندە ئەسەم خۇدا غارەسولوللا ﷺ دىن بۇرۇن تاۋاب قىلمايمەن دىدى
 (بَيْعَةُ الرَّهْطَانِ)

رەسولوللا غايەت كەخە بەردە ئوسمانىن قۇرەيش ئولتۇرۇپ دۇد بىلدى -
 ساھابەلەر ھەيچانغا كىلىپ بىزدىن بىر ئادەم قاغۇچە قۇرەيش بىلەن كۈرۈش
 قىلىمىز دىگەن بىلەن بىر ئايىرى بەيئەت بولدى . ئوسمان نىك نوبە
 تى كەلگەندە رەسولوللا ئۆزى نىك بىر قولىن يانا بىر قولى بىلەن تۈتۈپ ماۋۇ -
 ئوسمان نىك قولى ۋە ب بەيئەت ئالدى .

رەسولوللا ﷺ بىلەن قۇرەيش ئاراسىدا تۈتۈپ قىيەت ئەلچە قاچى ئىدى . بۇ ھە
 لچە لار نىك ھەمە سىگە رەسولوللا بىز سوقاشقا كەمدۈق ئۆمرە گە ئىبادەت كە
 كەلدۈق بىزنى قۇرەيش نىك تۈشۈن ناھەق . بولار بىز گە ھەق سېۋىلىق
 قىلىۋا تىد ۋە يەتتى قۇرەيش ئەلچە لار ۋە ئۆمرە ئىبن مەشۇد دىگەن كىشى
 بولۇپ بۇ ئادەم زۈكۈنچى ئادەم ئىدى . مەشۇد ئەلچە بىزگە ئەلچە
 جىققا ئەلچە قۇرەيش كە بىرىپ مەنى مۇنداق زۆرۈر خىزمەت لار دەكۈپ پادشاھ لارنى
 كۆردۈم كىسرا ئەيسە . ناچاشى لار بىلەن ئانگلا شىتەمە ھەمە دىنك
 ئۈستۈن ۋەكە سىكىن لىكى ۋە بونىك ئارقىسى دىكى لار نىك مۇنىك غا قىلغان

پید اکارلیق و ثغلا س لارینی ثوباد شاه لارنیک خالد ید اکورمیدیم د یگه ن .
(مُعَاهِدُهُ وَصَلَحَ وَحِكْمُهُ وَحِلْمٌ)

ثاندین کیین قوره ییش سوهه یل ثین ته مرو د یگه ن کشنی ته لجه قلیب ثبارکه
نده بونی ره سولوللا ﷺ کوره بلا . قوره ییش بیزیلان سوله قلید یغسان
بولاپتود یگه ن سوله ییشقا بویریغان . ته ره ب لاد ثیسلام دین یورون ،
ثاللا هو مه ، اللهم د یگه ن سوزنی بسم الله نیک ثورنیفا ثیشلیتنی . خود ایا
د یگه ن بولیدو . قوره ییش بیلان سوله نامه ییز شقائه لی که نر مه للاه وجه
نی یازغین د یدی ته لی بسم الله الرحمن الرحیم ره باشلاش بیلان سوهیل
ته ندره همان د یگه ن نیمه گه ف نیمه گه ب بونی بیلمه ییمه ن ثوزیمیزچ—
ثاللاه مه د ب یازد یگه نده موسولمانلار بسم الله الرحمن الرحیم ره یازیمیز
د ب مه هکمه تورغان . داره سولوللا ﷺ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ ره پیاز د یدی -
شوند اغ یازدی ره سولوللا هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ . د ب ثیملا
قلیغاندا ییزلیغان سوزکه سوهه یل ثین ته مرو . سیزنی محمد رسول الله
" ﷺ " ب تونوید یغان بولساق سیزنی هه ندره دین توسمایتوق ره سیزیلان
سوقاشمایتوق بیز سیزنی موهه مه ت ثین ته بد و لاد ب بیلیمیزشوند اغ ییز یلسوف
د یگه نده ره سولوللا ﷺ مانکاسیله رثیشا نمیکه ن بیلانومه ن ره سولوللا ﷺ
ره ب ثالی نی رسولوللا د یگه ن سوزنی ثوچیره و ته د یسه ته لی که د دمه للاه
وجه منیک قولام بامایدو د یگه نده . شو سوزنی مایکا کورک د یدی چاناب ره
سولوللا ﷺ ثوزقولی بیلان ثوچه دی . ره سولوللا ﷺ نیک ثیلان قلیبشی
ثار قبلی " هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَلَى أَنْ تَخْلَوْا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْبَيْتِ
فَنَطُوفُ بِهِ . " د یگان که لکونده سوهه یل ثین ته مرو . ته ره ب لاریزی -
توشوب بیر بهد وده پگه پ ثتید و فی الْعَامِ الْمَعْلُومِ ره یازغین د یدی ، کیله
رییل ، د یسه ک بولیدو . شوند اغ ییزلیدی . توختام د اثیکیکنجی ماده .
وَعَلَى أَنْ لَا يَأْتِيَنَّكَ مِنَّا رَجُلٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ رَدٌّ دَعَا إِلَيْنَا .

قوریش ته پیدین بیرئاد م موسولمان بولسموره سولوللا ﷺ ته لوپگه قیجیب
 باسا قایتوروش. دیگه ن خه ت بیزیلیب بولاشقا ته بوجه ندل ثین سوهه ییل
 دیکه ن موسولمان ئادم بوتیدا ایشکان مه ککه دین قیجیب چیقیب ئوزین موسو
 لمانلار ته لوپگه ئالغان بولدی بوئاد م نی قورهیش موسولمان بولدونک ره ب -
 ئازاب قیلاتتی شو واخت اسوهه ییل ثین ته مروه مانا بیرنجی سی توختام
 بویونجه بوئاد م مه ککه قورهیش گه قایتورولید و دیگه نده . موسولمانلار نیمه دیگه
 ن فاهه تی لبق بودم به یجانفاک لگه نده . ره سولوللا ته خه بیز توختام
 غایمزاجه کمدوق دیدی . سوهه ییل دیدی ئاندا غ بولماسه ن بیلان
 هیچ ئیش قیلمایه ن دیدی . ره سولوللا ﷺ یاسوهه ییل بونی بولا بتود یگین
 سوهه ییل . یاق بولا پتود یالمایه ن .
 ره سولوللا ﷺ بیریش قیل .
 سوهه ییل . قیلا ساییه ن .

ته بوجه نده ل و یغلاب توروب مه ن موسولمان اوزوب موشو ئازاب ئوستده . مین
 قایتورمسيله ردوب زار لانا قدا ئیدی .

ره سولوللا ﷺ بوئاد م نی قایتورغان بولدی .
 توختام نیک ئوچونجی ماده سی . **وَقَدْ اَصْلَحَ الْفَرِيقَانِ عَلٰی وُضْعِ الْحَرْبِ عَنِ
 النَّاسِ عَشْرَ سِنِينَ يٰمَنْ فَهِنَ النَّاسُ وَيَكْفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا .** هه ئوئیگکی ته ره ب
 ئون ییل ئوروش قیلما سلیق بیلان خلق نیک تنجلیقین ساقلاش بیریرگه ئوروش
 ئاچماسلیق . توختام نیک تورتنجی ماده سی . **مَنْ جَاءَ قَرْيَةً مِّنْ مَّحْمِدٍ
 لَّمْ يَدْءِ عَلَيْهِ .** ره سولوللا ﷺ ته ره پیدین قریش گه قاچقان ویاکی کسه
 لگه ن لارنی قورهیش دین قایتورب ئیش بوق .

توختام نیک به شنجی ماده سی . **وَإِنَّ مِنْ أَحِبِّ أَنْ يَدْخُلَ فِي عَقْدِ مُحَمَّدٍ
 وَعَهْدِهِ دَخَلَ فِيهِ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَدْخُلَ فِي عَقْدِ قَرْيَةٍ وَعَهْدِهِمْ دَخَلَ فِيهِ .** ته موصه
 ت ئیله ته ره پ لاردین ره سولوللا ﷺ غاقتلید یغان لاورسولمانلار بیلان -
 توختام قیلد یغان دین ئیسلام قالدید یغان بیرلیک توزید یغان لار گه ته رگین ،
 لیک . شونیک غاوخشا قروهیش بیلان قانداغ لایرلیک تونوشوبولار ته ره پبولید

یغا غاڻه رکین لیک .

(بَلَاءُ الْمُسْلِمِينَ فِي الصَّلَاحِ وَالْعَوْدَةِ إِلَى مَكَّةَ)

موسولمانلار که بوسولده بیلان ثومره سیز قایتش . وهره سولوللا ﷺ نیک ته مکّه لاری و بولار نیک ثاواره بولغا نلیقی ناهابه ت ثغیر که لدی . هه . تتاشومه وره زییه للاه ته بویه کری سید د یق قاکلیب ره سولوللا ﷺ مه ککه گه بیریب ثومره قلیب که ثبه نی تاواپ قیلیمزد یمید یمرد یگه ن بولدی . ته بویه کرسد د یق موشویبل د یمیدی کیله ویبل تاواپ قیلسن د یدی . ره سولو للا توختام د یکن کین هه د یه قوریان لارینی که سیتی ساج لارین ثالدودی . بونی کورهب - ساهابه لار که ثغیر کون بولد یکی بولار مه ککه گه کیریش تاواپ ثومره قیلش د ا شه ل قیلغان ثیدی . بولار مو قوریان لارین یوغوزلاپ باش لارینی توشوروش که مه جبور بولدی .

(صلح مهین اوفتح مهین)

ثاندین ره سولوللا ﷺ مه د یغه که قایتنی . شوواختالا تعالی سورده الفتح نیک ثایه تلاری بیلان به شارته قلیب انا فتنالك فتعا مهینا لیغفرک الله ماتقدم من ذنوبکم و ما تاخر رویتکم نعمته علیک و یهدیک صراطا مستقیما و ینصرک الله نصراً عزیزاً .

بو ثایته نازل بوغاند اثومه نرده زییه للاه ته نه یار سوللا ﷺ بو ثایته د یکی فته دین مه ککه نیکه فته موراد مو ؟ د یگه نده هه ته د یدی .
(عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ)

ره سولوللا مه د یغه که یانغاندین کین . قوره یشت ره یمیدین ته بویه سیر ثوته ثین ثومه ید د یگان ثادم قیجیب کلدی . ثونیک ثارقا سیدین ثیککسی کیشی کلیب ته بویه سیرینی ته له پ قلیب قلیب که تتی بوئاد م یاناقه جیب د یگیز تره پده یاشیدی . قوره یشت دین ته بوجه نده ل یاناقه جیب چیقتیب ته بوسه یوگه یاند اشتی شونیک بیلان قوره یشت دین قاچقانلار بیر بولوم ثنقلاب چی شه کلیب قوره سش نیک شامدین پولید یغان تیجاره تیغا قارشی

هه وكت كه ملدى . قوره شنيك كارو اتلادىن بو لاپ تالاپ ئادم لادىن ئو
ئولتيره ب ئارام سىز قىلدى . قوره شىرە سولوللا ﷺ غانادەم يوللاپ . نە سە
پ وە توققا نلىق لادىن شە فىڭ كە لتورۇپ ئە بوبوسە يىر و ئونىك ئورتاق لارىدىن
شكايەت قىلىپ قورەش دىن ئوزلە رىگە بارغانلە ئونى قايتومىسلادى . بوھالە
تتە رە سولوللا ﷺ نىك قورەش بىلەن تە نك توش سىز قلغان توختام موسولما
نلاننىك فائىدە سىكە چىققان بولدى . موسولمانلار سولھولھود يىپىدە .
تارتقان شە غىر جىلىقى ووتونى كوتارگەن لارى نىك قارشى سىدانە رەپلاردىن
ئىسلام نى تىزلىك بىلەن قوبول توتۇب ئىسلام نىك توسرەت قىيىشى وئە رەپ
جە زىو سىدە ئىسلام جانلىق تاراشقاسە بەپ بولدى . شە ينى ھود يىپىدە
سولھى رەسولوللا ﷺ نىك قوشنا پادشاھ وە ھاكىم لارگە خەت يىزىش وئە
لچە يوللاش يولىنى ئاشتى . شونكلاشقا رەسولوللا ﷺ يەسر كىسرا موھ و قىس
باشالارگە وئە دەپ ھاكىم لادىغا شە لچە وە خەت لايىقلىغان بولدى .
(وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ . وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ)

(رِاسْلَامُ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَعَمْرِ بْنِ الْعَاصِ)

ھود يىپى سولھەخەلق نىك دىلىن اسلام غاچونك ئاشتى . خالد بن الوليد
ئىسلام غاكىردى بوزات قورەش نىك شە سىكە ئوى قوماندان لارىدىن ئىدى بوئادەم
قورەش بىلان دۈرمە ئرە كە لارگە قاتناشقان . ئىسلام دارە سول للابوكتشىنى
سە بچولاد ب ئاتىدى . جونكى كىيىن كى كونلاردە بوكتشى نىك قولى بىملان
شام قە ئىد بولدى شە مروئىن ئاس قورەش نىك قوماندان بەگ لارىدىن ئىدى
بوكتشى موخالىد ئىبن وەلىد بىلان كىلىپ موسولمان بولدى . كىيىن كونلاردە .
بوكتشى نىك قولىدە ميسر تەھ بولدى . بولا رىسلام غاناھابەت زوخىرەت
كورساتكەن ھود يىپى سولھ بىلان موسولمانلار قوموشرىك لارىيىر بىرىگە
ئارلىشىپ ئىسلام نىك نەھەد رەپ زىلىنى كافر لاوغا بىلىندى بىرىيل ئوتماي .
نورغوف ئادم ئىسلام نى قوبول قىلدى .

(دَعْوَةُ الْمُلُوكِ وَالْأُمَرَاءِ إِلَى الْإِسْلَامِ)
دَعْوَةُ رَحْمَتِهِ

سولهل هود بيهه بيلان بير تنجايق يوزيريب رهسو لوللا ﷺ دنيا نيك
باشاه لاريغا وه وب لارنيك شه مير لاريغاخه ت بيزيب بولارني ئيسلام
غاجاتيردي بوجاقزيق ني ناهابهت يولي بيلان قيلديكي . بولارنيك ههريريقا
ئوزيگه لاييق ئادم يوللیدی . شرواختا بولارموهولرسيزخه ني قبول قيلماید و
ديگه فنگه ف بولاب كوموش دین بيرئوزوک قیلد ووب ئونیک غا محمد رسول الله
دوب یازدوی .

(تَسْلِيمُ هِرْقُلَ لِلْإِسْلَامِ وَاسْتِنَاعَهُ عَنْهُ)

ره سولوللا ﷺ خه ت يولليغان پاشالار . ووم باشاس ، هرقل فاوسر .
ئيمپراتوري كسرا ئبوويژه به شيسان بائشاهي نه جاشي سرپا شاسي موقه
وقيس لار . بولاردین هرقل نه جاشي موقه وقيس ره سولوللا ﷺ نيك خه ت
لاريگه به رگه ن جواب لاويده ناهابهتته وه شه خلاق بيلان جاواب قايتور
وشتي خوسوسه ن هرقل . ره سولوللا ﷺ نيك هه ققتده ئوچو قليمائيزدوب .
سونرو شتوروب شوواختا فيليستن نيك غه دنده شه ريده تيجاره ت ئوستيده كه
لگنه ن شه بوسوپيان ني قچعترپ ره سولوللانيك كيم بولشيني وه قايسى
ئائيله دین بولشی وقانداغ ته ربه لانگان ليكن شه خلاق وه ئاداب لاري به يغه
مه ربولشيدین بونون قانداغ وه ئوندین كيین قانداغ نيمه ده يدو وديين
نيمه كه ئاساسلانغان د مگه ندهك كوپ نه رسه لارني سوريغاندا شه بوسوپيان
ئيسلام غا دوشمه ن بولشی بيلان مو . توغرا جاواب به رگه ن ليك دین هرقل
ته جريه ليك بيلم ليك ديانه ت لارتا ئخيد دین كرب نه رسه ئانگلا يويغان

ليقيدي يىن نوھ رەسوللا صلى الله عليه وسلم نىڭ سوۋىت لارىدىن بېلىگانلىكىدىن
 ۋە مىللەت لار كۆرىشى ئۇ ئالانىڭ مەخلۇق لاۋىغا قەلدىغان ياخشىلىقى ۋە تۇتقان
 يوللاۋىگە ئويغۇن لىقىدىن . ھەر قىلىش سۇئالغا ئويغۇن ئەپسۇسچان جاۋابدا -
 توغرا چىققان ئەپسۇسچان بۇھە قەتئىي توغرا جاۋاب بېرىشى ئۆزى نىڭ ئەنئەنىسى
 لارىگە قاراپ ئەپسۇسچان توغرا جاۋاب قىلىدى ۋە ئۇنىڭ قورققان ، ھەرقىلىش
 ئەپسۇسچان دىن جاۋابىنى ئاڭلاپ ، بۇ ئادەم سەن دىگەندەك بولسا مەن
 ھازىر دەپسەپ تۇرغان موشو يورت ئىمىۋىزىگە قارىتىپ دىگەن . ھەن -
 بۇ ئادەم نىڭ جىق قىشىن بىلىم سىلاردىن بولاشنى بىلىمىم . ھازىر مەن -
 بۇ ئادەم نىڭ ئالدىدا بولاي دىسەم ، بۇ ئىش مانا كۆزۈ . ئەگەر مەن بۇ زات نىڭ
 قىلىشىدا بولسام ئايلانغاندىن ئۆتۈم دىگەن .

ئۇندىن تاشقىرى ھەر قىلىش رىكان دەۋلەت لادىن تۇتلاپ ساراى نىڭ ئىشىك
 لادىن تاقىتىپ بولارگە دىدىكى ھەي ئادەم خەلق سىلار ئەگەر تۈز توغرا يول
 شائىلىق ھايات ئىزدەسەڭلار سەيلاپ ئىچىدە بىر پەيغەمبەر چىقىپ بولسا مەن نىڭ
 دىن پەيغەمبەر سەيلاپ خەلق دىدى . ئەگەر رىكان دەۋلەت لارى بۇ ئىشنى قوبۇل
 قىلىدى . ھەر قىلىش سۆزىدە بۇ سىلارنىڭ دەۋلەت ئىشلىرىنى ساقلاپ قېلىش قاسىمى
 بەن بولىدۇ دىگەن . بۇلار قوبۇل تۇتسا ساراىدىن قاچىنى باشلىدى -
 ئىشىك لادىن تاقىلىپ قېلىپ ئىدى . ھەر قىلىش ۋەكالىت نىڭ ئىسلام دىنىنى
 قوبۇل قىلما سىلىقنى بىلىپ ئۆمىد سىز ئىشنى نىڭ مەۋكە زىن ساقلاپ قالش
 ئۈچۈن مەن سىلارنى قانداغ دەپ سىناش ئۈچۈن شۇنداق دىگەن سىلار ئۆز
 دىن نىڭ لادىمە ھەممە ئىشنى سىلاردەپ مەسئۇلى تۈزەتسەڭلار ئىسلام
 غا كىرەلسەڭلار ئادەم خەلق قايتىدىن ھەر قىلىش سەجدە قىلىش ئادەم
 ھەر قىلىش پادىشاھ لىقىدىن كىچىكلىمە ئىمان ئورنىدىن مەھرۇم بولغان . مۇنىڭ
 دەۋلەتى ئەپسۇسچان . ئۆمە دەۋىيە لالاھىت نەھىم لارنىڭ زامانىسىدە قورغۇن
 سۈپىتىنى لارىلار بولغان ۋە لىكى ئىسلام قايتىشلاشقان .

” اَدَبُ النَّجَاشِيِّ وَالْمَقْرُوفِ ”

نەجاشى مۇقەددەس لار رەسوللادىن كەلگەن ئەلچىنى ئاھانەدە ۋە

دە ئىزدە ن قلىب ئوقۇملوق يوقۇملوق خە ت لارىلان جاوابىبە ئىرگە ندىن
 تاشقۇرى مىسرىپاد شاھى موقە وقىس رە سولۇللا غاكوب سوغات قىلغان بوسوغات
 نىك ئىجىدە ئىككى دانە كە نىزە ك بابۇلاب مونىك بىرى جاناب رە سولۇللا
 صلى الله عليه وسلم . نىك ئىبراھىم دىگە ن ئوغلى نىك ئانئىسى مائىيىسە
 ئىدى .

” غُطْرَسَةُ كُسْرَى وَعَقَابُهَا ”

پارس پاد شاھى كىسرا ئە لچە نىك قولىدىن رە سولۇللا ﷺ نىك
 موبارەك خە ت لارىن ئىلىپ زىتت قاشلاب بو منىك قولۇم بولغان ئادە م ئىككا
 موند اغ خە ت يازا مدودىگە ن ، بونك قىلمىشى رە سولۇللا غاخە بە بولغاندا
 مَزَقَ اللّٰهُ مَلَكًا . دىگە ن : كىسرانىك بە مە ن وىكى ھاكىم بازان دىگە
 ن كە كىسرى يۈزۈق چۈشۈرگە ن بويۇق يۈق داندە يىغە دانە ن پە يىغە مە
 ر دە يدىغان موقە مە ت دىگان ئادە م قى مانكا بولاب بە . دىگە ن بازان
 ئوزى نىك ئاتاتاسىنى جاناب رە سولۇللاغا يوللىغان بولاكىلىمىسب
 بادشاھ لاونىك پاد شاھى كىسرا بازان پادشاغا ئوز لارىن توتۇب مانكا
 يوللا دە بويۇق پە رگە ن ئادشا بازان بىزنى ئوزلار كە يوللىدى
 بىز بىلان كىسراغا با سلا دىگە ن دە رە سولۇللا ﷺ بولار كە كىسرا
 ئوزى نىك ئوغلى شىروپە نىك قولىدا ھالاك بولغاندە پ خە بە قىلىدى
 دىگە ن دە كە كىسرا ئوغلى شىروپە نىك ئىسسىيان قىلىشى بىلان يوقالدى .
 بونىك دولە تى قارمار بولدى . لىكىن . ئاللا بىران خلقنى ئىمان بىلە ن -
 موشە ئروە ب قىلدى رە سولۇللا ﷺ ئە رە پ ئە مىر لا ئويغا خە ت يازدى -
 وئە لچە يوللىدى بولارنىك بە زىسى ئىسلام . تى قوبۇل قىلدى بە زىسى
 قوبۇل توتىغان بولدى .

(غَزْوَةُ خَيْبَرِ جَائِزَةٌ مِنَ اللَّهِ)

ئاللا ھە دىيىمە دىكى بە ئىشتۇ رىزوان سوپە تلىك ساھابە لارنىقە نج
 نىك يىقىنلىقى ۋە ئولجانىك جىق لىقى بىلان بە شارە ت بە دى . لَقَدْ

رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا . ثَالِثًا بَوَاقِيَتِ رَهْ تِسْتَقَافْ هَ نَازِهْ وَهْ ثُولَجَا لَارْنِيكَ بَاشَلَنْشَنِي خَه يِيه رَه
ونيك غازاتی بیلان بولدی خه ییه وهی هود لاویسبواغان یه وهولاب بویه
وده یه هورلا ونیک موسه هکنه مسپیل لاری وهه ربی قورغان لاری بارئیدی
ره سولوللا ﷺ بولارنی توگرتوب واههت لنیش فی ثولار نیک دوسه
نلیکی دین ساقنیش فی شیراده قیلدی . خه ییه وهه دینه نمنک شه رقشاما
هیدامه دینه دین یه تمشی میل بیراقتا ئیدی .
(جَيْشِ مُؤْمِنِينَ تَحْتَ قِيَادَةِ نَبِيِّ)

ره سولوللا زولیه ججه وموهه دروهه ئایلاویدامه دینه ده بولدی -
موهه درهم ئای نیک ئاخیر لاریدا خه ییه رگه یوروش قلدی بوداخقا ئامربسن
لَهْ تُكُونُ دِيْكَانْ كَمْشِي خَه يِيه وَيُولِيْد اَكْتَب بِيْرِيْد بُوْقِيْزْ شَاغَه نَرَه لَبْنِ ثُوْقُوْتِي
وَاللّٰهُ لَوْلَا اللّٰهُ مَا هَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا
اِنَّا اِنَّا قَوْمٌ يَفْشُوْنَ عَلَيْنَا وَاِنْ اَرَادَ وَاَقْتَنَ اَبَيْنَا
فَاَنْزَلْنَ سَكِيْنَةً عَلَيْنَا وَثَبَّتِ الْاَقْدَامُ اِنْ لَّا قِيْنَا

جاناب ره سولوللا ﷺ نیک شه سکه زلاری بیرمنک تورت یوزکیشی بولاراه ئیککی
ئات بارئیدی ره سولوللا ﷺ خه سیبه رگه مشول لشکر بیلان که لدی ،
هود ییه رگه قاتنا شمنان لارگه خه ییه رگه روحهت قلمیدی ، باراد الارشی
ده واه لاش ئوچون ساهابه لار نیک ئایال لاریدین بیگره ئایال بملله که کگن
بولار سوقرش واختمد ایارید الانوکه قاراش کیسه ل لاونی بیقش وباردم قش
سوفییه که هازیر لاش خیزسن لاویده بولایتی . ره سولوللا ﷺ بولدا
کیلوبییتب ئوزوق قالقان نیک به دره که تیگه دوثاقیهان فیسلامله شه
ریده قالقان بارئیدی . ئاللامونیک غابه رکهت به دی ره سولوللا ﷺ که
لتوره ئگلا دیدی وه ییدی وه موسولمانلارهم ییدی . خه ییه رکه یقین
که لگه نده دوثاقیلوی وخه ییهرنی ئیشنی سویریدی . ویا خشلیتی -
ئومید قیلوی وه خه ییهر نیک خه لفی نیک یامانلصیق یین پاناقیلیدی -

رسولوللا ﷺ بیرورتقا کیرمشته وه غازات قیلشتاسه هه رواخشی
 کرتیتی ئازا نفا فولاق سالیتی ئویوزتدین ئازان جیقساسوقشاقهارنر
 لنیق قیلشتی ئازان جیقساسوقش قیلمایتی . ئانك ئاتقاند ئازان ئانگلیمدی
 ئاتلیپ مانگدی خه بیه ونیک قیشیقاییقین لیفاند ا خه لبق که تمه ن ئاغالادین
 کوتیره ب شیتزغا مانگان واخقا توغرا کلدی . بولار ره رسولوللا ﷺ شی
 کوروپ موهه مه دون وخه مهس ویشتی وقاچقنی باشلمدی . موهه ت شه
 سه ولاری بیلان که پقود یگه ن بولاتتی . شوواختاره رسولوللا ئاللاهوشه
 کبرخه ربیه ت خه بیه رد یگه ن . خه بیه وبوزولدی د یگه ن قولغا توشدی
 د یگه ن سوزشیدی . ویانا شوواختا بیزیرقه وم نیک ئوستیگه که سه ک ئولار نیک
 کونیکه وای د یگه ن .

(قانده منصور)

ره رسولوللا ﷺ خه بیه ونیک قورغان لارمیکه تیگیپ ئارقا ئارقا دین قولغا
 ئالدى خه بیه رده بیرنچه قورغان بارشیدی بیرنجی قورغان نیک ئیسمی
 نائیم شیدی . بونی شه لی که وره مه للاه وجه ئا شتی ئوکولادوه شه لی نك
 کوزی ئاغزیتی شیدی . قورغانین شوکونی قولغا کهلتوروش قیین بولا بیره رسولوللا
 ﷺ شه وه بابراقنی خود اؤ رهسول ئونى دوست توتقان ئادم توتیدو
 د یگه ن ده ساها به لار نیک هه ویری ته مه ک قلشتی . چونکی بولار نیکه
 هه مهس بوشه رپ که ئیگه بولاشنی ئارزوللاتین . شه ره س ره رسولوللا ﷺ
 شه لی فی قیچیریب که لگه نده کوزین کورپ دوشا قلیب توکورپ قویدی .
 ئاغزیمفانده ساقایدی بایراقتی به دی . شه لی بایراقتی قولغا ئالغاندا
 بولار بیزکه ئوخشاموسولمان بولغونجه سوقوشیه ن د یگه ن رهسولوللا ﷺ
 وئده نیک نی شه مه لکه ئاشو ئولار بیلان ئوچورا . شقاند ا ئولارنى ئیسلام
 غاچا قریمتی قیل موسولمان نیک واجب لایهین وموسولمانچلیقتی ئیبهک
 یولیمنی ئانگلات د یگه ن رسولوللا ﷺ شوواختاد یمدیکی شه مه ئاللاغا
 سینده بیرواد یدا هیلنکه بوفاندین بیرئادم نی شماققا که لتورکینکه
 سزهل .

"بَيْنَ اسَدِ اللّٰهِ وَبَطْلِ الْيَهُودِ"

ئه لى ره زيبه للاه شه نه مه يوانغا توشكه نووه خه يبه ونيك مه شهود
پالوان لاويد ين . مه وهه بېد يگه ن مه يدانغا قوشتي شه لي ده زيبه
للاه شه نه بيز قلمبيج ثورغان بيلان باشد بكي سه لله سى ييش بيلان
ثاجراب توشتي بوواقه يه هود لا ونيك ژووه كيني ئالدى . خه . يبه ونيك
په ته سى ئاسانلاشقان بولدى .

"عَمِلٌ قَلِيلًا وَاجْرٌ كَثِيرًا"

خه يبه وخه لقيد ين بيرقار قول . پانا هه يد مې كليلب خه يبه وخه لقى
يه هود لا ونيك قوراللىنب تورغانلقىنى كوره ب نيمه گه پ د يگه نه ده بولا رماوو
محمد ئين شه ولاد يكان ئاد مهن په يغه ميه وده كېد وشونك بيلان
سوقايش قيلمىز د يگه نه ده . په يغه ميه وده يكان سوز شرين ئانگلتىب
ره سولوللا نيك ﷺ قيشيغا كه للى . ره سولوللا ين مسيله نيمه
ده يلا ؟ نيمه قيلمى چى ده پ سوريغانواره سولوللا ﷺ مهن ئىسلام
غا چا قىريميه ن ئاللا نيك باروه بيرلىكىگه مئىك پ يغه ميه وليكىم گه
ئيشانه ده لازم ديدى . ويانا ئاللا ين باشقا غا ئىمان ده ت قيلمى سليق .
بو قول ديدى شه گه ومن ف ئاللا غا ئىمان كه لتورسه م نيمه با ؟ سانكا جه قه
ت بائه گه وشو ئىمان بيلان ئولسا نيك قول ئىمان ئىستقى . ئاندين كين
ديدى ياره سولولوللا بوپانا مانگا شه ما ئت قانداغ قيلمىن - ؟ ره سولو
للا ﷺ ديدى بوچار دانى مساسقا هه يده ب غوزه نكئى بوشان ئاللا
شونيك بيلان سه ندىكى ئامانه تينى ئاغان ن بوليدى . جا وىن هه يوشوه
تىن چا ووا ئىگه سى نيك كيده كه تتى . پاتا غوزى كه لگه نه ده خوجا بىين
پاتيجى نيك موسولمان بولغتين توپيدى . بو پانا به هودى نيك ئىدى
ره سولوللا ﷺ موسولمانلا دى ئوبرو شقا تىيا قىلىشى جهاد قاه -

شویق قلیب رسولانلاریلانیه هودلارنیک ثاریسید اقاتتق ثوروش سوقاش
بولدی بوئارید ائوگه نلارنیک ئیجیده هلیقی قاراپاتجی قول هم .
شه هید بولدی . ره سولوللا شو جاقدا ساها به لارگه قاراب دیدیکی ئاللا
بو قاراقولغا به دی . چونکی بونیک فینشید ائیککی دانه . جه قه ت نیک
که نیزه ک لادین کورد م . وئها لیبوکی . بوئاد م ئاللا غابیر قیتم سه جده .
قیلسغان ئیدی دیگه ن

• مَا عَلٰی هٰذَا اِتَّبَعْتُكَ •

سه هراته ره پ لاریدین بیر کیلیب جاناب ره سولوللا ﷺ غاشیمان
که لتوروب بلله بولدی . وسه ن بیلن هجرت قلیمه ن دیدی هجرت
قیلدی بوئاد م نی ره سولوللا ﷺ ساها به لارگه تاپلاب قویدی بوئاد م
شوسوقاش تبارئیدی . ئولاغ لارگه قارایتی خه بیه رنیک ئولجا لادیسن
قه تسیم قیلغاندا ئوئاد م نیک هه ققین ئولاغ باقتان بیریکه ئیوه تتی . نیمه
بود یگه ئده سنیک هه ققیلک دلییدی . بوئاد م ره سولوللا ﷺ نیک
ئالیدیغا کیلیب بونیه ؟ دیسه ره سولوللا ﷺ . بو سنیلک هه ققنک
ویگا ئده مه ن سه ندین بیرقه وسه ئالیه ن ره ب ئه رگه شمیکه ن موشجروا
شه هید بولیمه ن دیگان ئاوزویم بارئیدی ویکانده ئوزی قولی کی ئوقنی
بو ییغا قاریتیب ئشارخ قیلغان مونداغ ئولوب جه نغه تکه کپر یشنی ئیزد
نیمه دیگان . ره سولوللا ﷺ سه ن شوکه چه دراست بولسانک ئاللا
واستیفایا چیقیرید و دیگه ن ئوئدین کیین یاناسوقاش بولاب بوئاد م سوقا
شقا قاتفاشغان بوئاد م نی سوتاشمه داندین ئوگه فده کوتیره ب کیلشتی
ره سولو للا ﷺ شوئاد م ما ؟ ره پ یاخشی قاراب تونوئ واسعت
کین ئاللا راستفا چیقوئ تودیکه ن بیلان بوئاد م نی رسولوللا ﷺ ئوز
قوللاریغا یاکی کوینه ک لاریغا ئوراب که قه ئلدب ئوزی تامازینی توشوروب
دوئاقیلشتا . اَللّٰهُمَّ هٰذَا عَبْدُكَ خَرَجَ مِهْجَرًا فِي سَبِيلِكَ قَتَلَ شَهِيدًا وَاَنَا

عليه شهيد د پ د وفاقيلغان .

(شرط البقاۃ فی خير)

خه ييه ونيك قورغان سبللاری بيرد يين بيرد يين قولغاتوشتی ليکين موسولها نلارخه ييه ونيك ته تراپيني قولدشاب ثيليب وکړپ سوقاش. لارد يين کيمن -
ثيچيلکي يه ثني ته نه بولدي خه ييه رموسولمانلا ونيك بولقاند يين کييسن
بويه هوډ لارثامان تيله ييه سوله قليشقا تيلهک به ردي ره سولوللا ﷺ بولهر
که خه ييه وني تاشلاب بيريد يغان خه ييه رنيك بوتون هاسلات کيريميد يين
بيريمين ره سولوللا ﷺ غاير پديفاتوختام بولدي ره سولوللا ﷺ
بولارگه ته بدوللائين رواهه ديگه ن کشيمن بوللايتي بوئادم نيك ئالديغسا
بوتون هاسيلاتني توپلاب بوکشي هاسيلاتني ئيککي بولهپ قرياپ به هوډ
لارگه خاه ليفانغا تورونکلاد پ . ئاللا نيك ئاسمان نه مين شوندا غشه
دالت . توغرولق قاقورولغان د يگان .

(محاوره اثيمه لليهود)

خه ييه وشوقد شيداره سولوللا ﷺ نه هه ولاندي بوپولسا به هـوډ
لارد يين بولغان زه ينه ب بنتي الهارس د يگه ئايال سالام ئين ميمشكهم
ديگه فنيه هوډ نيك ئايالي بيرقويني پوشوروب نه هه وسلميب ره سولوللا
" ﷺ في مهمان قيلغان بوئايال جاناب ره سولوللا ﷺ نيك قانداغ
كوشني ياخشى كوريد ودهب سوريغاندا تاغاقني ياخشى كوريد وديليگ ان
بيلان بوئايال تاغاققا زه هه رني جيق ساغان . ياكى قول كوشيني ياخشى
كوريد و . ره سولوللا كوشني ببيشته كوش ئوزيده زه هه وبالغتين سوزليكه
قاره سولوللا ﷺ تاغزيغا ساغان كوشني تاشلغان . ره سولوللا ﷺ
به هوډ لارني ئاغيب مه ن سمورايه ن سيله راست جاواب بيرشكلا ده ب توروب
بوكوشقاز هه وساغانمور ؟ به هوډ لارساغانديگه ننهيه ئيشقا - ؟ سەن ئە
گيراست پە يغمە وپوسانك بۆزە هە زمانە ، قىلمايدو . ياق سە ن يالغانچى

بوسانك شونيك بيلان ئوليسه ف بيز قوتولسميز دەپ نە ھە وسلغان د پگان نە ھە وسلغان ئايالنى قىچقريب سوند يغاند اسين ئولتوون دەپ زە ھە وسلغان د يگە تندە ساھابە لا بو ئايالنى ئولتوروش لازم ديدى رەسولۇللا ﷺ ياق رەپ ئولتە ميدى و قترنيميدى قوياپ بە دى . كيىن بوكر شتئين ييگە ن بشر ئين براء د يگە ن ئادم ئولكاندە بوئايالنى ئونيك قسسا سىغا ئولتوريلدى

(قَتُوحٌ وَمَغَارِمٌ)

رەسولۇللا ﷺ خە يىپە ردىن قايتىپ پە د ك د پگان جايغا كەلدى ئاندىن كيىن وادى قيراغا كەلدى ، بوجايدىكى لارنى ئىسلام غادە ئوت قىلىدى بوئە شىبويق لاريدە موسولمان بولسا ئكلا مال مولكەت لارنى كلاساققاليد و خون ئكلا توكولما يد و ئاللا سىلە ردىن ھساب ئاليد و . ويماك عشرة زەكات بيرسيپ سىلە ن د پگان بولغان يە ھود لار قوللا ريدا بانە رسە فى جاناب رەسولۇللا ﷺ " غابە گە ن بوناھايە تە كوپ مال ئيدى مونى وادى قيراد يگە ن جاھوا تە قسم قىلىشقان ساھابە لار كە بولاب بيريلگە ن زە مەن خومايىوہ - ليك دەرخ لار يە ھولارنىك قوليدا قىلىپ بە ھود لارنى ئىشلامچى سوقەت - تە وقويقان تە يمايدىگە ن بە رگە كەلگەندە بولار مو جاناب رەسولۇللا ﷺ " نيك خە يىپە و دەپ دەك دە وادى قيرا دا قلغان موئاملە لار يگە قاراب ئوز بسات لاريدىكى قەرسە و ماللارنى بيرىپ رەسولۇللا ﷺ بيلان سول ھە يولىنى توتوب رەسولۇللا مومە د يىغە گە قايتىپ كەلگەن .

" عَمْرُؤُ الْقَضَاءُ "

كىلار بىلى ھجرەت نيك يتىنجى سى . ھود يىپە د يكى سول ھە غابنا . ئومرە نيك قازاسنى قىلىش ئوچون رەسولۇللا ساھابە لار بيلان مەككە گە كەلدى . قورە يىش مەككە نى بوشوتوب تاغ توپە لارغا چىقىپ توزوشنى رەسولۇللا ﷺ ساھابە لار بيلان مەككە دە ئوچ كون قالدى ئومرە قىلدى بونى قورئاندا ئاللا لھە صدق اللھ رسولھ الروفا بالحق لتد خلن المسجد

الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُخْلِقِينَ رُؤُوسَكُمْ وَمَقْصِرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا . بېله ن ر ر ت ل د و .

التنافس في حضائفة البنات

عیسلام نیک کیلشی بیلان خه لتی وعقل لارگه قاتشی وه تگیز لیک ئوزکوروبش -
لروبولدی . عیسلام دین بوزوق شه رپ لارقیزلارین تریک کومیشتی . عیسلام
دین کمین بوقیز لارهوره تلتنک بولدی ره سولوللا ئومره تولقارازانییه
ت قلیب جققاندره سولوللا ﷺ نیک ساهابه لاری نیک قیزی ئومامه
بنقی هه مزه یولقا ققیب ئامه سی بائه سی د رپ ره سولوللا غائنتلدی شه لسی
که رره مه للاه وجه بوقترنی کوتیره بپه رسولوللا غا سوندی ره سولوللا ﷺ
پاتمه ره ذیه للاه شه نهان غا قشوردی . مشواختا ته لې جه شپ ره یدوکی
ن بوقیز نیک توقتالاری تلهشتی ته لې مینک تاغام نیک قیزی مه ن باقیمه
ن وگاند ه ئوکاسی جه شه نوموتی من ف باقیمه ن منک قولوبد ابو قیزنی .
هاممسنی باد یدی زید منک قریند یشم نیک قیزی مه ن باقیمه ن وگاند ه -
رسولوللا ﷺ بوقیزنی هامسی ئانا نیک بیرتو ققینی غابه وی هامما
دنگه نی ئانانیک ئورنیدار گه ن . باشقا توققانلار کیه یلغشی گه پ بیلان ته
سه للی به دی . شه لی غاسه ن مه ن دین مه ن سه ن دین ره ب جه شه رگه سه
ف مانگا جیرا یدوشه کل ده شوخشایسه ن دیکه ن ذید غاسه نی بیز نیک
بیرتوقسنیز وه بالهیز دیکه ن .

غزوة موتة

قتل سفیر المسلمین وعقوبته

ره سولوللا ﷺ هارث بن عمیر شه لئزدی دیکه ن کشنی بوسرا ویکه ن شوکله
نیک هاکمیفایرهارچاخ ت بیلان شه لچه قلیب بوللیفان . هاکم شوره یل
ردم پاد شاه سیفا قارایدینان بولوپ ته یسه ونیک همایه سیده شیدی .
هاکم شوره هبیل عیسلام شه لچسینی باغلاب ئوروب کاللا سنی ئالیدی . شه

میرلار زپاد شاه لارده ته پلي نی ثولتوروش یوق ئیدی . موند اغ بولغاندا شه
لچیلار ئوجون زورلوق بولا تتی ئوندین تاشقیری جانابره سولوللا " ﷺ " .
نیک رسالته لاد یگه ئیهمما نه ت بولا تتی . ئونیک ئوجون هاگم شوره هبیل
که شه ده پ بیریش لازم که لدی .

" أَوَّلُ جَيْشٍ فِي أَرْضِ الرُّومِ "

ره سولوللا ﷺ غاه ته لچه نیک ئولرم خه به دی تیکاندا پو سراغاهه سکه
دیووللاشی قاقارقلدی . بوداخ هجرت نیک سه گکیزنجی ییلی جوماه
د بیولته وولتا یدا بولدی . بوواختا ئوچ خنیک مرسلومان ته سکه ربیلان
سهاابه لار نیک کانتالاری بوته سکه ربیلان بیلله بارئیدی . بو قوش—
نغازه یدئین هارته نی قوماندان قلیب یولغا شلشتازه یدئین هارته روسو
لوللا نیک ئوزی ته ربییه قلیغان باله ئیدی . ره سولوللا نیک نانشوروق
لاریدا زهدئین هارته ئولسه چه ئیپهئین ته بوتالب قوماندان بولسون
چه ئیپه ئولسه ته بدوللائین نوواه قوماندان بولسون د یگه ن بولارنی کرب
ئادم ئوزوتوب جیقتی خونکی بولار نیک ئیچیده سهاابه لار دین زورکشلاریار
ئیدی . وه بولار ئوزنه یول وم زور کرجلوق دوشمه ن و یات یورقتا سواقشا
کتب بارغانلیقی دین کورب ئادم ئوزوتوب جیقتی . بولارما ئان د یگه ن -
ئولکه که بارغاندا . بالتقاء د یگه ئیچاید اهرقل دیکان پاشایوزمنک ئادم بیلان
ئورو شقاهه بیارلیقی قلیپ موسولمان لار ئوزله شکه دینی تازکوره ب -
ره سولوللا ﷺ غاخه ت یازید یغان ویارم بوللاشی نی تیله ید یغاتقامه
سلته قلب ئیککی کون توروب قالدی هرقل که شام ته رهپ لاریدین کوب -
جاما هت قلیغان ئیدی .

(مَنْ قَاتَلَ النَّاسَ بَعْدَ وَلَا قُوَّةٍ)

ما ئندائه پدوللائین نوواهه . قهرت لنب عیسلام له شکه ر یگه دیدیکی
وَاللَّهِ إِنَّ الَّذِي تَكْرَهُونَ لِلَّذِي خَرَجْتُمْ تَطْلُبُونَ . د یگه ن مه شهور سوزین
قلغان . وینا بوزات نیک سوزیده بیژباشقیلاده کدرورکوج ئوستدین د یاک

ساند کرب لیکمیزدین . ویاکی تولاب تاشقا نلیتمیزدین سوقاش قیلما ییمیزه قهت شو دین بیلان ئاللا بیزنی هورمه تلیدی شووین شه قیده شوچون سوقاش -
 صلیمیز . ئالده ییمیز غابا ساییلی ئیککی یاخشلیق نیک بیری بیلان ئوتوق لینمیز
 یاغالبیهت قازینش ویاکی شه هید بولاش . موسولمان لار نیک بوجا نلیق شه
 سکه ری* ئالغاباستی .

”قَاتِلُ الْمُسْتَمِیْتِیْنِ وَصَوْلَةُ الْأَسْوَدِ“

بولاربه لقاغا بارغاندا بوم ته رهپ لاردین موبده ککه ب نورغونی رشمه ن بیلان
 یوزله شتی موسولمانلار موت د یگان بیرقش لاقتا ئورو نلاشتی دوشمه ن یقنلاب
 که لدی قاتتق سوقاش بولدی . زه یدئین هارته بایراق قولیلا قوماندانلریق
 قیلیب سوقاشقا شه هید توشتی بوکشی نیک ئو سخان لاریدا یارالانمغان
 به ویوق ئیدی . ئوندین کیین قوماندانلیق چه شه رکه ئوتتی . بوزات سوقو
 شتادوشمه ن ته ره پوین نیشا نلنپ ئاتدین توشوب ئتئین بوغوزلاب تاشلاقی
 سوقوشتا قاتتق وژام قیلغاندا ئو ئك قولى کیسلیب کتب بایراق نی چه پ قولیه
 توتوب دوام قیلغاندا چه پ قول موکسلپ . کسنلگه ن قول نیک پوزا سیدا
 بایراقتی جانلیق توتوب کتب بیریپ شه هید توشتی . بوزان و* یلغاندا -
 ئوتتوزئوچ یاش بولوب ئیککی گوره ن ئیک ئگى ئالدى کوکسی بولاب توقسان ،
 جایغافلییج دیاکی نه بیزه تگکان بویارالار نیک هه مغه سی ئالدى ته رهپ دین
 ئورولغان چه ئیپر شه هید توشکانه شه بد للائین رواهه . ئاندىن توشوب بایراق
 نی قولیغا ئیلشتا ئاغاسی نیک ئوغلى بیرئاز سونه ک گوشنی سمونوب سه ن -
 بونی به پ ئاندىن ئالغاسه پکه یورد یگه نده . گوشنی ئیلیب بیرتشله پلا -
 تشلاب ئالغاسه پکه قاراب یوردی شو کیرکه نه سوقوشتا شه هید بولدی .

(قِيَادَةُ خَالِدِ الْحَكِيمِ)

ئیسلامله شکیری شه بد وللائین رواهه دین کیین قوماندانلغنی خالدئین وهلید
 که تانشوروشتی ، بوکشی بایراق نی قولیغا ئیلیب ئیسلا م شه سکه ولادین -
 هکمه تلک کوره شکه سلیب غالبیهت قازانغان بولدی . موند اغ بولیشی
 خالدئین وهلید مه یدان کورکه ئیش بیلار باقوره هرمان ئادم ئیدی شو تگلاشقا

روم وڻه ره پ دوشمه نلار خالد نيك هه ٻيٽتد ين قورققان بولدي بوتويغون
 قوماندان دوشمه ن نيك بيرئازشيمالغا جيڪنشي بيلان ئيسلام له شڪه
 ن سن جه نوب قاجيڪيلد ووب ئاسراب قالدی . مونيك بيلان هه رئيڪگي
 ته ره پ شونچيليك كوره شوقانتق سوقوشدين كيبن ئارام قيلخه ني ياخشي
 كوردی . خاليدئين وه ليد دوشمه ن نيك جيڪلدیشي دين دوشمه
 ن ني قوغلاش هازير بيزئوجون ياخشي ته م س د پكان .

(خَبْرُ عَيَانٍ لَا بَيَانَ)

غزوة سوت دا موسولمانلار شامدا سوقرشدا ئيڪه فاروسولوللا ﷺ بولاونيك
 قايسى هالدا ئيڪه ن ليڪيني سوزله پ بيريب توريتي ته ن سي ئين مالڪ
 نيك روايتي ديكي هه ديس دا مشام ديكي سوقرشدين جه به وڪيلشد ين
 بورون ره سولوللا ﷺ زه يد وه جه ئيه روه ئين رواهه لاونيك شه هيد توشكا
 ف ليڪيني بيزگ ده پ تودي ده يدو . رسولوللا ﷺ بوهه قته بايلاق
 زه يد نيك قوليد ائيدى بوشه هيد توشتي جه ئيه وئالدى جه ئيه رؤقتيلدى
 ئين رواهه ئالدى ئين رواهه شه هيد توشوب بايلاق ئاللانيك تليج -
 لاريد ين بيرقيليج نيك قوليفغا چقتى بونيك بيلان ئيسلام له شڪيرى غالبه ت
 قازاندى ده ب جاناب رسولوللا ﷺ نيك كوزيد ين ياش چيقتى ده يدو .

(الطَّيَّارُ ذُو الْجَنَاحَيْنِ)

ره سولوللا ﷺ جه ئيه رئين ئين تاليب هه قصيده ئاللاجه ننه ت ده جه ئيه
 ونيك ئيڪي قولى نيك ئور نيغا ئيڪي قانات بهدى بوقانات بيلان جه ننه ت
 نيك ئيچيده ئو چوب يوريد د پڪن . ئونيك ئوچون بوزات ني جه ئيه
 ره بيار ته ذوالجاناهه ين دينلگه ن .

(كَرَارُونَ لَا فَرَارُونَ)

خالد ئين وه ليد نيك هكه تليڪ قوماندا نليقي ئاستدائيسلام له شڪيرى غالبه
 ت بيلان هه هريمانلارچه كوره شدين كيبن سالامهت مدينه گه ياقفاندا بولارني

شام روم لاریدین چیکلیپ که لدی د یگه ن گه پ بیلان به زی خه لق ئیسلام
 شه سکه لولریگه توپراق چاچقانلاریوغان . ئونیک ئوچون ره سولولابولار -
 قاقچین یوق ئارام ئالغاندین کین پاناکوره شگه باریدود یگه ن .. جونکی
 مه دینه خه لقی نیک به زیسی قُرَرْتُمْ فِی سَبِيلِ اللَّهِ د یگه ن ئیدی .

(فَتَحَ مَكَّةَ)
 (تَهْنِئَةً لِّفَتْحِ مَكَّةَ الْمُكْرَمَةِ)

ئالانلیک هوکی ئوزی نیک مه خلوق لاریدا ودین ئیسلام د اتولوق لانغاندا
 ره سولوللا ﷺ نی وموسولوا نلارنی مکه که گیرگوزوشنی ئیراده قیلدی
 بولاونیک قولی بیلان که ئبه نی تازیلاش بوت لاردین پاکیزلاش بولدی جونکی
 که ئبه نیک موانوه ک نشان بولشی مه تلوب ئیدی . که ئبه هدايهت به
 لگوسی یولوپ که کنگه ن کونلاری نی قابتی ئیسسلاش وشوما قامداد و نیاغسا
 د و نیا بویونجه نشان وئاللا غا خالسی و خاص ئبادت نیک و ساق لیق نیک
 پارلاق و نورلوق به کنگه نشان لیق قایتشی لازم ئیدی .
 (نَقَضَ بَنِي بَكْرِ وَفَرَّشَ الْحُلْفَ)

ئاللا فه ته مه ککه نیک شه سباب باعث لارینی ته بیارلاپ بیرشکه -
 ئولکوروب قورهش نیک سوله الهود بییه گه خیلاب قیلغانلیقی بیسلان
 فه ته مه ککه گه باردهم قیلدی ﷺ . چونکی هود بییه سوله سیدا ئومومیه
 ت ئیله شه پ لاردین ره سوللا غا قاتلیدیغان لاموته و کین قورهیش
 گه قاتلیغانلاموته و کین د بیلگه ن . ئوندین قورهیش گه به نی به کورد یگه
 ن شه بیله قاتلیدی ره سولوللا ﷺ غا خوزائه د یگه ن شه بیله قیلدی به
 نی به کوبیلان خوزائه ئاراسیدا کونادین بیرته دواه ت بارئیدی ، بیرکونسی
 خوزائه دین بیرته چچه کشی به نی به کرنیک ئولکه سیده بیرسونیک یاکی
 قودوق نیک باشغاتوشوب بویولچیلار هیریپ یتب قالغاندا به نی به کیسر
 کورهپ کیلیپ بولار بیلان جیده للشب ئورتید ائوروش چقب شوخاند ا قورهیش به
 نی به کورگه ته ره پهازلیق قیلیب کیچه ده یوشورون سورة ته قورهیش کاتتا لاری

به نی به کویلان خوزائه که هو جوم قیلشب قاجوروب قوغلای کلیلپ
 هه نه مگه (قاما یدو) خوزائه هه نهم ده توروب شه نرهپ ئاده تی -
 بویینچه ئاللا ئاللاه مده بولاده یدو به نی به کرخود ایوق موند اغ پورسه ت
 بیزگه قاجان کیلید و ده ب یانا هو جوم غاته بیارگه رلیک قیلغاندا . خوزائه
 دین شه مر ئین سالم د یگه ن ئاده م مه د یغه گه کلیلپ مه سئله نی رهسو
 لوللا ﷺ غاده یدو و یاردم سونرا یدو .

(اَلَا سْتَفْهَانُ بِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

خوزائه دین بولغان ئومود ئین سالم د یگه ن ئاده م مه د یغه داره سولسو
 للا غاسولهو لهود بییه نیک مادده لارینی ئیسکه ئالده و ده ب قوره ییش نیک
 هوده بییه موئا هده سیکه ده ئایه قیلغان لیلیقینی پاکت لاب چیقید و رهسو
 لوللا ﷺ بوکشی غاسه ن نوسره بیریک نیک به ئین بونیک یولینی قلمیز
 ده یدو .

(مُحَاوَلَةُ قُرَيْشٍ لِتَجْدِيدِ الْعَهْدِ)

بو هاله ت لاریک خه به دی رهسولوللا ﷺ غایه نکه ن زامان ساها به
 لارگه قاراب شه بوسوپیان کلیلپ موئهیده نی قوره ش نمکیگی لاش مومکین بولغا
 ندا موده سنی ئوزوتوش ته لهپ قیلید یغان کوریسله ن د یگه ن . د یگه
 نده ک بولدی . قوره ییش ئوز کیلوگه سیدین قوقاب قالدی .
 (لِيُثَارَ النَّبِيُّ عَلَى آبَاءٍ وَالْأَبْنَاءِ)

شه بوسوپیان . مه د یغه گه کلیلپ ره سولوللا ﷺ بیلان کوره ش مه ک ئوچون
 شه بوسوپیان قیزی (ام حبیبه) ئومسه هه بییه نیک قشیا کیریپ کلدی ئومسه
 هه بییه رهسولوللا ﷺ غا ئایال ئیدی شه بوسوپیان کورپه ئوستیده ئولنادی
 ئومس هه بییه کورپه نی قاتلاب قویغا ندا ابالام بوکوپه مانگا لایین شه مه مده ب
 شه بقوید نکیز مور ؟ د یگه نده بوکوپه رهسولوللا ﷺ نیک کوپه تبسن سه ن
 دین سیز موشریک سه ن بوکوپه گه لاییق ئیماس د یگه نده سیز بیزد یسن

ئايىلغاندىن كىين . يامانلىق زوقۇپقۇ د يگە ن بىلان ئويدىن چىقىپ كەتتى .

(جِيرَةُ أَبِي سَعْيَانَ وَخَفَاةُ)

ئەبۇسەيپان رەسۇلۇللا ﷺ نىڭ قاشىغا كېلىپ ئوزۇن كىرىن سوزلىشىپ قىلىپ بەمىدى سوز قايىتۇرمىدى . ئاندىن كىين ئەبۇبەك كۈي قىلىپ كەلدى رەسۇلۇللا ﷺ دىن گەپ ئېلىشتا ئورۇندى . ئەبۇبەك كۈي مەقۇلا لىمانىمە قىلدى . ئەبۇسەيپان ئورۇن ئۈچۈن كۈرەپ ئۆمە رەلىيە ۋە باشقا لارگە ئۈچۈن ئورۇن كۈردى ئۇلار مۇبەششە ئېزىپ چىقىرىپ يىغان بىزنىڭ قولىمىزدىن كېلىپ يىغان ئېش ئىماس دەپ قايىتۇرۇشتى .

(التَّاهِبُ لِمَكَّةَ)

رەسۇلۇللا ﷺ ساھابە لارنى جابدۇشقا بۇيرۇق قىلدى يوشۇرون مەخفى قىلدى . ئاندىن كىين بىزمەككە گەپ بارىمىز ئېزىپ يىغان جابدۇق قىلىپ . يىابولۇشقا دەپ ئېلان قىلدى . ئاللاھتىن قورقۇش نىڭ غەپلەتتە قىلىشىنى تېلىدى ئۇششۇمۇت بېرىشقا تېرىشتى . رەسۇلۇللا ﷺ ھىجرەت نىڭ سەككىزىنچى يىلى نىڭ ئاخىرىدا ئاماندا ئون مىڭ ئەسكەر بىلەن مەككە قاراپ يولغا چىقتى رەسۇلۇللا ﷺ مۇرۇر زۇھران دېگەن مەككەگە يېقىن بەرگە كەلگەنچە قورقۇش رەسۇلۇللا ﷺ نىڭ كېلىشىدىن خەبەر بولۇپ سىز قالدى . ئاندىن قورقۇش پەتۋا قالدۇردى . رەسۇلۇللا ﷺ نىڭ بوسەپە ۋەلا رىدە . ئالدىنقى تۇتۇقلارنى دىن بەزىسى ئۇچرىغان بولدى .

(الْعَفْوُ عَنْ ظُلْمٍ)

رەسۇلۇللا ﷺ مەدەنىيەت دىن كېلا رۇخسەت بولسا ئاغالارنى نىڭ ئوغلى ئەبۇسەيپان ئىبن ھارث ئىبن ئەبۇدۇل مۇتەللىپ ئۇچرىدى رەسۇلۇللا ﷺ مۇنىڭ

غایوزیه میدی . چونکی بوئاد م ره سولوللا غاکوب ئازاد قیلغان وسو ککه نئاد م
ئیدی . بو هالد ائه بوسوپیان ئین الحارث ئین شهید ول موتطلب ئه لی
غاکه هوال ئوقوغاند ائه لی دیدیکی سه فاره سولوللا ﷺ ئالد یغا
توغرا کیلیب یوسوب ئه له ییب سلام نیک قیرینداش لاری ئتیقان سوزنسی
قیلغین ده یدو " تَالِیْ لَكَ اَشْرَکُ اللّٰهُ عَلَیْنَا وَاِنْ کُنَّا لَخٰطِئِیْنَ " جانب
ره سولوللا نیک سوزی بناهایه تته یومشاق وچیرایلق باشقادامونداغ -

یوشاق لیتی ویاخشی سوزبولماید ووپ ماختا ندی ره سولوللا نیک ئالیدی
ته ره پیدین کیلیب شوند اغ دیگه نده لا تَشْرِیْبُ عَلَیْکُمُ الْیَوْمَ یَغْفِرُ اللّٰهُ لَکُمْ
وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِیْنَ " دیدی .

ئوندین کیین بوکشی نیک ئیسلامی قبول بولاپ . ئیسلام داره سولوللا نیک
بوزیگه قاریمالایتی خه جالته دین فیهایا دین .

بوکشی - ته بوسوپیان ئین هارث ره سولوللا نیک تاغاسی نیک ئوغلسی

(اَبُو سَفْیَانِ بْنِ حَرْبٍ بَیْنَ یَدِی رَسُوْلِ اللّٰهِ)

ته بوسوپیان کوزمه تکه چققان داره سولوللا ﷺ ئیسلام له شکر یگه ئوت
بیئتش قابویوق ئلغانده رچاد . نیک ئالد یغائیری ئایری ئوت -

یقئغان ئیدی . ته بوسوپیان بوئوتلارنی کورهب ئه قلی که تتی هه یران
بولدی . ره سولوللا نیک ئاغالاری ته بیاس ئین شهید ول موتطلب ره سولو
للا ﷺ نیک شوسه په ریده یولد ائوجراشقان ته بیاس شوواختا ئایالاری
وه باله لاری بیان مه ککه دین چیقئسب موسولمان بولاپ ره سولوللا ﷺ
نیک قیشغاه دیغه که کتب بارغان واختی ئیدی ره سولوللا ﷺ بیلان
بیلکه که گن . ته بیاس ته بوسوپیان نیک ئاوازیدین تونوب ته بوسوپیان
کوده تکه چیقئان بولسا کیرک وهب کیلیپ ته بوسوپیاننی قیچیرلاری نیک
ئارقاسیغامند وروب ئوغرا ره سولوللا ﷺ نیک قاشیغائلب که لدی
ته بوسوپیان غاره سولوللا ﷺ نیک ساها به لاریدین سوک قه سد بولاپ
قیلشدین ئیختیات قیلیب تیزلیک بیلان ره سولوللا ﷺ غا ئلیب که لکه

ندە رەسولۇللاھە بوسوپيان غا . ياھە بوسوپيان تەخە ئالانى بېرىلەيدىغان
 واخىڭ كە كەيدىمۇ ؟ دېگەندە ئەبوسوپيان بېرىئالادىن باشقاخودا -
 بولىدۇ يىغان بوسا مېن بۇھالداقۇيماستىۋەب گۇمان قىلىمەن دېدى .
 رەسولۇللا . مېن بە يىغە مېرەب تونۇيدىغان واخ كە كەيدىمۇ ؟
 ئەبوسوپيان ، سىڭكە گىنىك ئوبدان لىقنىڭ توققان سىيۋەۋلىقنىڭ . بۇھە
 قەھەندە ھېلى ھەم بېرىنە دەسە بار . سوۋاخىتائە بېاس ئىن ئەبدول مولىب
 دېدى . بولدى ئەمدە ئىسلام نى قوبۇل قىل " أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ . " دېگەن . بولغاندا كىسلىپ كىسە
 ندىدى . ئەبوسوپيان ئىسلام نى قوبۇل قىلدى ۋاستەۋھەق دېنغا
 بويان سوندى .

(عَفْوَعَامُ وَأَمِنْ بِمَسِيْطٍ)

رەسولۇللا ﷺ مەككە دە تىنخلىق ۋە سالامەت جەلگە ۋە كچىرەلگە
 جۇنك بول ئاشتى . پەقەت مەككە خەلقىدىن قىمىسىزۋەتوزە لمايدىغان
 لارى بېرىئاز كېلىدى رەسولۇللا ﷺ قىلغان ئېلاندا كىشى كى . ئە
 بوسوپيان نىك ئويىگە جېرىواساساق قاليدۇ كىشى كى . ئوزئويى نىك تىشكىنى
 ئاقاب ئولتاساساق قاليدۇ كىشى كى . مەسجىد ۋە ھارام غا جېرىواساساق
 قاليدۇ دېگەن رەسولۇللا ﷺ ئىسلام لەشكەردىن مەككە نىك ئىچىدە
 قورال ئىشلىتىش دىن توسقان ، مۇنىك داپەقەت قارشى جىققان ۋە قارشىلىق
 كورساتقان لاونىك ھەقىقىدە قورال ئىشلىتىش كەدۇخسەت قىلغان . ويانا
 ئەھل مەككە نىك پۇل ۋە مال مۇكەت لارىغا جەۋز قىلماستىلىق ۋە بولاردىن
 قول نى بېراق قىلىپ قول ئوزاتماستىلىق ۋە بۇرۇق بەرگەن .

(أَبُو سَفْيَانَ أَمَامَ مَوْكِبِ الْفَتْحِ)

رەسولۇللا ﷺ ئەبباس ئىن ئەبدول مولىب ئارقىلى ئەبوسوپيان نىك . مە
 ككە كە كېرىۋا ققان ئىسلام ئەسكەردى نىك كېرىش بولىدۇ ئانا ھايت مۇھىم

جايدا قاراب قوريشيني كوتى . وبويوق قىلدى . ئىسلام لە شەكەرى مە
كەكە گە كىرەشكە باشلىدى . ھە ھە بىلە ئۆزۈرە تىدە بايلاق لارىنى كوتە
دەگەن ھالدا . دىكىز دىلتونلارى دەك جانلىق كىرە باشلىدى . ئى
بوسوپيان نىك ئە قلى لال قالدى . قەشپىۋاھە بىباس بارئىدى بوقايسى
قە بىلە بوقايسى قە بىلە دەپ سوراپ توراتتى . وياناھە ھە دەپ توراتتى
رە سولوللا ئە نىسارە موھاجىرلار بىلان بولارنىك كۆپى كىم بىلان قارا كۆز
يىگىت لا ئۆزىستان زور بىر قوۋۋەت لىك ئە نە نە بىلان كىرەشكە باشلىدى
ئە بوسوپيان بولار كىم ؟ دىگەندە ئە بىباس ئەن ئە بدول مونتلىپ دىدىكى
بوقوشوف رە سولوللانىك ئۆز پىرقەسى بولوب بولار موھاجىرە ئە نىسارلار دىن
ئىبارەت دىگەندە . ئە بوسوپيان بوجونك ۋە ئۆزىش ئىكان بونىك غاكىم
نىك كۆچى يە تسوف . يا ئاھالە پەزىل سىنك قارداشنىڭ نىك ئوغلى نىك
دولەتتى ئە رتە گە كۆپ بوغان بولماقتا دىگەندە ئە بىباس دىدىكى ئە ئى
بوسوپيان . بوپە يە مەھرىك . دىگەندە ئە بوسوپيان توغرا . دىگەن
سۈۋاختا ئە بوسوپيان ئورنىدەن توروب ياخە لىق بو محمد ﷺ گە
لدى . بونىك غاسىلە ونىك كۈچۈنگىلەپ تە بدو . كىمكى ئە بوسوپيان نىك
ئويىگە كىرنا ساساق قالىدۇ دىگەندە خەلق ئاللاسىنى ھالاك قىلمىسۇن
سەنك ئويىگە تىگەن بىز پانا سۇق دىگەن . ئە بوسوپيان توختا سەن كىشى
كە ئويىگە كىرىپ ئىشكىن تاقاب ئولتاساساق قالدى كىشى كى . مە سىجىدول
ھارام گە كىرۈسە ساساق قالدى دەپ ئىلان قىلدى . خەلق ئۆز ئويىلار يە ۋە
سىجىدول ھارام غاكىرىشەپ كەتتى .

(دُخُولُ خَاشِعٍ مُتَوَاضِعٍ لَدُ خُولٍ فَاتِحٍ مُتَعَالٍ)

رە سولوللا مەككە گە كىرگەندە باشلاپ ئىنى توبەن توتۇپ ئاللا نىكە ھەمە تىگە
بوى ئىگىگە ئە ئىزىم بىلان كىردى . بەزى لارنىك كۆرى شىچە رە سولوللا ﷺ
نىك ساقاللىرى ئات نىك قوش بىشى گە تىگىپ تورىتى دەيدۇ . رە سولوللا
" سورتوا الھ تەھنى ئوقۇپ كىرگەن . رە سولوللا مەككە نى پە
تەھ قىلغان كۈنى كىرەشتە ئىسلام لە شەكەرى ئىچىدە بوۋە دەرتورە ۋە خوجا

لارنىك بال لارى توروب ئۆزى نيك خىزمە تەپسى نيك بالە سى ئوسامە
 د يگەن بالە قاسىفا مەنگە شتوروب كىرشتە بودا ختا ئىسلام نىك
 كاتتا شوئارلار دىن بولغان توغولوق بارابە وليك توبە نچىلىك بويان -
 سونوش د يگەن ئولوغ مە سلە كلارنى قوللانغان لىقىنى ئانگلتدو . شوكونى
 ھىجەت نىك سە ككىزىنچى يىلى رامزان نىك يىگىر مىنجى كونى جومە
 كونى ئىدى . رە سولوللا ﷺ مە ككە گە كىرگە ندە بىرئادەم جاناب -
 رە سولوللا غاسوز قىلىپ توروب تتروب كەتكە ندە . ئوزە نككى توختىتى
 وال مەن پاشائە مە مەن نوپورەش نىك ئىجىدە قوروقتان قاتتىق گوشنى
 يە يدىغان بىرئايال نىك يالىسى د يگە ف .

(مَرَحْمَةٌ لَا مَلْحَمَةَ)

بە تەھ مە ككە كونى ئىسلام لە شكە رى كىرشكە باشلىغان د ائە نىسار
 نىك بايرىقىنى توققان ئە فسارنىك باشلىقى سە ئد ئىن ئە بادە . -
 ئە بوسوپيان نىك ئالدىدىن بۆتوب كىت بىرىپ . يۈگۈن قان تو كىلىد يىغان
 كون يۈگۈن ھودە تىك لا توشىد يىغان كون بۈگۈن قورەشنى ئاللاخار
 قىلغان كونى . دىدى ئە بوسوپيان بونى ئانگلاپ رە سولوللا يەتتە
 كە گە ندە بارە سولوللا سە ئد ئىن ئە بادە مونداغ دە يدو ؟ د يگە
 ندە " بَلَّ الْيَوْمَ يَوْمَ الْمَرْحَمَةِ - الْيَوْمَ يَفْزِلُ اللَّهُ قَرِيشًا وَيَعْظُمُ اللَّهُ فِيهِ الْكُعْبَةُ
 د يگە ن سە ئد ئىن ئوبادە گە ئادەم يوللاپ قوليدىن بايراق نى ئىلىپ
 سە ئونىك ئوغلغا بە رگە ن د سە ئدەن بايراق بىيراق بولىدى . چۈنكى
 بالە سى نىك قولغا ئوتتى د يگە ن .

(مَنَاوَشَاتٌ قَلِيلَةٌ)

رە سولوللا ﷺ لە شكە ونىك باشلىق لارىغا مۈكىن قە ئرە وقان تركول
 مە سلىككە تاقشوروق قىلغان ئىدى . لىكىن سە پوان ئىن ئومە يىپە -
 ئىكرىمە ئىن ئە بى جە ھل سۈھە پل ئىن ئە مرو د يگە ئلا رىيلان خالەد

ئېن وەلېد ئورتالايدىمىز ئاز قارما قار شلىق بولاب موشرىك لاردىن ئىشون
سككىزگە يېقىن ئادەم ئولەپ موشرىك لارمە غلوب بولاپ چېكىلگەن دىن
باشقا قان توكولمىدى .

(تَطْهِيرُ الْحَرَمِ مِنَ الْأَوْثَانِ وَالْأَصْنَامِ)

رەسۇلۇللا ﷺ مەككەگە كىرىپ بولاب خەلقكە ئەنئەنىدىن ئايرىپ
توغراپ يېتوللانى تاۋاپ قىلدى . ئوق يالارى قولىدا ئىدى . ئەنئەنىدىن
ئەتراپىدا بولاب ئوجيۇن ئاتىشى بولبار ئىدى . بىۋىت لارنى
قوللار يېقىن مۇبارەك قورال بىلەن ئورۇپ : "جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ
إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا . وَجَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِي الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ" . دىگەن
ئەنئەنىدىن بىۋىت سونۇپ توكىلەپ توشكانى ئەنئەنىدىن ئىچىدە رەسۇل لار بار ئىدى
بۇنى ئالدىڭىز سۇندۇڭىز .

(الْيَوْمَ يَوْمٍ يَوْمٍ يَوْمٍ)

رەسۇلۇللا ﷺ تاۋاپ دىن كىيىن ئوسمان ئىبن ئەففەننى چاقىرىپ
گەپ ئىشون دىن ئەنئەنىدىن ئاچقۇسىنى ئالدى . ئەنئەنىدىن ئاچتۇردى .
ۋەكىردى . رەسۇلۇللا ﷺ ھىجرەت دىن يۈرۈش بىرگۈن ئوسماندىن
كەنئەنىدىن ئاچقۇسىنى سۇرىغا ئالدى ئوسمان ئىبن ئەففەننى مەيدى ۋاقىتقى
گەپ قىلدى رەسۇلۇللا ﷺ يوشاق لىق بىلەن ئاتى سەمەن كۆرىمەن بولسا .
چاقىرىش بىرگۈن مەننى قوللىدىڭىز ۋە ئاچقۇسىنى ئالدىڭىز ئادەم كەنئەنىدىن .
دىگەن دەنئەن ئوسمان ئىبن ئەففەن . قورەش يوق بولاب خارلانغان كۈندە .

شونداع بولاديسه . چاناب ره سولوللا ﷺ ئوكونى قورەيش ئوسەب
 ئىلكىر پىلاب ئىزدە تىكە چىقىد ىغان كۆن بولىدۇ دىگەن . ئوسمان ئىبن تەلھە
 رە سولوللا ﷺ نىك ئاچقونى ئىلىتىدۇ ئوتىمىش دىكى سوزلارنى ياويدا
 توتقان لىقدىن قەدى رەب ئورغاندارە سولوللا ﷺ كەئبە دىن چىقتى . كە
 ئبە نىك ئاچقوس رە سوللا نىك قولدا ئىدى ئۇ لى كەرىمە مە للاوجھىكىلىپ
 يارسولوللا ﷺ كەئبە نىك ئاچقوسىنى وزە مزم گە بىركىشتى مە ئىبىن قىلا
 بلى دىدى . رە سولوللا ﷺ ئوسمان ئىبن تە لھە قىنە ؟ رەب چاقىرىپ ،
 ئاچقونى نى قولانگىتال . بوكونى وپا ئىك وياخشلىتى نىك كونى رەب
 قولغا بىرىپبالا نىك دىن بالا نىگاسە نىلاودە بولىدۇ سە نلار دىن ئاچقونى
 ئالغان ئادم ظالم دىگەن .

(اَلْاِسْلَامُ دِيْنُ تَوْحِيْدٍ وَّوَحْدَةٍ)

رە سولوللا ﷺ كە ئبە نىك ئىشكىنى ئاچقاندا قورەيش قاراب توروب رە سولوللا
 نىمە قىلىدۇ . . ؟ نىسەب تورغاندا كە ئبە نىك ئىشكى نىك يان ياغاچىنى
 توتوب كە گە قەلەپ تورب قورەيش تە ھل مە مە ككە گە قاراب توروب . لا اِلَهَ
 اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ صَدَقَ وَعْدُهُ وَنَصْرَعِيْدهُ وَهَزَمَ الْاَحْزَابَ وَحْدَهُ
 اَلْاَكْلُ مَائِرَةً وَاِيَالَ اَوْدَمٍ فَهَوُ تَحْتَ قَدَمَيْ هَاتِيْنِيْ . اِلَا سَدَانَةُ الْبَيْتِ
 وَسَقَايَةُ الْحَاجِّ . دىگەن ئاللا بىردور شە مىكى يوقى ئاللا وئىدە سىگە
 تودى بە ندە سىگە ياردەم قىلدى . دوشمە نلارچىن ئوئى يوقاقتى .
 ئاللا تەلا تىكلاھە وئوستونلوك وياكى مال . بايلىق دىياكى قان مىك موشو
 ئىككى يوتوم نىك تىگىدە مە گە پە يتوللا نىك دەرنازە بە ندلىكى وە ھاجىلا
 دىنى سوغۇرۇش ئوز ئىگە لادىدە قالىدۇ . بومىك ئىككىم دە شە مە س . دىگەن

ثاندین کیمین . یاخه لق ئاللاسیله و دین جاهلیت نیک موشتوموز لیلیقی
 قالدودی . ثاتالارییلان ماختنشی بوقاتی . ئادەم تورپاق دین -
 یارتیلغان بیز شوئاد م نیک باله لاری . د یگه ئاندین کیمین . یا ایها
 النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا
 إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ . إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ . د یگه ناییت نی -
 ثوقیفان .

(نَبِيّ الْمَحَبَّةِ وَرَسُولُ الرَّحْمَةِ)

ثاندین کیمین ره سولوللا ﷺ ته هل مه ککه گه قاراپ توروب یاقوره ییش
 توپلانئاسی . منک سیلا رنی نیمه قیلشم نی بلا مسیله ؟ قوره ییش ،
 سمعه ندین باخشلیق کوتیز . سه ن بیز نیک که ره ملیک وئاد ممیز . -
 وئا کامیز . که ره م لیک ئاکامیز نیک ئوغلی . اَخْ کَرِیمْ وَاِیْنْ اَخْ کَرِیمْ
 د یگه ند منک سیلارگه د بید یغان سوزەم وقلیشم بوسوب ته له یهسالام
 ئاکا لاریغا د یگه ننی ده ییمه ن لَاتَشْرِیْبْ عَلَیْکُمْ الْیَوْمَ اِنْ هُبَاوْا فَانْتُمْ
 الطَّلَاقُ . سیلاندگه بیرمه سؤالییهت یوق هالدا سیله وئە وکین تاراپ کشتگا
 د یگه ن بولید و . ئوندین کیمین ره سولوللا موته د دین لادی بیلال نی
 که ئبه نیک ئوسته تونوب ئازان ئتشفابویروق قیلدی مه ککه نیک هه سه
 بیر یگه ئازان ئانگنلب ئیسلام وه ئسمان بیلان خوشلانغان هالدا مه ککه
 تورپ که تتی . شو واختا ره سولوللائوم هانی د یگه ئایال نیلک
 کیریب چونک تارەت ئیلیپ سه ککیزوگهت سالا تولپه ته ئوقودی . -
 ئوسوهانی ئاغلاری ته بوتالب نیک قیزی .
 بونامازی شوکره نامازی د بیلید و .

(لَا تَمِيزُ فِي تَنْفِيزِ حُدُودِ اللَّهِ)

په تهمه ککه غزاتیدا . به نى مه خزم د ين بولغان بير ټايال ټوغور
لوق قلدى و توتولدى ره سولوللا ﷺ بونيك غاهه د قيلماد ائيدى
بونيك ټوقانلارى ره سولوللا نيك باقو اغان باليى زهيد نيك ټوغلى
ټو سامه ټبن زهيد گه بوټال نيك كونا هينى ره سولوللا د ين سوراب -
ټاسراب قيلشنى تيله گنده ټوسامه بوټوغولوق ره سولوللاغا سوز قيلدى
ره سولوللا نيك ره ننگى ټوچاپ سه ن مانگا ټاللا نيك هوډوى توغرو لوق
و ټونيك غا قارشى سوز قيلامسه وهب خافابولدى ټاخشام دا نوتقاسوز لهب
ټاللا غاهه مده سمانا ټتقاند ين كيى . سىلارد ين بورونقى لا ونىك
هالاك بولشى نيك سه بهي ټولارده يوزلوك ټادم ټوغورلوق قيلسامه يلى
دهپ ټاجيز ټرووق لار ټوغورلوق قيلسا ټونى جاز اليغان . ټه گه نومه ن
محمد نيك قيزى پاتمه ټوغورلوق قيلسامه ن محمد قولين كسيه ن ديگه
ن . ټاند ين ره سولوللا ﷺ هيليتى ټايالنى ټه لىب كيليب قولينى كه
ستورگن بيلان يوټايال ټوند ين كيى ټويدا ن موټميه بولوب توبه لىك
ياخشى ټايال بوغان . بوټايال نيك اسمى پا تمه ئيدى .

(بَيْعَةُ عَلَى الْأَسْـَـلَامِ)

ره سولوللا ﷺ غايه يټه ت قيلشى ټوچونمه ككه خه لقى جوغلاشتى
ره سولوللا ساپاتاغ نيك باغريدا توروپباشدا ټولارد ين به يټه ت ټالدى
بويه يټه تىست . ټاللاسولوللا ﷺ غا قولاق بير ييش وټتا ټه ت قيلشى
قابه يټه ت ټلندى . ټه ټولارد ين كين ټايا لاربهمه تگه كه لدى

ثایالار بیلان هند بنتی ثوبه ته بوسوپیان عین هه ربینک ثایالی بولوب
 بوثایال ئوهود سوقوشید اره سوللا ﷺ نیک تاغا لاری هه مزه نیک قارنینی
 یاغان لیقیدین . ره سولوللا ﷺ غایه یشت گه که گه تده یوزینی ثوراب
 بیلینمه س هه یته تده که لسیمو بوثایال نیک جانلیق ئاوازایدین ره سولو
 للا ﷺ تونیدی . ئیسلام بیلان موشه رو ب بولاب به یشت قیلدی
 (الْمَحِيَاُ مَحْيَاكُمْ وَالْمَمَاتُ مَمَاتُكُمْ)

منک ئوله ک تیرگم سیلا و بیلان دیماک . ئه تده مه کده وه ئه سارلار ئوز
 قارا . ئاللا مه که نی ره سولوللا ﷺ غایجیب به ردی بوئوزیورتی ئوزوه
 تهنی وه وه توغولغان بیرى ئاللا بوزات نی ئوزیر قیقا ئیگه قیلدی ته مده
 مه د یغه که قایتیمسا کیره ک دیمشکه ن بونی ره سولوللا بلیب ئولارغا
 سیلار دهنه گه پ بار ؟ بولارها یا قلیب سوزلیمگه ن بولسمو کیمن د راستن
 ئیتشقامه جیور بولاب قوساق دیمکی وه یا ئوز ئیچیده قیلشکان سوزنی قیلدی
 بووه اختا ره سولوللا ﷺ الْمَحِيَاُ مَحْيَاكُمْ وَالْمَمَاتُ مَمَاتُكُمْ دیمگه ن .
 (اِزَالَةُ آثَارِ الْجَاهِلِيَّةِ وَشُعَائِرِ الْوُثْنِيَّةِ)

ر سولوللا ﷺ په تده مه که که تده نیک ته تراپیدیمکی بوت لارنی
 چیقش وه سوند ودرش قاله شکه ووللیدی . لَات . ئوززا مانا ته سالتسه
 تول ئوخرا . دیمکه ن بوت لار تا ما سوند ووهولدی مه که که نیک کوچا لارید
 ئاللا غاوه قیامه تکتوتیغا ئسمان که لتور که ن ئادم ئوییده بووه قویمای
 چاقسسون دهب جا کافیلندی . ئوندین تاشقیری مه که که نیک سه هرا لا
 ئویغا ئادم بوللاب ئویه ولاردیمکی بوت لارنی چاققوروب تاشلاتتی .

ٲاندين کيڻ رسولوللا ﷺ سوزگه چڦپ مه ککه نيك قيامت کونيڦاڦه
دوهو بريميني ساقليند و دهمشه ٲاللا ڦاڦيمان که لتورگه ن قيامت کونيگه
ڦيشا تگه ن موڦمين بوهه بزم وڦڦان توکماييد و . بونيك د مکی دروخ
ني که سمه يد و . ڦه پين سونديده هه رزم ده ڦان توکه ڦه ڦه نه پين -
پونون وه مه ڦد پين کيڻ هيچ بيرکڦشگه هالال بولڦغان ديگه ن . -
ٲاندين کيڻ مه ديڦه گه ڦايتب که تکه ن .

(أشرف فتح مكة)

مه ككه نيك په تهي په فني ئيسلام قولغا توشكه نلېكي ته روپدونييا
سيد او انك كه تتى . شونك بيلان كوپ ته روپ لارنيك د پلي يورپ د و له
نك د و له نك ئيسلام د پيني قوبول قېلشتي ئاللانك . اذ اجا نصر الله
والفتح ۞ ورايت الناس يفتخون في دين الله افواجا ۞ فسيح بحر ربك
واستغفروا انه كان توابا ۞

واختی که لدی

(غزوة حنین : اجتماع ہوازن)

په تعدیه ککه توگه پخه لقدین ښیسلام غادوله نیک دوله نیک کیرفوا اتقان
واختدا. ته ره پلار. تلکیده قاغان ته خیرقی. ثوقینی ښیسلام غا قارشی
ثاماقچی بولاب موسولمانلارگه څیروش ټاچماقچی بولدی. بهوولسا
قوره پش ته نکاش د بیر بیرگه څو ستونلوك قیلد یغان وه قوشنا. هاوان
دیگه فی بیر څخچه قه بیله مکه به ته بولاب قوریش ښیسلام غانا بی بولغا
نلستدین هوکوپ ښیسلام غا سوغوش ښیچش څوچون به سسله هه ت

قىلىش مۇنىك غا تاپ نىك سە تىپ ق بىلە سى قىلىپ بولا رىتون پۇل
مال مۇلكەتە جاودا بالا چاقا ئاياللا دىن ئووتىدا قوياپ تىرناق تىرە
پ تورۇب ئىسلام غا قاتتىن ھو جوم قىلىشقا توختام قىلدى بولا رىپوروش قىلغا
ند ارەسولۇلا نىك مە دىفە دىن ئە لىيىپ كەلگە ن ئون مىك لە شەكە و نىك
ئوسىستىگە . ئىككى مىك ئە سىكەر ئىلىپ بولا و نىك ئىچىدە ئىسلام
نى قوبۇل قىلغانلار ھەم بولاپ ئون ئىككى مىك لە شەكە و بىلان رەسولۇلا
ھاۋازىن غا رىپوروش قىلغان ئىسلام لە شىكرى كۈپ لىقىد بىن پۇشۇ نغا .
نېمە توغرا كىلا لىسون دىگە ن ئورە لىكە دىدى . اء جىتھم كىرتھم .

(فِى وَاٰى حَنِىن)

ھىجرەت نىك سە كىمىز بىخى يلى ئى تە مەككە دىن كىيىنلا شاۋۋال ئاى نىك
ئونىنچى كۈنى ھوفە دىن مەكان جاينارەسولۇلا ئىسلام لە شەكە و بىلان
يىتە بىلە . واخ ئە وىگان تانك بۇرىغان ياكى بۇرىغان واخ ئىدى
ھاۋازىن پاۋەن ئوروشجان ئىش كۈرگە ن خە لىق بولۇپ بولا رىپوۋاد يىغا .
ئاخشام واكىلىپ ئوزلا دىن يوغۇشتۇرۇپ چات چات قابۇختۇر ما قىلغان
ئىكە ن ئىسلام لە شىكرى تويۇق سىز بۇاد يىغا توشۇش بىلان ھاۋازىن -
بولادى تەرەپ تەرەپ دىن ئوققاتۇدى . بىر قول قاتتىق توتۇش قىلىدى
بۇراندەك قىلىپ بازىلىق بولاب كەتتى . موسولمانلار بولا لىمى بىر بىر يىگە
قايمىلىق قاچا غا بىلا شلدى . موسولمانلارنىڭ ھالى ئوھۇد كۈنى رە سولۇلا
ئولە پەقۇد يىگانە قالا يماقان بولغاندەك قاراسانە تىگە ئايلىنىپ شۇنداق نە
نتىجە لانسائىكە كىچى قوپاش قىيىن بولىدە يىغان كۈرۈندى .

"الْفَتْحُ وَالسَّكِينَةُ"

مونيك بيلان ئاللانك موسولمانلارگە ئە دە بېرىدۇ يىغان سائە تى -
 ئاياغ شىب رە سولوللاغا قورقاسلىق ئالغاسە پكە ئىرغىش غە يۈە تى كلىب
 مە يدا ندا شە ھىبا دىگە ن تۈگە لارى نىك ئو ستىدە قىزىن یتىم -
 تولاب . اَنَا النَّبِيُّ لَا كُذِّبَ اَنَا اَبْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ دەپ ھە يىغان قىلب
 تورۇپ بەرگە ندە قا شىلا ئىدىدە ئە نىسار ۋە موھاجر لا وىن بولۇپ -
 بىرنەچچە كىشى ۋە ئوز ئاياللارى بار ئىدى تاغالا رى ئە بباس ئىبن ئىسە
 بىدول مونتىب موھار ئىدى ئاللاپە تەد مە ككە بىلان موسولمانلارنى كوتارىش
 بىلان ئە يىنى ئاماندا بولار ئۆزى نىك مەسندە ئوشوق لىققا كۆمەك
 لارىنى ئىتىدھان قىلب پە تەد مە ككە نىك شىرىن لىكى بارابە ونىدە -
 بۈيە رە مە غلۇبىيەت نىك ئاچچىق لىقنى تىتمىب بولاپ بولارگە قورقاس
 يۈرەك ۋە جانلىق غە يۈە ت ئا قا قىلغان بولدى . ۋە مە ككىن بە دى .
 شوواختا ئە بباس ئىبن ئە بىدول مونتىب قىچىرلا دى نىك ئۆگە نىنى تارتىب
 جانلىق توراتتى . دوشمە نلار دىن بىرگۈرە ، ھوجۇم غا كە لىدە
 مونى رە سولوللا ﷺ كۈرە ئىپىرسقىم تورباقتى بولارگە چاچقان بىلان
 بولارنىك كۈزلا دى ئىشىد يىن قىلب ئوزتە ھوالى بىلان بولاشتى . -
 رە سولوللا ﷺ ئە بباس قاقزاب . يامە شىشە رەل ئە نىسار يامە
 ئىشە رەل ئە سىھابوسسۈرە دەپ چاقىرغىن دېدى . ئە بباس ئاۋزى -
 ساند اووشلوق ئادم ئىدى بونىك چاقىرقى بىلان . لە بىبە يەك لە بىبە يەك
 د يىشەپ قايتىب كەلشەك باشلىدى ئە بباس قوراللىق توراتتى موسولمانلار
 بىر قور توپلاشقاندا ئالدى يەككى دوشمە نگە ھوجۇم باشلاندى . رە سولو

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ . مه یداند ا جانلیق قوماندا . نلیق قیلدی تازوتومه ساها به
 لاردوشمه ندین قولغا توشکن نه سیرلارنی باغلاپره سولوللا نیک
 ئالدىغا که لتورگین باشلیدی . موسولمان لار جانلیق کوره ش قیلاتتی ئاللا
 مالائیکه لارنی توشوروب یاروم قیلدی وادی تولدی . هاوازین مه غلوبیه
 ت که توچریدی بوهه قته ئاللا . لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ
 حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كُرُوتُكُمْ فَلَمْ تَغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ
 ثُمَّ وَلَيْتُمْ مَذْهَبَكُمْ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا
 لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ .
 (غَزْوَةُ الطَّائِفِ)

فلول ثقیف ، تاشپ نه هلی بولغان معه قیپ مه یداندین فاجقانچه
 تاشیب که فاجقب ، سهیل لایوینی بیکیکتیشک لایرین قاقاب بوتون
 لازم لایق نه دسه لارنی هازیولا ب ییمه ک توغزولوق بیر ییلیق غوزوق بیلان
 شه هه لوکه قاما لدی ره سولوللا ﷺ ئیسلام له شکه دری بیلان تاشیب
 شه هری نیک سهیل نیک یقنیفاجای توزدی شه هه لوکه باسب کیرالمیدی
 به نی سه قپ پاوه ن لکید ا ئوستا بولغانلیقتدین ئیسلام له شکری گه
 ثوق یاغوردی . ره سولوللا ﷺ سپل دین بیر آقراق جایفا چیکنسب
 بیگرمه . کون تاشیب نی موها سیره قیلدی . قاتتق غوروش بولدی ثوق پائیشلا
 تتی و مه نجانا ق ئیشلاتکه ن بولدی بیرنجی قتم . دوشمه ن ثوقی بیلان
 موسولمانلار کوب کشی تولدی .

(الرَّحْمَةُ فِي مِيدَانِ الْحَرْبِ)

موها سیره غوزاپ کتب واخ ثوتوش بیلان غوروش جون و لوب کتیب سه قپ نیک

نګیزلیک یمه کی بولغان ټوړه م درخ لادین کسب تاشلا شقا بوپروق -
 بیریلیدی . ټوړوم لارنی کسیش د ایه زیلار . ټاللا ټوچون و ټان بیرلیکی
 ټوچون کسلهسه دیگه نده کسلهسون دیدی . ره سولوللا سپیل دین
 قیجیب جققانلا غاگه پ یوق د هب ټیلان قلغاندا ټون نه چچه کشی
 جیقتی شونداغ بولسمو تائپ به ته بومیدیدی .

ټومه بډوړه زییه للا ټه زه غاپوپروق بیریلیدی موها سره نی تاشلاب قایتش
 ټیلان قیلنغاندا ټیسلام ټه سگیری تاپ نی به ته قیلمای کیتامدوق ،
 دیگه نره سولوللا ﷺ یا فا قایتب کیلمیز د هپ قایتش ټه مرین بیریب هازیر
 لیق وه چیکنش نی یوشموندون توتوش قاتاپ شوروق قیلیدی . موند بن
 یودون بیر هو جومدا موسولمانلار کوپ جاراهه ټله ننگه ن بیلان قایتش قه
 قاراری ټیلندی .

(رَفْعُ الْحَصَارِ)

ره سولوللا ﷺ غاتائپ نی په ته قلمیش نی مویه سیسه وقلمیغان ټاللا
 خه لقی وه سه قپ نیک گو ټو ټو زیدین ټیسلام غاکیرشین ټیراده قیلغان
 بولیدی . موسولمان ټه سکه ولارگه قایتش ټه مری بیریلیدی .

(سَبَايَا حُنَيْنٍ وَغَنَائِهَا)

ره سولوللا ﷺ تاپ دین قایتب کیلیب جوثرانه دیکان جیلغاغا - -
 توشتی بوجاید اهاوزین قه بیله لاری نیک جاناب ره سوللا ﷺ بیلان
 سلام لشید یغان لاری بولوب بولادونیک استقبالید اټون نه چچه کسون
 قالدی . ټاندین کیین ټولجالا لونی قه قسم قیلب بوټولجانی مَوْلَفَةِ
 قلوبهم لادگه ده سلاب قلیب بهرگه ن بولیدی مَوْلَفَةِ قلوبهم . ده پدینگی

موسولمان بولغان پول مالفاثامراق . وه ئولجاغه نيمهت يوزيد يــــ
ئىسلام نى قوبول قىلغان نونوسلوق كشلار
(رَدَّ السَّبَا عَلَى هَوَازِن)

ره سولوللا ﷺ نيك قىشفا هاوازين قەبيله لايدين ئون تورشقاد م
ئومەك بولاب كىلىپ بىز قە رەپد يىن موسولمانلارنىك قولىفاتوشكەن -
ئولجامال وختون خالاج ئاياللاد يىمىزنى تىلە يىمىزدىدى ، رسولوللا
دېدىكى مەن بىركىشى منىك ئالدى ئاوقىمدا ئادەم لار بار بومە
سەئەدەسىلار ھەم . ياكى ئاياللارنىڭ لاغا . ياكى مال مولكەت لارنىڭ
لاغاتورسانكلاسىلەگە قايسى ياخشى دىگەندە ئۇلار تە بىزگە ئاياللا
رىمىز ياخشى دىيشتى . ره سولوللا ﷺ شونداغدا ھەم سىلە ئە وتىگە
ن نامازدىن كىيىن بوسوزنى كوپچولوككە سىلگىلامەن ياردەمچى بولاي ،
دىگەن . بولارنامازدىن كىيىن ره سولوللا ﷺ نى ساھابە لاردىن ئو
ئومىدلىك وساھابە لارنى ره سولوللا دىن ئومىدلىك قىلىپ تورۇپ تىلە
ك لارنىن تاشلىغاندا ، ره سولوللامەن تە ئو پەيدىن قانداغلا بىر ھە قوبوسا
ئوتەندىم گەپ كوفچولوككە دىگەندە ئە نىسا ئورۇم موھاجر لار بىز ھە ،
ققىمىزنى ئو سولوللاغا ئوتەندوق دىدى . بەنى قەمىم ۋەبەنى قازا ۋە
ۋەبەنى سەلىم ئوچ قەبىلە نىك ئادەم لارنى بىزگە سىر لايىمىزدىن
ئوتەنە يىمىزدىگەن بولدى . ره سولوللا ئە يىتتى بودوست لار ھواوازين
موسولمان بولغا چقا بىزگە كىلىپ ئە سىر لارنىن ۋە ماللادىن تىلەگە
ن بىزنى يە ئىككىل لىتتە سىر لارنىن تىلەشكەكە لتودوق بوئەسىر
لار بولارنىك ئاياللارنى ۋە بالە لارنى . ھە وكىم نىك قولىدا ئە سىر

بوسا ياخشى لىق بىلان ئاق كۈنگە ل قايتورروب بە وگۈس كە لىمەئونىسى
 قىلسون . قايتب بېرىش كۈنگىد ايوق ئادەم قايتورروب بە سوف بىزموند يىن
 كىيىن قايسى يە دە غە نىمە تىگە ئىكە بولغان د ابىرھە سىسە سىفائالە
 ھە سىسە ئالسون د مگە ننى ئىلان قىلدى . شونك د ابوبولا د رسو
 لوللا ﷺ ياخشى كەب قىلدى دەب توروشقاندا . سىلاونىك قايسگلا
 ئوزلوك يىن سىر لارنىكلانى بىر . پىلان قايسىگلا ھە سىسە ئىلىش شە
 نرتى بىلان بىرسە ن مۈنى مە ن بىلما دىم سىلە وئوزىگە قورويش -
 لار بىلان يامە سىلە ت ئىشىنى پوشقود وپ ئاند يىن كىلنگلا دىگە ن -
 بولا ىرھە وىر قوشون وەشە مىر لار ئىگە بىرىب شە خىردا سىر لارونىسى
 شە نىت سىز قايتورروب بىرشقا كە لدى مونىك بىلان ھونە يىن غازاتىدا
 توشكان شە سىر لارنىك ھە مە سى جا يىغا قايتورولدى . رەسولوللا
 بوئە سىر ئايال وە بالە لار گە بىرد يىن چاپان ياكى كۈنەك ھە د يىپە
 سوغات قىلدى . " رِقَّةٌ وَكُرْمٌ " . موسولمانلار ھونە يىن شوقشىدا ىشە سىر لار -
 بىلان رە سولوللا ﷺ نىك ئىملىدە شەھە مشىرە سى شە يما " دىگە ن
 ن ئايالنى توتۇب كەلدى . بوھە لىمە توسسە ئد يىپە دىگان ئانانىك
 قىزى ئىدى . بوئايالغا موسولمانلار ئوزىرىك لىك قىلغاندا مەن سىلە
 ونىك خوجانگلا نىك ھە مشىرە سى شە يما بىنتى ھە لىمە توسسە
 ئد يە مەن دىگە ن موسولمانلار ئىشانمىدى . رەسولوللا ﷺ نىك
 قاشىغا كىلىپ يارە سولوللا مەن سىك ئىملىدە شەھە مشىرەك دىدى ،
 رە سولوللا ﷺ بونىك غا بە لگۈيا مو ؟ شە يما دىدى مەن سىمىنى
 يانچى كۈتۈرە پ باققان واختا ئوچامنى قاتتىق چىشلىمىد ئك شونىك

ئیزی بارد یگه ز سولوللا ﷺ شه یماغا رومال لارین سلیب ئونیك
ئوستگه ئولتاغوزوب ئیزد مت قیلدی . ئاندین منك قشم واتوسایك
شه زیزموکه ورهم تورسن شه که بوقه بیله نك که قایتشی ئیز د یسه نك .
قایتورای د یگه نده قایتشی ئیز د یدی . موسولمان بولدی ره سولوللا
مونیک غا ئوج دانه قول بیردانه د یدهك بولمال جاورا بیر ———
یولغاسالدی .

(طَائِعُونَ لَا كَارِهُونَ)

ره سولوللا ﷺ موسولمان لاریملان تائیب دین قایتب کیلشده اقبون .
تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ . وه پ د وئا قیلکلا د یگه ن موسولمانلا
رسه قیپ قا . قارا د وئا قیلکلا د یگه نده " اَللّٰهُمَّ اِهْدِنَا صِرَاطَكَ " وَاَتَى بِهِمْ
د ه پ د عا قیلدی .

مه قبدین ئولوتوبین مه سئود د یگه ن کشی ره سولوللانیک ئارقاسیدین
بیریب مه د یغه که یتین جایدا یتشپ ئمان شه یتب به نی سه قیپ گه
ئیسلام نی قه شویق قیلمه ن د ه پ تائیب یتب ^{هه} قایلیب ئوزی نیك
موسولمان بولغان لیقینی سوزده بولالرنی ئیسلام غاده ئومت قلدی .
بوئادم سه قیپ داناها یه ت چونك ئورونلوق توره لاردین ئیدی شوندا
غد یموسه قیپ بوکشینی ئوق بیلان ئتت بولته ردی . شه هید توشتی
ئولتورولگه ندین کیمن تائیب خه لقی بیرئایدین کیمن ئهره پ .
لانونیک هه مه سی ئیسلام نی قبول قیلشی ئالدید اکوروب ره سولوللا
غاشمهك بوللاب موسولمان بولاشتی .

(لَاهُودَةٌ مَعَ الْوُثْنِيَّةِ)

به نى سه قىپ وكىللاى مەدىغە دە جاناب رەسولۇللا ﷺ نىك
مە سجد لاندى نىك يانىغا چادىر تىكېتولترا شتى موسولمــــان
بولاب . رە سولۇللا دىن لاسە دىگەن بولت نىك اوج بىلى بوزولما
سلىقنى سورا شتى رە سولۇللا ﷺ مونىك غاروخسەت قىلمىدى .
بولاتىلەك لادىن بىرىلدىن كىمتب بىرىلغانەك لى يانا جاناب رەسولۇللا
قوبول قىلمىدى . ۋە خىردا بىز تائىپ قابىر بىرئاي تورسوف ئاندىن
چىلسون دىسە ھەم قوبول قىلمىدى . ئە بوسوپيان ئىن ھەربىلان .
مۇغىرە ئىن شوئە نى بوللاب جاقتورۇپ توگەتتى . يانا بولارموسولمــــان
لەمان بوساق نامازنى بىزدىن كوتىرالىسە دىگەندە . لاخىرقى دىن
لَا صَلَاةَ فَيْهِ . دىگەن . دىن توتوب ناماز قىلسا ئونداغ دىندا اياخشلىق
يوق دىگەن بولىدۇ . يولار تائىپ غا قاتىغاندا ئە بوسوپيان ئىن ھەرب
ۋە مۇغىرە ئىن شوئە لار بىللە بىرىپ بوتلادىن چىقىپ بەنى سە قىپ نىك
ھەممەسى ئىسلام لى قوبول قىلغان بولدى . ئىسلام ياپلدى .

(غَزْوَةُ تَبُوكِ)

ئە رەپ لار مۇم غا قاراشلىق بىھ ۋالادىنى باسىپ كىرىش دىگەن نى توشىدە
ھەم كۆمەتتى . ئوزىن مۇم دىن جىق توبەن كورتى . روم لار موسولمــــانلا
رىپلان مۇتە غازاتىدا ئوچراشقان بىلان دىگەندەك قان مىغان ئىدى
ۋەتولار نىك بىرفە چىخە خايال لارى بولىشى مۇمكىن ئىدى . رەسولۇللا
مونىك ئالدىنى ئىلىپ تولا رنىك ئومىد ۋەتەك لادىن كەسمەك ئوچون
لەشكەر يوللاشنى توشونوب مۇم لوق نىك ئە رەپ چەن بىرەسىگە

قه دم باسشی نی توساق بولدی .

(زَمَنُ الْغَزْوَةِ)

بوغازات هجره ت نيك توقوزينجى يىلى ره جەب ئايدا ، كون ناهايه ت
ئىسسىق واختا بولاندى . مه د يغه نيك يمش لارى پيشقان باغلا نوى
كوللغان باغ بوستانلارده سالقنلايد يعان خه لق نيك راهه ت زامانى
ئىدى ، ره سولوللا ﷺ ئوزون سه پرسوسىز يول يوغان دوشمه
ن گە ئاتلنش بولغا نلىق دىن باريد يعان به نى قىلد يعان ئوستون
ته ييارگە وليقتى . بوسه په رده غازات نيك بولىشنى ئالدىد يىن ئوچوق
ئايد نكلا ب توشه ندى . ئومومىيەت ئيله مه د ينده سويما مغوركەم
بولوب خه لىق قىنچىلقتا ئىدى . قوروقچلق دىن قاقشايى . ئونك
ئوچون مونا ق لار ره ندىخىل ئوزىدە لارنى تافقان بولاب . بوئوبو -
شقا قىش دىن قارىتىدى مونك دايوغان دوشمه ن دىن قورققاش . -
هاوانيك ئىسىست دىن قىچش . سوقوش دىن يىراق بولاش دىن تاشقىرى
بوئوروش نك هەق ، وه ياكى ناھەق لىقدا شەك قىلشتى . " فَرَحَ
الْمَخْلُقُونَ بِمَقْتُلِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُجَنَّهُمْ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ .

(تَنَافَسُ الصَّحَابَةِ فِي الْجِهَادِ وَالْمُسِيرِ)

ره سولوللا ﷺ بوسه په رگە قاتتى كىرشتى . ساھابە لارنى تيز دىن
جابوش قائە مرقىلدى . ئاللا نيك يولدا بايلا ئوچونك ياردەم لادىن

قیلسوفادیدی . بذرلیق کیشلاردین بیرنه چچه سی په قیرکه مزورلارنی
 قورال ئوزوق ئولاغ بیلان جابد وشقانه کلب قیلدی . بوغازات نیک
 نیک ته سکه ولادی ئیسلام داجیش العسرة دپ تونولیدو . قیندانه
 بیاریوغان ته سکه ردپ ماکسی ئوسمان ئبن ته بیان ره ذیه الله ته نه
 بوغازات قاسه خی لارچه یار دم قلیب ته سکه ونیک جابد وقیفنا
 منک ئالتون خاراجه قیلدی . ره سولوللا بوزاقتاکوب دوشا قیلدی .

(سیر الجیش الی تبوک)

ره سولوللا . تبوک غازاتیغائوتتوز منک ته سکه و بیلان یولغا چقتی
 ره سولوللا . بیلان غازاتقا چیققان ئنک چونک وه جیق ته سکه رشوئیسلا
 له شکری ئیدی . بولد اهیجر دیکان جایغاتوشکه نده بوجای سه مودقه
 ومی نیک جایی ئاللا نیک ته زاییغا لاییق بولغان ملهت نیک یورتی .
 بولار نیک ماکانیغا فیغلاب کیرنکلا ئولارکه په تکافعا للانیک غه زه بی سیلام
 دین بیراق بولسون دیگه ن .

شوگوننی ساها به لانسوسیزلیقد . ئیدی ره سوللا دوشا قیلدی
 ئاللا یخور یاغدودوپ به دی . سوفا تویا ندی . وه قاجالادی
 توشقاراپ ئالشتی . ره سولوللا ته بوک غابارغاندا شام قسمی دیکی
 ته رهپ لادوه جیگریدیکی خه لایق لارکیلیب ره سولوللا بیلان سوله قلیب
 ئیسلام خازانه سیفا . خاراج توله دیغان بولاب توختام قیلدی . به -
 زیلاد یفا هه رشیککی ته رهپ نیک ئولکه تنجلقینی ساقلاش جیگریلارگه
 موها فیزهت تیلش . یول وه قاتناش . وه سولادی هیمایه قلیش یگه

ن زامانه ت لارئوستیده وه سیه یازغان . شوکونلارده روم لوق نیک
جه زیرقول نهوه پ نیک جه نوب قسمیا یوروش قیلما سلیق وه باسقو
نجولوق پیکریدین قایتقام لیقی بلندی . شونکلا شقاوو سولوللا
بولارنیک شچیکه هوجوم قیلپ کیرشی که ها جه ت یوق چونکی بیزنیک
غایه نگوه غایه میز بولاردین بولیدمغان دوشمه تکیکی توساشئیدی
رهپ ته بوک داثون نهچچه کون تووب ئاندین مه دیغه که قایتیب
که لدی .

(رَبِّیْلَا کَعْبِ بْنِ مَالِکٍ وَنَجَّاحُهُ فِیْهِ)

ته بوک غازاتیغا چیقشدین . ثولوغ ساها به لاردین ئوج کیشی چیمغان
قالغانلار بیلان قیلیب قاغان . ئاللانیک هیکه تی وه ئیمتهانی بیلان
بولارغا . سیناق واقعه سی بولدی . بو بولساره سولوللا بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ بولارگه
هیچ کیم که پ قیلسون وهب جا کا قلدی . که ئب ئبن مالک ماراوتو بئنی
ئهدیه بیگ . هیلال ئبنی ئومه ییه بولار ئیسلام غابوئوندنی قتلغانلار .
وه ئیسلام دابولارنیک خیزمه ت لاری کورونگه ن میراده بیلان هیلال
به درغازاتیغا قاتناشقانلاردین . بولارنیک ته بوک غازاتیدین قیلیب
قالش ئاده ت لاری ئماس ئیدی بولارغازاتدین تا . تمنایتی . بونه و به ت
قیلیب قیلشی به قه ت بیرئیلاهی هیکمته دین خالی ئیمه س . به لکسی
بولارنی ئاستین کوزدین کوجوئوب جیقشوه موسولمانلارگه بولارئاوقیلی
ته و بییه ت بیرش بولوب . هه تئابولارنیک ئایا لاریغا . ییقئلاش مسون
دیگه ن بوئروق بولاندی . بولارئا یاللاو یدین بیراق بولدی مه سجید

که کیلیب ناماز ثوقیتی . بازارد ابولا تتی . بیرکیم بولا رغاگ ب قیلماقی
 بولا رنیک ته بوک غازاتیدین قیلیب قیلشی په هتئرا ده سیزلیق بوگون
 نهوت د یاک . ته تہوک غا ته بیار بولغانلار کوپچولوک کیفایه قیلید و دیگن
 پکریلان تلیب قاغان ئیدی . شوہالہ ته بولا رنه للیک کیچہ نی یاکی
 نه للیک کون شونداغ ثوتتی . بولا ربوہالہ تدین سقلدی خەلتی رسولو
 للا ﷺ غائتائەن قیلشقا ماوربولغانلقدین بولا رگہگ ب قیلمدی .

بوہالہ دین ئیسلام دوشمە نلاری پایدانماق قەس دیده غەسسان
 دیگن جای نیک پادشاہی کہ ئب ئبن مالک نی ئوزیگ ئیلش ئوچون
 جاقیریق قیلیب مەن سینی باشغا قیسەن دیگن وہ ئلچہ ئیباردی
 وہ یاکی ئادم بوللیدی کہ ئب ئبن مالک غەسسیان پادشاہیدین کہ
 لگن ئادم نی تونوغا تاشلاب ئەتتی . ئاللا بولا رنیک ئیسلام غا وئیمان
 غا و رسولوللا غا قاتتق ئخلاسینی ئیمتھان قیلیب کوزدین کوچیرە
 پ سیناب بوللاب بولا رنیک قاتتق سقلغان واختیدا . وَقَدْ ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
 أَنْفُسُهُمْ وَضَاغَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَرَحَبَتٍ * بولا رگە ئاللا ئاسماندین توبە
 توشودوب بەدی . لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
 الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ
 ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُمْ يَخُوفُونَ رَحِيمَ * وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا
 حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَرَحَبَتٍ وَضَاغَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا
 أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ
 الرَّحِيمُ *

شونک بیلان بولا رنیک توبە سی قوبۇل بولا پ سەپکە قتلدی ،

(غَزْوَةُ تَبُوكَ آخِرُ غَزْوَةٍ)

تَبُوكَ غَزَاتِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَلِيفَانِ غَزَاتِلَانِيكَ تَوَكَّهَ ثَجْسِي بُولَدِي
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَارِغَانِ غَزَاتِ يَكْرَمَهَ بَتْتَهَ غَزَاتِ . سَهَ لَوِييَهَ لَارِي غَزْوِي
بِيلَلَهَ بَامَايِ ثَيْسَلَامَ لَهَ شَكَهَ وَلا دِيْنِي يُولُفَانِ سَوَقْرَشِ لَارِي . ثَاتَسْمِشِ
مُونِيكَ دَابَهَ زَسِيدَا سَوَقْرَشِ بُوغَانِ بَهَ دِيْسِيدَا مَوَقُوشِ بُولَمِيفَانِ . رَهَسُو
لُولَا نِيكَ وَاخْتِيدَا غَزَاتِ وَهَسَهَ لَوِييَهَ بُولُوبِ هَهَ وَثِيكِيكَ تَهَوِيْدِيْنِ
مُوسُولْمَانِ كَاْفِرِ بُولُوبِ سَوَقُوشِ لَارِدَهَ ثُولُكَانِ ثَادَمِ نِيكَ سَانِي * ۱۵۱۸ *
كِيْشِي ثُولُكَانِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نِيكَ غَزَاتُوهَ سَهَ لَوِييَهَ لَارِيدَهَ مُمُكِيْنِ قَهْرُوحُونِ
تَوَكَّالْمَاسِ لِيكَكَهَ دِيْقَقَقَتِ قَلِيفَانِ ثُونْدَاغِ بُولَمِيفَانْدَا ثَهَ دَهَدَسْمِيْزِ
ثُولُومِ نِيكَ بُولُوشِي مُمُكِيْنِ ثِيْدِي . رَهَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَهْرَهَبِ جَهَ زِيْرَهَ سِيْدَهَ
تَنْجَلِيْقِ ثُونُونَا شَتُورَغَانِ بِيْلَانِ . هِيْرَهَدِ يَكَاْنِ جَايِدِيْنِ چَقْقَاْنِ ثَادَمَسَاْنِ
سَالَاْمَتِ كِيْلِيْبِ هَهَدَمِ نِي تَاوَابِ قَلِيْبِ كَتِيْشِدَهَ وَهَكِيْلِيْشِدَا ثَاثَلَاْدِيْنِ
بَاشَقِيْدِيْنِ قَوَقْمَايْتِي .

(أَوَّلُ حُجَّ فِي الْإِسْلَامِ)

بِيْرِيْنَجِي قَتْمِ ثَيْسَلَامِ وَاجِجِ . هَجْرَتِ نِيكَ تَوَقْقُوزِ يَنْجِي . بِيْلِي يَهَ وَزِ بُوغَانِ
رَهَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَوِيْلِي ثَهَبُوهَ كَرِي سَدَدِ يِقْنِي هَهَجِ ثَهْمِيْرِي قَلِيْبِ
مُوسُولْمَانِلَارَكَه هَهَجِ تَلِيْمِ بِيْرِيْبِ هَهَجِ قَلِيْشِ قَابُويْرِيْدِي . ثَهَبُوهَ كَرِي -
سَدَدِ يِقِ بِيْلَانِ مَهَدِيْغَهَدِيْنِ ثُوْچِيُوْزِ كِيْشِي هَهَجَكَه چِيْقَتِي . ثَهَلِي ،
رَهَنِيْيَهَ اللّٰهَ ثَهَدَهَبَه مَهَنَدِ ثِيْدِي . رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بُوْزَاتِ نِي قِيْچِيْرِيْبِ
ثَهَبُوهَ كَرِي سَدَدِ يِقِ نِيكَ ثَارَقَاْسِيْدِيْنِ بُولِيْدِي . بُوْزَاتِ قَاْقِيْلْفَانِ

بویروق لایده ایه یت کونی خه لئوگه توبه مذیکی شوختوروشنی قیلش

بیریحی . جه نغمت گه کافر کیرماید و .

شیکیچی . موشویل دین کیین لاره ج ^{مشرط} قیلمايد و .

شوجونجی . به یتولانی موندین کیین بالانگاچ تاواب قیلنماید و .

(عَامَ الْوُفُوْدِ)

تَقَاطُرُ الْوُفُوْدِ إِلَى الْمَدِيْنَةِ

ئاللامه ککه نی په ته - قلیب بهرگه ندین کیینره سولوللا نیک ته بوک
سه په ریدین سالامه ت کیلشی بلان . شه تراپدین ئومه کلاوشارقیمو
ئارقاکیله گه باشملیدی بولارک یسلام مه رکیزی بولغان مه د یغه گه
کیلیب قایتقان زامان . ئوزیورتلاریدا ئیسلام غاقیزیق ته شویق قیلیب
بوت په رهست لیک جاهلییه تکه قارشى توروب جاهلیه ت نیلغه
سه ولادینی قریب وسه نییه ت نیک شه فقه نه لادینی نارمارقیلشقا ئوستون
قنه دم ئیلشقان بولدی . به نی سه ئدقه بیله سیدین ئومه ک باشلیقی
بولاب ککه گن زامان ئین سه ئله به کتب لا ئوزقه وسیفا قیلغان سوزیده -
یوقا لسون لات . ئوزنا د یگه ن . قه ومی . هه ی . ئوند اغ دیمه ئاق -
کیسهل پیسی . سارانک بولیس ی د یگه نده . به ختک لا قارابو
سون . شه زیارانی خودا . لات ئوزنا د یگه فایدانه ور به تکزده لما -
یغان نیسلاد ئو . ئالاسیلارگه په یغه مبهریولیدی . کتاب توشوردی -
سیلادنی بوزالاله تدین قوتقازماقمچی . قه سه م خوداغامان . " أَشْهَدُ
أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ . ربه ئیمان
که لتودیم . سیلارگه من ئوزات نیک قلینگلاد یگه بویروقینی . قیلما نکللا
دیگه ن قایتوروق لادینی ئیلیب که لدم د یگه نده شوکونی ئاخشام
غاقده رهشومه لله ده ئیسلام تی قبول قیلغان ئاده م قالمیدی .

ئەدبىي ئىبن ھاتم ۱۰۰ شەھىر سەخى نىك ئوغلى كىلىپ ئىمان ئەيتىپ
 رەسولۇللا ﷺ نىك ئەخلاق ئاداب لارى نىك ئوستونلىكىن كۆرۈپ قە
 سەم ھوداغا . بۇئادام باشا ئەمەس (پەيغەمبەر دىگەن) رەسولۇللا
 ﷺ مۇئاۋىن جەھەل نى ئەبۇموسى ئەل ئەشئە دىنى يەمەنگە
 بوللىغاندا . ئىسلام غاتە شوق قىشتا . ئاسانلىق بىلان يول تۇتۇنكلا
 قىيىن لىقنى تاشلا نكلا ، خەلق نى ياخشىلىق بىلان يىقىن قىلىنكلا يىرا
 قلاشتۇرما نكلا دىگەن . يَسْرُورًا وَلَا تَعْسِيرًا بَشِيرًا وَلَا نَذِيرًا ھەدىس
 رەسولۇللا ﷺ موغىرە ئىبن ئى ئاتىپ قابۇل لادىنى چىقىشقا ئەندە
 لات ، دىگەن بۇتنى چىقىپ ئونىك قۇرۇق چۈرۈلگەن تام نىك ئۈستىگە
 جىقىپ تاشلا دىنى بىردىن بىردىن قومۇرۇپ بوزۇپ تاشلىغاندا ئاتىپ
 مۇسولمانلار بىللە بوزۇشۇپ بەگەن . ئاندىن رەسولۇللا ﷺ نىك
 ئالدىغا تاشلىق بىرىپ شوكرە ساغائىتقان . شۇبوزۇشتا بىلەن بىە
 كسان يەرنى بارا بىرە قىلغان . دىمەك ئىزىنى قويمىغان بۇئۇمەك لارمۇ پ
 ۋە كىلەي ئىسلام ئەدەبىياتى تەلىم ئالىتى دىن ئىسلام غازۇرۇر ئىلىم
 لادىنى ئورگىناتتى . رەسولۇللا ﷺ نىك ئەخلاقىنى كۆرۈپتى . ساھابە
 لارنىك ھايا تىغا كۆز سالىتى . بەدىلارنىگە سەجدە نىك بىرە يۈرە بىگە
 چىدىر تىكىپ بىرىلگەن قۇرغان ئانكلايتى . مۇسولمانلار نىك قامازنى -
 قانداغ ئوقۇيدىغان لىقنى بىلاتتى . رەسولۇللا ﷺ دىن تارتىماي كۆككە
 لگە كەلگەن مەسئۇلە لادىنى سۇرايتى . رەسولۇللا ﷺ بولارنىك -
 سۇئالىغا چوق ياتارلىك ھىكمە تلىك جاۋاب بىراتتى . رەسولۇللا ﷺ
 بىرگەن جاۋاپلايدى قۇرغان دىن شۇھە قەدە كەلگەن ئايەت بىلان
 دەلىل كەلتۈرۈپ سۆزلىگەندە بولارنىك ئىمانى جانلىق خاۋەر لارى -

جاییغاتوشه تتی .

(فَرَضَ الزَّكَاةَ وَالصَّدَقَاتِ)

هیجرت نیک توققورینجی بیلی د ازاكات موبه نو یزبولدی .

(حَجَّهٗ الْوُدَّاعِ)

ئاللانیک عیراده سی بیلان . به يتوللانیک یوت لاردین وه تورلی پاسات لاردین پاک بولشی بیلان . موسولمانلار تیک ئوزون دین بیرى ئاروزوسی . بولغان هه ج قیلش ئومیدی ئاشتی . چونکی بولار ئوزوندین بیرى بوهه ج دین مه هروم ئیدی . هه نوم گه بولار نیک ئیشیتاقی تولاب ئاشتی . ئایر یلش و اختی یقین که لگه ندک بولدی کی ره سولوللا ﷺ ئوممه تبیلان ویدائه لششی لازم که لدی ئونک ئوچون ئاللا ره سولوللانیک هه ج - قیلشغا بروخسه ت قیلدی . ره سولوللا ﷺ موندین بالدو . ئیسلام داهه ج قلفان شه مهس . ره سولوللا ﷺ مه دینه دین هه ج که نییه ت قلب چیققی ویا ناموسولمان نلاربیلان یوزکور شه شئولا رگه دین نیک شه هکامینی ئانگلتش وه هه ج نیک ئوسوللاردین بیلد وده ش . ئوزکوزی بیلان موسولمانلار نیک توپلانئاسیداکوز قاراش ئاللانیک شه مانه تی نی به شکوز وئره سولوللا ﷺ للاروز تافشوروق لارینی ئانگلتش شه خیرقی سوزلا دینی قیلش بیلان موسولمانلار دینی شه هدمیاق ئیلش ، جاهلییه ت شه سهر لارینی بولاردین بۆتون قالد وئروش و قوروتوش . ئوند اغ پالاکت لارینی ئایاغ ئاستین - غائلشی . ئیدی . بوهه ج دهر سولوللا ﷺ بیلان یوزمنک دین ئوشوق ئنسان هه ج قیلدی . بوهه جنی .

(حجة الوداع یاکی حجة البلاغ)

د بیلدی کيف حج النبي صلى الله عليه وسلم ؟

ره سولوللا ﷺ هه ج که نییه قیلغاند ره سولوللا ﷺ هه ج قیلشینی
 ثیلان قیلدی . موسولمانلار ره سولابیلان هه ج قیلشتا جابدوقته تتی
 مه د یغه شه تراپید یکی یورت یورت نیک ئادم لاری ره سولوللا ﷺ
 بیلان هه ج قیلشقا ئانلاندی . ره سولوللا ﷺ یولغا جققاندا زول قه
 ده ئای نیک یگره به شی شه نیه کونی بولوب فیشین ئامازین . مه د یغه
 ده جامائت بیلان تورت ره کگهت ثوقوب یولغا جققان بولد ار سولوللا
 غانورغون شه دوسیزموگمانلار قتلدی ره سولوللانیک ئالیدی ئارقسی ئونک
 قول جهپ قول ، قاراشقا ئادهم که کوزیه تمه یتى . یولغا جققش دین بورون
 خوتیه لاریده هه ج که شهیرام باغلاش نیک واجب سوننهت لار دین ئانکلا
 تقان ره سولوللا یورو شلاریده " لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ
 لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ ، وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ ، " دهپ مانگدی . مه
 ککه که زولهه ججه نیک تورتنیخی کونی که لدی مه سجد ولهارام گه
 چیریب هه نهم به یتوللانی تاواپ قیلدی . ساپامه نروه ئاراسید اسه
 شه . یوروش ، قلدی . مه ککه داتومت کون توردی . زولهه ججه نیک
 سه ککیزینجی کونی موسولمانلار بیلان ساها به کیرام باشلیق موناغا چقتی
 مونا دابشین نی شهسره نی شام خوقتن نی ثوقوب مونا داقوناب شه رته
 سی بامداد نی ثوقوب کون جققان دین کیین شه پاتقا مانگدی جومه
 کونی شیدی . شه ره پاندا ئولاغ نیک ئوستیه توروب مه شه ربوبیوک خوقه
 نوتقالاری نی قلدی سوزلیدی . بونوتقاد ائیسلاام قائیده لاریخی بایان

قیلدی جاھلییەت شریک نیک ئول ئول ئووا لارینی بوزدی تارمارقلدی .
 د دنیا بونجە بوتون مللەت لار دە جە کلەنگان توسالغان ھارام لارنی
 توستی . قان توکوشی مال مۈلکەنگە تە جاووز قیلش . کشی تگشوف ناموسی
 سینی توکەش ئىشلا لاری قەتئى ھارام قیلدی . جاھلییەتدەئادەتە
 تگەن دوییا جازائەنى ھارام قیلدی وە باتیل دیدی خەلقنى ئایاللارغا
 یاخشلیق قیلشقاتە رغیب قیلدی . ئایاللارنیک ئەرگە قیلدیغان واجب
 لارینی وەئە و نیک ئایالغا قیلدیغان واجب لارینی ھەشککی تە روپ
 نیک ھەق ھوقوق لارینی تونوتتی . ئە و نیک ئایال غا قیلدیغان واجب
 لاری ییمەک کیم و یاخشی موئاملە قىلىش روپ ئوچوقماقلدی . ئیسلا مملە
 تینی قورئانغا تاپینشنى تاپلاپ قورئان نیک رەھبە ولیکیدین جەمسائىلا
 تینما یسەلە دیدی . سەلە ھەممە ئىسلام سئول دیدی . سەلە رەھبەندین
 نیمە ئانگید ئىسلام کورد و ئىسلام نیمە کورد و ئىسلام سوزلا ئىسلام یگەندە بولارسە
 ن بیزگە رەھبە ولیک قەلەنک ئاللانیک ئەمرینی یە تکزوز یگەتە کچلیک
 قیلدی یگەتە سەبەت قەلەنک بیز شوقیلغان لاریگە شەھادەت یشتی . -
 شو جاغدا بارماق قوللادین ئوستون کوتیرەپ توروب " اللهم انی بلیغ
فأشهد یەئنی . یا ئاللا سەن کوروب توریسەن مەن بولارگە ئەمانەت تەئە
 نى یە تکزورم دینگەن . بونى ئوچ قەم تە کرار قیلدی . یوسوزلاریم نى -
 ئانگلیغانلار ئانگلیغان بېیراق تیکی لارگە یە تکزورسون دینگەن .
 سوز توگینگەندین کین بیلال غائە مرە قیلدی ئانان ئوقودەپ ئازان -
 ئوقودی . تەکبیر ئوقودی قوپاپ پېیشنى ئىپککی رەکەت ئوقودی ئاندىن
 یاغائە کبیر بیلان . ئە سرنى ئوقودی ھەشککی نامازنى قیسقارتیب

جایفا کیلیپ عوجاید یکی نشانفا یتته دانئ کیچک تاشنی هه بریریده
 ۱. لاله ته که رده ب تاتا تتی . ئانندین کیین مونانیک ئورتالا ریفاقایتب
 خه لق که قاراب ناهایت جانلیق خوتبه نوتقا سوزلیدی مونیک داشوهه
 یت کونی مه که ده هج واختید ایه یمونغه هر د یغان خه لق قوربانلیق
 قیلید نعان کون نیک ئولوغ لیقنی سوزلیدی وبایان قلدی . بوکون نیک
 ئاللانیک ئلیدانه قده وئولوغ لیقنی سوزلیدی . مه که نیک دنیا -
 بونجه بوتون یورت وه شه هه ولا و دین ئولوغ لیقنی سوزلیدی . خه
 لق نی ئاللانیک قورئان بویچه ره هه ولیک قیلید یغان لار که قولاق بیر
 یش وه ئتائت قیلشنی تاپلاب هه ج نیک ته هکام لادینی مه ندین ئل
 ئلیکلایدی . خه لق نی مه ندین کیین بودین دین قایتب که
 تمانکلاد یگنده ئوزامان بیریکلا یانابیریکلا نیک بوینفاقیلج ئورید
 یغان بولمانکلا دیگن . مه ندین ئالغان بیلگه لارنگلانی بیراق دپکی
 لار که به تکوزه نکلایدی . شونوتقالاری نیک توگیشیده . اَعْبُدُوْا رَبَّکُمْ
 وَصَلُّوْا خَمْسًا کَوْصُوْمًا شَهْرَکُمْ وَطِیْعُوْا اِذَا اَمْرُکُمْ تَدَّخَلُوْا جَنَّةَ رَبِّکُمْ وَهَبْ تَوْکَ
 تکان . بونیک د ئاللاغا خاص عباده ت قیلیکلا به ش نامازلارنگلانی واخت
 ئوقویکلاراییزان ئای نیک ئوزاسینی توتونکلا . سیلار که هاکم بولغان
 مؤمن والی نیک ئتائه تیده بولو نکلا . شونک داسیله ئاللانیک جه
 نجه تیگه لایق بولسله ن جه نن ت که کرسيله ن دیگن شودا
 ختید اخه لق توپوب قالغان بولوب بولار که ویداك لا شقان بولدی ،
 خوشلاشتی . بوهه ج شوکونده ویداك هه جی د یللدی ، حَجَّةُ
 الدَّاعِ .

ٿاندين کيڻن قورباغليق بوغوز لايديغان يه رڳه کيليپ ٿاتمش ٿاڻوج
 توڳه نئ ٿوزقولي بيلان بوغزليدي . بوجاناڀ رهسولوللا ﷺ نيك
 ٿاتمش ٿوج ياشيفا ٿوغازاڪيلا ٿئي . رهسولوللا ﷺ يوزتوڳه بيلان ڪه لڳه
 ن قوربانليق قيليديغان توڳه لار . بونيك قالغان ٿوتتوزيقه توڳه نئ ٿهلي
 رهندييه للاه ٿه نه غابوغوزلا شقابويروق قلدي ٿوڪشي بوغوزلا ب -
 بولفاتدين کيڻن . سه نراچ نئ قيچقريب سباشلاڊيني ٿالديروب . -
 ٿاندين ٿاتلبه ڪه ڪه گه لدي به يتوللاني تاواپ قيليدي تاواپ -
 ٿپانه تاواپ زياره ٿاندين کيڻن زمزم قود وقيفاڪيليپ ٿوره توروب زمزم
 شيچئي شوڪوني موناغاجقيب ڪتب موناڊاقوندي . قانڪ ٿارتقاند اڪونه
 شنيڪ توشدين قاير يلشني ڪوتوب توروب توشدين کيڻن ٿوزٿايفسي
 بيلان بيريب بيرينجي ڪچڪ جهه مرهه ٿاندين ٿورتاجه مريگه ٿاندين
 کيڻن چونڪ جهه مرهه ٿيٽه ٿاڻه ڊين ڪيچڪ تاش ٿاقتان بيلان موناڊاڻه
 پياموته شريقتاڻوج کون قلدي . تشریق ڊيگه ن يوروق پارلاق ڪونلا
 رڊيگه ن بوليدوبوڪونلارنيڪ پارلاق کون لايوليشي ٿهڊپ لارگوش -
 فيشورب ٿوت يقب مونانيڪ هه مهي يوروق بولاب ڪٿاتئي ٿوزا مانڊاڪوش
 لادنئ . بيپ قوروتوب قاقسالاتئي . ٿه پياموت شريق ٿوننجي ٿون بريخي
 ٿون ٿيڪڪبخي ڪونلادنئ ٿه بيتو . شوٿوج ڪوندين ٿيابهت . جهه مرهه ڊپ
 ٿوششاق شغيل تاشني ڊيدو موناڊيڪي ٿوج . ڊانه ناش ٿاتيليد يغان
 به لڪولارني جهه مرهه ڊييلڪان ٿوششاق تاش ٿستليديغان به لڳو . باشقا
 ٿاتٿاٿا تاشبيد ٿه تدور ٿوچونجي ڪوني ڪه چقورونڊاڻه ڪه ڪه گه کيليپ
 ٿه وٽيگه ن سه هه رواخ تيداهم گه چيريب تاواپ قيليپ بوويداڻه
 تاواپيدين کيڻن نه ڏينه گه قاراب بولغاچيقتي ٿوزي بيلان بلله ڪه لڳه

ن لارنیمو کیتش که جا کا قیلدی .

مه ديفه گه يتين رولهوله يه د يگه ن جايفابارغاندا اوج قتم ته کبير شه
يتب مه ديفه کورونگه ن رده . لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اَتَّبِعُونَ تَائِبُونَ عَائِدُونَ سَاجِدُونَ
لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصْرَ عَبْدِهِ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ وَهَبْ
ئاندين کيس مه د يغه گه کوند وزده کيريب که لدی .

(الْوَفَاةُ)

کَمَالُ مِهْمَةِ التَّلْبِيغِ وَالتَّشْرِيعِ وَدُنُو سَاعَةِ اللَّقَاءِ .

ئالاد بين توشکه ن بوئيسلام د يني تولوق لاشقان نيشانفاکه لگه
نده ئاللا اليوم ا کملت لکم د ريتکم واتمت عليكم نعمتي ورضيت لکم
الاسلام ب يننا ۵ ويگه ن ثايه قني توشورگه ن ره سولوللا بوئامانه نى
ياخشن وه تولوق به تکوزگه ن ئاللا نيك يوليد اره سولوللا ۶ کوره ش
لا د يني تامام قيلغان . . ئاللا ره سولوللا غاخه لق نيك ئيسلام
د يني گه د وله منک د وله نك کبريوا تقان ليقيدين خه به ريريب ره سولولا
۷ نى خاترجه م قيلشقا وخاترجه مشبولو شقا ئيشاره ت تلپب ره سولو
۸ لا ۹ نيك ئونرى نيك ته خرلا شقان لييق وه د ونياد بين ئوزولوش واختى
نيک يقين ليقيدين خه به ريريب .

اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا
فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۱۰

د يکه ن سوره نى نازيل قىلدى .

(شُكُوۡى رَسُوۡلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّم)

هجره ت نيك ئون بيرينجى يىلى نيك باشلازىدا سه په رئاى نيك
 نه خيرقى كونلاريدە بيركيچه ره سولوللا ﷺ به قىش د يگە ن قه
 بيرسقانغا چقيب زياره ت قىلدى ئويه رد ين قايتب چيريب ئوزى نيك
 خه سته ليكىنى بايان قىلدى ئاششه ره زيبه للاه شه نهله نيك ئويوايه
 تئيدە رسولوللا به قىش د ين چيگان واخدا منك بشم ئاغريفان
 ئيدى ئوواخدا رسولوللا به قىش د يكى لارگە دوئا تليپ مه غيه روت قبله
 پ چيگان واخ ئيدى . واى بشم د يد يم رسولوللا ﷺ . واى منك -
 بشم د يدى . شونك بلان ئاغريقى زورايدى . بيركونى مه يمونه نيك
 ئوييده ئيدى كه سه ل زوربولغان كوروتگە نده ئاياللاريني ئريغيپ
 مه ن بوكه سه ل ليكم وه ئاششه نيك ئوييده بولسام د يگە نده هه ممه
 ئاياللارى ماقول د ييشتى . منك ئويه مگە جقشتا شه بباس نيك ئوغلى
 قه زيل وشه لى ره زيبه للاه نهه لارگە ئاسلب يوروپ چقتى باشلارى
 تىگنفلق ئيدى . د يد و .

وه يانا ئاششه نيك د يوايه تئيدە شوكه سه للاريد ايا ئاششه مه ن خه بيه رده
 ببيگان كوش وه ياكى قائام نيك زهرىنى قارتوا تمه ن . هازير يوره ك ت -
 تومروهم نيك ئوزليد يغان واختى كه لدى د يگە ن ده يد و . ئوواختا خه
 بيه رده زه هه وله تگە ن ليكىنى شه يتد و .

(اَخِرُ الْبُعُوْثِ)

شوكونلاروه سولوللا ﷺ ئوسامە ئىبن زەيد نى بامىئىلىق قىلىپ شام نىڭ بە لىقائولكە لارنى ئىسلاملەشكىرى باسسۇن دىگەن ئە مرنى قىلىپ ئىلىستىن نىك دارون دىگەن بىرىنى باسماقتائە مرقىلغان ئىدى بوقوشو نفا موهاجرەئە نىسار لارنىك چۈنك كىشارىنى قاتناش توردى . بولارنىك ئىچىدە ئومە ورە زىيەللاھ ئە نەھ بارئىدى . بولە شكەرچە رەب دىگەن مە ھە للە دە . يولغا چىققا بويۇق كۈتۈپ تورماقتا ئىدى . رەسولوللا ﷺ نىڭ كىسە للكى زورايدى . رەسولوللا ﷺ نىڭ وپا تىدىن كىيىن ئە بوبە كرى سىددىق رە سولوللا نىك ئارونلار دىفە بىنائەن ئوزات نىك موواد لارنى يولغا قويماش ئۈچۈن ئوسامە باشلىقى دىكى قوشوننى ئوزھالىد ايلوغا سالغان . چۈنكى رە سولوللا ﷺ كە سەل واختىدا ئوسامە نىك قول ئاستىدىكى قوشوننىڭ شۇندا غەجە ئوزخىزمەتى گە بوللانسىون دىگەن ۋە سىيەت نى قىلغان ئىدى . بۇغە سىيەت لار دىدە ئە رەپ جە زىرە سىدە ئىككى دىن بولمىسون موشرىك لارنى ھە يدە پ چىقىرىڭلار دىگەن (دَعَاَ الْمُسْلِمِينَ وَتَحَذَّرُوا لَهُمْ عَنِ الْغُلُوِّ وَالْكِبْرِيَاءِ)

رەسولوللا ﷺ نىڭ كەسەل كۈنلار يۈە موسولمانلار بىرنە چچە كىشى - ئائىلە رە زىيەللاھ ئە نەھ نىڭ ئوبىدە رە سولوللا ﷺ نىك ھوزو رىدا بولدى . رە سولوللا ﷺ بولارنى ياخشى قارشى ئىلىپ بولارنىك ھىدايە تىگەنۈستىگە تە وىقنىغا دۇئا قىلدى . سىلارنىك . ئاللا دىن قورۇقۇشڭلار غاتە وسىيە قىلىمەن . ئاللا غاسىلارنى تافشورىمەن . ئاللا -

سیلارییلان دەیمەن . مەندین ئانگلا ئنگلامەن سیلارگە ئوچوق ھو ججە
ت شونی مەن سارگە تاقشوروق قیلیمە نکی ئاللاغبویان تاولیق قیلیب
ئاتاكاچالیق بیلان ئاللانیک بەندە لایوینی ۋە ئاللانیک یورت لایوینی
زولوم ئاستغا ئالمانگلا . چونکی ئاللاسیلارگە ۋە مانگا .

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا *
د یگەن مونیك د ائاخره ت نيك ياخشى ئىمارەت لاری زەمندا ئاتاكاچا
لیق قیلماق ۋە بوزغونجولوق قیلماق لارگە نە سب بولید و دەید .
وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ زاتیدا یاخسلىق ئاللا دین قورققانلارگە . د یگەن .
ویانا ئاللا ئیتد و الیم فی جھنم مشی للمتکبرین .
(زهد فی الدنیا و کراهیة لما فضل من المال)

رەسولللا ﷺ کەسەل یاتقان چاغدا ئاشە رەزىيە اللاه شەنھا
دین یا ئاشە ئالتون نى نیمە قیلد ئک ۋەب سورىغاندا قولیغا بیرلدى
بۇ ئالتون بەش دانە یاکی یتتە یاکی سەككىزتوقوز بولاب موبارەك قوللا
رىغا ئیلیب ئورۇپ چورۇب کورەب موھە مەت نیک ھالی نە کىچید وبوبوۋە
ۋە بوتوسا ؟ بونی بیروتنکین د یگەن .

(رَاهِتْمًا بِالصَّلَاةِ وَامَامَةً أَيْ بَكْرٍ)

رەسولللا ﷺ نیک کەسەل لاری شەغیرلاشتى . خەتناماز ئوقۇد یمۇ ؟
ۋەب سوریدى . یاق دیدوق جامائەت رەسولللا ﷺ نیک چقىشغا .
قاراپ توراتتى . رەسولللا ما یگا قاچىغا سوقوب بیرنگلا دیدى . چونک
تارەت ئالدى نامازغا جیقە نرەب ئىتلىدى ھوشیدین کەتتى . یانا ھو
شغا کیلیب ناماز ئوقۇلد یمۇ د یگەندە یاق ئوزلا ریگە جامائەت قایلاب .

تورید و د یگه نده قاجید اسویریځلاد یدی چونک تاروت قلدی نامازغا
 جیقمه وېب ښتلی دی هوشیدین که تلی . یانا هوشیغا کیلیب ناماز ټوقول
 یمود یگه نده یاق ټوزلاریگه قاراب تورید و . سویریځلا وېب یانا چونک قاده
 ت قیلدی نامازغا جیقمه نده ب ښتلی دی هوشیدین که تلی . یانا هو
 شغا کیلیب ناماز ټوقول یمو ؟ وېب سویریغاندا یاق جاماعت ټوزلارمگه
 قارات مه سیدو تورشید و د یگه نده . ټه بوبکری ره زیبه للاه ټه نه
 نی قیچقیریب نامازنی ټوقوب به گین د یگه نده بوئادهم ناهايت د یلی
 یوشاق ټادهم ټیدی ټومه نونی ته کیلیب قیلدی ټومه وره ییبه للاه ټه نه
 سوفمه ندین هه قیلیق ټوزه نځ ټوقول یدی . ټه بوبه کری سد د یق ره
 سولوللا ﷺ نیک ټاعزیق کونلاریده نامازنی ټوقوب به دی . بیرکونی
 ره سولوللا ټوزینی بیرټاز یاخشی بوغان کورې نامازغا چیقدی ټیککی
 کیشی ټوتوب یوله ب ټیلیب چیققی بولارنک بیرى ټه بباس ټاغلاری -
 یانا بیرى ټه لی ره زیبه للاه ټه نه ټیدی . نامازبشین نامازی ټیدی
 ټه بوبه کری سد د یق نامازد ائیمام ټیدی ره سولوللا نیک چیققانلاد یینی
 ټویوپ ټارفیفا جیگیب مه هوا بن بهر مه کچی بولغاند ارسولوللا ﷺ
 ټشلرته بیلان نامازنی ټوقوه . د یگان بولدی یاټ د یکیلارنی میمنی
 لوټاغوزوب قویا نکلادی ټه بوبه کری سد د یق نیک قیشدا ټولتاغوزوب
 قویا شتی ټه بوبه کری سد د یق ټوره توروب ټوقودی ره سولوللا -
 غاټه بوبکری که ټیقتدا قلیب ټولتراب ټوقودی .

(خُطْبَةُ الْوَدَاعِ)

شوکونی وه شوواختاره سولوللا ﷺ نامازدین کین مونه رگه یوتکولوب

وہ بولونوب ٹولتراب . ٹومری بوینجہ ٹہ خیرقی نوتقسنی دیگن شووا
خند اباشلاری تیگیلیق ئیدی .

"إِنَّ عَبْدَ آيِنِ عِبَادِ اللَّهِ خَيْرُهُ اللَّهُ بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَأَخْتَارَ
مَا عِنْدَ اللَّهِ . ئەبوبە کرى سددىق بوسوزنك تىككە يە تتى رە سولوللا
ئوزىدىن كە ف قىلىوا تىدو . وەب سزىب ئىفلاپ تاشىلىدى . د . د . -

بىز ئوزىدىن پالە لارىمىزىلان سىزكە پىدا بولمىز . دىگەن .
(أَخْرَجَ نَظْرَةَ إِلَى الْمُسْلِمِينَ وَهُمْ صُغُوفٌ فِي الصَّلَاةِ)

شوجاغا . دوشە نە كوندە . بامداد نامازىنى ئە پوبە كرى سددىق
ئوقوب بىرسواتقان واختا جاناب رە سولوللا ﷺ ئوى لارى نىك دەد رىزە
سىنى ئىچىپ ياپقوبە رە نى كوتىرەب توروب مە سچىد گە قارىدى -
موسولمانلار نامازدا ئىدى رە سولوللا دە رىزە نىك ئىچىدە ئورە توراتتى
خوش كولومسىراپ تورغان كورە لىدى . شوواختارە سولوللا ﷺ نىك
خاشرىغا . موسولمانلار نىك ئاللا نىك ھون ورىدا سە پ سە پ توروپكە
تكانلىكى خوشىغا كە ن . بىلان . ئوزى نىك بودىن ئىسلام ئوچون
جە كەكە ن دەد تەقە لەم ئازار كولەپەت لارى وە قىلغان جىھاد لارى ،
ياد يىغا كىلىپ بوھالدا ئوتوغلوق بولاپ قاننىشلار بىن ئويلونوب ئوزقولى
بىلان قويغان كوچە ت لارى نىك ئاينغان لىقى وە ھىيۇگە كىرگە تلىكى
نى سە ن كە ن بولوب خورسە ن بولغان كوروندى . كمشوواختدارە سو
لوللا ﷺ غاكوزى چوشوب قالغان بە ختلىك ساھابە لارنىك رىوات لارىدە
رە سولوللا ﷺ بىز گە دە رىزە نىك ئىچىدە ئورغاندا موبارك يوزلارى

قورئان نيك نورلوق بهت لارگيه ئوخشمايتى د يگن وره سولوللا ﷺ ته
 به سسوم بيلان كولگن دهيدو . وه شوساها به لارنك سوزيده
 شوواختا بيز ره رسولوللا ﷺ نى مه سجد كه چيقيد يغان ئوخشما
 يد وهب خوشلوق د ين تاس . ناماز بيز د ين عزيزب كتيد يغان بولدو ق
 شوندا غداره سولوللا ﷺ ناماز نيك لا غا د يقهت قيلگلا د يگندهك -
 بيرئيشارهت بيلان د رمزه نيك ياپقوسيني تاشلاپ بيكندى . دهيدو .
 بوواخ ناماز بامداد واختى ئيدى . ره سولوللا ﷺ شوكونى واقات
 بولغان .

(تَحْذِيرُ مِنْ عِبَادَةِ الْقُبُورِ وَاتِّخَاذِهَا مَسَاجِدَ)

ره سولوللا ﷺ نيك ته خيرقى وسيهت لاريدى . مونداغ د يگن
 " قَاتِلَ اللَّهِ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ . . به هود
 وخيرستيان لادنى ئاللا يوقاتسون بولا رپه يغه مبه ولارى نيك قهره
 لارينى مه مسجد قيلشوئالدى . د يگن ته ينى سوزيده .
 لَا يَبْقَيْنَ بَرِيْنًا عَلَى أَرْضِ الْعَرَبِ . د يگن . ته رهپ دونيا سيدا
 ئيككى د ين بولا نمسون . د يگن بوليدو . ئاشمه زيبه للاه ته نها
 نك د يوايه تيده ره سولوللا ﷺ ئاغرين واختا بيرئاز كونكلى ئچيلسا
 يوزلارينى ته د يال بيلان ياپتى . كونكلى كتب قاسا ئوزينى ئچيپو
 تستى . دهيدو . شونداغ واختا . شونداغ . په يغه مبه -
 ولارى نيك قهره لارينى مه مسجد قيلواغان په هود خيرستان لاركه
 ئاللا نه ت قيلسون . دهيتى . مونيك داره سولوللا ﷺ مه مسجد دهقه
 وپوه بولا شد ين توسقاف .

(اَلْوَصِيَّةُ الْاٰخِرَةُ)

ثوموميه ت بلان ره سولوللا نيك وسييه ت لارى . الصَّلَاةُ وَمَا مَلَكَتْ -
 اَيْمَانُكُمْ . . ره سولوللا ﷺ نامازنى تاشليمانكلا قول استنكلا ديكسى
 به نده لارگه زولوم قيلمانكلا ديك ن بوليد و . بوسوزنى قيلوا اتقان
 جاجدا اغازى گه پكه قولاشما يد يغان واخ شيدى كوكسى غولد وو -
 غولد ور قبلاتى سوزاغزى دىن زور عاجيقاتتى .

ته لى ره زيبه للاه نه نيك روايه تيده ره سولوللا شوواختا نامازنى
 واقتد اثوقوش زكات بيريش قول تاسنكلا ديكى لارگه ياخشى قاراپ زولوم
 ستم قلما سلققا و سيهت قيلغان ده يد و .

تاشه ره زيبه للاه نه نيك يانابيرروايه تيدا . من قل اغون ديكسه
 ن سوره لارنى ثوقوب توسام . ره سولوللا ﷺ كوزينى عجيب فى الرِّفِيقِ الْاَعْلَى
 فى الرِّفِيقِ الْاَعْلَى . . ونكه ن ده يد و . ثوستون ثاللانيك ده ركاھيدا
 ثوستون ثاللانيك ده وكاھيدا ديكه بوليد و .

تاشه ره زيبه للاه نه نيك روايه تيدا . شو جاجدا ائوكام شهيد ور
 رھمان شين ته بوبه كر چيريب كه لدى قوليد ۱ خومانك شيخى بارئيدى
 ره سولوللا ﷺ نيك كوزى شاخقا توشتى قاريدى . ره سولوللا
 مسواك غا تماراق شيدى شاخنى ثيليب تشلب يومشوتوب به ديم تاغزيفا
 سسليب مسواك قوللا ندى . يانامانگا سونو واتاتتى قوليد دىن چوشو
 ب كه تتى توتامسيدى ديكه ن .

تهينى . تاشه ره زيبه للاه نه نيك روايه تيده . ره سولوللا ﷺ
 نيك قيشدا بير قاچيدا سووار شيدى موپارهك قوللاريني سوغا تقيب -

یوزلا دینی سیلایتی . لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ لِلْمُوتِ لَسَكْرَاتٍ . هه وئولوم نیک
سه کراتی یا . دینگه ن بیلان جه پ قولى نیک باریمقنى کوتیره پ توروب
فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى غِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى . دینگه چه جان ئوزدی . موباره
قوللاری شوواختد اقیشید یکی سوبا قاجیغا جلسب قالدی ده یدو -
یانابیرد یوایهت لاریده . شوواختد ره سولوللا نیک بیشی پوتامغا
توشدی . بیرواختدین کین هوشیفا که گنده ک بولاب ئوی نیک توره سیفا
قاراب کوزتکیب اللهم الرفیق الاعلی . دینگه ن بیلان که تتیره سولو
للا نیک مبارک شه غزلانیدین شه خیرقی جیققان سوزشوبولدی -
(كَيْفَ فَارَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدُّنْيَا)

ره سولوللا ﷺ دونیایین که تکان واختیدا . شه ره پ چه زیوه سسی
نیک هاکی ئیدی . دونیا پاشالاری بوکشی دین همیققان واخ ئیدی ح
ئولگن واختدا ئویده ئالتون کوموش پول یوق ئیدی قول ئاستد اقول
یاکی دیده ک یوق ئیدی . بمراته مند یغان ئاقه قچیر ئوز قورالاری
بیرپا چازه مین بولاب بوزه مین نی سه دهه قیلغان . ئولا رواختفا
ده رجا ناب ره سولوللا ﷺ نیک تمیرچاپینی بیریه هودید اگوره ده ئیدی
بوگوره نیک قیمتی ئوتتوزچارله یله ئاپا بولاب شونی ئاجریتا المای
وافات بولغان .

ره سولوللا . ﷺ شوکه سه للیکیده . قول ئاستد ا بولغان قیریق ،
قولنی ئازاد غلغان . ثالثه یاکی یتته تیللا پول بولاب مونی ئاشه
که سه دهه قیلشقا بویروپ سه دهه قیلیب بیریه تگن . ئاشه
ره زییه لاهوته نها . ئتدوره سولوللا وفات قیغندا منك ئویه ده

ئادەم يىگدەك بىرنەرسە يوق ئىدى . تىمكىچىدە بىر ئاز ئاپبارىكىنە
 بونى بىرنە چچە كۈن يىم . كوناچە تگەن ئىكەن شۇنىڭ بىلەن توغىدى
 دەيدۇ . رەسۇلۇللا ﷺ ۋەتات قىلغان كۈن شۇدۇشە پەنە كۈنى پىششىن
 دىن كىيىن كۈن يانغان واخ ئىدى . ھىجرەت نىك ئون بىرىنچى يىلى
 رەبىئۇل ئەۋۋەل نىك ئون ئىككىنچى كۈنى . رەسۇلۇللا ﷺ شۇ
 واختا . ئانئىش ئۈچ ياشقا كىرگەن . بۈكۈن مۇسۇلمانلار نىك ئىك
 قارادە ھىشە تلىك كۈنلار يىن بولۇپ ئىنسانىيەت نىك بەختسىز لانغان
 مىئەتتى ھىسابلىندۇ . قانداغ . كى رەسۇلۇللا ﷺ نىك توغۇلغان كۈنى
 دۇنيا نىك بەخت سائادەتگە ئىرىشكەن كۈنى بولغان . ئەنە . ۋە
 ئەبۇسەئىد ئەل خۇدرى نىك رىۋايەتلىرىدە . مەدىنە . جاناب .
 رەسۇلۇللا ﷺ كە كەن كۈنى نۇرلۇق يۈرۈپ كەتكەن رەسۇلۇللا ﷺ
 ۋاغات بولغان كۈنى ھەممە قارالىق ۋاقىتلىق لوق يۈزگە ئىتوردى .
 دىيىشىدۇ . ئومى ئەيىمەن دىگەن چۈنكە ياشلىق ئايال كۈب .
 ۋىغلىغاندا . رەسۇلۇللا ﷺ فاكۈب ئۇغلاپ كەتلى . ؟ دىگە
 ندە . رەسۇلۇللا ﷺ نىك ئولەپ كەتتىنى بىلاتتىم . مەن رەسۇلۇللا ﷺ
 ئولەپ ئاسماندىن توشىدىغان ۋەھى تۇختاپ قاغىغا ۋىغلوغۇم كىلىد
 ۋە دىگەن .

(كَيْفَ تَلَقَى الصَّاحِبَةُ نَبَأَ الْوَفَاةِ)

رەسۇلۇللا ﷺ نىك ۋەتات خەبەرلىرى ساھابەلەرگە بىر ئىچلىق نىك
 جاقىمىقى توشكاندەك قاتتىق تەسىرلىك بولدى مۇنداق بولىشى بولارنىڭ
 رەسۇلۇللا ﷺ غامە ھەممەتلىرى ھە . ۋە دىن زىيادە ئىدى .

بولارنىڭ رە سولوللا ﷺ نىڭ كوزئالدىدا ياشىغان پارلاق ھاياتى . ياش
 بالە نىڭ ئاتا ئانىلىق . ئالدىدا ياشىغان غاۋخشايتى . ئوندىن موئو
 شوق ئىدى چۈنكى ئاللا بۇھە قتە . لَقَدْ جَاءَ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ
 عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَاعَنْتُمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ . * دىگەن -
 بوساھابە لارنىڭ ھەربىرى ئوزىن رە سولوللا ﷺ غا يېقىن وشىپ
 قە تلىك كوروشتە باشقىغا ئونداغ ئەمە سىدودەيتى . . ئونىڭ ئوچۇن
 بولار رە سولوللا ﷺ نىڭ ئولەم خە بە دىن ئىشانچە لك بىلان ئوزگە
 ئالا لىدى . پوجۇملە دىن ئومە ئىدرە زىيە للاھ ئە نەھ رە سولول
 لا ﷺ ئولدى دىگەن ئادەم گە قاتتىق يەت قىلىپ مە سىجىد گە كىلىپ
 نوتقاسوزلەپ رە سولوللا مۇناقى لا توگىمىگۈنچە ئولمايدۇ دىگەن .

(مَوْقِفُ أَبِي بَكْرٍ الْخَاسِمِ)

ئە بۇيە كرى شوواخ نىڭ تولۇق توشقان شىنابەت لىك ئادەمى بولغاچقا
 تاغ ئەك . جانلىق تورۇب ئويىدىن چىقىپ كىلىپ مە سىجىد گە كىرگەندە
 ئومە وسوزىدە دىوام قىلماقدا ئىدى . توغرا رە سولوللا ﷺ نىڭ ئويىگە
 چىرىپ ئاششە نىڭ كىدە رە سولوللا ﷺ نىڭ مۇبارەك يوزىن ئىچىپ كورەپ
 سويدى . ئاندىن كىيىن رە سولوللا ﷺ غا قاراپ تورۇپ سانكا ئاللا دىن
 يىزىلغان ئولەم كىلىپ مۇنى كورەپ كىچىرونىڭ مۇندىن كىيىن سانكا ئولەم
 يوق مۇپ يوزىگە يوپۇق نى يىپىپ قويۇپ . ئومە رنىڭ خەلقكە سوزلە
 واتقان لىقىنى كورەپ ئاۋومە وئوزە ئىنى باس . توختا دىگەندە ئومە وسوز
 ىدە دىوام قىلدى . ئە بۇيە بىر ئومە رنىڭ توختاس لىقىدىن ئوزى سوزگە
 باشلىدى ئە بۇيە كرسوزگە توشكاندە خەلىق ئەبۇ بىرگە توپلاندى ئومە

رتاشلا ندی . شه بویکرتاللاگاهه مدۀ سانائتسب بولا پ .

أَيُّهَا النَّاسُ . أَنُمِّنْ كَانَ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا أَقْدَمَاتُ . وَمَنْ كَانَ
يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ . دِيگَن . یا خەلق . سیلاردین موهه

مهت که عبادت قیلد یغانلا بولسا موهه مهت تولدی . خود اغاثادەت

قیلید یغان لا بولسا نکلثاللا یتک دورئولمه یدو . دینگە ن بولیدو . -

ثاندین کیین وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ فَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ
انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبِهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشَّاكِرِينَ .

بوواقتە دەهازیربولغان لار ساها به لاریلوب بوئایەت نی بیلشکرەن

بیلان مو . گریاکی بوئایەت نیگ توشکین دین خە بەردی یوقئە بوبه

کرنیک ئاغزیدین ئانگلیفاندەك دەه شە تده قالدی ئومه وده زییه

للاهوئە نه مەن بوئایەت نی شه بوبه کردین . ئانگلابوزەم نسی

یوقاتتم پوتو مینی کوتره لمیدی یقلدیم . ئاندین ره سولوللا

راست ئوله پدو دیدیم وهیدو

(بَيْعَةُ أَبِي بَكْرٍ بِالْخِلَافَةِ)

موسولمانلارئە بوبه کرگە به یئەت قلدی . بوبه یئەت به نی سائده

دینگە نه هه لله نیک کیگە ش توپلانتا قیلد یغان په شه یواند ابولدی

بولارنیک ئارالاریغاشه بیان کیرمه سلیک . بولارنیک بیرلیکنی بوز

ماسلیق . ئورتالارینی ئاچماسلیق . بولارنیگ دیل لاریغاکیر

توشماسلیک بیلان به یئەت بولاندی . چونکی ره سولوللا

دونیا دین کتەن واختد اموسولمانلارنیک کیفی بیرجایدین چقشسی

لازم ٿيڻي . شونگلا شقابولارني بيرجايد اتوپلاب توتوش ٿوچون ٿولارنيڪ
ٿوستيگ بيرهاڪم نيڪ ته بين بولشي لازم . بونيڪ بيلان به ٻه ت بولا پ -
ٿاندين ره سولوللا ﷺ ني ڪومه ش ماراسيم لارنگه با شلاندني .
(كَيْفَ وَدَّعَ الْمُسْلِمُونَ رَسُولَهُمْ وَصَلُّوا عَلَيْهِ)

وَهَذَا النَّاسُ . ڪه لق تنجيدني بولارد بين هه يرانليق وقاراليق ڪوته
ويلدي بولارته مده ره سولوللا ﷺ نيڪ ٿوله گره هه ققتده بولارگه بلدورگه
ن ته ليماتي بونچه ره سولوللا ﷺ ني ڪوموش ڪه ته بيارگه رليڪه -
باشليدي . ره سولوللا ﷺ ني يوپ ڪه په نڪه ٿيليم ته بيارلا شني
ٿوز توقا نلاري قيلدي . ره سولوللا ﷺ نيڪ جه سته موبارڪ لارين
ڪاروا ٿوتند هه قوياپ توروپ . شو ساهه تده ته بويه ڪر سدديق . سوز
قيلدي سوزيده هه ره سولوللا ﷺ د بين ٿايگليفان هوتون په يغه به -
رلا رٿولگه تده ٿوزجايد اقويا لغان ديگه ن ده جاناب ره سولوللا ﷺ
ياتقان ياتاقني ٿيليم توروپ شوجايني ته هوت لهد ديگه ن ته نساري
ساهبه قازدي . ٿاندين ڪيبن بولوم بولوم بولا ب ڪيرشب ناماز -
ٿوقوشي ته وول ته رلارٿاندين ڪيبن ٿايالارٿاندين ڪيبن ڪيچڪ
باله لارٿايري ٿايري ناماز ٿوقوشي . ره سولوللا ﷺ نيڪ جه نازه
نامازينها برڪشي ٿيام بولا ب ٿوقولميدني .

(وَكَانَ ذَلِكَ يَوْمَ الْثَلَاثَةِ)

شوڪوني سه شه بنه ڪوني ٿيڻي . مه دينه نيڪ فاجته ليڪ ڪوني ٿيڻي
ٿانڪ ٿلٿاندا بيلال ره زيبه للاح نه ٿاندا ن ٿيٿي " اشهد ان محمدا
رسول الله . ﷺ ديگه تده مه دينه ني ماتم باستي هه مه ٿادم .

زارزار و نغلاشتی چونکی بولا ربوئازانی جانب ره سولوللا هایات و نختدا
 فانکلا پکو نگه ن ئیدی . ئوموسه لمه ره زییه للاهته نها نیک سوزیده بیزگه
 که گه ن بوکون ره سولوللا نیک و پاتی بیلان . موندین باشقا . که لگه
 وکلید یغان قارا کونلاریمیز نیک هه سه دین یامانراقی . د یگه ن . .
 ره سولوللا ئوزه قعیده **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَيُّمَا أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ)**
أَصْحَابُ بُصِيَّةٍ فَلْيَعْتَزْ بِبُصِيَّتِهِ بی **عَنِ الْمُصِيَّةِ الَّتِي تُصِيبُهُ بَخِيرُهُ . فَإِنَّ**
أَحَدًا مِنْ أُمَّتِي لَنْ يَصَافَ بِبُصِيَّةٍ بَعْدِي أَشَدَّ عَلَيْهِ مِنْ مُصِيَّتِي . . یاخه
 لق سیلار نیک قایسی بیرینکلا غاکه لگولوک که سه منک بشمغاکه لگه ن که
 کولوک نی یاد یفا ثیلیب باشقا که گه ن که لگولوک که غه له به ت قازانیسون
 مه ن دین کیین منک ئومسه تم که مانکا که گه ن که کولولوک لمه یدوره مونیک
 دین خوشوق وه قاتتق که لمه یدود یگه ن .

(**أَزْوَاجَهُ أُمَّهَاتُ الْمُؤْمِنِينَ**)

ره سولوللا نیک ئایاللاری موسلمان لار نیک ئانالا ریدور . بیرینجی . -
 خه د یجه بنتی خوویلید قوره یش نیک اسد ته بیله سیدین ره سولو **لَا**
 بوکیشی نی په یخه سه وولا شدین بووون تاغان ئویلا که ن بوکشی ئووا
 اختا قریق یاشد ائیدی . بوکیشی هجرت دین ئوچ ییل بووون ئولگه
 ن . ره سولوللا نیک ئبراهیم د یگه ن ئوغلیدین باشقاهه سه باله لاری
 نیک ئانالاری ئیدی .

ئاندین کیین خه د یجه ئولپ بیرنه ججه کوندین کیین سه وده بنتی زومنه
 د یگه ن ئایال بیلان ئوولا نگه ن بوکشی موقوره یش ته بیله سیدین
 ئاندین کیین ئاشسه شه بو به کر سید د یق نیک قیزی بوئا یال

ئىسلام د ائاياللارنىك ئىچىدە نيك چوڭك ئاليم ئايال . ئاند يىن كيىن ھە
بىسە ئومىر رەزىيە للاھ ئە نە نيك قىزلارى ئاند يىن كيىن زەينە ب بنتى
خوزىيە رە سولوللا ﷺ غا تگىب ئىككى ئايد يىن كيىن ئولگەن .
ئاند يىن كيىن . ئومومسە لەمە ھند بنتى ابى ئومەييە قورىش قەبىلە سىد يىن
مەخزومى . بوکشى رە سولوللا نيك ئىك كيىن ئاند يىن كيىن . زەينە
ب بنتى جە ھش بوکشى رە سولوللا ﷺ . نيك ھاممالارى
ئومە يىمە نيك قىزى .

ئاند يىن كيىن جویریيە بنتى ھارس ئىبن ئە بى زىيارەنى . موسستە
لىق قە بىلە سىد يىن .
ئاند يىن كيىن ئومەھە بىيە دەملە بنتى ئە بى سوفيان ئىبن ھەرب قىزى ،
ئاند يىن كيىن . سە پىيە بنتى ھوبەي ئىبن ئەختەب بەنى ئە زىرە بىلە
سىد يىن . ئاند يىن كيىن . مە يىونە بنتى ئە لھارس ئە لەلالىيە .
ئاند يىن كيىن رە سولوللا ﷺ وفات بولدى . وپات بولغاندا خە دىجە
بنتى خوويلد زەينە بنتى خوزەيمە دىن باشقاس توقوز ئايال بار ئىدى . -
موند يىن باشقا ئىككى دىدە ك ئايال بار ئىدى پىرىسى سىر باشاسى موقە
وقىس ھە دىدە قلغان ماریيە دىگەن ئايال مونىك دىن جاناب رە سولو
للا نىك ئېلھىم دىگەن ئوغلى توغولغان يانابىرى . بەنى ئە زىود يىن ،
رە يھانە دىگەن ئايال رە يھانە دەيد قىزى . بود يدك موسولمان بولغا
ندائە مریگە ئالغان وئازاد . قىلغان . بولار موجداناب رە سولوللا
وفات قىلغاندا بار ئىدى .

(أولادہ صلی اللہ علیہ وسلم)

خه د یجه ره زییه للاه شه نهها جانب ره سولوللا ﷺ دین ثالثه نی توققان بولار . قاسم جانب ره سولوللا ﷺ نی شه بو القاسم وپ کونییه قبلندو زهینه پ روقه بییه غومو کولسد وم فاتمه شه بد وللا الطیب والطاهر . ته ییسب تاهر د یگه ن جانب ره سولو للا نیک عبد الله له قه لاری ئیدی . فاتمه ره سولوللا ﷺ نیک ناهایمت ثامراق قیزی ئیدی بوقیز شه لی ثبن شه بسی تالیب بیلان ثولانگه ن بوزاتد بین هه سهن هوسه بین ئیککی ثوغال توققان بوفه بیرة لارنی . جانب ره سولوللا الحسن والحسین سید اشباب أهمل الجنه . د یگه ن ننه ت ییگیت لاری نیک باشلیقی خوجا سی د یگه ن - بولیدو . فاتمه ره زییه للاعنها نی جه ننه ت ئایالاری نیک چونکی د یگه ن مارییه بنتی معون ئبراهیم د یگه ن ثوغولنی ترغوب برشو کتکی واختید ا - بوباله ثولگه ن بونیک وفاتیداره سولوللا ﷺ . تَدَمُّعُ الْعَيْنِ وَحُزْنُ الْقَلْبِ وَلَا نَقُولُ مَا يَسْخِطُ الرَّبُّ وَأَيُّ اِبْرَاهِيمَ لَمَحْزُونُونَ د یگه ن . کوز باشلیقی یوره ک دهرت لیک ئاللا غاهه رزییه ید یغان پیغانی قیلما ییمزده رد ییمزده غیریابراهم د یگه ن بولیدو .

(الْأَخْلَاقُ وَالشَّامِلُ)

ره سولوللانیکه خلاق وه شاداب لاری . شه لی رزییه للاه شه نه نیک سوزیکه کوره شه لی رزییه للاه شه نه جانب ره سولوللا ﷺ . نیک ثوئیده وشوزات نیک ته ربیه تیده ثوسکان شه لی په ساهه ت بایاندا فاتق کیشی . شه یتیدوره سولوللا . شه سکی گپ قیلمایتی وه شه سکلیک نی قیلمایتی . بازاردا بیهودایوروش قیلمایتی . یاما نلیقتا - قیلمایتی . کیچیرتی بولا پتوده یتی ثوزقولي بیلان بیرکشنی ثوزمغان

سر قاش غاز اتلايدىن باشقا غازات ئوروشلارنى ئاللا ئوچون قىلغان
خيزمەت چىنى ياكى ئاياللارنى ئورغان ئەمەس.

رە سولوللا ﷺ غاتجاوز قىلغان ئادەم دىن ئوچ ئاغان ئەمەس. ئاللا
ھارام قىلغان نەرسە گە كوز سالغان ئەمەس. ئاللا ھارام قىلغان
ئىشقا چىلغانلار گە ناھايەت غەزەب قىلتى. ئىككى ئىش ئالدىغا كەلسە
ئاساننى قىلتى. ئوبىگە كىرسە ئادەم ئىنسان سوپەتتە ئىدى كىرەك
چاقانلارنى ئوزى تازالايتى. چاروونى ئوزى ساغاتتى ئوزى نىمەك
خيزمەتنى ئوزى قىلاتتى. ئولتۇراش قوياشلاردا ئاللا نىك زىكرى بىلان
بولاتتى. كۆپچىلىك توپلانما سىغا كىرسە قايسى جاي باكا بولسا
نە كەسە ئولتۇراتتى. وشونداغ قىلىشقا مەرقىلاتتى ئولتۇرغان مەجلىس
دەھەمە كە بارابەرمەھمەت قىلاتتى كىشىنى كىشىدىن پەرق لىق
بىلمايتى. ئولتۇراش تالاش تارتىشلاردا ئوزىگە سوزىپ توكونچە
سوزلىمەيتى. نەرسە سوراپ ھاجەتدە كەلگەن نىك ھاجەتتىن مومكىن
بولسا بىراتتى بولسا ياخشى گەب بىلان قايتۇراتتى.

ئولتۇراش قوپاش ۋە تورموش ئىشلاردا كۆپ كە ئىكچىلىك قىلغان لىقىدىن
ھەمە ئادەم رەسولوللا ﷺ نى ئوزى نىك ئاتاسى پەرىز شىتاتتى.

ئونۇڭ ئوچون ھەمە ھەق ھوقۇقتا بارابەرىدە. جاناب
رەسولوللا ﷺ نىك مەجلىسى ئىلىم بىلىم ھاياچىدەملىق. ساقلىق
نىك مەجلىسى ئىدى. كۈنلۈكى تۈزلەرنىك تۈزى. ئالدى ئارقا دىكى
لارگە خىش ۋە قىبالارغە. قولى ئوچۇق ئىدى. توغرىدىن كۆرگەن ئادەم
ئەمىناتتى ئارا. لاشقاندا ھەق قانداغ ئادەم ياخشى كۈراتتى. بوزاتتى

ماختفان لارموند اغ ئادم نى كورمىگە ن مە ن وە كورسە كىرك دە يتى -
ئاللا بوزاققانى بئوت كىمىن بىلان چىرايلىق سوپەت بەگە ن . خە لىق
نىك مەھەببە تىنى سالغان . وئە مە ندوگەن بارا ئونى ئازىب دىگە
ن كىشى . نىك تە رپىدە .

رە سولوللا ئورتا بولۇق . مە ن كورگە ن واختمدا قىزىل كىمى بىلان كورگە
ن ئونداغ بىر ئوتكورو ئوستون ئادم نى كورمۇدوم دە يدۇ . ئە بوھودىرە
دىگە ن مە شھور ساھابە رەزىيە للادە ئە نە . رە سولوللا ﷺ ئورتا بوى
ئوزونلۇقتا ئكيز لىككە يىقىن كىلىشكە ن ئاق . ساقال لارى قارا ئغىز .

بورو ن لارى چىرايلىق كىرىپك لارى ئوزون دولسى كەنك دەپ تە رىسب
قىلىپ موند اغ كىلىشكە ن ئادم نى بولۇنمۇ كورمىگە ن رە سولوللا ﷺ دىن
كىمىن مۇكۇرمدوم دە يدۇ . رە سولوللا ﷺ نىك ئىك يىقىن خىزمە تىدە
بولغان ئە نە س ئىبن مالك رەزىيە للادە ئە نە د وخواو مە خەل يىپە ك
لارنى سىلاب توتۇپ كوردوم رە سولوللا نىك قولى دەك بومىشاق نەرسە
نى توتۇدوم . رە سولوللا نىك بوى دەك بوى نى ھىچ خوش بوراق نەرسە
وابورومۇم دىگە ن

“صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ”

بوكتاب نىك تەرجەمەسى (۱۹۵۵) ھىجرەت نىك رە بىول ئى وول
ئايدا (۸ /) كۈنى مەككى مەككىمە دەكە چ سائەت تورت دە ئاياغلاشتى
محمد قاسم امين . كە مچىلىك لارىم .

مە ن يورتۇم دىن ئايرىلغانغا 38 يىل تولۇشى بىلان بىرنىچى -
ئىلىم بىلىم ئادەمى بولغانلىقىم دىن ئىككىنچى . بوزامانلار دە يورتىمىزدا
زوشىشلارنى ئوزگۈرۈپ كەتكەنلىكىدىن ئۈچۈنچى خەت ئىملا دانا چارلىقىمىز

تورتینجی موند اغ ته هریر ئیشلاری ئالوند یین ئوتئگان لیکد یین به شیخی
 قایتوروپ یئر شقاواختم بولمغانلقید یین . ئالتنجی بیرنه رسه نی قایتی
 ییزیب تولاتولوقلاب قیلشقایارم قیلید یغان یوله کچی بولمغانلتقد یین
 ییتینجی واخ تائقانده مه نده قایتوروپ ییزیشقائاد تله نمگانلیک قوسوریم
 دین بیرلا ته رجه قلیب ۸/ کونده ییزیب بولدوم . ئوزلوکسیز بویازو
 ته رجومه ره بیول شه وول ئاییفاتوغراکیلیب قالدی . مونیک دابه زی هازیر
 یورتئاشلتما ید یغان ته رب هه رپ لیری ئوزلوکسیزبیرنه چچه جایدا
 ته کرارییزیلیب قالدی . مونى ئوقوچی یاش لاروئوستازلاریم دین توزوتوب
 ئوقوشنى سورایمەن . وه یاناره سولوللا نیک ئیسمنی محمد ^ووب ییزشی
 قانوزوم نی ئویغون کورەپ به زیدە موهه مەت به زیدە محمد یازدیم بوته
 رجه نیک سەبە بچیس مەن جدە رایوسید یین ره سولوللا نیک یاخشى
 سوپەت لاری دینگەن درسنى وباشقاتورلى دینی دەرس لارنى هاوا-
 غابر اتم بولد اشلد ریم دین بیرقانچه سى شو . ره سولوللا هه ققیده -
 بولغان درسنى کتاب قلیب تاراتساق دینگەن تیلەك لاری بارئیدی-
 ئود رهس کوپ بولغانلیقد یین ئونى ره تله ب چیقش واخ ئالید ووب ئونى باشقا
 پورسەت گە قوپاپ بوکتاب نی قساقئسخجام لیق کورەف بیرته رجه قلیب
 چیقتم . بونیک غاسیرەت ئوزریمەه بیرباش سوزته رتیب بیریب غایه میزنى
 ئانگلاتتوق . مەن سیرەتبا بئیند اره سولوللا نیک جهاد لارینى قلمشى غەیرەت
 لارینى بجیرگەن وئاللا دین بولغان تاپئوروق لارنى جاییدا قویاشقاسا
 ره سولوللانیک تارتقان ئازاب ئوقوبەت لریتی بیزکەشە مەس بوتون د دنیا .
 غاد رهس رەب تونوشیمان . بوهه قته ئاللا یاناپور سەتبه رسه قایتد یین

بیرغە يۈت قېلىش ئى ئومىد قېلىپ موندىن بورون ئوستون ئىم ئىكەلارى بولغان
 ئوستازلارنىڭ بۈھە قەتە تېلغان خىزمەت لارىگە مېنىتە دار لىقېم بېلىن -
 ئوزات لارگە ھورمەت ئى تۈپە . بېلىك بېلىن سۈنمەن . بېز ئېك بۈقە لىسە
 مېمىزنى خەلق بېلىن يۈزگۈرە شتۈرىد يىغان ئولوغۇد وستمىزغا ئاللا يىن
 ئوزون ئومرە ساغلىق سالامەت چىلىك ۋەھ رەھەمداهە سىنات تېلە يەنە
 يىنى زاماندا مېك بوقىلىش دىكى كەچلىك لارنى ئاللا نېك ئەپۈە قېلىشى
 يۈرتداش لارىم نېك كىچىرىشنى سوراپ ھەممەگە سئونىك قاتارىد امانگاۋبالە
 لارىم غاۋئاتا ئالارىم غاموۋ قىيەت ئى خاس ئاللا دىن ئومىد قىلىمەن ؟

قارىندا ئىش ۋەھە مەت شاھ چۈنگە ھە بېيوللا ھاجم اوغلى سۈئۈدى ئەرە -
 بېستان دىكى أهل الخير كىشى لردىن بۇكتاپ نېك باستۇرۇش چىقىمىنى بېر
 يېشىنى سۈرىدى .

بېز ئاللا دىن اۋە كىشى لرغە وقارىندا ئىش ۋەھە مەت شاھ ھاجىمغە ھە دىسىزىيا
 خىلىق تېلە بېز ئاللا بولرگە دائىمى ئىززەتۈە خوجالىق بەرسۈنۈە ئومر
 يىنى ئوزون قىلسون " ئامېن .

محمد قاسم أمین

" مەكەر مە "

16-11-1984.

(بویازوق ئیچمده)

۱	کیریش سوز
۲	سیرت نیمه ؟
۵	سونمەت نیمه ؟
۷	بویازوق نیک باشلنشی (کتاب)
۷	قاراگونلار
۷	ئوتیش د میانه تلار
۹	ئەرب پیریم ئارالارید ا
۱۰	قوروغلوق ۋە د یگیزد ایوزغون لوق
۱۰	پە یغە مە ر نیمه ئوچون ئەرب دین
۱۲	مە ککە . قورەیش عیسلامدین بوروش
۱۳	مە ککە ۋە قوریش د بېرت ئە رە سلیک
۱۴	فیل ۋاقەسی
۱۶	ئابدوللا ۋئامنه
۱۷	رە سولوللانیك تولىشى ۋئە سە بی
۱۸	رە سولوللانی ۋە مد وروش
۱۹	ئامنه ۋە بدول موتلیب نیک ۋپاتی
۱۹	مە هە مە د ئە بوتالیب یانید ا
۲۰	ئاللا نیک بقیشی
۲۰	خەد یجە بیلان توروش
۲۱	کەئبە نیک بناسید اپتنە نی یوقاتتی
۲۳	یاخشی عیشقا . قاتناشقان
۲۴	پە یغە مە ر بیلان د نیانیك یوروشی
۲۵	پە یغە مە ر هیراتاغ کاؤکد ا
۲۵	پە یغە مە ر لیک نیک کیلشی
۲۶	خە د یجە ئوییدە
۲۷	بە یغە مە ر ورە ئینی نوپەل ئالدید ا
۲۸	خە د یجە د ائە خلاق ۋئیسلا م

- ت ۲۸ ئەلى بىلان زەيد نىڭ ئىسلام نى قەبول قىلىشى
- ۲۹ ئە بوبە كرى نىڭ ئىسلامى ۋە خىزمىتى
- ۲۹ قوريش كاتتا خوجا لارى نىڭ ئىسلامى
- ۳۰ ساپاتا غ ئوستىدە ئىسلامنى ئوچۇقلاش
- قورەيش دوشمە نلىكىدە ئە بوتالىپ نىڭ
- ۳۱ پە يىغە مە رە رەپ بولشى
- ۳۲ رەسولۇللا بىلان ئە بوتالىپ ئارسىدا
- ۳۲ كۈنە شۇئائى . قارشىسىدا ئىسلام
- ۳۳ قورەيش موسولمانلارنى ئە زدى
- ۳۵ قورەيش رەسولۇللا بىلان كۈرەشكە
- ۳۶ ئە بوبە كرگە قورەيش نىڭ قىلمىشى
- ۳۷ قورەيش رەسولۇللا غابوھتان قىلدى
- ۳۸ قورەيش رەسولۇللا نى سىتشتوردى
- ۳۸ ھە منوۋ نىڭ ئىسلام نى قوبول قىلىشى
- ۳۹ ئوقبە بىلان رەسولۇللا ئورتاسىدا
- ۴۰ ھە بە شىستانغا ھىجرەت
- ۴۱ قورەيش موسولمانلارگە تېكىلماكە
- ۴۲ جەپە ر . نىڭ ئىسلام نى تەرىپلىشى
- ۴۴ قورەيش ئومە كى قوروق ياندى
- ۴۴ ئومە ئىسلامنى قوبول قىلدى
- ۴۷ قورەيش . بەنى ھاشىم نى ئايرىدى
- ۴۸ چاتقە بى تالىپ د موسولمانلار
- ۴۸ ۋىشەقە نىڭ يوقلىشى بىلان ئايرىلىش يوقالغان
- ۴۹ ئە بى تالىپ ۋە خەلپە لارنىڭ ۋاقتى
- ۵۰ قورقان نىڭ دىللارگە ئورنىشى
- ۵۰ رەسولۇللا تالىپ دانىمە لارنى كوردى

- بەت
۵۲ ئىسرا مىراج دانا مازفەرىز يولدى
۵۳ رەسولۇللا ئۆزىگە يان يولەك ئىزدەيدى
۵۳ ئەنسارلار ئىسلامنى ئالغۇشلىدى
۵۴ ئەقەبەدە بىرىنجى قول ئېلىش
۵۵ مەدىنەدە ئىسلام يايلىدى
۵۵ ئەقەبەدە ئىككىنچى قول سېتىش
۵۶ مەدىنەگە ھىجرەت روخىستى
۵۷ قورەيش سۈفەھ سەدى ئېشىش بەرمەيدى
۵۸ رەسولۇللامەنىنەگە ھىجرەت قىلىدى
۵۹ رەسولۇللاسە ۋىر تەغدا
۵۹ ئەنسەرە ئاللا بىز بىلەن
۶۰ سۈراھ رەسولۇلانى قوغلاپ
۶۱ قوتلۇغ ئادەم
۶۲ مەدىنەدە كۆتۈرش ئالغۇشلاش
۶۳ قوبامە سىجىدى . مەدىنەدە بىرىنجى جۈمە ناماز
۶۳ رەسولۇللا ئەبۇئەببەس ئەنسىرى ئويىندە
۶۴ رەسولۇللامە سىجىد بىلەن قىلدى ۋەتەن سالىدى
۶۵ موھاجىر ئەنسار ئارا لىدى ۋەستلۇق
۶۵ موھاجىر ئەنسار تۇختام لارىدايە ھۈد قاهەق
۶۶ ئازانىنى قوللۇنۇش
۶۶ مەدىنەدە مۇناقق لارنىڭ بەيدى بولۇشى
۶۷ قېلەنىڭ بەيتۇللاغا جۈرۈش
۶۸ قورەيش نىڭ مۇسۇلمانلارگە سانجىق
۶۸ سۇقاشقا ئاللا دىن روخىستەت
۶۸ غازات قىلىش قوشۇن يوللاش دا ئەبۇ ،
۶۹ رامازان نىڭ بەرىز بولغىنى

بەت

۶۹ بە دردەكە سىكىن سوقۇش

۷۰ ئە نىسارلارنىڭ تە نىڭ سىزىشتاتەتى

۷۱ ياشلارنىڭ ئورۇشدا چاچسا نۇشە ھادەتگە ئويغۇنلىقى

بەدر ئورۇشىدا كافرلارنىڭ قورالدا اوساند اوسولمانلاردىن

۷۱ ئوشۇقلىقى

۷۳ سوقۇشغا ھازىرلىق

۷۴ ئىككى دوشمەن نىڭ كۈرەشلەرى

۷۵ ئىككى تەرەپ نىڭ كىرەلشەپ كەتتى

۷۵ بوتۇققان ئىككى قېرىنداش نىڭ سوقۇشقا قىزغىنلىقى

۷۶ ئىچىش ئوتتۇرى نىڭ ئوچۇق كۆرىنىش

۷۷ بە دردەككى ۋاقىتەلەر

۷۷ مۇسولمان ياشلارغا تەلىم تەربىيە ۋىيازى

۷۸ ئوھۇد غازاتى

۷۹ ئوھۇددا كۈرەش مەيدانى

۸۰ تەنگەداشلارنىڭ بەسلىشىشى ياشلاردىن

۸۰ سوقۇش مەيدانى

۸۱ مۇسولمانلاردا ئوتتۇرى

۸۲ مۇسولمانلاردا تەسىرات

۸۳ ئورۇشقا يارلىق ۋەيدىدا كەلگەنلىك

۸۸ بىر مۇمىن ئايالدا چىداقلىق

۸۸ مۇسۇب ئىش ئۈمەت بۇ باشقا شەھىدلارنىڭ كۈمۈشلىرى .

ئوھۇددا .

رەسۇلۇللا دوشمەن ئارقىسىدىن قوغلاپ چىققاندا ساھابە

۸۹ لاردا يېڭى غەلىبە

۹۰ دىن سۆڭەسى جاندىن ئەزىز

۹۱ مۇنە . دىگان سودىدا كۈتۈپ باقىدۇ

- بە ت
 ۹۲ ئولگە ن ئولتورگەن نىك ئىسلامىغا سەبەب
 ۹۲ بەنى نەزىيە ھودلارنى جىقارېش قوغلاش
 ۹۳ زاتورقە غازاتى
 ۹۴ ئەھزاب . خەندەك سوقىشى
 ۹۵ مومىن ئاخباراتىغا نەرسە ھېكمەتدور
 ۹۵ موسولمانلار ئىچىدە بارابەرلىك
 ۹۷ غا ئۇلار دەرسە سولوللاننىڭ مۇجىزەلەرى
 ۹۷ ئاستى ئوستىدىن دوشمەن
 ۹۸ ئىسلام ئىگىسى . جاھلىيەت كافۇرلىقى
 ۹۹ ئانا ئوغۇللارنى جەھاد گاشە ھىت بولاشقا ھەيدەيدۇ
 ۱۰۰ ئالانىڭ ئاسماندا ئوزمىن دالەشكە رلارى تولا .
 ۱۰۳ بەنى قورىزە توختامنى بوزدى ئونىڭغا سوقاش
 ۱۰۴ بەنى قورىزە كە ئاتلىنىش
 ۱۰۵ سەئەبىنى مۇئازنىڭ ئاللا سۆز ھۆكمدى
 ۱۰۵ زولوم قىلغانغا قۇۋەت كەمبەغەل گەبىرش
 ۱۰۶ ھودە يىيىپە ئاتوختام سولمە
 ۱۰۷ ئوزوف ئايىرىلىش دىن كىيىنمە كەكە
 ۱۰۸ رىزوان قول سىتىشى
 ۱۰۹ بوتوختام داسولمە ھەكمەت بوشاق لىق
 ۱۱۱ سولمە داسولمە ئۇلارگە ئەغىرلىق ۋە دىنە كە قايىتىشى
 ۱۱۱ توبەن چىلىك بىلان سولمە ۋىياپە تەد ياروقى
 ۱۱۱ سىلار يامان كۆرگەن نەرسىدە ياھىلىق
 ۱۱۲ خالدىن ولید بىلان ئەمەلىي ئاس نىڭ ئىسلامى
 ۱۱۳ پىداد شاھ ۋەھام لارنى ئىسلامغا چاقىرىش
 ۱۱۳ ھىرقىلنىڭ ئىسلامغا ئېلىنىشى موسولمان بولمىغانلىقى
 ۱۱۴ نەجاشى ۋە موقەققىس لارنىڭ ئادابى

بەت

- ۱۱۵ كسرانىڭ بويانغا ئۇلىقى . ئونىڭ غاشقاپ
- ۱۱۵ خە يىپە رسوقۇشى ئاللاننىڭ موڭاياتى
- ۱۱۶ بە يىغە مېرەقوماندا سىدا مومىن قوشون
- ۱۱۷ ئوتوغلوق قوماندان
- ۱۱۸ ئاللاننىڭ يولباسى بىلان يە ھود باتورى
- ۱۱۸ ئازە مگەك جىق ساۋاب
- ۱۱۹ سامگان ونيانى دەپ ئەرگە شىگەن
- ۱۲۰ يە ھودلارنىڭ خەيىپە رداقلىشى تاشەرت
- ۱۲۰ يە ھودلارنىڭ يامان بىلان
- ۱۲۱ يورت ئاچىش وئولجالار
- ۱۲۱ قازائومرەنى قىلىش
- ۱۲۲ قىزبالەنىڭ ئەتۋالىقى
- ۱۲۲ موتە سوتقىدا موسولمان ئەلچە ئولتۇرولگەن
- ۱۲۳ رومزە مېندە ئىسلام لەشكرى
- ۱۲۳ ئىسلام داسوقوش زورلوق ساند اكوپلىك ئىلە ئەمەس
- ۱۲۴ جاننى تىككەن لار ئىسلام يولۋاسلارنىڭ چۈنكە دەم ئېلىشى .
- ۱۲۴ خالدىنىڭ ئوتكۇربىلارمەن لىكى
- ۱۲۵ كورگەن ئانلىغاندىن ئۈستۈن
- ۱۲۵ ئىسلام شەھىدى جەننەتدە قاناتلىق
- ۱۲۵ ئورغۇچىلار قاچقۇچى ئىماس
- ۱۲۶ پەتھەمكە . مەككەنى ئىچىشۈنلش
- ۱۲۶ بەنى بەكرى قورەيش ئاراتوختام بوزولدى
- ۱۲۷ رەسوللادىن قورەيش ياردوم سورىغان
- ۱۲۷ قورەيش موسولمانلار بىلان بىتمىگەن
- ۱۲۷ ئاتا ئانا بەلەلاردىن رەسوللادىن سۆزلىرىك
- ۱۲۸ ئەبوسەيىان ھەيران بولۇپ قوروق قايتىدۇ

- بەت
- ۱۲۸ مەككە كە ھازىرگە رەلىك
- ۱۲۸ زورلوق قىلغانلاردىن كىچىرىش
- ۱۲۹ ئەبوسەپپان روسوللانىڭ ئالدىدا
- ۱۳۰ كىچىرىش ۋە ئومومىي تىنچلىق
- ۱۳۰ ئەبوسەپپان پەتھ قوشونلارنىڭ ئالدىدا
- ۱۳۱ توبە تىنچلىك بىلەن مەككە كە كىرىش
- ۱۳۲ زەھەت سىز زەھەت
- ۱۳۲ ئازغىنا كۆرەش
- ۱۳۳ ھە رەم نى بۇت ۋىتەل توغلاردىن تازلاش
- ۱۳۳ بۈگۈن ياخشىلىق ۋە ۋاپادارلىق كۈنى
- ۱۳۴ ئىسلام ئاللىنى بىرىپىش ۋىرەلىك نىڭ دىنى
- ۱۳۵ دۈستلۈك پەيغەمبەر زى زەھەت ئەلجىسى
- ۱۳۶ ئاللىنىڭ كەسكىن بويۇقنى يۈرگۈزۈش دە تەبە قەۋزالىق يوق.
- ۱۳۶ مەككە خەلقى ئومومىي بەيئەت قىلدۇ
- ۱۳۷ ئولەگ تىرگىم سىلار بىلەن
- ۱۳۷ جاھىلىيەت قالدۇرۇق لارنى بۇت پەرستلىككە ئاغاد ۋە غاسىنى يوقۇتۇش.
- ۱۳۸ مەككە پەتھى نىڭ يۈرۈك لارى
- ۱۳۸ غەزات ھۈنەن ياكى ھۈنەن ھاۋازىن تۈپى
- ۱۳۹ ھۈنەن چىلغاسىدا ئىسلام لەشكرى
- ۱۴۰ بەت مەككە بىلەن ئارام
- ۱۴۱ ئاتىپ سوقۇشى
- ۱۴۱ سوقۇش مەيدانىدا كۈيەم
- ۱۴۲ قورشاپ ئېلىش دىن چىكىش
- ۱۴۲ ھۈنەن ئەسىرلەرنى ۋە ئولجالارنى
- ۱۴۳ ھاۋازىن ئەسىرلەرنى قايتۇرۇش

- بىسىم سىز ئىتائەتچىلار ۱۴۵
- بوتىپە رەستلىككە يوزقاراش يوق ۱۴۶
- تەبوك سوقىشى ۱۴۶
- سوقوش واختىدا ۱۴۷
- جىھاد قايرىۋىشتە ساھابەلار بىرەسەردە ۱۴۷
- ئىسلام قوشونىنىڭ تەبوك غايۇرىشى ۱۴۸
- كەئب ئىبن مالىك گىرەمىتالىقدا قىرتىلىش ۱۴۹
- تەبوك غازاتى توڭگە نىجە غازات ۱۵۱
- ئىسلام دىن بىرىنچى ھەج ۱۵۱
- ئومەك لارىيىلى ۱۵۲
- ئىسلام دىن زىكات ۋە باشقا ۋەزىپىلەر ۱۵۴
- خوشلىشىش ھىجى ۱۵۴
- رەسۇللار قانداغ ھەج قىلغان ؟ ۱۵۵
- يىقىلىق بىلەن يىتكۈزۈش ۋە ئورۇنداش ئىشلار بىن يىتكۈرۈپ -
- ئاللاھقا قاراپ يۈرۈش واختى ۱۶۰
- رەسۇللارنىڭ كەسەلى ۱۶۱
- ئەلچىلەرنىڭ توڭگە نىجى ۱۶۲
- مۇسۇلمانلارگە دىۋان ۋە ئۇلارنى ئاتاكاچا خۇرەكلەردىن ۱۶۲
- يىراق بولغانلار بىن كۆزىنى ئىچىش ۱۶۲
- پانى دىن بىن ئوزاق ۋە ئوشۇق ۋە جەدىن يىراق ۱۶۳
- نامازغا قىت قىلىپ ئەبۇبىكرنىڭ ئىمام بولىشى ۱۶۳
- توڭگە نىجى سوز ۱۶۴
- مۇسۇلمانلار نامازدا سەپ تورغاندا توڭگە نىجى قاراش ۱۶۵
- قەۋرەگە ئىبادەت قىلىش ۋە ۋىستاندا ناماز قىلىش ۱۶۵
- قايتۇرۇش ۋە قۇرۇتۇش ۱۶۶
- توڭگە نىجە تاپشۇرۇق لارى ۱۶۷

بەت

- ۱۶۸ رەسولوللا قاند اغ چىلىڭ د و نياغا كەتتى ؟
- ۱۶۹ رەسولوللانېڭ واپاتىنى ساھابەلار قاند اغ خوشەندى
- ۱۷۰ شەبۇبە كرى نېڭ كە سىكىن تۇرشى
- ۱۷۱ شەبۇبە كرى كە خەلىق نېڭ بەيئەت قىلىشى
- ۱۷۲ مۇسولمانلار د رەسولوللاغا قاند اغ ناماز ئوقۇيدۇراتتى
- ۱۷۲ كۈمۈلگەن كۈن سە شە نەبە ئىدى
- ۱۷۳ رەسولوللانېڭ ئاياللارنى مۇسولمانلار نېڭ ئانىلارنى
- ۱۷۴ رەسولوللانېڭ بالەلەرى
- ۱۷۵ رەسولوللانېڭ شە خەلق ئادىبلارى
- ”پۈتتى“
- ۱۷۷ بۇتە رەجۈدەدە كە مەجلىك لارم
- ۱۸۰ بۇيازۇق (كەتاب) ئىچىدەكىلار